

GYÖNGYÖSI FERENCES KÖNYVEK

---

9. SZ.

**A
FERENCES RENDSZABÁLY
MAGYARÁZATA**

IRTA:

P. DR. NÉMETH LÚCIUSZ O. F. M.

BUDAPEST 1946

**EDITIONES SCHOLAE FRANCISCANAE
GYÖNGYÖSIENSIS
GYÖNGYÖSI FERENCES KÖNYVEK**

Iussu et auctoritate A. R. P. *Pauli Schrotty O. F. M. Ministri Provincialis, Delegatus Generalis pro Provinciis Regni Hungariae. Cura P. Fr. Innocentii Dám O. F. M. Studio RR. PP. Lectorum et Alumnorum Prov. S. Ioannis a Capistrano.*

---

1. *P. Acatius László O. F. M.*: QUAESTIONES COSMOLOGICAE SCHOLAE FRANCISCANAE. A „ferences iskola“ természetbölcseleti problémái.
  2. *P. Clemens König O. F. M.*: UNIO ECCLESiarUM CHRISTIANARUM. A keresztény egyházak egysége.
  3. *P. Constantinus Nagy O. F. M.*: CONCILIA NATIONALIA HUNGARIAE. Magyarországi nemzeti zsinatok.
  4. *P. Innocentius Dám O. F. M.*: CONCEPTUS ENTIS APUD B. I. DUNS SCOTUM. A létfogalom B. Duns Scotus rendszerében.
  5. *P. Paulus Schrotty O. F. M.*: DIES DOMINICA. Az Úr napja.
  - 6/I. *P. Lucius Németh O. F. M.*: PERFECTIO REGULAE S. P. N. FRANCISCI. A ferences rendszabály tökéletessége.
  - 6/II. *P. Innocentius Dám O. F. M.*: ORACULA VIVAE VOCIS ORDINI MINORUM CONCESSA. A Ferencrend élőszóban nyert kiváltságai.
  7. *P. Marcellinus Zentai O. F. M.*: HISTORICUM AMMIANI MARCELLINI DE CHRISTIANISMO TESTIMONIUM.
  8. *P. Bernardinus Unyi O. F. M.*: HISTORICA ELUCUBRATIO ACTIVITATIS FRANCISCANAE IN CIVITATE MOHÁCS. A mohácsi ferencesek története.
  9. *P. Lucius Németh O. F. M.*: EXPLICATIO REGULAE S. P. N. FRANCISCI. A ferences rendszabály magyarázata.
-

GYÖNGYÖSI FERENCES KÖNYVEK

A FERENCES RENDSZABÁLY MAGYARÁZATA

IRTA:

P. DR. NÉMETH LÚCIUSZ O. F. M.

BUDAPEST 1946

Nihil obstat. P. Innocentius Dám O. F. M., Censor Provinciae. Nr. 404—1946.
Imprimatur. Budapestini, die 16. Maii 1946. P. Paulus Schrotty O. F. M., Mi-
nister Provincialis, Delegatus Generalis. — Nihil obstat. P. Raymundus Kováts
O. F. M., Censor Dioecesanus. Nr. 2530—1946. Imprimatur. Vacii, die 28. Maii
1946. † Iosephus Episcopus.

Felelős kiadó: P. dr. Dám Ince OFM.

Kapisztrán-Nyomda, Vác

Művezető: Lőrincz J.

ELŐSZÓ.

A ferences rendszabályt eddig magyarul érdemlegetesen, sajnos, senki sem magyarázta. Magyar rendtársaim mindedig idegennyelvű szerzők munkáira voltak utalva, vagy kénytelenek voltak megelégedni az ujoncidó alatt kéziratot jegyzetektől tanultakkal. Ennek hátrányát fejtegetni fölösleges. Szükségesnek mutatkozott tehát egy mindenkinek hozzáférhető és az egyszerűbb igényeket mindenben kielégítő kézikönyv megjelenése.

A magyar kézikönyv összeállítása nem kis nehézségekbe ütközött. A mai kornak megfelelő magyar nyelvű munka egyáltalában nem állt rendelkezésemre, így csupán az idegen, főleg latin nyelvű rendszabálymagyarázatokra voltam utalva. Ezek fordítása azonban nem felelt volna meg a célnak. A régies skolasztikus formában megírt munkák ugyan minden igényt kielégítenek, mégis fordításuk magyarban teljesen érthetetlen maradt volna azok előtt, akik a skolasztika tételes módszerében nem jártasok. A magyar nyelvű szakkönyv hiánya természetesen a szak kifejezések hiányát is jelenti. Ha nem akarjuk egyszerűen a latin kifejezéseket magyar ragokkal elégtelenítve szolgai módon átvenni, akkor sokszor csak nehezen találunk minden igényt kielégítő kifejezést. Az új szó mindig visszatetsző, kényelmesebb a megszokott használata, még akkor is, ha azzal egyidejűleg eláruljuk szellemi szegénységünket. Sokszor voltam kénytelen szokatlan, új kifejezéseket használni, anélkül azonban, hogy új szavakat „gyártottam” volna. Csak olyan szavakat használtam, amelyek teljesen ismertek, és a jelzett fogalmat legjobban fedik. Elsősorban igyekeztem régi magyar kifejezéseket felújítani, mint pl. kámzsa, káptalan, zsolozsma. Olyan szavakat is voltam kénytelen használni, amelyek ismertek ugyan, de alkalmazásuk ebben az értelemben szokatlan. Pl. Elpártolás: apostasia, zárda: clausura, választhatósági jog: vox passiva, csendtartás: silentium, jogi- ill. bűnszabálytalanság: irregularitas, stb.

Mégis akadt nem egy eset, amikor sehogyan sem tudtam magyar szót találni. Pl. saecularizatio, clericus, laicus, anticipatio, stb.

A módszert illetően meg kell említenem, hogy leginkább Kazenberger—Iglesias LIBER VITAE-jét használtam. Az innen vett megállapításokat, tételeket, véleményeket nem is idéztem, mert a sok idézés csak zavarólag hatna. Inkább idéztem a jogforrásokat, mert hiszen ezek ismerete sokkal inkább fontos, mint egyes szerzők talán nagyon egyéni következtetése.

Munkám elkészítése után Főtisztelendő Tartományfőnököm jóvoltából lehetőségessé vált igen sok rendtársam hozzászólását és észrevételét megkapnom. Ezeket az észrevételeket e helyen is hálás köszönettel nyugtázom. A végleges sajtóalárendezés előtt a lehetőséghez képest ezeket mind figyelembe vehettem, ami munkám használhatóságát nem kis mértékben igen előnyösen befolyásolta.

Mindamellett sok kívánnivaló támasztható kézikönyvemmel szemben. Még sok mindenről lehetett volna írni. Nem hinném azonban, hogy a terjedelem megnövekedése nem lett volna az érthetőség és áttekinthetőség rovására. Ez utóbbiért inkább feláldoztam a terjedelmet. A mindennapi életben fontos dolgokat, úgy hiszem, mind felöleli, a bonyolultabb esetekben való eligazodást a szakkönyvekre bízom. Munkám csak *kézikönyv* akar lenni!

Rendalapító Atyánkat kérem, bocsásson meg, ha olyasmit írtam volna, ami elgondolása szerint a „glossa” fogalmát érinti. Minden igyekezettel ellene voltam, ha mégis előfordult, a Mindenhatótól kieszközölt kegyelmével világosítson meg mindannyiunkat és mutassa a helyes utat a tökéletességre.

Budán, 1946. Fájdalmas Boldogasszony napján.

P. Luciusz O. F. M.

**A FERENCES RENDSZABÁLY
MAGYARÁZATA**

REGULA FRATRUM MINORUM.

Bulla Papae Honorii III. super Regulam Fratrum Minorum.

Honorius Episcopus servus servorum Dei. Dilectis filiis Fratri Francisco et aliis fratribus de Ordine Fratrum Minorum, salutem et apostolicam benedictionem. Solet annuere Sedes Apostolica piis votis, et honestis petentium desideriis favorem benevolum impertiri. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris piis precibus inclinati, Ordinis vestri Regulam a bonae memoriae Innocentio Papa praedecessore Nostro approbatam, annotatam praesentibus, auctoritate vobis apostolica confirmamus, et praesentis scripti patrocinio communimus. Quae talis est:

CAPUT I.

In nomine Domini incipit vita Minorum Fratrum.

Regula et vita Minorum Fratrum haec est, scilicet Domini nostri Iesu Christi sanctum Evangelium observare, vivendo in obedientia, sine proprio et in castitate. Frater Franciscus promittit obedientiam et reverentiam Domino Papae Honorio ac successoribus eius canonice intrantibus et Ecclesiae Romanae; et alii Fratres teneantur Fratri Francisco et eius successoribus obedire.

CAPUT II.

De iis qui volunt vitam istam accipere et qualiter recipi debeant.

Si qui voluerint hanc vitam accipere et venerint ad Fratres nostros, mittant eos ad suos Ministros provinciales, quibus solummodo, et non aliis, recipiendi Fratres licentia concedatur. Ministri vero diligenter examinent eos de fide catholica et ecclesiasticis sacramentis. Et si haec omnia credant et velint ea fideliter confiteri et usque in finem firmiter observare, et uxorem non habent, vel si habent, et iam monasterium intraverint uxores, vel licentiam eis de-

A KISEBB TESTVÉREK RENDSZABÁLYA.

III. Hónoriusz pápa a Kisebb Testvérek rendszabályáról kiadott bullája.

Hónoriusz püspök, Isten szolgáinak szolgája, kedvelt fiainak, Ferenc testvérnek és a Kisebb Testvérek Rendjéhez tartozó minden testvérnek üdvöt és apostoli áldást. Helyeselni szokta az Apostoli Szentszék az istenfélő szándékot, és az illő kívánságot jóakaró pártfogásban részesíti. Épen ezért, az Urban kedvelt fiaink, jámbor óhajotoknak engedve, rendeteknek itt közölt, boldog emlékű Ince pápa elődünktől jóváhagyott rendszabályát, apostoli hatalmunkkal számotokra megerősítjük és annak jelen iratunkkal védelmüket biztosítjuk. A rendszabály ez:

I. FEJEZET.

Isten nevében kezdődik a Kisebb Testvérek élethivatása.

A Kisebb Testvérek rendszabálya és élethivatása a mi Urunk Jézus Krisztus szent Evangéliumának megtartása, az engedelmesség, szegénység, és tisztaság gyakorlásával. Ferenc testvér engedelmességet és hódolatot fogad urának, Hónoriusz pápának, valamint az ő törvényes utódainak és a római Anyaszentegyháznak. A többi testvér pedig engedelmeskedni köteles Ferenc testvérnek és utódainak.

II. FEJEZET.

Az új tagok felvétele.

Azokat, akik ezt az életpályát választják és felvételre jelentkeznek testvéreinknél, utasítsák tartományfőnökhöz, kinek kizárólagos joga az új tagok felvétele. A tartományfőnökök pedig a jelentkezőket gondosan vizsgálják meg, járatosak-e a katolikus hitben és az Egyház szentségeiben. Hogyha mindezekben hisznek, és készek hitüket állhatatosan megvalítani és életük végéig megtartani, továbbá, ha feleségük nincs, vagy ha van, az már kolostorba lépett — vagy önmegtartóztatást fogadott, és férjét a megység-

derint auctoritate dioecesani Episcopi, voto continentiae iam emisso, et illius sint aetatis uxores, quod non possit de eis oriri suspicio, dicant illis verbum sancti Evangelii: quod vadant et vendant omnia sua, et ea studeant pauperibus erogare; quod si facere non potuerint, sufficit eis bona voluntas. Et caveant Fratres et eorum Ministri ne solliciti sint de rebus suis temporalibus, ut libere faciant de rebus suis quidquid Dominus inspiraverit eis. Si tamen consilium requiratur, licentiam habeant Ministri mittendi eos ad aliquos Deum timentes, quorum consilio bona sua pauperibus erogentur. Postea concedant eis pannos probationis, videlicet duas tunicas sine caputio, et cingulum et braccas et caparonem usque ad cingulum, nisi eisdem Ministris aliud secundum Deum aliquando videatur. Finito vero anno probationis, recipiantur ad obedientiam, promittentes vitam istam semper et Regulam observare. Et nullo modo licebit eis de ista Religione exire, iuxta mandatum domini Papae; quia secundum sanctum Evangelium: Nemo mittens manum ad aratrum et aspiciens retro aptus est Regno Dei. Et illi, qui iam promiserunt obedientiam habeant unam tunicam cum caputio, et aliam sine caputio, qui voluerint habere. Et qui necessitate coguntur possint portare calceamenta. Et Fratres omnes vestimentis vilibus induantur: et possint ea repeti de saccis et aliis petiis cum benedictione Dei. Quos moneo et exhortor ne despiciant neque iudicent homines, quos vident mollibus vestimentis et coloratis indutos, uti cibus et potibus delicatis; sed magis unusquisque iudicet et despiciat semetipsum.

CAPUT III.

De divino officio et ieiunio, et quomodo Fratres debeant ire per mundum.

Clerici faciant divinum officium secundum ordinem sanctae Romanae Ecclesiae, excepto Psalterio, ex quo habere poterunt breviaria. Laici vero dicant viginti quatuor Pater noster pro Matutino, pro Laude quinque, pro Prima, Tertia, Sexta, Nona, pro qualibet istarum septem, pro Vesperis autem duodecim, pro

püspök engedélyével elbocsátotta, azonfelül, feleségük olyan életkorban van, hogy gyanú sem férhet hozzá — figyelmeztessék őket a szent Evangélium szavaival: menjenek és adják el mindenüket, az árát pedig osszák szét a szegények között. Ha ezt nem tehetik, jószándékuk is elégséges. S óvakodjanak a testvérek és a főnökök, ne avatkozzanak birtokügyeikbe, hogy Isten sugallata szerint szabadon rendelkezhesenek vagyonukról. Ha mégis tanácsot kérnek, a főnökök utasítsák őket bizonyos istenfélő személyekhez, hogy vagyonukat az ő véleményük alapján osszák el a szegények között. Azután adják nekik a jelöltek ruháját, mégpedig két kámzsát csuklya nélkül, övvel, alsónadrággal és övig érő kaparóval, hacsak a főnökök később másképp nem intézkednek. A próbaév után pedig bocsássák őket fogadalomra, amikor is megígérik, hogy ezt az életmódot és a rendszabályt mindvégig megtartják. A Szentatya rendelete alapján a testvéreknek a szerzetből semmiképp sem szabad kilépniök, mert a szent Evangélium szerint: Senki, aki kezét az ekére téven hátratekint, nem alkalmas az Isten országára. Akik pedig már fogadalmat tettek, azoknak legyen egy kámzsájuk csuklyával, egy másik pedig — ha viselni akarják — csuklya nélkül. Akiket azonban a szükség kényszerít, viselhetnek cipőt. És minden testvér szegényes ruhát viseljen, amelyet — Isten áldásával — megfoltozhat daróccal és más ronggyal. Végül intem és buzdítom a testvéreket, ne nézzék le és ne ítéljék el azokat az embereket, akik divatos ruhában járnak, válogatott ételekkel és italokkal élnek, inkább kiki ítélje el és vesse meg önmagát.

III. FEJEZET.

Az istentisztelet és a bőjt, s miképen járjanak a testvérek a világban.

A klerikusok az istentiszteletet végezzék — a zsoltárkönyv kivételével — a római egyház szokása szerint, miért is breviáriumuk lehet. A laikus testvérek pedig imádkozzák a Miatyánkot, mégpedig huszonnégyszer az éjjeli imaóra, ötször a hajnali dicséret fejében, a nappal első, harmadik, hatodik és ki-

Completorio septem, et orent pro defunctis. Et ieiunent a festo Omnium Sanctorum usque ad Nativitatem Domini. Sanctam vero quadragesimam, quae incipit ab Epiphania usque ad continuos quadraginta dies, quam Dominus suo sancto ieiunio consecravit, qui voluntarie eam ieiunant benedicti sint a Domino, et qui nolunt non sint adstricti; sed aliam usque ad Resurrectionem Domini ieiunent. Aliis autem temporibus non tenentur nisi sexta feria ieiunare. Tempore vero manifestae necessitatis non teneantur Fratres ieiunio corporali. Consulo vero, moneo et exhortor Fratres meos in Domino Iesu Christo, ut quando vadunt per mundum, non litigent, neque contendunt verbis, nec alios iudicent; sed sint mites, pacifici et modesti, mansueti et humiles, honeste loquentes omnibus, sicut decet. Et non debeant equitare, nisi manifesta necessitate vel infirmitate cogantur. In quamcumque domum intraverint, primum dicant: Pax huic domui. Et secundum sanctum Evangelium, de omnibus cibis, qui apponuntur eis, liceat manducare.

CAPUT IV.

Quod Fratres non recipiant pecuniam.

Praecipio firmiter Fratribus universis, ut nullo modo denarios vel pecuniam recipiant per se vel interpositam personam; tamen pro necessitatibus infirmorum et aliis Fratribus induendis, per amicos spirituales, Ministri tantum et Custodes sollicitam curam gerant secundum loca et tempora et frigidas regiones, sicut necessitati viderint expedire: eo semper salvo, ut, sicut dictum est, denarios vel pecuniam non recipiant.

CAPUT V.

De modo laborandi.

Fratres illi, quibus gratiam dedit Dominus laborandi, laborent fideliter et devote, ita quod, excluso otio animae inimico, sanctae orationis et devotionis spiri-

lencedik imaórájára külön-külön hétszer, a vecsernyéért tizenkétszer, a befejező imaóráért hétszer, valamint imádkozzanak a megholtakért is. És böjtöljenek mindszent ünnepétől karácsonyig. Akik önszántukból böjtölnek a vízkeresztkor kezdődő Üdvöztől böjtölésével megszentelt negyven napon át, azokat az Úr áldja meg. Akik pedig erre nem vállalkoznak, nem kötelezhetők. De a másik negyven napot húsvétig meg kell böjtölniök. Más időben azonban nem kötelesek böjtölni, csak pénteken. Nyilvános szükség alkalmával a testvérek nem tartoznak testi böjtöt tartani. Továbbá az Úr Jézus Krisztus nevében tanácsolom testvéreimnek, intem és buzdítom őket, hogy midőn a világban járnak-kelnek, ne viszálykodjanak és ne perlekedjenek, másokat ne bírálgassanak. Hanem legyenek szelídek, békeszeretők, szerények, kedvesek és alázatosak. És amint illik, barátságosan beszéljenek mindenkivel. A testvérek ne lovagoljanak, hacsak nyilvános szükség vagy betegség nem kényszeríti őket. Hogyha valamely házba betérnek, így köszönjenek: Békesség e háznak. És a szent Evangélium értelmében minden ételből ehettek, amit nekik feltálalnak.

IV. FEJEZET.

A testvérek ne fogadjanak el pénzt.

Szigorúan megparancsolom minden testvérnek, hogy sohasse fogadjanak el semmiféle pénzt, vagy pénzjegyet, sem önmaguk, sem közvetítő személy útján. Mindamellet a betegek szükségleteiről, valamint a helynek, az időjárásnak és a hideg éghajlatnak megfelelően a testvérek ruházatáról, — a lelkiparátok segítségével — csupán a főnökök és örök, szorgosan gondoskodjanak, amint azt a szükség szerint jónak látják. Azonban mindenkor ügyeljenek arra, hogy — amint mondtam — pénzt el ne fogadjanak.

V. FEJEZET.

A foglalkozás módja.

A testvérek, akiknek Isten erőt adott a munkára, dolgozzanak híven és jószándékkal, de oly mértékben, hogy amíg a restséget, a lélek ellenségét, le

tum non extinguant, cui debent caetera temporalia deservire. De mercede vero laboris pro se et suis Fratribus corporis necessaria recipiant, praeter denarios vel pecuniam; et hoc humiliter, sicut decet servos Dei et paupertatis sanctissimae sectatores.

CAPUT VI.

Quod nihil approprient sibi Fratres, et de eleemosyna petenda, et de Fratribus infirmis.

Fratres nihil sibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem; sed tamquam peregrini et advenae in hoc saeculo, in paupertate et humilitate Domino famulantes, vadant pro eleemosyna confiderenter; nec oportet eos verecundari, quia Dominus pro nobis se fecit pauperem in hoc mundo. Haec est illa celsitudo altissimae paupertatis, quae vos, charissimos Fratres meos, haeredes et reges Regni caelorum instituit, pauperes rebus fecit, virtutibus sublimavit. Haec sit portio vestra, quae perducit in terram viventium. Cui, dilectissimi Fratres, totaliter inhaerentes, nihil aliud pro nomine Domini nostri Iesu Christi in perpetuum sub coelo habere velitis. Et ubicumque sunt et se invenerint Fratres, ostendant se domesticos invicem inter se. Et secure manifestet unus alteri necessitatem suam; quia si mater nutrit et diligit filium suum carnalem, quanto diligentius debet quis diligere et nutrire fratrem suum spirituale. Et si quis eorum in infirmitate ceciderit, alii Fratres debent ei servire, sicut vellent sibi serviri.

CAPUT VII.

De poenitentia Fratribus peccantibus imponenda.

Si qui Fratrum, instigante inimico, mortaliter peccaverint, pro illis peccatis, de quibus ordinatum fuerit inter Fratres, ut recurratur ad solos Ministros Provinciales, teneantur praedicti Fratres ad eos recurrere, quam citius poterint, sine mora. Ipsi vero Ministri, si Presbyteri sunt, cum misericordia iniungant illis poenitentiam. Si vero Presbyteri non sunt,

akarják küzdeni, az imádság és áhítat szellemét — amelynek minden földi dolgot alá kell vetnünk — magukban ki ne oltsák. Munkájukért pedig elfogadják a pénz kivételével mindazt, ami a maguk és testvéreik ellátására szükséges. Ezt azonban fogadják alázatosan, amint az Úr szolgálóihoz és a szent szegénység követőihez illik.

VI. FEJEZET.

A testvéreknek ne legyen tulajdonuk; az alamizsna-gyűjtés és a beteg testvérek.

A testvéreknek ne legyen semmi tulajdonuk, se házuk, se fekvőségük, sem egyéb birtokuk. Hanem mint idegenek és jövevények e világon, szegénységben és alázatosságban szolgáljanak Istennek. Bizalommal menjenek alamizsnát kéregetni. Ne szégyeljék magukat, mert az Úr miérettünk lett szegénnyé e földön. Ez a tökéletes szegénység fönsége, amely titeket, drága testvéreim, a mennyország örököséivé és királyaivá rendelt, földiekben szegényekké, de erényekben gazdagokká tett. Ez legyen a ti örökségetek, amely elvezet az élők földjére. Ehhez szívvel-lélekkel ragaszkodjatok, drága testvéreim. Az Úr Jézus Krisztus szent Nevéért, ne legyen soha semmi tulajdonotok e világon. És akárhol tartózkodjanak a testvérek, ha összetalálkoznak, tanúsítsanak egymás iránt kölcsönös szeretetet, egyik a másiknak bizalommal mondja el a maga baját, mert ha az édesanya szeretve-szereti édesgyermekét, mennyivel bensőbben kell szeretnünk és ápolnunk lelki testvérünket. Ha pedig valaki közülük megbetegszik, a többi úgy szolgáljon neki, amint kívánná, hogy mások kiszolgálják őt.

VII. FEJEZET.

A súlyosan vétkező testvérek feloldozása.

Ha valaki a testvérek közül, az ördög kísértése folytán súlyosan vétkezett, tartozik minél előbb, minden késedelem nélkül tartományfőnökéhez folyamodni az olyan bűnök feloldozásáért, amelyektől a testvérek határozata alapján egyedül a tartományfőnök oldozhat fel. Ha a tartományfőnök pap, a bűnösnek szánakozással szabjon elégtételt. Ha nem pap, a szükséges

iniungi faciant per alios Sacerdotes Ordinis, sicut eis secundum Deum melius videbitur expedire. Et cavere debent, ne irascantur et conturbentur propter peccatum alicuius, quia ira et conturbatio in se et in aliis impediunt charitatem.

CAPUT VIII.

De electione Generalis Ministri huius Fraternitatis et de Capitulo Pentecostes.

Universi Fratres unum de Fratribus istius Religionis teneantur semper habere Generalem Ministrum et servum totius Fraternitatis, et ei teneantur firmiter obedire. Quo decedente, electio successoris fiat a Ministris Provincialibus et Custodibus in Capitulo Pentecostes, in quo Provinciales Ministri teneantur semper insimul convenire, ubicumque a Generali Ministro fuerit constitutum; et hoc semel in tribus annis, vel ad alium terminum maiorem vel minorem, sicut a praedicto Ministro fuerit ordinatum. Et si aliquo tempore appareret universitati Ministrorum Provincialium et Custodum praedictum Ministrum non esse sufficientem ad servitium et communem utilitatem Fratrum, teneantur praedicti Fratres, quibus electio data est, in nomine Domini alium sibi eligere in Custodem. Post Capitulum vero Pentecostes, Ministri et Custodes possint singuli, si voluerint et eis expedire videbitur, eodem anno in suis Custodiis semel Fratres suos ad Capitulum convocare.

CAPUT IX.

De Praedicatoribus.

Fratres non praedicent in episcopatu alicuius Episcopi cum ab eo illis fuerit contradictum; et nullus Fratrum populo penitus audeat praedicare, nisi a Ministro Generali huius Fraternitatis fuerit examinatus et approbatus, et ab eo officium sibi praedicationis concessum. Moneo quoque et exhortor eosdem Fratres, ut in praedicatione quam faciunt sint examinata et casta eorum eloquia, ad utilitatem et aedificationem populi, annuntiando eis vitia et virtutes, poenam et gloriam, cum brevitate sermonis, quia verbum abbreviatum fecit Dominus super terram.

hatalmat ruházza át legjobb belátása szerint a rend más papjára. De óvakodjék, hogy más bűne miatt meg ne haragudjék és fel ne háborodjék, mert a harag és felindulás lerontja a szeretetet a testvérek között.

VIII. FEJEZET.

Az általános rendfőnök választása és a püünkösdi káptalan.

Kötelezek minden testvért, legyen mindig a szerzet tagjai közül egy általános rendfőnök, aki az egész rend szolgálja, és neki feltétlenül engedelmeskedjenek. Távozása után utódját a tartományfőnökök és örök válasszák a püünkösdi káptalanon, amelyen a választók kötelesek mindenkor megjelenni, bárhová hívja azt össze az általános rendfőnök. És ezt a káptalan három évben egyszer, vagy akár hosszabb, akár rövidebb időközben is megtarthatják, amint az említett rendfőnök elrendeli. Ha a tartományfőnökök és örök összesége valaha arról győződnek meg, hogy az említett rendfőnök a testvérek közös érdekét nem képes szolgálni, az említett, választási joggal felruházott testvérek kötelesek az Úr nevében más főnököt választani. A püünkösdi káptalan után pedig a tartományfőnökök és örök is, ha akarják és szükségesnek tartják, tartományukban testvéreiket ugyanabban az évben egyszer káptalanra összehívhatják.

IX. FEJEZET.

A hitszónokok.

A testvérek annak a püspöknek megyéjében aki azt megtiltja, ne prédikáljanak. És a testvérek közül senki se merjen a népnek prédikálni, míg a szerzet általános főnöke meg nem vizsgálta és alkalmasnak nem találta, s tőle az igehirdetésre felhatalmazást nem nyert. Intem és buzdítom a testvéreket, szónoklataikban legyen beszédjük értelmes és tiszta, hogy a nép hasznára és épülésére váljék. A bünről és erényről, a büntetésről és jutalomról röviden beszéljenek, mert az Úr is rövid szóval beszélt itt a földön.

CAPUT X.

De admonitione et correctione Fratrum.

Fratres, qui sunt Ministri et servi aliorum Fratrum, visitent et moneant Fratres suos, et humiliter et charitative corrigant eos, non praecipientes eis aliquid, quod sit contra animam suam et Regulam nostram. Fratres vero, qui sunt subditi, recordentur, quod propter Deum abnegaverunt proprias voluntates. Unde firmiter praecipio eis, ut obediant suis Ministris in omnibus, quae promiserunt Domino observare, et non sunt contraria animae et Regulae nostrae. Et ubicumque sunt Fratres, qui scirent et cognoscerent se non posse Regulam spiritualiter observare, ad suos Ministros debeant et possint recurrere. Ministri vero caritative et benigne eos recipiant, et tantam familiaritatem habeant circa ipsos, ut dicere possint eis et facere, sicut domini servis suis. Nam ita debet esse, quod Ministri sint servi omnium Fratrum. Moneo vero et exhortor in Domino Iesu Christo, ut caveant Fratres ab omni superbia, vana gloria, invidia, avaritia, cura et sollicitudine huius saeculi, detractioe, et murmuratione; et non curent nescientes litteras, litteras discere; sed attendant, quod super omnia desiderare debent, habere spiritum Domini et sanctam eius operationem, orare semper ad eum puro corde, et habere humilitatem, patientiam in persecutione et infirmitate, et deligere eos, qui nos persequuntur et reprehendunt et arguunt, quia dicit Dominus: Diligite inimicos vestros, et orate pro persecquentibus et calumniantibus vos. Beati, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum coelorum. Qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.

CAPUT XI.

Quod Fratres non ingrediantur monasteria Monacharum.

Praecipio firmiter Fratribus universis, ne habeant suspecta consortia vel consilia mulierum, et ne ingrediantur monasteria Monacharum, praeter illos,

X. FEJEZET.

A testvérek megintése és megfeddése.

Azok a testvérek, akik főnökök és a többi testvér szolgálói, látogassák és intsék alattvalóikat, alázatosan és szeretettel feddjék őket. Ne parancsoljanak nekik olyat, ami lelkiismeretükkel és rendszabályunkkal ellenkeznék. Az alattvalók pedig gondolják meg, hogy Istenért lemondtak szabad akaratukról. Azért szigorúan megparancsolom nekik, hogy mindabban engedelmeskedjenek főnökeiknek, amire fogadalmat tettek, és ami nem ellenkezik lelkiismeretükkel és rendszabályunkkal. Továbbá, ha a testvérek — bárhol tartózkodjanak is — látnák és arról győződnenek meg, hogy a rendszabályt nem tudják tökéletesen megtartani, folyamodjanak főnökeikhez. A főnökök pedig szeretettel és szívesen fogadják őket, és annyi közvetlenséget tanúsítsanak irántuk, hogy — mint az urak szolgálóinak — ők is félelem nélkül szólhassanak hozzájuk. Mert azt akarom, hogy a főnökök minden testvér szolgálói legyenek. A testvéreket ellenben intem, és az Úr Jézus Krisztus nevében buzdítom, hogy őrizzék minden kevélységtől, hiúságtól, irigységtől, fösvényiségtől, világi gondtól és aggságtól, megszólástól és zúgolódástól. Ha tanulatlanok, ne tördjenek a tanulmányokkal, hanem legfőbb törekvésük arra irányuljon, amire vágyakozni szent kötelességük: legyen meg bennük az Úr lelke és az ő szent közreműködése. Szüntelen imádkozzanak hozzá tiszta szívvel. Legyenek alázatosak, türelmesek az üldözésben és betegségben, szeressék azokat, akik minket üldöznek, vádolnak és gáncsolnak, mert az Úr mondja: Szeressétek ellenségeiteket; és imádkozzatok üldözőitekért és rágalmazóitokért. Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa. Aki pedig mindvégig állhatatos marad, az üdvözl.

XI. FEJEZET.

A testvérek ne menjenek szerzetesnők kolostorába.

Szigorúan megparancsolom minden testvérnek, kerüljék a nőkkel való gyanús társalgást és beszélgetést. És szerzetesnők kolostorába csak az léphet, aki

quibus a Sede Apostolica concessa est licentia specialis. Nec fiant compatres virorum vel mulierum, ne hac occasione inter Fratres vel de Fratribus scandalum oriatur.

CAPUT XII.

De euntibus inter Saracenos et alios infideles.

Quicumque Fratrum divina inspiratione voluerint ire inter Saracenos et alios infideles, petant inde licentiam a suis Ministris Provincialibus; Ministri vero nullis eundi licentiam tribuant, nisi eis, quos viderint esse idoneos ad mittendum. Ad haec per obedientiam iniungo Ministris, ut petant a Domino Papa unum de sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus, qui sit gubernator, protector et corrector istius Fraternitatis; ut semper subditi et subiecti pedibus eiusdem sanctae Ecclesiae, stabiles in fide catholica, paupertatem et humilitatem, et sanctum Evengelium Domini nostri Iesu Christi, quod firmiter promisimus, observemus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, et Beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius, se noverit incursurum.

Datum Laterani, tertio Kalendas Decembris, Pontificatus nostri anno octavo.

erre az Apostoli Szentszéktől külön engedélyt kapott. És ne legyenek a férfiak vagy nők komái, hogy ezért a testvérek között, vagy a testvérek miatt botrány ne származzék.

XII. FEJEZET.

A mohamedánok és más hitetlenek közé menő hithírdetők.

Akik a testvérek közül isteni sugallatra a mohamedánok és más hitetlenek közé akarnak menni, tartományfőnökeiktől kérjenek rá engedélyt. A tartományfőnökök pedig csak azoknak adjanak engedélyt, akiket a hithirdetésre alkalmasoknak találnak. Végül pedig az engedelmesség erejénél fogva meghagyom a főnököknek, kérjenek urunktól, a pápától az Anyaszentegyház bíborosai közül egyet, aki ennek a szerzetnek kormányzója, pártfogója és javítója legyen, hogy az Egyháznak szüntelenül alattvalói és alárendeltjei legyünk, és a katolikus hitben szilárdak maradjunk, megtartsuk a szegénységet, az alázatos-ságot és a mi Urunk Jézus Krisztus szent Evangéliumát, amit erősen megfogadtunk.

Senki emberfiának sem szabad tehát ezt a megerősítő iratunkat megsértenie, vagy annak vakmerő szándékkal ellenszegülnie. Ha valaki ezt mégis megtenni merésznél, tudja meg: a mindenható Istennek, az ő apostolainak, Szent Péternek és Szent Pálnak haragját vonja magára.

Kelt a Lateránban, pápaságunk nyolcadik évében november huszonkilencedikén.

TESTAMENTUM S. P. N. FRANCISCI.

Dominus dedit mihi, Fratri Francisco, ita incipere facere poenitentiam; quia, cum essem in peccatis, nimis mihi videbatur amarum videre leprosos: et ipse Dominus conduxit me inter illos, et feci misericordiam cum illis. Et recedente me ab ipsis, id, quod videbatur mihi amarum, conversum fuit mihi in dulcedinem animi et corporis. Et postea parum steti et exivi de saeculo. Et Dominus dedit mihi tantam fidem in ecclesiis, ut ita simpliciter orarem et dicerem: Adoramus te, Domine Iesu Christe, hic et ad omnes ecclesias tuas, quae sunt in toto mundo, et benedicimus tibi, quia per sanctam crucem tuam redemisti mundum.

Postea Dominus dedit mihi et dat tantam fidem in Sacerdotibus, qui vivunt secundum formam sanctae romanae Ecclesiae, propter ordinem ipsorum, quod, si facerent mihi persecutionem, volo recurrere ad ipsos. Et, si haberem tantam sapientiam, quantam Salomon habuit, et invenirem pauperculos sacerdotes huius saeculi, in parochiis, in quibus morantur, nolo praedicare ultra voluntatem ipsorum. Et ipsos et omnes alios volo timere, amare et honorare, sicut meos dominos; et nolo in ipsis considerare peccatum, quia Filium Dei discerno in ipsis, et domini mei sunt. Et propter hoc facio, quia nihil video corporaliter in hoc saeculo de ipso altissimo Filio Dei, nisi sanctissimum corpus et sanguinem suum, quod ipsi recipiunt et ipsi soli aliis administrant. Et haec sanctissima mysteria super omnia volo honorari, venerari et in locis pretiosis collorari. Sanctissima nomina et verba eius scripta, ubicumque invenero in locis illicitis, volo colligere et rogo, quod colligantur et in loco honesto collocentur. Et omnes theologos et qui ministrant sanctissima verba divina, debemus honorare et venerari, sicut qui ministrant nobis spiritum et vitam.

SZENT FERENC ATYÁNK VÉGRENDELETE.

Isten megengedte nekem, Ferenc testvérnek, hogy így kezdjem el a bűnbánatot: mikor még bűnökben éltem, keserves volt belpoklost látnom, de maga az Úr közéjük vezetett és én irgalmasságot gyakoroltam velük. Amikor pedig gondozásukat abbahagytam, ami előbb terhemre volt, az lelkemnek-szívemnek gyönyörűségére szolgált. Azután kevésbé várakoztam, és a világnak búcsút mondtam.

Ekkor az Úr akkora hitet adott templomai iránt, hogy azokban Őt egyszerűen így imádjam és ezt mondjam: „Imádunk téged, Úr Jézus Krisztus, itt és minden templomodban a világon, és áldunk Téged, mert szent kereszteddel megváltottad a világot.“

Azután az Úr a római Anyaszentegyház törvényei szerint élő papok iránt, lelki hatalmuk miatt, oly nagy bizalmat keltett és kelt most is bennem, hogy mégha üldöznének is, hozzájuk menekülnék. Vagy lenne bár salamoni bölcseségem, és találkoznék e világ mégoly jelentéktelen papjával, akkor se prédikálnék akaratom ellenére a plébániákon, amelyeken tartózkodnak. Mert őket, valamint a többi is, úgy akarom szeretni, tisztelni és becsülni, mint uraimat. Nem akarom bennük meglátni a bűnt, mert bennük Isten Fiát tekintem, és mert ők az én uraim. Ezt azért teszem, mert a legfölségesebb Istenfiából e világon testi szememmel nem látok semmi egyebet, mint szentséges Testét és Vérét, amelyet csak a papok vesznek magukhoz, és nyújtanak másoknak. És e legméltóságosabb Szentséget mindenekfölött akarom tisztelni és becsülni, és értékes edényekben elhelyezni.

Hogyha a legszentebb neveket és írott igéket illetlen helyen találnám, összeszedném, és kérem a testvéreket, szedjék össze és tegyék méltó helyre.

A hittudósokat pedig és mindazokat, akik nekünk a szent ígét hirdetik, mint lelkiéletünk fenntartóit, kötelességünk tisztelni és becsülni. Miután az Úr a testvéreket gondjaimra bízta, senki sem mutatta meg,

Et, postquam Dominus dedit mihi de fratribus, nemo ostendebat mihi, quid deberem facere; sed ipse Altissimus revelavit mihi, quod deberem vivere secundum formam sancti Evangelii. Et ego paucis verbis et simpliciter feci scribi, et dominus papa confirmavit mihi. Et illi, qui veniebant ad recipiendam vitam istam, omnia, quae habere poterant, dabant pauperibus et erant contenti tunica una intus et foris repetiata, qui volebant, cum cingulo et braccis. Et nolebamus plus habere.

Officium dicebamus clerici secundum alios clericos; laici dicebant Pater noster. Et satis libenter manebamus in ecclesiis pauperculis et derelictis. Et eramus idiotae et subditi omnibus. Et ego manibus meis laborabam et volo laborare et omnes alii fratres firmiter volo, quod laborent de laboritio, quod pertinet ad honestatem. Qui nesciunt, discant, non propter cupiditatem recipiendi pretium laboris, sed propter exemplum et ad repellendam otiositatem. Et, quando non daretur nobis pretium laboris, recurramus ad mensam Domini petendo eleemosynam ostiatim.

Salutationem mihi Dominus revelavit, ut diceremus: Dominus det tibi pacem. Caveant sibi fratres, ut ecclesias, habitacula paupercula et omnia alia, quae pro ipsis construuntur, penitus non recipiant, nisi essent, sicut decet sanctam paupertatem, quam in regula promisimus, semper ibi hospitantes sicut advenae et peregrini.

Praecipio firmiter per obedientiam fratribus universis, quod, ubicumque sunt, non audeant petere aliquam litteram in curia romana per se neque per interpositam personam, neque pro ecclesia neque pro alio loco, neque sub specie praedicationis neque pro persecutione suorum corporum, sed, ubicumque non fuerint recepti, fugiant in aliam terram ad faciendam poenitentiam cum benedictione Dei. Et firmiter volo obedire ministro generali huius fraternitatis et illi guardiano, quem sibi placuerit mihi dare. Et ita volo esse captus in manibus suis, ut non possim ire

hogy mitévő legyek, hanem maga a Legfölségesebb jelentette ki nekem, hogy az Evangélium szerint kell élnem.

Én meg a rendszabályt rövid és egyszerű szavakban megíratam, és a Szentatya jóváhagyta. Azok pedig, akik ezt az életpályát választották, mindenüket a szegényeknek adták, és megelégedtek egy összevissza foltozott kámzsával (akik akarták), övvel és alsónadrággal; és nem akartunk egyebet.

Mi, klerikusok, a többi klerikus példájára a zsolozsmát végeztük: a laikusok a Miatyánkot mondták. Nagy készséggel maradtunk meg a szegény és elhagyott templomokban, egyszerűek és mindenkinek alattvalói voltunk.

Én pedig saját kezemmel dolgoztam és dolgozni akarok, valamint követelem, hogy a többi testvér is dolgozzék, s tisztességes munkával foglalkozzék. Akik nem tudnak, tanuljanak meg, de nem a munkabér megszerzésének kívánságából, hanem a példaadás és a tétlenség elkerülése kedvéért.

És hogyha munkánk bérét nem fizetik meg, ajtóról-ajtóra kéregetve az Úr asztalához folyamodjunk.

A köszöntést az Úr jelentette ki nekem, hogy így szóljunk: az Úr adjon neked békét.

Óvakodjanak a testvérek, hogy a számukra épített templomot és más szegényes lakóházat addig el ne fogadják, míg meg nem egyezik a rendszabályban fogadott szent szegénységgel, de azokban is csak mint idegenek és vándorok lakjanak.

Az engedelmesség erejében szigorúan megparancsoltam valamennyi testvérnek, hogy bárhol tartózkodjanak, ne merészeljenek sem önmaguk, sem közvetítő útján a Szentszéktől engedélyt kérni valamely templom vagy ingatlan elfogadására; vagy az igehirdetés és az üldözés ürügyével egyéb kedvezményt kieszközölni. Ahol pedig nem fogadják őket, onnan meneküljenek, hogy Isten áldásával más vidéken tartsanak bűnbánatot.

Én pedig híven akarok engedelmeskedni az általános rendfőnöknek és annak a házfőnöknek, akit ő tet-

vel facere ultra obedientiam et voluntatem suam, quia dominus meus est. Et, quamvis sim simplex et infirmus, tamen semper volo habere clericum, qui mihi faciat officium, sicut in regula continetur.

Et omnes alii fratres teneantur ita obedire guardianis suis et facere officium secundum regulam. Et qui inventi essent, qui non facerent officium secundum regulam et vellent alio modo variare aut non essent catholici, omnes fratres, ubicumque sunt, per obedientiam teneantur, quod, ubicumque invenerint aliquem ipsorum, proximiori custodi illius loci, ubi ipsum invenerint, debeant repraesentare. Et custos firmiter teneatur per obedientiam ipsum fortiter custodire, sicuti hominem in vinculis, die notuque, ita quod non possit eripi de manibus suis, donec propria sua persona repraesentet eum in manibus sui ministri. Et minister firmiter teneatur per obedientiam mittere ipsum per tales fratres, qui die noctuque custodiant ipsum, sicut hominem in vinculis, donec repraesentent ipsum coram domino Ostiensi, qui est dominus, protector et corrector totius fraternitatis.

Et non dicant fratres: Haec est alia regula: quia haec est recordatio, admonitio et exhortatio et meum testamentum, quod ego, frater Franciscus, parvulus, facio vobis, fratribus meis benedictis, propter hoc, ut regulam, quam Domino promisimus, melius, catholice observemus. Et generalis minister et omnes alii ministri et custodes per obedientiam teneantur in istis verbis non addere vel minuere. Et semper hoc scriptum habeant secum iuxta regulam. Et in omnibus capitulis, quae faciunt, quando legunt regulam, legant et ista verba. Et omnibus fratribus meis clericis et laicis praecipio firmiter per obedientiam, ut non mittant glossas in regula, neque in istis verbis dicendo: Ita volunt intelligi; sed, sicut dedit mihi Dominus simpliciter et pure dicere et scribere regulam et ista verba, ita simpliciter et pure intelligatis et cum sancta operatione observetis usque in finem.

szése szerint nekem rendel. Annyira hatalma alatt akarok lenni, hogy akarata ellenére és engedélye nélkül sehová se mehessek és semmit se tehessek, mert ő az én uram. Jóllehet egyszerű és gyarló vagyok, mégis úgy akarom, hogy klerikus legyen velem, s a rendszabály előírása szerint végezze az istentiszteletet. És valamennyi testvér köteles házfőnökének így engedelmeskedni, és az istentiszteletet a rendszabály szerint végezni.

Ha pedig volnának olyanok, akik az istentiszteletet nem végeznék a rendszabály szerint, és meg akarnák változtatni, vagy nem lennének katolikusok, minden testvér, bárhol tartózkodjék is, az engedelmesség erejében szigorúan köteles őt mint foglyot éjjel-nappal őrizni, hogy keze közül ki ne szabadulhasson, míg saját főnökének kezébe nem adja. A főnöknek pedig az engedelmességből folyó szigorú kötelessége elkísértetni oly testvérekkel, akik a foglyot éber felügyelettel őrzik, míg át nem szolgáltatják az osztiai bíborosnak, szerzetesrendünk urának, védelmezőjének és javítójának.

És ne mondják a testvérek, hogy ez újabb rendszabály. Mert ez visszaemlékezés, intés, buzdítás és végrendeletem, melyet én, kicsiny Ferenc testvér, azért hagyok nektek, áldott testvéreimnek, hogy tökéletesebben tartsuk meg a rendszabályt, amelyet Urunknak fogadtunk.

Az általános rendfőnök és minden más főnök és őr engedelmességből ne fűzzön ehhez semmit, és semmit se hagyjon ki belőle. Ezt az iratot pedig a rendszabályhoz csatolva mindig hordozzák magukkal. És minden káptalanon, amelyet tartanak, amikor felolvassák a rendszabályt, olvassák fel ezeket a sorokat is. Végül valamennyi klerikus és laikus testvéremnek az engedelmesség erejénél fogva szigorúan megparancsolom, ne fűzzön magyarázatot sem a rendszabályhoz, sem ezekhez a sorokhoz. És ne mondják: így kell érteni. Hanem, amint az Úr megadta nekem, hogy egyszerűen és tisztán mondjam el és szerkesszem meg a rendszabályt és ezeket a sorokat, úgy ti is egyszerűen, tisztán, magyarázó megjegyzés nélkül értsétek és szent közreműködéssel tartsátok meg mindhalálig.

BENEDICTIO S. P. N. FRANCISCI.

Et quicumque haec observaverit, in coelo repleatur benedictione altissimi Patris coelestis, et in terra repleatur benedictione dilecti Filii sui, cum sanctissimo Spiritu Paraclito, et omnibus Virtutibus coelorum et omnibus Sanctis. Et ego, Frater Franciscus, parvulus vester et servus, quantumcunque possum, confirmo vobis intus et foris istam sanctissimam benedictionem. Amen.

EXHORTATIO S. P. N. FRANCISCI.

O dilectissimi Fratres et in aeternum benedicti filii,
audite me, audite vocem Patris vestri:
Magna promisimus, maiora promissa sunt nobis.
Servemus haec, suspiremus ad illa.
Voluptas brevis, poena perpetua.
Modica passio, gloria infinita.
Multorum vocatio, paucorum electio;
Omnium erit retributio. Amen.

MALEDICTIO EIUSDEM.

A te, sanctissime Pater, et a tota coelesti Curia, et a me pauperculo sint maledicti, qui suo malo exemplo confundunt et destruunt, quod per sanctos Fratres huius Ordinis aedificasti et aedificare non cessas!

SZENT FERENC ATYÁNK ÁLDÁSA.

Mindazt, aki ezeket megtartja, az égben áldja meg a legfölségesebb mennyei Atya, a földön áldja meg az ő szeretett Fia a Vigasztaló Szentlélekkel, az ég minden erősségével és minden szentjével. És én, kicsiny Ferenc testvér és szolgátok, amennyire tehetem, külsőleg-belsőleg megerősítem nektek ezt a legszentebb áldást. Amen.

SZENT FERENC ATYÁNK BUZDÍTÁSA.

Ó drága testvéreim és örökké áldott fiaim!
Hallgassatok engem — halljátok atyátok szavát!
Nagy dolgokat fogadtunk — még nagyobbígéretet kaptunk.
Tartsuk meg ezeket — epedve várjuk azokat. [tunk.
Rövid a gyönyörűség — örök a büntetés.
Csekély a szenvedés — határtalan a dicsőség.
Soknak van hivatása — kevés a választottak száma.
Mindenkinek meglesz a fizetsége. Amen.¹⁾

A RENDALAPÍTÓ ÁTKA.

Tőled, szentséges Atyám, és a dicsőült szentek karától, és éntőlem, szegénykétől, legyenek megátkozva, akik rossz példájukkal megzavarják és lerontják, amit rendünk szent testvérei által műveltél és művelni meg nem szűnöl!

---

¹⁾ P. Oberten Odiló fordítása.

BEVEZETÉS

A SZERZETESI ÉLET.

Minden keresztény ember közös kötelessége a keresztény tökéletességre való törekvés. Ezt ki-ki saját állapotának megfelelően más-más úton igyekszik elérni. Az elért tökéletesség foka nemcsak egyénenként, hanem állapot szerint is más és más lesz. 1

Nagy általánosságban a szerzetesek azok, akik életüket az evangéliumi tanácsok szerint rendezik és ezúton igyekeznek a tökéletességet elérni.

Általában véve három főbb evangéliumi tanácsot ismerünk: az engedelemesség, a szegénység és a tisztaság tanácsát.

A szerzetesi állapot alkotójának elsősorban magát Krisztus Urunkat kell tekintenünk. Saját élete példájával, de különösen tanításával hívta fel figyelmünket az evangéliumi tanácsok szerint való életre.

Saját élete mindenben szerzetesi élet volt. Engedelmességéről maga így nyilatkozik: nem azért szállottam le a mennyből, hogy a magam akaratát cselekedjem, hanem annak akaratát, aki engem küldött.¹⁾ Teljesítette Atyja akaratát, engedelmes lett a halálig, és pedig a halálig a keresztfán!²⁾ 2

Talán semmi sem szembetűnőbb Krisztus életében, mint épen szegénysége. Szegényen jött a földre, szegényen élt, vagyona sohasem volt. Nem szégyelte mindennapi kenyerét másoktól alamizsnaként elfogadni. Joggal mondhatta: a rókáknak odúik vannak és a madaraknak fészkeik: az Emberfiának nincsen, hová fejét lehajtsa.³⁾ Szent Bonaventura egyháztanítónk szerint szegényen kezdte, szegényen folytatta és szegényen fejezte be életét.⁴⁾

¹⁾ Ján. 6, 38.

²⁾ Filip. 2, 8.

³⁾ Mt. 8, 20.

⁴⁾ Op. Omn. VIII. p. 274.

Nem kevésbbé szembetűnő érintetlen tisztasága. Érintetlen szűztől született, élete pedig annyira makulátlan volt, hogy legádázabb ellenségei sem támadhatták meg erről az oldalról.

3 Tanításában méginkább kihangsúlyozta a szerzetesi élet alapját képező három erényt.

Az engedelmességet apostolaitól követelte. Nem elégedett meg csupán a vagyon elhagyásával, hanem minden esetben megkövetelte, hogy kövessék őt, vagyis utánozzák életét. „Kövess engem“ szavakkal hívta meg apostolait.⁵⁾ Tehát az ő életének utánzásába helyezi a tökéletesség kulcsát, mert hiszen azoknak is azt felelte, akik nála a tökéletesség felől tudakozódtak.⁶⁾

A szegénységet ugyanezekben az esetekben ajánlotta. Sőt nem egy ízben mutatott rá a vagyon veszedelmes voltára, annak káros hatására. A vagyon elfordítja a lelket az isteni dolgoktól. „A világi gondok és a gazdagság csalárdsága elfojtják az ígét, és gyümölcstelen marad.“⁷⁾ Vagy hasonlatban: „Földet vettem és ki kell mennem megnézni azt; kérlek téged, ments ki engem... Öt iga ökröt vettem, és megyek megpróbálni azokat; kérlek, ments ki engem“ (t. i. a lakomáról, ami jelképesen a mennyei örök boldogságot jelenti).⁸⁾ Sokszor kihangsúlyozza, milyen nehéz a gazdagnak a mennyek országába jutni. „Milyen nehezen jutnak Isten országába, kiknek vagyonuk van. Mert könnyebb a tevének a tűfokán átmenni, mint a gazdagnak Isten országába bejutni.“⁹⁾ „Bizony mondom nektek, hogy nehéz a gazdagnak bejutni a mennyek országába. És még egyszer mondom nektek: Könnyebb a tevének a tűfokán átmenni, mint a gazdagnak bemenni a mennyek országába.“¹⁰⁾ Apostolait utasítja, hogy vagyontalanul járjanak-keljenek. „Ne

⁵⁾ Mt. 19, 21; Ján. 1, 43.

⁶⁾ Luk. 18, 22; Mt. 19, 21.

⁷⁾ Mt. 13, 22.

⁸⁾ Luk. 14, 18—19.

⁹⁾ Luk. 18, 24—25.

¹⁰⁾ Mt. 19, 23—24.

legyen aranyatok, se ezüstötök, se pénzetek övetekben, se két köntöstök, se sarutok, se bototok.“¹¹⁾ „És meghagyá nekik, hogy vándorboton kívül semmit se vigyenek; se táskát, se kenyeret, se pénzt az övben; hanem kössenek fel sarut és ne öltözzenek két köntösbe.“¹²⁾ „Mikor erszény, táska és saru nélkül küldtelek titeket, szenvedtetek-e valamiben hiányt? Azok pedig felelék: Semmiben.“¹³⁾

Hasonlóképen ajánlja többször a tisztaságot is. „Boldogok a tisztaszívűek, mert ők meg fogják látni az Istent.“¹⁴⁾ „Vannak férfiatlanok, akik magukat teszik férfiatlanná a mennyek országáért. Aki fel tudja fogni, fogja fel.“¹⁵⁾ „És mindaz, aki elhagyta feleségét, vagy gyermekét az én nevéért, százannyit kap és az örök életet fogja örökölni.“¹⁶⁾ Urunk tisztaságról adott tanítását apostola, Szent Pál még részletebben fejti ki a korintusiaknak írt levelében. Ő kihangsúlyozza, hogy nem parancsról van szó, hanem pusztán tanácsról. „A szűzekre nézve nincs parancsolatom az Úrtól; tanácsot azonban adok, mint aki irgalmasságot nyertem az Úrtól, hogy hű legyek... Feleség nélkül vagy-e? Ne keress feleséget.“¹⁷⁾ A továbbiakban pedig bőven kifejti a tisztaság állapotának előnyeit a házasság állapotával szemben.

Igaz, Urunk sohasem beszélt kifejezett fogadalomról. De feltétlenül akarja, hogy aki egyszer a tökéletesedés útjára lépett, az arról többé le ne térjen: senki, aki kezét az ekére téven hátra tekint, nem alkalmas az Isten országára.¹⁸⁾ Márpedig tekintve az emberi gyarlóságot és az eredeti bűn által meggyengült akaratot, másképp aligha tudunk állhatatosak maradni, hacsak szorosabb kötelékkel magunkat az egyszer választott állapothoz nem kötjük. Ez történik a fogadalommal. A fogadalom Istennek szabad elhatározás-

¹¹⁾ Mt. 10, 9—10.

¹²⁾ Mk. 6, 8—9; Luk. 9, 3; 10, 4.

¹³⁾ Luk. 22, 35—36.

¹⁴⁾ Mt. 5, 8.

¹⁵⁾ Mt. 19, 11—12.

¹⁶⁾ Mt. 19, 29.

¹⁷⁾ Kor. I. 7, 25 sk.

¹⁸⁾ Luk. 9, 62.

ből tett ígéret, amellyel valamely erkölcsi jónak teljesítésére bűn terhe alatt kötelezzük magunkat. A fogadalom természeténél fogva, hacsak megszorítást nem tettünk, állandó jellegű, vagyis más szóval örök érvényű, visszavonhatatlan. Így a fogadalomtétel által nem csupán az erkölcsi jót gyakoroljuk állandóan, hanem ez az állandó erénygyakorlat istentiszteleti jelleget kap. Áldozatot hozunk egyúttal minden fogadalommal, de leginkább a hármasszerzetesi fogadalommal. Vele egész lényünket Istennek áldozatul hozzuk. Az engedelmességgel saját akaratunkról, vagyis legnemesebb lelki vagyonunkról mondunk le, a szegénység révén külső javainkat áldozzuk fel és a tisztaság állapotával saját testünket is Istennek áldozati oltárára helyezzük.

- 5 Ennek a három erénynek állandó gyakorlása egyúttal minden bűnnek legjobb ellenszere. Mert mi a bűn forrása? „Minden, ami a világon van, a test kívánsága, a szemek kívánsága és az élet kevélysége, ami nem az Atyától van.”¹⁹⁾ Már pedig épen ezek ellen köteleztük magunkat fogadalommal. A test kívánságának megfékezésére tisztaságot fogadtunk, és elhárítottunk vele magunktól mindent, még a gondolatát is annak, ami a testé. A szemek kívánságának, vagyis a vagyon, a földi, anyagi javak bírvágyának letörésére szegénységet fogadtunk: lemondunk minden birtoklásról, sőt még a jogos használatról is. E világ javait nemhogy megkívánnánk, hanem megvetjük. Legálább is a magunk számára. Az élet kevélysége pedig nem más, mint saját énünknek előtérbe-helyezése, központba-állítása. Az engedelmisség fogadalma által épen az énünk kerül háttérbe, mert még a saját akaratunkról is lemondunk, tehát énünknek egyik igen jelentékeny tevékenységét idegen szolgálatba állítottuk. Nem követjük saját, sokszor bűnre hajlamos akaratunkat, hanem magunkat egészen Isten akaratának rendeljük alá, mindenben csak Isten helyetteseinek, előljáróinknak akaratát teljesítjük.

Aki testben-lélekben szegény, az senki vagyonában sem tesz kárt, nem lesz senkivel szemben jogtalan,

---

¹⁹⁾ Ján. I. 2, 16.

vagyis sokkal könnyebben igazságos. A tisztaság gyakorlásával pedig állandó önmegtartóztató, mértékletes életet élünk, a testiség sok-sok bűnétől mentesülünk. „És e világ elmúlik és az ő kívánsága. Aki pedig Isten akaratát cselekszi, megmarad örökké.”²⁰⁾ A hármass fogadalom legyőz tehát minden Isten szeretetével ellenkező akadályt, lelkünket egyúttal megszabadítja a világiakat nyugtalanító számtalan gondtól és teherrel.

Jóllehet a szerzetesi fogadalom igen hathatós segítő- **6**
eszköz a tökéletességre való törekvésben, egyedül ez sem volna elég. A fogadalomhoz jár még a szerzetességnek ugyancsak lényegét alkotó *közös élet*. Aki magárahagyatottan akarja a tökéletességet elérni, annak igen sok akadállyal kell megbirkóznia, ami nem egyszer lelkierejét felőrli és elcsüggedését okozza. „Jaj a magányosnak, mert ha elesik, nincs, aki felemlje!”²¹⁾ Természetünknel fogva társas lények vagyunk és így emberi életünk minden fontosabb megnyilvánulásában embertársaink segítségére, az ő támogatásukra vagyunk utalva. Krisztus Urunk is ezért alapított Egyházat, látható társaságot, hogy az emberek egymást segítsék az üdvösség elnyerésében. Szentségeinknek kiszolgáltatását is emberekre bízta, ezzel is mintegy jelezve, mennyire vagyunk egymásra utalva. Főparancsában a *felebaráti* szeretetet sürgeti.

Az életszentség eléréséért vívott harcunkban is embertársaink segítségére vagyunk utalva, az ő támogatásukra szorulunk. De kevés a megértés a világ fiaiban, vagyis azokban a nagy tömeget alkotó embertársainkban, akik kevésbé fogékonyak a lelkiélet igényei iránt, akiket családi, anyagi és egyéni életük gondja teljesen leköt. Tőlük vajmi kevés segítséget várhatunk.

Kézenfekvő tehát, hogy külön társaságot, közösséget **7**
kell alkotnunk, hozzánk hasonló gondolkodású és hasonló életberendezésű embertársainkkal. Ez az elgon-

²⁰⁾ U. o.

²¹⁾ Pred. 4, 10.

dolás már az első századokban felváltotta a remete-életet, és lassan létrejött az első szerzetescsalád. Azóta már a szerzetesi élet lényegéhez tartozik.²²⁾

A szerzetes a közös életnek igen sok előnyét élvezi. Szent Bernát röviden így foglalja össze a szerzetesi élet nyújtotta előnyöket: a jó szerzetes *tisztábban* él, hiszen komolyan törekszik a tökéletességre. Épen ezért *ritkábban* esik el, de ha mégis elesne, akkor *gyorsabban* kel fel, mert a megtérés eszközeit jól ismeri, és igen könnyen használhatja. A jó szerzetes-társak példája is erre ösztönzi, így tehát sokkal *biztosabban* jár a lelkiéletben, mint bárki más. A közös élettel *több kegyelmet* kap, mint amennyit saját maga erejéből valaha is kiérdemelhetne. Világos, hogy a szerzetes *bensőbb lelki békét* élvez, és így, ami a legfontosabb: *nyugodtabban* hal meg, hiszen a halál számára nem idegen, nem rettenetes, mindennap

---

²²⁾ Ha figyelembe vesszük, hogy az Egyház újabban kialakuló gyakorlatában egyre több olyan társaságot ismer el, amelyekben fogadalmat egyáltalában nem tesznek a tagok. Jóllehet az evangéliumi tanácsok szerint akarnak élni, azt kell mondanunk, hogy a közös élet sokkal inkább alkotja a szerzetesség lényegét, mint a hármass fogadalom. Fogadalommal bárki kötelezheti magát a tanácsok szerint tökéletesebb életmódra — ezt teszik pl. a világi harmadik rendek tagjai is — ezáltal mégsem lesz belőle szerzetes. A régi remetéket sohasem tekintette az egyház igazi értelemben vett szerzeteseknek, kivéve, ha közös életben éltek, előljáró joghatósága alatt. Az említett társaságokat az egyház mindenben azonosítja a szerzetesekkel, nekik ugyanazokat a jogokat és kiváltságokat biztosítja, mint amazoknak.

Sőt, a fogadalmak szigorúságát illetően is ilyirányú fejlődést látunk. Kezdetben azonnal örök fogadalmat tettek a szerzetesek és a fogadalom alól felmentést sohasem kaphattak. Majd behozták az újoncét, vagyis csak kellő próba után engedte az Egyház a fogadalmakat letenni. Ez a fogadalom azonban még mindig örök volt. Csak lassan, fokozatosan kezdett tért nyerni az ideiglenes fogadalom intézménye, amiről régebben még említés sem történhetett. A múlt század közepén előírják a kötelező ideiglenes fogadalmat az örök fogadalom előtt. Legújabb gyakorlat szerint pedig az örök fogadalom alól is kapható felmentés, és ennél is újabb intézmény az említett fogadalom nélküli „szerzetes társaságok”. A fogadalom tehát nem képezheti a szerzetesség lényegét, hanem csupán a hármass evangéliumi tanács szerint való közös élet.

megtanult meghalni a világnak és a bűnnek. De nemcsak ebben az életben van sokkal előnyösebb helyzetben, mint a világiak, hanem a túlvilági életben is. Földi bűnbánó életével *megrövidíti a tisztítótűzet*. Mivel pedig állandóan Istent kereste és őerte lemondott mindenről, *bőségesebb jutalmat nyer a mennyben*.

A szerzetesség rövid története.

A mai szerzetességhez hasonló intézményeket a pogányoknál is találunk, már jóval Krisztus Urunk előtt. Vakmerőség és egyúttal alaptalan volna azonban a szerzetesi intézményt pogány eredetre visszavezetni. Ehhez semmi komoly alapunk sincsen, kivéve a hasonlatosságot.

De ugyanolyan elhamarkodott lenne minden kapcsolatot tagadni ezekkel az ősrégi és jórésztben még ma is virágzó pogány intézményekkel.

Ha komolyabban vizsgálat alá vesszük ezeket a pogány „szerzeteseket“, azt látjuk, hogy ők is bizonyos értelemben vett lelki tökéletességre törekszenek, eszközül pedig ugyancsak az engedelmisséget, a szegénységet és a tisztaságot választják.

És ebben nincsen semmi csodálatos. Ők is épen olyan emberek, ugyanazzal a természettel, mint mi. Ugyanazokkal a nehézségekkel küzdenek, mint mi, sőt még nagyobbakkal. És csupán a természetes ész világánál is rá kellett jönniök — már évezredekkel az előtt — hogy az emberi gyarlóságok leküzdésére, az emelkedettebb, tökéletesebb, emberhez méltóbb, egyszóval „szentebb“ élethez ez az út vezet el a legbiztosabban. Nagy általánosságban tehát ugyanazokkal az eszközökkel, ugyanolyan életkörülmények között éltek évszázadokkal előbb, mint mi.

De csak felületes vizsgálódás után nem vehetjük észre az alapvető, lényeges különbséget köztük és a mi intézményünk között. Egyes útleírásokban az író rajongva fedezi fel bennük a miénkhez hasonló berendezettséget, sőt talán még az övékét tökélete-

sebbnek is tartja, de csak azért, mert a miénket nem ismeri eléggé. Mégkevésbé ismeri a szerzetesség lényegét, sőt, a kereszténység lényegét! És ez nem más, mint a kegyelmi élet és a kegyelmi eszközök. Külső berendezésben hasonlíthatnak hozzánk, sőt a mieinknél még tökéletesebb intézményeik is lehetnek, de csak külsőben. A valóságban kegyelem és kegyelmi eszközök nélkül sokkal sivárabb az életük, sokkal nehezebben kell a tökéletesedésnek sokkal kisebb fokáért megküzdeniök, mint nekünk. Amit mi játszva elérünk, az náluk talán csak megfeszített, a legnagyobb önsanyargatásban eltöltött évtizedek keserves eredménye.

A hasonlóság tehát nem véletlen, de a hasonlóságnál többet ne keressünk. Ép úgy, ahogyan ők nem tanultak tőlünk, mi sem őtőlük vettük át a szerzetesség gondolatát.

- 10** De nemcsak a pogányoknál voltak már régebben szerzetesi intézmények, hanem az ószövetségben is találunk ilyent. Illés próféta prófétatanítványaival élt visszavonult, magányos, megtartóztató közös életet. Őt tekintjük általában véve a szerzetesség ószövetségi ősatyjának.

Az újszövetségi szerzetesség krisztusi eredetét már láttuk. S valóban már az első századokban ráakadunk a szerzetesség első keresztény nyomaira. Igaz, itt — a kereszténység legelső idejét leszámítva, — leginkább remeteélettel találkozunk. A „szerzetesek” egyedül, sivatagba visszavonultan éltek.

Keleten Remete Szent Antal volt az első, aki ezeket a szerzetesét élő remetéket összegyűjtötte, és bizonyos mértékben vett közös életet kezdeményezett közöttük. A szerzetesség ősatyjának azonban Szent Pachómiuszt (meghalt 346-ban) kell tekintenünk, aki első ízben írt rendszabályt a Nilus környékén vele közös életben élő remete-szerzeteseknek.

Az első mai értelemben vett szerzetescsaládot azonban csak a negyedik század végefelé hozta létre, ugyancsak keleten, Kis Ázsiában, Nagy Szent Vazul

cezáriai érsek (meghalt 379). Ő írta az első, minden részletre kiterjedő rendszabályt, amit azután a későbbi keleti szerzetesek szinte változatlanul átvettek a mai napig.

Nyugaton csak jóval később terjedt el a szerzetesség. Itt is először inkább a remeteélet dívott. Csak Nurziai Szent Benedeknek sikerült elsőízben Monte Casinó-n az addig annak környékén szétszórta élő remetéket egy családba tömörítenie, számukra 73 fejezetből álló rendszabályt írnia és azt velük megtartatnia. Az ő rendalapítása azonban még teljesen magán viseli a remeteéletnek minden sajátosságát. Rendjének főcélja az *egyén megszentelése*, amit főképen elmélkedéssel és a közös istentiszteleti cselekményekkel igyekszik elérni. Rendjét, nemkülönben a később mintájára alakult más rendeket épen ezért *szemlélődő rendeknek* hívjuk. 11

A szerzetesség történetében újabb határkövet jelentenek a X. században alakuló *kanonokrendek*. Ugyanis több káptalan elhatározza a közös életet Szent Ágoston rendszabálya szerint.

Új korszak kezdődik a XIII. században. Ekkor lépett fel Szent Ferenc Atyánk és Gúzman Szent Domonkos. Assisi Szent Ferenc volt az első, aki *kolduló rendet* alapított. Őt követte Szent Domonkos, jóllehet az már régebben alapított szerzetesrendet, de ágostonos kanonokrendet. Szent Ferenc Atyánk befolyására ő is kolduló jelleget ad rendjének. Ma négy nagyobb koldulórendet ismerünk: Domonkosokat, Ferenceseket, Karmelitákat (1226-ban alapítva, 1568-ban Nagy Szent Teréz által megszigorítva) és Szent Ágoston Remetéit (1256-ban alapítva). 12

A XVI. századtól kezdődően egyre több olyan szerzet alakul, amely az eddigieknél sokkal lazább szervezettű. Ezeket már nem nevezzük *rendeknek*, hanem *társaságoknak*. Tagjaik csak egyszerű fogadalmat tesznek, ritkán örök fogadalmat. Legújabban pedig, mint már említettük, egyre több olyan társaság jön létre, amelyben a tagok egyáltalában nem tesznek

fogadalmat, jóllehet mindenben szerzetesi életet élnek. Az előbbiekhöz képest tehát nagy és lényeges különbséget jelent, hogy tagjaik bármikor elhagyhatják a szerzetet. Természetesen bármikor el is bocsáthatók a nélkül, hogy bármilyen kötelezettség maradna az előbbi állapotából kifolyólag.

- 13** Meg kell jegyeznünk, hogy a nyugati szerzetesség ősi rendszabályát, a bencés rendszabályt, idővel igen sok szerzet vette át kisebb-nagyobb módosítással. Így a klünnyiek (maurinusok Szent Odó alapítása a X. szdban), a kamalduliak (Szent Romuald alapítása 1018-ban), a ciszterciek (Szent Róbert XI. századbeli alapítása), a kartauziak (Szent Brunó XI. századbeli alapítása) és még számos szerzetesrend.

Hasonlóképen az ágostonos és a mi rendszabályunkat is átvette sok más később alakult szerzet. Épen ezért ma tulajdonképen csak négy alapvető rendszabályt ismerünk: a bazilita, bencés, ágostonos és ferences rendszabályt. (Regula = rendszabály). A többi újabban alakult társaság csak szabványokkal rendelkezik.

- 14** Rendszabály és szabvány között az a különbség, hogy amíg a szabványok állandó változásnak vannak alávetve, a rendszabályokon sohasem változtatnak. A szabványok azonkívül sokkal részletesebben határozzák meg a szerzetesi életnek minden egyes apró mozzanatát, amit a rendszabály rendszerint nem tesz. Így érthető, hogy a legtöbb szerzetnek elfogadott rendszabálya mellett megvan a maga szabványa. Ez nem jelent azonban a rendszabálytól való eltérést, hanem inkább annak aprópénzre-váltása.

A mi rendünknek Általános Rendi Szabványait utoljára az Egyetemes Egyházi Törvénykönyv megjelenése után dolgozták át, és a Szentszék 1921. augusztus 22-én hagyta jóvá.

A szerzetek felosztása.

- 15** Több szempont szerint szoktuk a szerzeteket felosztani. Ennek megfelelően idők folyamán igen sok név

és elnevezés került forgalomba, úgy hogy ma elég nehéz az eligazodás. Hogy legalább nagyjából tájékozódhassunk, vegyük figyelembe az alábbi felosztásokat.

A szerzet célja szerint megkülönböztetünk: *szemlélődő, tevékeny és vegyes működésű* szerzeteket. A tevékeny szerzeteknek főcélja a lelkipásztori ténykedés, a vegyes működésű pedig mind a szemlélődő, mind a tevékeny életet egyesíti. Ilyen a mi rendünk is.

A szerzetben letett fogadalmak szerint meg kell különböztetnünk *rendeket és társaságokat*. Az előbbiben a tagoknak legalább túlnyomó része ünnepélyes fogadalmat tesz, míg az utóbbiban csak egyszerűt. A mi rendünk az előbbi csoportba tartozik, vagyis nálunk a tagok ünnepélyes fogadalmat tesznek. (A fogadalmak lényegére nézve nincsen különbség ünnepélyes és egyszerű fogadalom között. Ünnepélyes csupán az a fogadalom, amelyet az Egyház ilyennek elismer. Hatására nézve azonban már lényeges különbség van. Ezeket a későbbi tárgyalás folyamán fogjuk látni. Meg kell még jegyeznünk, hogy az ünnepélyes fogadalom mindig örök, az egyszerű lehet örök, vagy csak időleges).

A szerzet kormányzata szempontjából *központi szervezetű* (hierarhikus, centrális) és *szövetség-szervezetű* (föderatív) szerzetek. Az első központi szervezetű rend a miénk volt. Vagyis az egész szerzetesrend élén egy előljáró áll, aki az egész szerzetet központilag kormányozza. Nálunk az általános rendfőnök (Minister Generalis) kezében összpontosul az egész rend kormányzata. Az utánunk keletkezett szerzet majdnem mind központi szervezetű, ma az Egyház nem is engedélyezi más szervezetű szerzet alapítását. Ezzel szemben a régebbi szerzetek megannyi önálló rendházból állanak, minden központi vezetés nélkül. Később ők is egyesültek bizonyos csoportokban, mintegy *szövetségeket* alkottak, hogy ezzel jobban biztosítsák az egységes szellemet. Az ilyen egyesült — szövetséget — rendházak élén azonban még ma sincsen

joghatósággal felruházott közös előljáró. Ha volna is közös előljáró, ez inkább csak tiszteletbeli állás, kormányzati befolyása nincsen. Utóbbi csoportba tartozó szerzeteket *remeterendeknek* is mondjuk (*monasztikus rendek*: monachus = remete).

Végül meg kell különböztetnünk *papi* (klerikális) és *nem papi* (laikális) szerzeteket, aszerint, amint a tagok többsége pap, vagy nem pap. A mi rendünk papi szerzet.²³⁾

---

²³⁾ A női szerzetek történetével és felosztásával e helyen nem foglalkozhatunk. Annyit azonban megjegyezhetünk, hogy általában véve minden férfi szerzet igyekezett a saját szellemének megfelelő női szerzetet is alapítani. A mi rendünk női szerzete a Klarisszák rendje, de hozzánk tartozik még számos harmadikrendi női szerzet is.

„Mindazok, akik ezt a szabályt követik, békesség azokra és irgalom.“¹⁾ A rendszabály, amelyet III. Ince pápa jóváhagyott, III. Hónoriusz megerősített és IX. Gergely magyarázott, az a hármas kötél, amely el nem szakad egyhamar.²⁾ Azóta valóban hét évszázad telt el, de rendszabályunkon még a legkisebb változás sem történt. Assisiben őrzik az eredeti bullát, amelyvel III. Hónoriusz pápa rendünknek szabályát megerősítette. Rendi előjáróink XIII. Leó pápától a lepecsételt szekrény felnyitását kérték, hogy a használatban lévő szöveggel összehasonlítsák. A Kisebb Testvérek nem csekély öröme a bulla szövege a használatban volt szöveggel lényegében teljesen megegyezett. Ezt az eredeti szöveget 1897-ben adták ki. A továbbiakban ezt a szöveget követjük.

Nem véletlen, hogy III. Hónoriusz pápa *Solet annuere* kezdetű bullájába rendszabályunk teljes szövegét felvette. Ezzel egyszer s mindenkorra minden kételyt eloszlat, hogy tulajdonképpen melyik rendszabályt kell megtartanunk. Mint ismeretes, Szent Ferenc Atyánk háromszor írt rendszabályt. Ezek közül az első csak nagy vonásokban adott életszabályt, leginkább a Szentírásból vett idézetekből állt. Ennek a rendszabálynak szövegét ma nem ismerjük, de nagyjából a második, ú. n. „jóvá nem hagyott“ rendszabályból következtethetünk szövegére. A második rendszabályt Szeráfi Atyánk 1221-ben a pütkösdi káptalanon terjesztette az összegyűlt testvérek elé. Ez 23 kisebb-nagyobb fejezetből állt, amely mind híven tükrözte vissza az evangéliumi szellemet. Később a testvérek a szabatos rendszabály szükségességét egyre jobban érezték. Szent Ferenc Atyánk a Fonte Kolombó-i hegyen magányba vonultan, isteni sugalattól ihletve szerkesztette a mostani tizenkét fejezetből álló rendszabályt. Ezt a rendszabályt III.

¹⁾ Gal. 6, 16.

²⁾ Préd. 4, 12.

Hónoriusz pápa 1223. november 29-én *Solet annuere* kezdetű bullájával megerősítette. Rendszabályunk szövegére vonatkozóan tehát a jövőben semmi kétely sem merülhet fel, mert az teljes egészében a megerősítő bullában van.

Erre a rendszabályra tesszük fogadalmunkat. Szer-tartáskönyvünk szerint fogadalmunk szövege: „fogadom és ígérem a mindenható Istennek, a Boldogságos mindenkor Szűz Máriának, Szent Ferenc Atyánknak, Mindszentnek s neked atyám, hogy egész életemen át a Kisebb Testvérek Hónoriusz pápa által megerősített rendszabályát megtartom: engedelmességben, tulajdon nélkül és tisztán élek.“³⁾

- 18** Rendszabályunkat jelenleg három szerzetesrend követi: a Kisebb Testvérek Rendje (Ordo Fratrum Minorum, rövidítve: O. F. M.), a Kapucinus Rend (Ordo Fratrum Minorum Capuccinorum, O. F. M. Cap.) és a Konventuálisok Rendje (Ordo Fratrum Minorum Conventualium, O. F. M. Conv., nálunk köznyelven: Minoriták).

Ezt a három rendet szoktuk általánosságban Szent Ferenc Atyánk első rendjének nevezni, megkülönböztetésül a Klarisszák második és a világiak harmadik rendjétől. Ezeket is mind Szent Ferenc Atyánk alapította. Meg kell jegyeznünk, hogy a Kisebb Testvérek Rendjétől és a Kapucinusok Rendjétől lényegesen különbözik a Minorita Rend. Jóllehet ugyanezt a rendszabályt követik, élnek a pápák által időközben nekik adott minden engedménnyel, különösen a szegénységre vonatkozókkal.

---

³⁾ Rit. Rom. Ser. Ed. 2. Tit. IV. c. V.

Felmerülhet a kérdés, vajjon rendszabályunk valóban tartalmazza-e azt a tökéletességre vezető utat, amelyen végeredményben minden szerzetesnek haladni kötelessége? Krisztus Urunkat akarjuk követni: egyedül Istennek élve, neki szolgálni, amit az isteni Mester tanítványaitól határozottan megkívánt: „legyetek tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok is tökéletes.“²⁾ Igaz, ezt az utasítást minden hívőre is lehet alkalmazni, különösképen mégis a szerzetesekre vonatkozik. A szerzetesi állapot ugyanis az Egyházi Törvénykönyv (a következőkben röviden: ETK) szerint: „az állandó közös életnek az a módja, amelyben a hívek az általános parancsokon kívül az evangéliumi tanácsok megtartására kötelezik magukat az engedelmesség, tisztaság és szegénység fogadalmával.“³⁾

A szerzetesi élet tehát már magát a tökéletesség állapotát jelenti, és noha az egyes tagok, amikor a szerzetbe lépnek, még nem tökéletesek, a szerzetben mindannyian a tökéletességre törekedni tartoznak. Ezt követeli kifejezetten az ETK: „A szerzetesek összességben és külön-külön, mind az előljárók, mind az alattvalók, kötelesek nemcsak fogadalmukat egészen és hűen megtartani, hanem ezenkívül saját rendszabályuk és szabványaik szerint életüket berendezni és az állapotuknak megfelelő tökéletességre törekedni.“⁴⁾ Minden szerzet rendszabálya pedig az az egyenes út akar lenni, amely tagjait erre a tökéletességre legbiztosabban elvezeti.

A mi rendszabályunk ennek a célnak a legtökéletebben megfelel. Szeráfi Atyánknak az volt a legfőbb vágya, hogy egész rendszabályát a legtökéletebb ételszabályhoz, Krisztus Urunk Evangéliumához

1) Erről a kérdésről részletesebben l. szerzőnek *A ferences rendszabály tökéletessége* c. munkáját.

2) Mt. 5, 48.

3) CIC. can. 487.

4) CIC. can. 593.

alkalmazza, amit rendszabálya elején kijelent: „... a mi Urunk Jézus Krisztus szent Evangéliumának megtartása...“⁵⁾

Hogy rendszabályunk valóban tökéletes, megerősíti III. Miklós pápa nyilatkozata: „Ez az Úristen előtt tiszta és makulátlan szabály, amelyet a Világosság Atyjától leszállt Fiú példában és szóban meghagyott és amelyet a Szentlélek Szent Ferencnek és az őt követőknek sugallt, mintegy a teljes Szentháromságnak bizonyosságát tartalmazza.“⁶⁾ V. Kelemen pápa pedig a „mennyei élet mintájá“-nak nevezi.

De maga Szeráfi Atyánk is arról tanúskodik, hogy ezt a rendszabályt nem ő találta ki, hanem maga a fölséges mennyei Atya jelentette ki neki. Szent Bonaventura szerint az nem más, mint az Evangéliumnak felújítása.⁷⁾

Rendszabályunk a tökéletes és legjobb utat mutatja az igazi szerzetesi tökéletességhez. Ezt legjobban a gyakorlat bizonyítja. Rendünk fennállásának több, mint hét évszázada alatt egyetlen szerzet sem tudott annyi szentet felmutatni, mint épen a mi rendünk. A mai napig az ünnepélyesen szentté avatottak száma az első rendben 52, a boldogoké 102 és a tiszteletreméltókké 47. Rendünk martyrologiuma pedig több, mint 4000 szentség hírében meghalt rendtagról emlékezik meg (Mindhárom rendből).

Ferrarai Szent Vince egyenesen az életszentség útjának nevezi rendszabályunkat: aki ezt a szabályt követi, az szent és halála után nyugodtan szentté lehet avatni. Celanói Tamás szerint maga Szent Ferenc Atyánk az élet könyvének, az üdv reményének, a Paradicsom kulcsának, az Evangélium velejének, az örök szövetség szerződésének és a tökéletesség útjának nevezte rendszabályát.⁸⁾

---

⁵⁾ 1. Fejezet.

⁶⁾ Op. Omn. VIII. p. 393.

⁷⁾ U. o.

⁸⁾ Vita secunda II. c. 158.

HOGYAN KELL MEGTARTANUNK A RENDSZABÁLYT?

I. Teljesen.

Kétségtelen, hogy a rendszabályt teljesen kell megtartanunk. Fogadalmunkban ugyanis a teljes rendszabály megtartását ígértük, úgy, amint azt III. Honoriusz pápa megerősítette, minden engedmény nélkül. Szent Ferenc Atyánknak legfőbb kívánsága volt, hogy testvérei a maga teljes egészében tartsák meg a rendszabályt, felmentés és engedmény nélkül. Ennélfogva, ha különleges körülményekre való tekintettel, kisebb dolgokban kapunk is felmentést, vagy engedményt, a lényeges dolgokban azonban tartós felmentéssel nem élhetünk a nélkül, hogy ezzel a rend szellemétől, Szent Rendalapítónk szándékától el ne térnénk.

Ha igazi Kisebb Testvérek akarunk maradni, ezt nem tehetjük. Rendszabályunk első mondata is erre utal: A Kisebb Testvérek rendszabálya és *élethivatása*... Vagyis csak az mondhatja magát Kisebb Testvérnek, aki e szerint az életszabály szerint él. Aki pedig lényeges dologban nem alkalmazkodik a rendszabályhoz, nem mondhatja magát Kisebb Testvérnek, mert nem él a rendszabály szerint.

II. Magyarázat nélkül.

Szent Rendalapítónk végrendeletében megtiltotta testvéreinek, hogy magyarázatot fűzzenek a rendszabályhoz, és ne mondják, így kell érteni. Sőt, az egykori történetírók szerint, amikor Szent Ferenc Atyánk Fonte Kolombóban rendszabályát írta, maga Krisztus Urunk nyilatkozott, és meghagyta, hogy a rendszabályt betű szerint tartsuk meg, minden megjegyzés nélkül.

Ez azonban semmi esetre sem jelenti azt, hogy a rendszabályt magyaráznunk, vagy rendelkezéseit kifejtenünk egyáltalában nem szabad.

A Fonte Kolombó-i történetről elsősorban meg kell állapítanunk, — noha nem tagadjuk az isteni magán-

kinyilatkoztatás lehetőségét, még kevésbbé annak Fonte Kolombón való megtörténtét — hogy ez az eset minden kétséget kizáróan bebizonyítva nincsen. Márpedig ilyen fontos kérdésben csak akkor foglalkozhatunk állást valamely magánkinyilatkoztatás mellett, ha valódisága és helyes értelmezése minden részletében bebizonyosodott. Ezt kívánja maga az Egyház is, különösen XIV. Benedek pápa.

Ha valóban szószerint így hangzott Krisztus Urunk szava ott Fonte Kolombóban — amit, ismételten kijelentjük, nem akarunk kétségbe vonni, — senki sem mondhatja, hogy ezzel Urunk földi helytartójának megtagadta volna a jogot ennek a rendszabálynak hiteles magyarázatára. Ez annál kevésbbé állítható, mert ezt a Szentírásra vonatkozólag sem tette. A Szentírásnak pedig mégis nagyobb jelentőséget kell tulajdonítanunk, mint rendszabályunknak. A Szentírás isteni sugallatához pedig kétség sem fér!

- 23** A helyzet tehát az, hogy sem Szent Ferenc Atyánk, sem esetleg Krisztus Urunk szavai, nem céloznak mást, mint az *önkéntes* magyarázat kiküszöbölését. Valóban nagyon visszás helyzetet teremtene, ha mindenki maga-magának magyarázná a rendszabályt és ennek megfelelően akarna élni.

Általában véve, ha valamely törvény vagy rendelkezés helyes értelmezéséről, illetve megtartásáról van szó, akkor mindig a törvényhozó akarata és szándéka mérvadó elsősorban. A törvényhozó szándéka a törvény lelke, — mondja a régi jogszabály. Ezt a szándékot kell tehát rendszabályunkban is keresnünk.

Továbbá gondoljunk arra is, hogy minden szerzet legfőbb előljárója, nemkülönben vallási kérdésekben általában a leghitelesebb magyarázója maga a Szent-szék. Mi sem zárkozhatunk el a pápáknak rendszabályunkról kiadott magyarázatai előtt. A pápák ezzel a jogukkal éltek is. Számunkra különleges fontosságúak III. Miklós, V. Kelemen és XI. Ince pápának rendszabályunkról kiadott magyarázatai. Annál inkább

kötelesek vagyunk magunkat ezekhez a magyarázatokhoz tartani, mert maga Szent Rendalapítónk tette a pápák iránt való feltétlen engedelmességet rendszabályunk alapjává. A nevezett pápák kijelentik, hogy csakis Szent Ferenc szellemében, az ő szándékához híven akarják rendszabályunkat magyarázni.

Aki tehát eme pápai magyarázatok szerint tartja meg a rendszabályt, az biztos lehet, hogy teljesen Szent Rendalapítónk szellemében él. Sohasem szabad elfelejtenünk, amit maga a Szentlélek mond Szent Pállal: „A betű öl, a Lélek pedig életet ad.“¹⁾ Vagy Salamon királlyal: „Ki a szó után indul, annak nem lesz semmije sem. Ki értelmet szerez, jót akar lelkének.“²⁾

III. Nem egyforma szigorral.

A továbbiakban kitűnik, hogy bár az egész rendszabályt a maga teljes egészében vagyunk kötelesek megtartani és aszerint élni, mégis bizonyos, hogy a rendszabály minden egyes rendelkezése nem kötelez egyformán súlyosan. Vannak ugyanis olyan utasítások, amelyek inkább csak tanácsok, mások meg határozott szigorral parancsolnak. Kétségtelen, hogy ez utóbbiak áthágása sokkal súlyosabb elbírálás alá esik, mint az előbbieké.

Ha az egész rendszabályt figyelmesen áttanulmányozzuk, a pápák magyarázata szerint a következő huszonöt súlyos bűn terhe alatt kötelező parancsot találjuk:

I. Hét valóságos parancsot:

1. Az egész Rend a pápának és a római Anyaszentegyháznak tartozik engedelmeskedni. (1. fej.)
2. A testvérek ne fogadjanak el pénzt. (4. fej.)
3. A testvérek mindenben engedelmeskedjenek főnökeiknek, amire fogadalmat tettek és ami nem ellenkezik lelkiismeretükkel és a rendszabállyal. (10. fej.)
4. Kerüljék a nőkkel való gyanús társalgást és beszélgetést. (11. fej.)
5. Szerzetesnők kolostorába ne menjenek. (11. fej.)

¹⁾ Kor. II. 3, 6.

²⁾

6. Férfiaknak vagy nőknek komái ne legyenek. (11. fej.)

7. A rendfőnökök kérjenek bíboros pártfogót. (12. fej.)

II. Két tiltó parancsot:

1. A testvéreknek a szerzetből semmiképen sem szabad kilépniök. (1. fej.)

2. A testvéreknek ne legyen semmi tulajdonuk. (6. fej.)

III. Négy parancserejű előírást:

26 1. Fenntartott esetben feloldozásért tartományfőnökhöz forduljanak. (7. fej.)

2. A testvéreknek legyen mindig a rend tagjai közül egy általános rendfőnökük. (8. fej.)

3. A választók kötelesek mindenkor az általános káptalanon megjelenni. (8. fej.)

4. Ha a testvérek meggyőződnének, hogy az általános rendfőnök nem képes a rend közös ügyeit szolgálni, kötelesek más főnököt választani. (8. fej.)

IV. Tizenkét paranccsal egyértelmű rendelkezést:

27 1. A testvéreknek legyen egy kámzsájuk csuklyával, egy másik pedig csuklya nélkül, ha viselni akarják. (2. fej.)

2. Csakis azok, akiket a szükség kényszerít, viselhetnek cipőt. (2. fej.)

3. Minden testvér szegényes ruhát viseljen. (2. fej.)

4. A klerikusok az istentiszteletet végezzék a római Anyaszentegyház szokása szerint, a laikus testvérek pedig imádkozzák a Miatyánkot. (3. fej.)

5. Bőjtöljenek mindszent ünnepétől karácsonyig, a nagybőjtben és pénteken. (3. fej.)

6. Kényszerítő szükség nélkül ne lovagoljanak. (3. fej.)

7. Az előljárók gondoskodjanak a betegek szükségleteiről és a testvérek felruházásáról. (4. fej.)

8. Úgy szolgáljanak beteg rendtársaiknak, amint kívánnák, hogy mások őket kiszolgálják. (6. fej.)

9. Az illetékes püspök megyéjében, annak akarata ellenére, ne prédikáljanak. (9. fej.)

10. A testvérek közül senki se merjen a népnek prédikálni, míg a rend általános főnökétől felhatalmazást nem nyert. (9. fej.)

11. Akik látják és arról győződnek meg, hogy a rendszabályt nem tudják tökéletesen megtartani, folya-
modjanak főnökeikhez. (10. fej.)

12. Mindazok a rendelkezések, amelyek a testvérek ruházatára, felvételére és fogadalmára vonatkoznak, súlyos bűn terhe alatt kötelező előírást tartalmaznak. (2. fej.)

Látjuk tehát, hogy aki ezeknek figyelembevételével tartja meg a rendszabályt, az valóban szószerint követi Szent Ferenc Atyánk rendszabályát. Ez a huszonöt pont rendszabályunknak mintegy lényegét alkotja, miért is ezen a téren semmiféle engedménynek vagy kiváltságnak helye nincsen, mert ez lényegében másítaná meg a rendszabályt. 28

Mindazonáltal, ha valaki a huszonöt parancs közül valamelyiket megszegi, nem vét szükségképen a fogadalom ellen is, noha megfogadta, hogy megtartja a rendszabályt. Általában el kell fogadni, hogy a fogadalmattevő aláveti magát a rendszabálynak és rendelkezéseinek olymódon, amint azt maga a rendszabály előírja. Márpedig a rendszabály csakis a már említett hármass evangéliumi tanácsot írja elő fogadalom erejével, a többi parancsot nem. Ez elsősorban V. Kelemen pápának magyarázatából tűnik ki, amely éles különbséget tesz a hármass fogadalom és a rendszabály többi parancsa között. Tehát nem az egész rendszabály kötelez *fogadalom erejével*.

Ennek gyakorlati jelentősége pl. az, ha valaki szükségtelenül, illetve szabálytalanul cipőt hordana, súlyosan vét ugyan a rendszabály ellen, de nem vétkezik szentségtörően fogadalma ellen, tehát csak egy súlyos bűnt követ el. Viszont, ha valaki pl. saját pénzzel rendelkezne, az nemcsak a rendszabály ellen vétkeznék súlyosan, hanem egyúttal szentségtörően megszegné fogadalmát is, vagyis két súlyos bűnt követne el egyszerre.

Az Egyetemes Egyházi Törvénykönyv a maga teljes egészében kötelezi rendünk szerzeteseit, csupán ott, ahol maga a ETK tesz említést a szerzetesek saját rendszabályairól vagy szabványairól, térhetünk el az egyetemes törvényektől. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy Általános Szabványaink már a ETK megjelenése előtt lényegében ugyanazokat a rendelkezéseket tartalmazták, amelyeket a törvénykönyv általánosságban előír. Ahol pedig eltérés mutatkozott, azt a jelenlegi Általános Rendi Szabványokban már átdolgozták, úgy, hogy most az ETK és Általános Rendi Szabványaink a legteljesebb összhangban vannak.

HOGYAN KÖTELES AZ ÜNNEPÉLYES FOGADALMAT NEM TETT SZERZETES A RENDSZABÁLYT MEGTARTANI?

Semmi kétség nem fér ahhoz, hogy az ünnepélyes fogadalmat tett szerzetes mindenben köteles a rendszabályt a maga teljes egészében megtartani, bűn terhe alatt is. Néhány szót kell azonban szólnunk az ünnepélyes fogadalmat nem tett rendtagokról, hogy őket a rendszabály mennyiben kötelezi. És itt különbséget kell tennünk ujoncok és egyszerű fogadalmas testvérek között. 32

I. Ujoncok.

Mivel az ujoncok magukat a rendszabály megtartására még fogadalommal nem kötelezték, ezért nem is tartoznak — legkevesebbé bűn terhe alatt — azt megtartani.

Nem szabad azonban felednünk, hogy az ujoncok előjárói, joghatósági hatalommal rendelkeznek ujoncaik fölött, tehát bármilyen parancsot adhatnak, — amely nem ellenkezik lelkiismeretünkkel és nem bűnös, — az ujoncok pedig ezeknek engedelmeskedni tartoznak. Sőt ha engedetlenségükkel a közös életben nagyobb botrányt okoznának, akkor kétségtelenül súlyosan is vétkeznének.

Másrészt pedig nem lehet figyelmen kívül hagynunk azt, hogy épen az ujoncoknak feladata a szabályokkal és azok minden megnyilvánulásával *megismerkedniök*, hogy tudják és *saját maguk is tapasztalhas-sák*, mire vállalkoznak és hogyan fognak majd megfelelni a rendszabály követelményeinek. Épen ezért kívánatos, hogy már az ujoncok is mindenben a rendszabálynak megfelelően éljenek és azt a lehetőséghez képest megtartani igyekezzenek, noha ez őket szigorúan véve nem kötelezi. A rendszabály megtartása által az ujoncmester feladatát is megkönnyítik, amennyiben az könnyebben megfigyelheti, mennyire alkalmasak ujoncai a szerzetesi életre.

II. Egyszerű fogadalmas testvérek.

33 Az ujoncév eltelte után az egyszerű fogadalom letétele következik. 1857 óta három évre, vagy esetleg ennél is hosszabb időre, egyszerű fogadalmat kell tenni és csak ennek eltelte után bocsájtható valaki az ünnepélyes fogadalomhoz. Ez alatt az idő alatt csekély kivétellel a rendszabály mindenben kötelez, bűn terhe alatt is, épúgy, mint az ünnepélyes fogadalom után. A kivételek pedig a következők:

1. A teljes szegénység az egyszerű fogadalmas rendtagra nem vonatkozik, mert ez alatt az idő alatt lehet még saját tulajdonát alkotó ingó vagy ingatlan vagyona, ilyent el is fogadhat, de a rendelkezési jogról le kell mondania, illetve azt át kell adnia másnak, a tulajdonjogot azonban az ünnepélyes fogadalom letevéséig meg kell tartania.¹⁾

2. Ha bármely oknál fogva a közös karimáról távol marad, akkor a zsolozsma elmaradt részét nem köteles külön elvégezni. A közös karimán azonban köteles megjelenni, esetleg bűn terhe alatt is, amint azt később még kifejtjük. Az egyszerű fogadalmas laikus testvérek semmilyen bűn terhe alatt sem kötelesek a zsolozsmát elvégezni. Ott, ahol a zsolozsmát közösen végzik, ők is kötelesek a karimán megjelenni, jóllehet ez a kötelezettség nem kötelez bűn terhe alatt.

3. A rend elhagyásában csakis az egyetemes egyházjogi rendelkezések korlátozzák, a rendszabályból eredő külön korlátozás reá nem vonatkozik.

---

¹⁾ CCGG. 77.

Ha valaki valamely törvényt nem ismer és ennek következtében azt nem tartja meg, tudatlansága általában mentesíti a bűntől, hacsak maga ez a tudatlanság nem vétkes. Ha valaki pl. csak azért nem szerez tudomást valamely törvényről, hogy nemtudása mentségül szolgáljon, az alig fogja a bűnt elkerülni. Más szóval: csakis az *önhibán kívül* származó tudatlanság mentesít a bűntől.

Ha ezt az általános elvet rendünk rendszabályára alkalmazzuk, akkor meg kell állapítanunk, hogy az önhibán kívüli tudatlanság esete jóformán elő sem fordulhat és sohasem tételezhető fel. Mielőtt ugyanis valakit fogadalomra bocsátanának, bőven van alkalma a rendszabállyal behatóan foglalkozni. Azt teljes egészében, minden egyes rendelkezésével együtt alaposan megismerni, lelkiismeretbeli kötelesség. Sőt, a fogadalom előtt az elöljárók minden egyes ujoncot a rendszabályból levizsgáztatnak. Az ujoncnak a rendszabályt latinul, — esetleg anyanyelvén, legalább lényeges részleteit, — emlékezetből kell felmondania. Közvetlenül fogadalma előtt pedig az egész közösség előtt ünnepélyesen ki kell jelentenie, hogy a rendszabályt, valamint az ebből reá háramló kötelességeket ismeri, azokat elvállalja és szerintük akar élni. Ezzel a szándékkal teszi le fogadalmát.¹⁾

Láttuk tehát, a rend maga mindent megtesz, hogy a tagok mielőtt még fogadalmat tennének, alaposan megismerhessék a rendszabályt teljes egészében, és hogy tudatában legyenek, mire kötelezik magukat. Mivel ezt többszörösen is ellenőrzik, alig tételezhető fel, hogy a rendes körülmények között elvégzett ujoncév után, valaki még mindig ne ismerje a rendszabályból kifolyólag reáhármló kötelezettségeket. Így tehát a rendszabály valamely parancsának meg nem-tartása a bűntől csak a legritkább, alig elképzelhető esetben menthető.

¹⁾ CCGG. § 10.

A RENDSZABÁLY MAGYARÁZATA

I. FEJEZET.

ISTEN NEVÉBEN KEZDŐDIK A KISEBB TESTVÉREK ÉLETHIVATÁSA.

A Kisebb Testvérek rendszabálya és élethivatása a mi Urunk Jézus Krisztus szent evangéliumának megtartása.

Isten nevében.

35 „S bármit cselekesztek, szóval vagy tettel, mindent tegyetek az Úr Jézus Krisztus nevében.“¹⁾ Szeráfi Atyánk jól tudta, miért kezdi így el rendszabályát. Sokat tanulmányozta a szent iratokat, és így világos volt előtte, hogy „az Úr nevében van segítségünk.“²⁾ „Mert más név nem adatott az embereknek az ég alatt, melyben üdvözlünk kellene.“³⁾

Amikor tehát követőinek életszabályt akar adni, tudja, hogy ezt az életet ezer ellenség fogja üldözni. Ellene törnek, és elsorvadna, ha az Úr nem könyörülne rajta. Jogosan kiált fel tehát a zsoltárossal: „Uram, nevedért tarts életben engem!“⁴⁾ és akiket nekem adtál.

Kisebb Testvérek.

36 Mivel Szent Rendalapítónk teljesen az Úr Jézus Krisztus szent Evangéliumát akarja megtartani és követőitől is ezt kívánja, megemlékezvén annak legfőbb parancsáról: „hogy higgyünk az ő Fiának, Jézus Krisztusnak nevében és szeressük egymást, amint parancsot adott nekünk,“⁵⁾ követőit *testvéreknek* nevezi, mert testvérek között kell élnie az igazi szeretetnek.

¹⁾ Kol. 3, 17.

²⁾ Zsolt. 123, 8.

³⁾ Ap. csel. 4, 12.

⁴⁾ Zsolt. 142, 11.

⁵⁾ Ján. I. 3, 23.

Az, akinek nevében a Kisebb Testvérek élethivatása kezdődik, csupán egy dologban hagyta meg, hogy tanuljunk tőle: nem világot teremteni, nem csodákat tenni, hanem hogy alázatosak legyünk.⁶⁾ Szent Rendalapítónk is erre az egyre akar tanítani, amikor testvéreit *kisebb testvéreknek* nevezi, „mert a föld alázatosai cselekszenek az ő törvénye szerint.”⁷⁾ „Aki tehát megalázza magát, mint a kised, az nagyobb a mennyek országában.”⁸⁾ Ő pedig azt akarta, hogy fiai a mennyekben legyenek nagyok, a földön pedig hagyják a dicsőséget azoknak, akik keresik.

Az Evangélium megtartása.

Miután Isten akarata szerint választotta meg rendjének nevét, annak élethivatása sem maradhatott el **37** neve mögött: az maga az Evangélium. És noha a teljes Evangéliumot állította elénk élethivatásul, mégsem tartozunk egyforma szigorral annak minden egyes parancsát és tanácsát megtartani, hanem csupán azokat, amelyeket Szent Rendalapítónk jónak látott külön kiemelni és rendszabályába foglalni. De ezek közül is némelyek súlyosan köteleznek, másokat csupán tanácsként ajánlott, amint azt már előzetesen kifejtettük és később még szóba kerül.

Természetes azonban, hogy ha igazi követői akarunk lenni Krisztusnak és Szent Ferenc Atyánknak, akkor ezeket a csupán tanácsként adott utasításokat sem hagyhatjuk figyelmen kívül, és habár nem köteleznek súlyos bűn terhe alatt, minden igyekezettel kell iparkodnunk azoknak hiánytalan megtartására.

A legfontosabb, rendszabályunknak mintegy alapját képező előírásokat pedig, amelyek egyúttal fogadalmunk erejével is köteleznek, rendszabálya elején rögtön elénk állítja, hogy első pillanatra láthassuk, mit kell tennünk:

„... Az engedelmesség, szegénység és tisztaság gyakorlásával.”

⁶⁾ Mt. 11, 29.

⁷⁾ Szof. 2, 3.

⁸⁾ Mt. 18, 4.

38 „Mert sokkal többet ér az engedelmesség a balgák áldozatánál,⁹⁾ Urunk akarta, hogy mindenek fölött engedelmeskedjünk. Ő maga is, „noha Isten Fia volt, engedelmisséget tanult,¹⁰⁾ „engedelmes lett a halálíg és pedig a halálíg a keresztfán.“¹¹⁾ Ezért akarta Szent Ferenc Atyánk is, hogy engedelmeskedjünk előljáróinknak. Az a kérdés, hogy meddig terjed engedelmisségünk? Valóban mindenben kell-e előljáróinknak engedelmeskednünk?

Szinte magától értetődik, hogy nem *mindenben* kell előljáróinknak engedelmeskednünk. Elsősorban nem kell, sőt nem is szabad engedelmeskednünk, ha az előljáró olyasmit parancsolna, ami valamely isteni, vagy már meglévő egyházi törvénybe ütköznék, mert „inkább kell engedelmeskedni az Istennek, mint az embereknek.“¹²⁾ Vagyis az előljárók bűnt sohasem parancsolhatnak, még bocsánatos bűnt sem. Sőt, azt sem vagyunk kötelesek megtenni, ami ráknézve közvetlen bűnalkalmat jelentene. Ha ilyet parancsolnának, semmi szín alatt sem szabad engedelmeskednünk. Ezt egyébként Szent Ferenc Atyánk is említi ugyanennek a rendszabálynak X. fejezetében.

89 Minden más dologban, ami nincsen rendszabályunk ellen és nem bűnös, feltétlen engedelmisséggel tartozunk a rendszabály előírásából kifolyólag, úgy hogy a kapott parancsnak nem engedelmeskedve, a körülményekhez képest súlyosan is vétkezhetünk fogadalunk ellen, mert „*aki elleneszegül a felsőbbségnek, az Isten rendelkezésével száll szembe. Az ellenszegülők pedig önmaguknak szereznek elítélést.*“¹³⁾

Azonban nem minden parancs vagy utasítás, amit előljáróinktól kapunk, kötelező súlyos bűn terhe alatt. Súlyos bűnt csak fontos dologban lehet elkövetni, vagyis magának a bűnös tettnek kell nagynak lennie.

⁹⁾ Préd. 4, 17.

¹⁰⁾ Zsid. 5, 6.

¹¹⁾ Filipp. 2, 8.

¹²⁾ Zsid. 13, 17.

¹³⁾ Róm. 13, 12.

Csekélységekkel rendesen nem lehet súlyosan vétkezni. Csak akkor vétenénk súlyosan az engedelmes-ség ellen, ha az engedetlenség kimondottan *megvetésből* származna. De nem akármilyen megvetésből. Ha ugyanis megvetésünk csupán a parancsolt dologra irányul — mert az pl. említésre sem méltó vagy mert nevetséges vagy az előljáró *személyének* szólna, — annak gyarlósága, fogyatékos-sága miatt, — nem követnénk el súlyos bűnt. Súlyos bűnt csak akkor követnénk el, ha magát az alárendeltségi viszonyt, a parancsoló tekintélyt vetnénk meg. Ez az eset talán a legritkábban fog előfordulni.

Különleges fontosságot pedig akkor kap valamely parancs, ha az előljáró azt külön kiemeli, vagyis általában, ha kifejezetten súlyos bűn, kiközösítés terhe alatt vagy pedig az engedelmesség erejénél fogva parancsol. Sokszor maguk a körülmények határozzák meg valamely parancs súlyosságát, ha az előljáró ezt külön nem is emeli ki. Ebben az esetben is súlyos bűn terhe alatt vagyunk kötelesek engedelmeskedni. 40

A parancsadás többféleképen történhetik. Legegyszerűbb módja, hogy az előljáró szóbelileg közli szándékát alattvalójával. Az ilyen parancs azonban csak addig kötelez, amíg az illető előljáró hivatalában marad. Fontosabb ügyekben előljáróink, — különösen nagyobb előljáróink — parancsaikat írásban közlik. Az ilyen parancs az előljáró hivatalvesztése után is kötelez. Hivatalvesztés után akkor is kötelez a parancs, ha az előljáró két tanú jelenlétében adta a szóbeli parancsot, feltéve, hogy a két tanú nem csupán véletlenségből volt jelen a parancsadásnál, hanem ilyen minőségben rendelte ki őket az előljáró.

De törvényhozás útján is parancsolhatnak nagyobb előljáróink káptalanjuk, vagy tanácsuk közbejöttével. A káptalanon hozott törvények azonban csak az általános rendfőnök és tanácsának jóváhagyása után köteleznek. A törvények természetüknél fogva örökérvényűek, tehát függetlenek a törvényhozó személyétől. Ilyen törvényeink az Általános Rendi Szab- 41

ványok és a Tartományi Határozatok (Ordinationes Provinciae).

- 42** Végül pedig bírói ítélet útján is kaphatunk parancsot, ha egyes ügyek elintézését a nagyobb előljáró bírói úton rendeli el. A bírói ítélet azonban csakis jogerőre emelkedése után kötelez, s úgy kell tekintenünk, mint magának az előljárónak személyes parancsát, hiszen a bíró az ő meghatalmazása alapján hozta meg az ítéletet, amit maga az előljáró is rendszert jónak hagy.

Ha pedig kétség merülne fel, hogy valamely kapott parancsnak, az adott körülmények között, kell-e engedelmeskednünk vagy nem, úgy minden esetben teljesítenünk kell a parancsot, mert az előljáró joga előbbrevaló és nyilvánvalóbb, mint saját kételyünk.

Olyan eset is adódhat, amelyben véleményünk szerint az előljáró nem ismeri a körülményeket, mert ha ismerné, bizonyára másként intézkedett volna. Ilyen esetben nemcsak jogunk, hanem fontos dologban kötelességünk is az előljárónak ezeket a körülményeket jelenteni, és így újból utasításait kérni. Ha az előljáró, most már valamennyi körülményt ismerve, megismételné előbbi parancsát, úgy annak kötelesek vagyunk eleget tenni, hacsak — mint fentebb láttuk, — az nem bűnös és nincsen rendszabályunk ellen.

- 43** A szükségszerű — merőben külső — engedelmességtől jól kell megkülönböztetnünk a *belső* engedelmességet, vagyis más szóval, az engedelmesség *erényét*. Fogadalmunk erejénél fogva ugyanis csupán a *külső* engedelmességre vagyunk kötelezve. A komoly tökéletességre való törekvés azonban ennél többet követel. Necsak külsőleg engedelmeskedjünk, hanem legyen meg a *belső* készségünk az előljáró bármely parancsának, Isten iránti szeretetből, jólélekkel és készségesen engedelmeskedni. Ez már *erény*. (Itt is természetesen ki kell vennünk az olyan parancsokat, amelyek lelkiismeretünk, vagy rendszabályunk ellen volnának, vagyis mindent, ami bármiféleképpen bűnös volna.)

Azonban jegyezzük meg jól: ez csupán *akarati* tény. Másszóval tehát az erény gyakorlásához nem szükséges, hogy *értelmünk* az előljáró minden intézkedésével egyezzek. Könnyen lehetséges, hogy parancsainak fogyatékosága szembetűnő. Ha ezeket a hibákat észrevesszük, vagyis, ha elgondolásunk szerint jobb megoldás is volna, mint az előljáró intézkedése, ennek ellenére azonban *mégis* megtesszük jólélekkel, zúgolódás és ellenészrevétel nélkül a parancsolt dolgot: erényt gyakorolunk. Sőt, erénygyakorlatunk ellenkező véleményünk, vagy meglátásunk miatt érdemszerző voltából mit sem veszít, hanem ellenkezőleg, még nyer. Nem nehéz olyankor engedelmeskedni, amikor mi is jónak látjuk, de nehéz akkor, ha más megoldási módot tartunk helyesebbnek. Értelmi meglátásainknak egyébként sem parancsolhatunk. Még saját magunk sem. Értelmünk alárendeléséről tehát szó sem lehet, még az erénygyakorlás ürügye alatt sem. Ez mintegy személyiségünk elvesztésével volna határos. Ha pedig személyiségünket elvesztenők, megszűnnék számunkra az érdemszerzés, de egyúttal a bűn lehetősége is. És ez volna legnagyobb bűnünk, mert ezzel Isten akaratával homlokegyenest kerülnénk ellenkezésbe!

Néhány szót kell még szólnunk az előljárónak kijáró *tiszteletéről*. Ugyanis előljáróinknak csupán engedelmeskedve, még nem teszünk mindenben eleget kötelességünknek. Sohasem szabad felednünk, hogy minden előljárónak az engedelmisségen kívül tisztelettel is tartozunk, vagyis méltóságát, kiválóságát nyilvánosan is elismerjük. Ezt különösen akkor kell szem előtt tartanunk, amikor valamely kapott parancs ellen észrevételt kell tennünk, vagy ha azt — mint a fenti esetben — nem lenne szabad teljesítenünk. A nem teljesített parancs nem ment fel az engedelmisség alól a *továbbiakban*, és különösen nem mentesít a köteles tiszteletadástól.

Mivel pedig nemcsak az előljárónak van méltósága, hanem bizonyos értelemben minden embernek, ezért „alázatosságból kiki köztetek tekintse a másikat fő-

ványok és a Tartományi Határozatok (Ordinationes Provinciae).

42 Végül pedig bírói ítélet útján is kaphatunk parancsot, ha egyes ügyek elintézését a nagyobb előljáró bírói úton rendeli el. A bírói ítélet azonban csakis jogerőre emelkedése után kötelez, s úgy kell tekintenünk, mint magának az előljárónak személyes parancsát, hiszen a bíró az ő meghatalmazása alapján hozta meg az ítéletet, amit maga az előljáró is rendszerint jóváhagy.

Ha pedig kétség merülne fel, hogy valamely kapott parancsnak, az adott körülmények között, kell-e engedelmeskednünk vagy nem, úgy minden esetben teljesitenünk kell a parancsot, mert az előljáró joga előbbrevaló és nyilvánvalóbb, mint saját kétélyünk.

Olyan eset is adódhat, amelyben véleményünk szerint az előljáró nem ismeri a körülményeket, mert ha ismerné, bizonyára másként intézkedett volna. Ilyen esetben nemcsak jogunk, hanem fontos dologban kötelességünk is az előljárónak ezeket a körülményeket jelenteni, és így újból utasításait kérni. Ha az előljáró, most már valamennyi körülményt ismerve, megismételné előbbi parancsát, úgy annak kötelesek vagyunk eleget tenni, hacsak — mint fentebb láttuk, — az nem bűnös és nincsen rendszabályunk ellen.

43 A szükségszerű — merőben külső — engedelmességtől jól kell megkülönböztetnünk a *belső* engedelmességet, vagyis más szóval, az engedelmesség *erényét*. Fogadalmunk erejénél fogva ugyanis csupán a *külső* engedelmességre vagyunk kötelezve. A komoly tökéletességre való törekvés azonban ennél többet követel. Necsak külsőleg engedelmeskedjünk, hanem legyen meg a *belső* készségünk az előljáró bármely parancsának, Isten iránti szeretetből, jólélekkel és készségesen engedelmeskedni. Ez már *erény*. (Itt is természetesen ki kell vennünk az olyan parancsokat, amelyek lelkiismeretünk, vagy rendszabályunk ellen volnának, vagyis mindent, ami bármiféleképen bűnös volna.)

Azonban jegyezzük meg jól: ez csupán *akarati* tény. Másszóval tehát az erény gyakorlásához nem szükséges, hogy *értelmünk* az előljáró minden intézkedésével egyezzek. Könnyen lehetséges, hogy parancsainak fogyatékosága szembetűnő. Ha ezeket a hibákat észrevesszük, vagyis, ha elgondolásunk szerint jobb megoldás is volna, mint az előljáró intézkedése, ennek ellenére azonban *mégis* megtesszük jólélekkel, zúgolódás és ellenészrevétel nélkül a parancsolt dolgot: erényt gyakorolunk. Sőt, erénygyakorlatunk ellenkező véleményünk, vagy meglátásunk miatt érdemszerző voltából mit sem veszít, hanem ellenkezőleg, még nyer. Nem nehéz olyankor engedelmeskedni, amikor mi is jónak látjuk, de nehéz akkor, ha más megoldási módot tartunk helyesebbnek. Értelmi meglátásainknak egyébként sem parancsolhatunk. Még saját magunk sem. Értelmünk alárendeléséről tehát szó sem lehet, még az erénygyakorlás ürügye alatt sem. Ez mintegy személyiségünk elvesztésével volna határos. Ha pedig személyiségünket elvesztenők, megszűnnék számunkra az érdemszerzés, de egyúttal a bűn lehetősége is. És ez volna legnagyobb bűnünk, mert ezzel Isten akaratával homlokegyenest kerülnénk ellenkezésbe!

Néhány szót kell még szólnunk az előljárónak kijáró *tiszteletről*. Ugyanis előljáróinknak csupán engedelmeskedve, még nem teszünk mindenben eleget kötelességünknek. Sohasem szabad felednünk, hogy minden előljárónak az engedelmességen kívül tisztelettel is tartozunk, vagyis méltóságát, kiválóságát nyilvánosan is elismerjük. Ezt különösen akkor kell szem előtt tartanunk, amikor valamely kapott parancs ellen észrevételt kell tennünk, vagy ha azt — mint a fenti esetben — nem lenne szabad teljesítenünk. A nem teljesített parancs nem ment fel az engedelmesség alól a *továbbiakban*, és különösen nem mentesít a köteles tiszteletadástól.

Mivel pedig nemcsak az előljárónak van méltósága, hanem bizonyos értelemben minden embernek, ezért „alázatosságból kiki köztetek tekintse a másikat fő-

löttesének“, amint azt az Apostol kívánja.¹⁴⁾ Ezt kívánja tőlünk a testvéri szeretet is. Az Egyház papjaival szemben való tiszteletet pedig Szent Ferenc Atyánk köti szívünkre végrendeletében. Itt is álljon az Apostol figyelmeztetése: „Ami a testvéri szeretetet illeti, legyetek egymás iránt gyengédek, a tisztelet dolgában egymást megelőzők — az Úr az, akinek szolgáltok.“¹⁵⁾

Az engedelmességgel kapcsolatosan különösen tartózkodjunk attól, hogy előjáróinkat *közvetve* saját akarunk megvalósítására bírjuk. Ez történhetik ugyan megengedett módon is, amikor valóságos okok kifejtése által az előjárót inkább csak felvilágosítjuk, de a tulajdonképeni döntést ő maga, teljesen szabadon hozza, jöllehet az általunk felhozott érvek indították erre. Ez teljesen megengedett, sőt bizonyos esetben — ha fontos dologról van szó és az előjáró valóban nem ismeri a helyzetet — kötelességünk is. De nagyon óvakodjunk, nehogy hamis beállítással, ügyesen felhozott ürügyekkel rábírjuk az előjárót a nekünk tetsző parancs kiadására. Zaklatással se akarjuk ilyen irányú döntését kicsikarni.

A kapott parancsot pedig ne igyekezzünk mentegetőzéssel, a végrehajtás halogatásával, vagy nyilvános zúgolóddással elodázni vagy visszavonadni.

Tulajdon nélkül.

- 45** Rendszabályunk többször foglalkozik a szegénységgel. Ebben a fejezetben csak általánosságban. Ezért most csupán a fogadalomból származó kötelezettségeket tárgyaljuk, amelyekről ez a fejezet kifejezetten szól. Hogy ezeket, valamint a későbbieket jobban megérthessük, néhány alapvető szempontot kell előre-bocsátanunk.

1. A szegénység fogadalma által a szerzetes lemond a földi javak tulajdonáról, szabad használatáról, haszonélvezetéről, jogi rendelkezéséről, sőt az előjáró

¹⁴⁾ Filipp. 2, 3.

¹⁵⁾ Róm. 12, 10.

akaratától, illetve engedélyétől független, tényleges használatáról is. Csupán az előjáró akaratától függő, egyszerű, tényleges használatot élvezhetjük, de ebben is kerülnünk kell minden fölösleget, feltűnést és pompát. Csak mérsékelt, inkább szegényes használatról lehet szó.

2. Számunkra *megengedett* mindazoknak a tárgyaknak egyszerű használata, amelyek nélkül hivatásunkat egyáltalában nem, vagy csak nagyon nehezen tudnók betölteni.

3. A használt tárgyak *minősége*, a pápák határozatai **46** alapján, a mindenkori középosztálynak megfelelő lehet. Vagyis nem vétünk, ha használt tárgyaink olyanok, mint amilyeneket általában a középosztálybeliek használni szoktak. Ezzel egyrészt tilos és fogadott szegénységünkkel egyáltalában össze nem egyeztethető az olyan tárgyak használata, amilyeneket csakis előkelő családokban és házakban találhatunk. Másrészt az Egyház meg akar bennünket óvni az olyan szűkségtől, amely munkánkban megakadályozna.

4. A tárgyak *menyiségét* illetve nagyon óvatosnak kell lennünk, mert itt léphetjük át leghamarább a megengedett határt. Természetesen nehéz pontosan meghatározni azt a mértéket, amellyel még nem szegjük meg fogadott szegénységünket. De ne feledjük el, hogy a fölösleg egyáltalában nem, a bőség pedig csak nehezen egyeztethető össze szegénységünkkel.

A *helyes mértéket* akkor közelítjük meg leginkább, ha hivatásunk kifejtéséhez okvetlenül szükséges dolgokban hiányt nem szenvedünk, a könnyebben nélkülözhető dolgokról meg jobb lemondani, mint azokat megkívánni. Ha pedig előjáróink ilyen nélkülözhető dolgot használatra átengednek, akkor minden lelkiismeretfurdalás nélkül használhatjuk azokat, ha pedig lemondunk róluk, erényt gyakorolunk, — ha csak az előjárók másként nem rendelkeznének.

5. Szegénységi *fogadalma* ellen vét az a szerzetes, aki valamely tárgyat saját tulajdonaként kezel, vagyis fölötte tulajdonjogot gyakorol. Általában csak a tulajdonos joga valamely tárgynak: a) megrongálása,

b) átalakítása, c) eladása, d) elajándékozása, e) megsemmisítése, f) kikölcsönzése, g) más elől való elzárása vagy elrejtése. Ezeket a jogokat tehát szerzetes nem gyakorolhatja előljárói engedély nélkül, még a tárgyak jogos tulajdonosának kifejezett engedélyével sem.

6. A *bűn súlyosságára* vonatkozólag az általános erkölcsstannak a lopásra, illetve szándékos megkárosításra vonatkozó szabályai mérvadók. A szerzetes ugyanis minden jogtalan tettel valamely tárgynak jogos tulajdonosa ellen vét. (A mi rendünkben ez a jogos tulajdonos általában az Apostoli Szentszék).

Ezenkívül minden egyes esetben egyúttal szegénységi fogadalma ellen is vét a szerzetes, mégpedig ugyanabban a mértékben, — bocsánatosan vagy súlyosan, — mint előbb a tulajdonjog ellen.

47 Mindezek megtartása végett az egyetemes egyházjog rendelkezése értelmében:

A) Az ujonc vagyonáról semmikép sem mondhat le, ha mégis megteszi, ez a cselekedete érvénytelen.¹⁶⁾

B) Az egyszerű fogadalom letévése előtt az ujoncnak, a tulajdonát képező ingó és ingatlan vagyontárgynak tulajdonjogát magának megtartva, azoknak kezelését, használatát és haszonélvezetét, — tetszése szerint bárkinek át kell adnia;¹⁷⁾ de nem a mi rendünknek.¹⁸⁾

C) Ha pedig valaki egyszerű fogadalmának ideje alatt olyan tulajdonra tenne szert, amelyről előzetesen még nem rendelkezett, vagy pedig a már megtörtént rendelkezésen változtatni kellene, ezt fogadalmának épségben tartásával, az általános rendfőnök engedélyével megteheti, de ez a változás nem történhet a rend javára.¹⁹⁾

D) A szerzetes ünnepélyes fogadalma előtt hatvan napon belül valamennyi ténylegesen tulajdonában lévő, vagy *esetleg* később rászálló ingó és ingatlan va-

¹⁶⁾ CIC. 568.

¹⁷⁾ CIC. 569. § 1.

¹⁸⁾ CCGG. 77.

¹⁹⁾ CIC. 569. § 2; CCGG. 678.

gyonáról köteles lemondani. Ez a lemondás az ünnepélyes fogadalom letévésekor lép érvénybe, ellenkező esetben hatálytalan. Az ünnepélyes fogadalom után pedig azonnal meg kell tenni mindent, hogy ez a lemondás a polgári jog szerint is foganatosítható legyen.²⁰⁾ Ilyenkor már semmit sem változtathat előbbi elhatározásán. Vagyis a polgári hatóság előtt is csak úgy rendelkezhet vagyonáról, amint azt a fogadalom letévése előtt lelkiismeretileg és egyházjogilag már megtette. A lemondás történhetik saját belátása szerint bárkinek, még a rendnek javára is, — de az előjárók ezt semmikép sem javasolhatják neki.²¹⁾

E) Ünnepélyes fogadalom után a szerzetes vagyonnal nem rendelkezhet, és ilyent nem szerezhethet. Ilymódú esetleges cselekedete érvénytelen.²²⁾ Előfordulhat az az eset is, hogy előre nem látott örökséghez vagy bármi más vagyonhoz juthat az ünnepélyes fogadalom letévése után. Ilyenkor egyszerűen lemond a vagyonról, úgy hogy semmiféle intézkedést sem tesz. Ha pedig valakinek javára akarna lemondani, akkor ezt csakis a Szentszék engedélyével teheti.

Végül még néhány szó az előjárói engedélyről. Az engedély általában háromféle lehet: kifejezett, hallgatólagos és észszerűen feltételezett. Első esetben az előjáró szóban vagy írásban, esetleg jellel vagy más észrevehető módon közli az engedélykérővel engedélyét. A másik esetben pedig nyilvánvaló, hogy az előjárónak tudomása van a szóban forgó dologról és nem tiltakozik ellene, *noha ezt könnyen megtehetné*. Tehát közvetve, *hallgatólagosan* adja beleegyezését. Észszerűen pedig akkor tételezhető fel az előjáró engedélye, ha bármely okból nem fordulhatunk hozzá, de tudjuk, vagy legalább is valószínű, hogy a kért engedélyt megadná. Ebben az esetben azonban utólag értesíteni kell az előjárót és így beleegyezését kérni. Az előjárónak az ilyen utólagos bejelentésnél tanúsított magatartása irányelvül szolgálhat később, hasonló esetben feltételezhető engedélyhez.

²⁰⁾ CIC. 581.; CCGG. 89.

²¹⁾ CCGG. 90.

²²⁾ CIC. 579.

Bármely fajtájú engedélyről van szó, mindig feltétel, hogy az előjáró teljesen szabadon, minden jogtalan befolyástól mentesen, saját elhatározásából adja meg az engedélyt. Ha pedig csak azért ad engedélyt, hogy a zaklatástól megszabaduljon, akkor ez az engedély érvénytelen.

Ne feledjük el, hogy „semmit sem hoztunk magunkkal a világra s kétségtelen, hogy el sem vihetünk semmit.”²³⁾ A szegénység legdrágább kincsünk, amelyet Szent Rendalapítónk drága örökségül hagyott ránk, és ez rendünknek egészen sajátja. Ha ezt elveszítenők, elveszítjük hivatásunkat is. A szegénységgel részletesebben foglalkozunk még a IV. és VI. fejezetben.

Tisztaság.

- 49** „Ki mehet fel az Úr hegyére? Ki állhat meg az ő szent helyén? Az, akinek keze ártatlan, kinek szíve tiszta!”²⁴⁾ Épen ezért a szerzetesek ősidőtől fogva szent tisztaságban éltek, és ezt a szent tisztaságot akarta Szeráfi Atyánk is lelkünkre kötni. Nagyon szíven viselte, hogy fokozottabb engedelmesség és szegénység mellett rendje a tisztaságot is fokozottabb mértékben tartsa. Ezért a fogadalmon kívül külön fejezetben is foglalkozik rendszabálya a másneműekkel való társalkodással.

Fogadalmunk erejénél fogva tiltott számunkra első-sorban minden külső és belső tisztátalan cselekedet. Tehát nem csupán a külső cselekedetek, mint nézés, beszéd, érintés, stb., hanem a pusztán belső cselekedetek is, vagyis a tisztátalan gondolatok, vágyak, gyönyörködések, stb., egyszóval mindaz, amit Isten VI. vagy IX. parancsa tilt. Továbbá tiltott a házasságkötés. Mindaz, aki Isten VI. vagy IX. parancsa ellen bármi módon vét, megszegi egyúttal tisztasági fogadalmát, és így szentségtörést követ el.

- 50** Nemcsak rendünk, hanem az egyetemes egyházjog is szigorúan intézkedik a magukról megfeledezett szer-

²³⁾ Tim. I. 6, 7.

²⁴⁾ Zsolt. 23, 3—4.

zetesekről, akik tisztasági fogadalmuk ellen nyíltan vétkeztek.

Így annak, aki egyszerű fogadalma ideje alatt házasságot köt, házassága érvényes ugyan, de az illetőt a rendből jogosan eltávolítotttnak tekinti;²⁵⁾ ő, valamint házastársa a püspöknek fenntartott kiközösítésbe,²⁶⁾ a szerzetes maga pedig büntettből származó szabálytalanságba esik (Irregularitas ex delicto).²⁷⁾

Ünnepélyes fogadalmas szerzetes érvényes házasságot nem köthet.²⁸⁾ Ha pedig azt mégis megkísérelni merészné, ha mindjárt csak úgynevezett „polgári házasságot,” úgy: 1. a rendből elbocsátottnak kell tekinteni, 2. ő, valamint büntársa, az Apostoli Szent-székek egyszerűen fenntartott kiközösítésbe,²⁹⁾ maga a szerzetes pedig büntettből származó szabálytalanságba esik.³⁰⁾

Továbbá a rendből szabályosan elbocsátottnak tekinti az egyetemes egyházi törvény azt is, aki másnemű személlyel megszökik.³¹⁾

Az Általános Rendi Szabványok a tisztaság fogadalmának megszegőit ugyancsak súlyos büntetésekkel sújtják.³²⁾

A rendszabályunk lényegét képező három fogadalom után Szent Rendalapítónk az egész rendet, de különösen annak előjáróit a pápának tartozó szorosabb engedelmességre kötelezi:

Ferenc testvér engedelmességet és hódolatot fogad urának, Hónoriusz pápának, valamint az ő törvényes utódainak és a római Anyaszentegyháznak. A többi testvér pedig engedelmeskedni köteles Ferenc testvérnek és az ő utódainak.

²⁵⁾ CIC. 646. § 3.

²⁶⁾ CIC. 2388. § 2.

²⁷⁾ CIC. 985. § 3.

²⁸⁾ CIC. 1073.

²⁹⁾ CIC. 2388. § 1.

³⁰⁾ CIC. 985. § 3.

³¹⁾ CIC. 646. § 2.

³²⁾ CCGG. 372; 433.

51 Rendszabályának ezzel a kijelentésével Szent Ferenc Atyánk kétségtelenül aláveti magát a pápának. Nemcsak a pápának, hanem egyszerűen a Szentszéknek. Vagyis ha nem volna törvényes pápa, akkor a bíborosi testületnek, de a törvényes pápa uralkodása alatt is aláveti magát a pápai hatóságoknak, vagyis a Szent Kongregációknak.

A rend tagjai úgyis mint keresztények, úgyis mint szerzetesek, engedelmeskedni kötelesek a pápának, mint Krisztus helyettesének, az Egyház fejének, és mint minden szerzetesrend legfőbb elöljárójának, olyan dolgokban is, amelyek kizárólag a rendet illetik, fogadalmuk erejénél fogva is.^{32a)}

A rendszabályból kifolyólag csupán az általános rendfőnök kötelezi magát *különlegesen* a pápa iránt való engedelmességre, nem pedig minden egyes testvér külön-külön. Ez kitűnik abból a körülményből, hogy a rendi szertartáskönyv értelmében csupán ő tesz erre külön esküt.³³⁾

Valamennyi testvér pedig Szent Ferenc Atyánkhoz tartozott engedelmeskedni — amíg ő volt az általános rendfőnök; — miután pedig erről a tisztségről lemondott — utódjának, akinek ő maga is engedelmeskedett, amíg élt. Szent Ferenc Atyánk utódja pedig nem más, mint a mindenkor törvényes általános rendfőnök (Minister Generalis Totius Ordinis Fratrum Minorum), akit jelenleg hatévenként választanak az egyetemes káptalanon.

*

Mindeme fejtegetésekből kitűnik, hogy rendszabályunk első fejezete az engedelmesség, szegénység és tisztaság fogadalmán kívül két súlyos bűn terhe alatt kötelező parancsot tartalmaz: 1. A testvérek a pápának és a római Egyháznak tartoznak engedelmeskedni és 2. valamennyi testvér az általános rendfőnöknek köteles engedelmeskedni.

^{32a)} CIC. 499. 51.

³³⁾ Rit. Rom. Ser. ed. II. Tit. IV. c. XI.

II. FEJEZET.

AZ ÚJ TAGOK FELVÉTELE.

Azokat, akik ezt az életpályát választják és felvételre jelentkeznek testvéreinknél, utasítsák tartományfőnökhöz, kinek kizárólagos joga az új tagok felvétele. A tartományfőnökök pedig a jelentkezőket gondosan vizsgálják meg, járatosak-e a katolikus hitben és az Egyház szentségeiben.

Akik ezt az életpályát választják.

A tökéletes életnek feltételei vannak. Üdvöztőnk is **52** adott utasításokat, amikor az ifjú megkérdezte, mitévő legyen: „Ha tökéletes akarsz lenni, menj, add el, amid vagyon és oszd el a szegények között, és kincséd leszen a mennyekben, és jer, kövess engem.¹⁾

Szent Rendalapítónk is, miután rendjének alapkövét rendszabályának első fejezetében lefektette, most az egyes tagokról intézkedik, akik egyénenkint — mint az épületnél a téglák — a rend épületének alkotó elemei. Fontos, hogy ezt az építőanyagot jól kiválasszuk, nehogy később egy rossz miatt az egész építmény kárt valljon.

Első feltétel, hogy a rendtagok minden oktalan erőszaktól, vagy kényszerbefolyástól menten saját elhatározásukból jöjjenek a rendbe. Ezért, ha valaki a testvéreknél felvételre jelentkezik, akkor:

A jelentkezőt a tartományfőnökhöz kell küldeniök.

A tartományfőnök ugyanis egyedül illetékes a felvételre. A tartományfőnökön kívül maga az általános rendfőnök is vehet fel a rendbe tagokat, sőt ő a tartományfőnökök felvételi jogát is megszoríthatja, ha ezt szükségesnek látja. Így pl. az Általános Rendi Szabványok bizonyos mértékben megszorítják a felveendő tagok számát, amennyiben előírják, hogy **csak** **53**

¹⁾ Mt. 19, 21.

annyi szerzetes lehet egy helyen, amennyit a szokásos adományokból el lehet tartani. Ha ez a szám már betelt, nyugodtan elbocsátható az is, akinek egyébként hivatása van.

A hivatás a legfontosabb kellék a szerzetesben. Ennek megállapítása pedig nincsen az egyénre bízva, hanem minden egyes esetben az előjárók dolga. Ugyanis minden hivatás Istentől, sőt egyedül Istentől jön, mert: „nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket, és én rendelvelek, hogy elmenvén gyümölcsöt teremjete.”²⁾ Istennek földi helyettesei pedig az előjárók, tehát egyedül nekik van joguk megállapítani, hogy valamely hivatás Istentől van-e, vagy sem, és az ő ítéletük mérvadó, ők egyedül Istennek tartoznak erről számot adni.

Járatosak-e a katolikus hitben?

- 54** Mivel csak az Úr az, aki minden szívet megvizsgál s az elmék minden gondolatát ismeri,³⁾ emberek pedig csak hosszas kutatás és megfigyelés után tudnak valakit megismerni, elrendeli rendszabályunk, később pedig az egyetemes egyházjog is, hogy a jelentkező szerzetes előéletét alaposan kutassák ki, hogy alkalmatlan vagy méltatlan ne kerüljön a rendbe.

Elsősorban is meg kell jegyezni, hogy csakis katolikus vehető fel a rendbe. Ma talán furcsán hangzik, de abban az időben sok volt az eretnek, aki ha nyíltan nem is szakított az Egyházzal, sokszor lényeges dolgokban egészen mást vallott, mint mi. Ezért volt annak idején szükséges a jelentkező hittani ismeretének alapos kivizsgálása. Ma, amikor a hittant nyilvános iskoláinkban tanítják, és az ott tett előmenetelről az iskolai bizonyítvány eléggé tiszta képet ad, elégséges, ha az előjáró ezeket a bizonyítványokat nézi meg, jobban mondva a hittanár ajánlólevelét kéri.

---

²⁾ Jan. 15, 16.

³⁾ Krón. I. 28, 29.

Általános Rendi Szabványaink előírják, hogy laikus testvérnek nem vehető fel az, aki a hittannak legfőbb ágazatait nem ismeri.⁴⁾

A hitvallás azonban még nem elég ahhoz, hogy valaki szerzetes lehessen. Mint már fentebb említettük, több szempontból kell a jelentkező előéletét kivizsgálni, ezért írja elő rendszabályunk:

Hogyha mindezekben hisznek, és készek hitüket állhatatosan megvallani és életük végéig megtartani, továbbá, ha feleségük nincs, vagy ha van, az már kolostorba lépett — vagy önmegtartóztatást fogadott és férjét a megyéspüspök engedélyével elbocsátotta, azonfelül feleségük olyan életkorban van, hogy gyanú sem férhet hozzá, — figyelmeztessék őket a szent Evangélium szavaival: Menjenek és adják el mindenüket, az árát pedig osszák szét a szegények között. Ha ezt nem tehetik, jószándékuk is elégséges.

A felvétel feltételei.

A szerzetben nem elég a katolikus hitet vallani, hanem aszerint is kell *élni*. Sőt, amint azt a rendszabálmagyarázók egyöntetűen hangoztatják, a szerzetesnek készen kell lennie hite miatt, ha kell, meg is halni, vagyis vértanúságot szenvedni. Mert aki abban hisz, aki maga az élet és a feltámadás, „még, ha meg is hal, élni fog; és mindaz, aki él és őbenne hiszen, nem hal meg soha, mindörökké.”⁵⁾

Emellett az alapfeltétel mellett más követelmény is van, mely részben a felvétel érvényességéhez, részben megengedettségéhez tartozik. Így a felvétel, illetve beöltözés érvénytelen, ha a jelölt:

1. szakadár vagy eretnek hitfelekezet tagja,
2. még nem töltötte be tizenötödik életévét,
3. ha erőszakkal, vagy megfélemlítéssel kényszerítették a belépésre.

Hasonlóképpen az előljárót sem lehet a felvételre erőszakkal vagy megfélemlítéssel kényszeríteni.

⁴⁾ CCGG. 25.

⁵⁾ Ján. 11, 25—26.

4. Ha a jelölt házaspár, vagyis ha törvényes házasságban él.
5. Ha valamilyen szerzetesi fogadalom kötelezi vagy kötelezte, vagyis ha valamely szerzetesrendnek fogadalmat tett tagja volt vagy még most is az. Ez az akadály akkor is fennáll, ha az illető a mi rendünkben tett fogadalmat, akár egyszerűt, akár ünnepélyeset.
6. Ha valamely elkövetett súlyos bűntett miatt büntetés fenyegeti.
7. Felszentelt vagy megyéspüspök, abban az esetben is, ha még csupán a pápától a püspökségre jelölt.
8. Nem vehető fel olyan egyházi személy, ki a Szentszék engedélyével fogadalommal vagy esküvel kötelezte magát valamely egyházmegye vagy misszió szolgálatára.⁶⁾

56 A következő esetekben pedig érvényes a beöltözés, de tiltott. Ha ugyanis a beöltözött:

1. nagyobb egyházi rendeket felvett személy (alszerpap, szerpap, pap), és felvétele ellen illetékes előljárója tiltakozik, mert távozása a lelkek nagy kárával jár és az másképp nem kerülhető el.
2. Ha eladósodott és nem tud fizetni, vagy
3. számadásra kötelezett.
4. Ha szüleit, nagyszüleit nagyon szorongatott helyzetben támogatni tartozik, vagy fordítva, ha a jelentkező gyermeke ellátatlan és így az ő közreműködése szükséges annak eltartásához és felneveléséhez.
5. Ha a jelölt papságra szánta életét, de felszentelését valamely egyházi akadály vagy jogi szabálytalanság akadályozza, mindaddig nem vehető fel, míg erre felmentést nem szerzett, és végül
6. a keleti szertartású, ha a keleti ügyek kongregációjától engedélyt nem kapott.⁷⁾

⁶⁾ CIC. 542. 1.; 555. § 1. 1.; CCGG. 14.

⁷⁾ CIC. 542. 2; CCGG. 15.

Továbbá saját szerzetünk külön intézkedése folytán, **57**
ugyancsak érvényes, de tiltott annak felvétele, aki-
nek:

1. hite bármily módon gyanús, mert a felveendő-
nek valóban katolikusnak kell lennie, vagyis hin-
nie és *tartania* kell mindazt, amit a római Anya-
szentegyház hisz és tart;
2. aki törvénytelen, vagy aki rossz hírű szülőktől
származik;
3. aki fertőző vagy más állandó természetű sú-
lyos betegségben szenved, úgyhogy ez a rend-
szabály megtartásában őt akadályozhatja. Épen
ezért a jelentkezőket megbízható orvos vizsgálja
meg;
4. mindaz, akinek becsületében jelentékeny kár
esett.⁸⁾

Ha feleségük nincs.

Rendszabályunknak ehhez a szakaszához meg kell **58**
jegyeznünk, hogy csupán történelmi jelentőségű. Mint
fentebb már láttuk, bármely házastárs — jelen eset-
ben tehát mindaz, akinek törvényes felesége még
életben van — a szerzetesi életből eleve ki van zárva.
Az Egyházi Törvénykönyv ugyanis a régi jog rendel-
kezéseit, amelyek rendszabályunkban is olvashatók,
hatályon kívül helyezte. Mindamellett nem fölösleges
vagy idejét múlt rendelkezés. Ugyanis szentszéki
felmentés mellett ma is felvehető a házasság, és
ilyen esetben a Szentszék épen ezeket a feltételeket
szokta szabni, mint amit rendszabályunk alkotója
már hét évszázaddal előbb megkívánt.⁹⁾

A házasságtörés miatt ágytól és asztaltól jogosan el-
választott házastársak, egyesek véleménye szerint, fel-
vehetőek, de minden esetre itt a legnagyobb óvatos-
ság, a helyzetnek alapos ismerete és jogi tanulmá-
nyozása fölöttébb ajánlatos. Az érvénytelenített, vagy
törvényesen felbontott házasság nem akadály.

⁸⁾ CCGG. 15.

⁹⁾ E kérdésre vonatkozólag I. szerzőnek „A ferences rend-
szabály tökéletessége“, 70—71 old.

Osszák szét a szegények között.

59 Ez természetesen csakis azokra vonatkozik, akiknek vagyonuk van. A régi jog szokása szerint a szerzetesek már szerzetbelépésük alkalmával mondtak le a vagyonról. A mai törvények ezt csakis az ünnepélyes fogadalomkor engedik meg. A lemondás módját már az előző fejezet tárgyalásánál láttuk. Szeráfi Atyánk kívánsága, hogy a szerzetesek vagyonukat a szegényeknek osszák szét, ne adják azt a rendnek, vagy rokonoknak.¹⁰⁾ Ha azonban a rokonok maguk is szegények, semmi sem akadályoz, hogy vagyonukat elsősorban ezek között osszák szét. Szent Ferenc Atyánk életéből ugyancsak tudjuk, hogy egyes esetekben megengedte a rokonok között való szétoztást. Erre az esetre utal egyébként: „de ha ezt nem tehetik, jószándékuk is elégséges.“ Ha a szülők vagy rokonok nem szegények, vagyonát — amit saját maga szerzett — nem hagyhatja szüleire. Sőt, az örökösödésből rászármazó vagyont is elsősorban *szegényeknek* kell juttatnia. A gyakorlatban azonban ez sokszor igen nagy nehézségekkel járhat. A szülők haragját, neheztelését vonhatja magára és csak nehezen szabadulhat folytonos zaklatásuktól. Ilyen esetben a nagyobb bajok elkerülése végett vagyonát szüleire is hagyhatja, elsősorban az örökösödésből szerzett vagyont, amely szigorú értelemben nem is az ő egyéni vagyona. Saját maga szerzett vagyonát azonban — rendszabályunk szellemében — alig hagyhatja nem szegény szüleire vagy rokonaira. Ilyen esetben nyer kétszeres fontosságot Szent Rendalapítónk következő meghagyása:

S óvakodjanak a testvérek és a főnökök, ne avatkozzanak birtokügyeikbe, hogy Isten sugallata szerint szabadon rendelkezhessenek vagyonukról. Ha mégis tanácsot kérnek, a főnökök utasítsák őket bizonyos istenfélő személyekhez, hogy vagyonukat az ő véleményük alapján osszák el a szegények között.

Ne avatkozzanak birtokügyeikbe.

60 Általános Rendi Szabványaink szigorúan megtiltják az előljáróknak, hogy bármi ürügy alatt rábeszéljék a

¹⁰⁾ Leg. Duae: p. 68.

szerzetesjelölteket, hogy javaikat a kolostorra hagyják. Ha azonban ezek szabadon, önmaguktól alalmaznaként valamit a kolostornak adnak, akkor el lehet fogadni.¹¹⁾ Amennyiben pedig a jelentkező tanácsot kérne, miképpen rendelkezék vagyonáról, az elöljárók semmikép sem adhatnak ilyet. Ilyen esetben más, a helyzetet ismerő, de feltétlenül elfogulatlan emberhez fogják utasítani. Az ilyen tanácsadó ne legyen rokona az elöljárónak, valamely testvérnek vagy az apostoli intézőnek, akiről még később lesz szó.

Jelöltek és terciáriusok.

A Szabványkönyv az ETK-vel egyetértőleg megkívánja, hogy mielőtt valaki mint laikus testvér ujonc-61 évét megkezdene, előbb legalább hat hónapon át jelölt (postulans, helytelenül: terciárius!) legyen. A tartományfőnök ezt a hat hónapot meg is hosszabbíthatja, de sohasem félévnél hosszabb időre.^{11a)} Ha a tartományi tanács jónak látja, a jelöltet a terciáriusok ruhájába öltöztetheti, de csuklyát sohasem viselhet.

A jelöltek mindenben alkalmazkodjanak szerzetesi életünkhöz. Épen ezért a tartományfőnök által kijelölt atyától hetenkint háromszor részesüljenek megfelelő oktatásban. Az oktatás ölelje fel az egész hit- és erkölctant — különösen ami a szentségek buzgó vételét illeti, — az imádságot, a szerzetesi élet és a szertartások alapelemeit, nemkülönben a helyes viselkedést — illemtant. Ha szükségesnek látszik, oktassák őket az írásban-olvasásban és a nyelvtanban is. Ez a legalább hathavi jelöltidő a beöltözés egyik feltétele, enélkül tehát senkit sem lehet *érvényesen* beöltöztetni.

Szabványkönyvünk értelmében rendünkben örök terciáriusok (harmadikrendiek, tertiarum perpetui seu oblati) is lehetnek, vagyis olyan testvérek, akik bármilyen okból szerzetesi fogadalmat sohasem tesznek,62

¹¹⁾ CCGG. 90.

^{11a)} CIC. 539. § 1. 2; CCGG. 26. sq.

mégis a szerzetesi közös életet választják és azt velünk kolostorainkban megosztják. Alsó korhatár a beöltött 15. életév. Ha a tartományfőnök jónak látja, a terciáriust beöltöztetheti és egy esztendő elteltével egyszerű fogadalmat tetethet. A harmadikrendi szabályra tesz fogadalmat, engedelmisséget és tisztaságot fogadva, a Szertartáskönyv előírása szerint.

Ez a fogadalom önmagábanvéve örök, vagyis nem szorul megújításra. Mégis önmagától megszűnik, mielőtt a terciárius saját elhatározásából szabadon elhagyja a rendet és újra világi életet kezd. Akkor is megszűnik önmagától, ha a tartományfőnök, tanácsának meghallgatása után, őt a rendből elbocsátja. Az elbocsájtáshoz bármely észszerű ok elégséges, de szem előtt kell tartanunk a méltányosságot és szeretetet, különösen akkor, ha az illető már hosszabb időt töltött a rendben.

63 A terciáriusok mindenben alkalmazkodjanak a laikus testvérek életéhez. Az ezektől való megkülönböztetés végett, rendszeresen ne hordjanak csuklyát. Ünnepelesebb alkalmakkor azonban azt is feltehetik.

Mivel szegénységi fogadalmat nem tettek, vagyonuk is lehet, sőt arról érvényesen le sem mondhatnak. Mégis, ameddig a rendben vannak, vagyonukat saját maguk nem kezelhetik, hanem ennek kezelését, tetszésük szerint, másra kell átruházniok.

A beöltöztetés napjától a rend minden búcsújában és kegyelmében épúgy részesülnek, mint a többi rendtag.^{11b)}

Miután Szent Rendalapítónk a felvétel előfeltételeiről intézkedett, áttér az ujoncok beöltöztetésére és fogadalmátételére:

Azután adják nekik a jelöltek ruháját, mégpedig két kámzsát csuklya nélkül, övvel, alsónadrággal és övig érő kaparóval, ha a főnökök később másképp

^{11b)} CCGG. 114—120.

nem intézkednek. A próbaév után pedig bocsássák őket fogadalomra, amikor is megígérik, hogy ezt az életmódot és a rendszabályt mindvégig megtartják.

A beöltözés és az ujoncév.

Miután az előjárók a szerzetbelépő komoly szándékáról meggyőződtek, továbbá felvétele ellen nincsen kifogás és miután nyolc napig lelkigyakorlatot tartott, beöltözésre bocsátható, s ezzel a szertartással veszi kezdetét a tulajdonképeni ujoncév. A felsoroltakon kívül még az is szükséges a beöltözés érvényességéhez, hogy vagy maga a tartományfőnök, vagy az általa írásban megbízott atya hajtsa végre a beöltözés szertartását. 64

Ha nem tartották volna meg a fent említett feltételeket, a beöltözés érvénytelen. Ilyen esetben az ujoncév is érvénytelen, vagyis, miután az akadályokat elhárították, újra kell az ujoncévet megkezdeni. Magát a beöltözés szertartását — mivel az nem képezi szükségszerűen az ujoncév lényegét — nem kell megismételni. Az új ujoncév pedig a tartományfőnök leiratának keltétől számítódik. A beöltözésnek az ujoncházban kell történie.¹²⁾

Az ujoncok ruhája a következő: két kámzsa, öv, alsónadrág és a *kaparó* — ami eredetileg sapka-, vagy köpenyszerű ruhadarabot jelentett; a magyarázók véleménye nem egyezik egészen, ma pedig kis posztócsikot értünk rajta. 65

Rendszabályunk szerint az ujoncnak nem lenne szabad csuklyát viselnie. (Helyette valószínűleg a „kaparót“ hordták.) Mivel azonban maga a rendszabály megengedi az előjáróknak, hogy később másképp is intézkedjenek, a rend főnökei az 1470-i általános káptalanon elrendelték, hogy az ujoncok is viseljenek csuklyát, amely azonban a fogadalmosokétól a rá-

^{11c)} CCGG. 38; 40; CIC. 541; 543. 544.

^{11d)} CIC. 539—541; CCGG. 25—27.

¹²⁾ Erre vonatkozólag l. Goyeneche, in *Commentarium pro Religiosis et Missionariis* IV. 223; VI. 152 és IX. 32.

varrott kaparóban különbözzék. Ma tehát az ujoncok ruhája alakra nézve alig különbözik a fogadalmas szerzetesek ruhájától, színben és minőségben pedig azokéval teljesen megegyezik. Így legalább hamarabb szokják meg azt a ruhát, amelyet egész életükön át viselni szándékoznak, és amely egykor tetemüket is takarni fogja.

- 66** Az ujoncév alatt az ujoncok az ujoncmester joghatósága alá tartoznak, elkülönített helyen (noviciátus) laknak, ezt az ujoncmester engedélye nélkül nem hagyhatják el.^{12a)} Az ujoncév tartama egy teljes naptári év, úgyhogy csakis a beöltözés évfordulóját követő napon tehetnek fogadalmat.^{12b)} Az ujoncnak ez alatt az idő alatt mindig ugyanabban a kolostorban kell maradnia, és abból hosszabb időre engedéllyel sem távozhat. Az ujoncházból való eltávozás egyes esetekben az ujoncév megismétlését, esetleg meghosszabbítását vonja maga után. Így, ha az ujonc törvényes elbocsátást nyert a rendből és a kolostort már elhagyta, ha újból felvennék, meg kellene ismételnie az egész ujoncévet. Ha az ujonc a kolostort előljárói engedély nélkül akár szerzetesi, akár más ruhában hagyja el azzal a szándékkal, hogy oda többé vissza nem tér, később mégis visszatérne és az előljárók visszafogadják, az ujoncévet mégis elülről kell kezdenie. Ha előljárói engedéllyel tartózkodik a kolostoron kívül, és ez a távollét harminc napnál tovább tart, szintén elülről kell kezdenie az ujoncévet. Ha pedig távolléte nem haladta meg a harminc napot, de több volt tizenöt napnál, akkor a távollét idejét pótolnia kell, vagyis csak annyival később tehet fogadalmat. Tizenöt napnál rövidebb távollétet nem kell pótolnia.¹³⁾

- 67** A távollét minden esetben megszakítással is számít, úgy hogy minden egyhuzamban házon kívül töltött 24 óra teljes napnak számít. Az időt mindig perctől-percig kell számítani, vagyis a megkezdett naptári nap még nem számít egész napnak. Pl. valaki január

^{12a)} CIC. 564. CCGG. 44—46.

^{12b)} CIC. 565. § 1; 34. § 3. sk.

¹³⁾ CIC. 556. CCGG. 42—43.

elsején reggel nyolc órakor hagyja el a kolostort és oda január 31-én reggel 7 óra 45 perckor tér vissza, még nem kell ismételnie az ujoncévet. De ha délelőtt 10 órakor térne csak vissza, akkor meg kell ismételnie, illetve elülről kell kezdenie az ujoncévet. Ez az időszámítási módszer mérvadó minden jogi időszámításnál, hacsak maga a jog nem tesz kivételt, vagy az előljárók külön nem határoznak.¹⁴⁾

Az ujoncév alatt az ujoncok tanulmányokat nem folytathatnak, még a klerikusok sem. Egyházi rendeket nem vehetnek fel, ha pedig az ujonc már felszentelt pap, akkor nem gyóntathat és nem prédikálhat.¹⁵⁾

V. Szent Pius megengedte, hogy a súlyosan beteg és halálos veszedelemben lévő ujonc az ujoncév eltelte előtt is tehessen fogadalmat, amely ugyanazokkal a lelki kegyelmekkel jár, mint a rendes körülmények között tett fogadalom. Ennek megengedésére a tartományfőnök illetékes, sürgős esetben azonban a helyi előljáró is adhat engedélyt a fogadalom letételéhez. Ha pedig az illető rendtag később felépülne, fogadalmára érvényét veszti s az ujoncét rendesen befejezni tartozik, vagyis újra fogadalmat kell tennie, de szabadon el is hagyhatja a rendet és el is bocsátható.

68

Az ujonc bármikor szabadon elhagyhatja a rendet, anélkül, hogy bárkitől erre engedélyt kellene kérnie, és ezért a lépésért csupán lelkiismeretének tartozik számot adni. Viszont a rend is bármikor elbocsáthatja az ujoncot, az elbocsátó határozat indoklását pedig nem köteles az elbocsátott ujonccal közölni.¹⁶⁾

Az ujoncév alatt háromszor — minden négy hónapban — a kolostor ünnepélyes fogadalmas tagjai az ujonc alkalmasságáról vagy alkalmatlanságáról titkosan szavaznak. A szavazás fehér és fekete golyókkal

69

¹⁴⁾ CIC. 31—35.

¹⁵⁾ CIC. 565. § 3. CCGG. 55. 59.

¹⁶⁾ CIC. 571. § 1.

történik. Minden ünnepélyes fogadalmas, aki az utolsó két hónap alatt az ujoncházban tartózkodott, köteles szavazni.

Ha a szavazások egyikénél a jó szavazatok nem érik el az összes szavazatoknak több mint a felét, akkor a tartományfőnök az illető ujoncot elbocsátani tartozik. Ha pedig — különösen az utolsó szavazásnál — a jó szavazatok nem érnék el az összes szavazatok kétharmadát, akkor alkalmassága erősen kétes, a tartományfőnök fog dönteni sorsa fölött, miután tanácsának véleményét meghallgatta és mindent jól megfontolt. Ha jónak látja, az ujoncévet is meghosszabbíthatja, de legfeljebb félévre.¹⁷⁾

Ezzel a szavazással a szavazók nem kis felelősséget vállalnak. Ha ugyanis valamely alkalmas ujoncnak kedvezőtlen szavazatot adnak, súlyos igazságtalanságot követnek el, mert így az ujoncot nagy lelki javaktól fosztják meg. Ha pedig alkalmatlannak jó szavazatot adnak, akkor a renddel szemben követik el az igazságtalanságot, mert ezzel a rendet alkalmatlan egyénnel terhelik, s ez az igazságtalanság nem kisebb az előbbinél. Épen ezért mindenki Isten előtt felelős és szigorúan köteles lelkiismeretének szavára hallgatni, egyedül aszerint szavazni, félretéve minden emberi befolyást, egyéni ellenszenvet, vagy rokonszenvet.

70 Hogy ilyen esetben kellően megítélhessük a helyzetet, fontoljuk meg a következőket:

Ha nyilvánvaló, hogy az ujoncban nincsenek meg azok a testi vagy lelki képességek, amelyek hivatása ellátásában okvetlenül szükségesek, akkor feltétlenül ellene kell szavazni, mert nyilvánvaló, hogy nem Istentől van hivatása, ha egyébként mégoly buzgó is lenne.

Amennyiben pedig erkölcsi hibákról lenne szó, három csoportot kell megkülönböztetnünk:

---

¹⁷⁾ CCGG. 72—74; CIC. 571. § 2.

1. Azok a hibák, amelyek romlott lelkületre vallanak, mint pl. csökönyös engedetlenség, súlyosabb lopás, kedélybetegség, összeférhetetlenség, stb., ezek olyan lelki fogyatkozások, amelyek ha csak egyszer is előfordulnak, alig teszik az illetőt alkalmassá a szerzetesi életre. Ha azonban erős javulás, valamint különösebb bánat jelei észlelhetők, akkor alkalmasságára még lehet remény. Sorozatos megismétlődés esetében azonban okvetlenül ellene kell szavazni, „mert lábuk gonoszra siet,”¹⁸⁾ s a szerzet szentélyében az ilyennek nincs helye.

2. Aki egyszer követ el nyilvánvaló bűnt, amilyen a hazugság, torkosság, kisebb mérvű engedetlenség, stb., az megérdemli ugyan a büntetést, de elhamarkodott lenne alkalmassága fölött pálcát törni, különösen az ujoncév elején. Ha azonban ezek a hibák gyakran megismétlődnek, és az illető vajmi kevés bánatot és javulást mutat, akkor aligha tartható alkalmasnak a szerzetesi életre. „Viszályt hint el szüntelen! Az ilyenre hirtelen reászakad a romlása, váratlanul özszeroppan és nincsen számára gyógyulás.”¹⁹⁾

3. Kisebb hibák miatt — amelyek az ujonc életében gyakran előfordulnak, mint pl. a hallgatás ritka megszegése, a kóruson, az ebédlőben elkövetett hibák, fegyelmezetlenségek, stb. — nem lehet még elbocsátása mellett szavazni. Az ilyen hibákat még kell ugyan róni és nem lehet őket hallgatagon el nézni, de nem tételezhető fel, hogy ezekről később sem fog leszokni, és így alkalmatlan lenne a szerzetesi életre.

Még így sem lesz mindig könnyű megállapítani, hogy tényleg mellette vagy ellene szavazzunk-e? Ilyenkor legjobb tapasztaltabb szerzetestől tanácsot kérni, — de ne az illető ujonc gyóntatójától, — akinek tanácsa alapján azután dönthetünk. Ha pedig a kétely még így sem oszlatható el, akkor ellene kell szavazni, mert csakis olyan bocsátható fogadalomra, akinek hivatásához kétség nem fér.²⁰⁾

¹⁸⁾ Péld. 1, 16.

¹⁹⁾ Péld. 6, 14—15.

²⁰⁾ V. ö. CIC. 571. § 2.

71 Az ujoncév sikeres befejezése után régente az ujonc azonnal ünnepélyes fogadalmat tett. Ez sokszor hátrányos volt mind a rendre, mind a szerzetesre. Ezért a múlt század közepe óta²¹⁾ IX. Piusz pápa elrendelte, hogy minden szerzetes — tekintet nélkül a szerzetre, amelyhez tartozik, — az ünnepélyes fogadalom előtt legalább három évet köteles egyszerű fogadalomban tölteni. Ez tehát a mi rendünk szerzeteseire is kötelező.

Az egyszerű fogadalom *érvényességéhez* szükséges:

1. A betöltött 16. életév,²²⁾ 2. hogy a tartományfőnök bocsássa fogadalomhoz, 3. a fent elmondott körülmények szerint kitöltött ujoncév, 4. magát a fogadalmat minden erőszak, félelem vagy csel nélkül tegye le a szerzetes, mégpedig 5. kifejezett módon, és hogy 6. maga a tartományfőnök vagy annak megbízottja vegye át a fogadalmat.²³⁾

Meg kell jegyezni, hogy valamely fogadalom akkor kifejezett, ha a fogadalmazó szóban vagy írásban, esetleg más külső és alkalmas jellel juttatja kifejezésre akaratát vagy beleegyezését a fogadalom megtartására és a rendszabály szerint való életre.

Ha a feltételek közül valamelyik nem volt meg, akkor a fogadalom önmagától érvénytelen; sem a szerzetest, sem a rendet nem kötelezi. Azonban meg kell jegyeznünk, hogy a fogadalom mindig érvényes és kötelező, mígcsak minden kétséget kizáróan az ellenkezője bebizonyítást nem nyer.

72 Általános Rendi Szabványaink ezénfelül megkívánják, hogy mielőtt valakit fogadalomra bocsátanak, a tartományfőnök vagy annak megbízottja vizsgáztassa meg az ujoncot a fogadalomból és rendszabályból eredő kötelezettségekből, a keresztény vallás alapvető ismereteiből, és ha az illető klerikus, a zsolozs-

²¹⁾ 1857. III. 19 óta.

²²⁾ CIC. 573.

²³⁾ CIC. 572. § 1.

mázás szabályaiból. A rendszabályt pedig latinul vagy esetleg magyarul — legalább kivonatossan — mindenki emlékezetből tartozik elmondani.²⁴⁾

A fogadalmat legalább nyolc napos lelkigyakorlat előzze meg, a fogadalom napján pedig az ujoncok a legnagyobb áhítattal vegyék magukhoz a legméltóságosabb Oltáriszentséget.²⁵⁾

Közvetlenül a fogadalom előtt, esetleg már előző nap este, a fogadalmattevők az egész közösség előtt nyilvánítsák ki szándékukat, hogy ismerve a fogadalomból eredő kötelezettségeket, azokat szabadon vállalják és ezzel a szándékkal is tegyék le fogadalmukat. A fogadalmat a rendi Szertartáskönyv szerint kell letenni.²⁶⁾

Az egyszerű fogadalmas szerzetes rendszabálytartási kötelezettségéről már szóltunk, úgyszintén a szegénységet illető előírásokról. Most lássuk a többi következményt is, amely az egyszerű fogadalommal jár.

Az egyszerű fogadalom három évre szól — illetve, ha a fogadalmattevő még nem töltötte be 18. életévét — a betöltött 21. életév eléréséig. Ennek az időnek elteltével a szerzetes ünnepélyes fogadalmat tesz vagy meghosszabbítja egyszerű fogadalmát, de ez a meghosszabbítás nem lehet több újabb három évnél.^{26a)} A fogadalom lejártával a szerzetes a rendet szabadon elhagyhatja, anélkül, hogy ebből bármilyen kötelezettsége származna.^{26b)} Jogos és észszerű okból a rend is elbocsájthatja fogadalma lejártával a szerzetest. Az ilyen elbocsájtás jogos és észszerű oka lehet az igazi szerzetesi szellem vagy a ráváró feladatok elvégzésére való képesség hiánya, papnövendékeknél a szükséges tudás elsajátítására való képtelenség, vagy ehhez hasonló ok. Az okok nem csupán a szerzetes részéről foroghatnak fenn, hanem a rend részéről is, ha pl. a rend nem lenne képes annyi tagot eltartani. De családi békétlenség, a rend folytonos

²⁴⁾ CCGG. 80.

²⁵⁾ CCGG. 81.

²⁶⁾ CCGG. 82.

^{26a)} CIC. 574.

^{26b)} CIC. 575.

zaklatása, még inkább ellátatlan szülők vagy testvérek is szolgáltathatnak elégséges okot az elbocsájtáshoz. Betegség csak abban az esetben lehet az elbocsájtás oka, ha a betegséget a szerzetbelépéskor rosszakaratúlag elhallgatták vagy elpalástolták. Ez akkor is elégséges ok, ha az elhallgatás vagy elpalástolás nem a szerzetes részéről történt, hanem azok által, akiknek kötelessége lett volna a szerzetbelépő egészségi állapotát az előjárók előtt feltárni, mint pl. a szülők, az orvos. Minden más esetben a szerzetes fogadalomra bocsájtandó. Ha pl. papnövendék ideggyengesége, állandó fejfájása, vagy más egészségi ok miatt képtelen volna a tanulásra, emiatt nem lehet elbocsájtani. Esetleg tanácsolható neki, hogy újabb ujoncévet kezdjen (megfelelő felmentéssel!), mint laikus testvér, vagy, hogy más pályát válasszon, de erre nem kényszeríthető. (Az ilyen kényszer alatt megkezdett ujoncév érvénytelen volna!)

- 74 Az előjáró még akkor sem bocsájthatja el a szerzetest, ha az első fogadalomtételkor kijelentette volna, hogy egészségi állapotára való tekintettel, csupán feltételesen, próbaképen engedélyezi a fogadalomtételt. Ha pedig az egyszerű fogadalom ideje alatt valakin az örülség jelei mutatkoznának, úgy hogy képtelen volna újabb fogadalmat beszámíthatóan tenni, akkor sem szabad őt a rendből elbocsájtani, jóllehet ünnepestes fogadalomra, vagy egyszerű fogadalomhosszabbításra sem bocsátjható. Az ilyen megmarad egyszerű fogadalmas állapotában épen úgy, amint a kór kezdetén volt.²⁷⁾

Az elbocsájtási végzést a tartományfőnök hozza tanácsának meghallgatása után, amit az elbocsájtottal szóban vagy írásban fog közölni. Az elbocsájtás okát nem köteles ugyan az elbocsájtottal közölni, de célszerű, hogy az illető az esetleges felfolyamodáskor ezzel is tisztában legyen. Az elbocsájtott ugyanis a végzés ellen jogorvoslás végett magasabb előjárókhoz (általános rendfőnökhöz, Szentszékhez) folyamod-

²⁷⁾ S. C. de Religiosis, 5. febr. 1925; részletesen l. Goyeneche, de religiosis p. 193. sq. Jone, Gesetzbuch des kanonischen Rechtes I. 560—562.

hat, de ez a felfolyamodás nem felfüggesztő hatályú, vagyis a döntés megérkezéséig az illető jogosan elbocsájtott a rendből.^{27a)}

A fogadalom lejártá előtt nem hagyhatja el a rendet. A rend pedig, ha súlyos okok merülnének fel, szabályszerűen elbocsáthatja az illetőt. Ezt az elbocsátási eljárást kizárólag az általános rendfőnök eszközölheti.

Bizonyos súlyos esetekben maga az egyetemes egyházjog bocsátja el a magáról megfélemedezett szerzetest. Ezeket az eseteket, valamint az eltávolítást részletesen a VII. fejezetben fogjuk tárgyalni.

Az egyszerű fogadalom alól csakis az Apostoli Szent-75
szék adhat felmentést.²⁸⁾

Az egyszerű fogadalmas szerzetes élvezi rendünknek minden lelki kegyelmét és kiváltságát, akárcsak az ünnepélyes fogadalmas szerzetes. Viszont nem lehet előljáró, még akkor sem, ha már felszentelt pap volna, nem kaphat nagyobb rendeket és nincs szavazati joga. *Minden szerzetes rangsorát az egyszerű fogadalom letevésének időpontjától számítjuk.*²⁹⁾

Az egyszerű fogadalomban eltöltött három év után a szerzetes ünnepélyes fogadalomra bocsátható. Ez a fogadalom örök érvényű, vagyis a szerzet nem bocsáthatja el a szerzetest (kivételeket l. a VII. fejezetben), de ő sem hagyhatja el a rendet.

Az ünnepélyes fogadalom letevéséhez általában ugyanazok a körülmények mérvadók, mint az egyszerű fogadalomnál, kivétel csupán a következő:

1. *Érvényességéhez a megkívánt alsó korhatár a be-*76
*töltött huszonegyedik életév. Továbbá szükséges, hogy a fogadalmattevő előzetesen legalább három évet töltsön egyszerű fogadalomban.*³⁰⁾ Az ünnepélyes fogadalom az egyszerű fogadalom évforduló napján tehető.³¹⁾ (Ugyanazon a naptári napon.)

^{27a)} CIC. 637. és az előbb említett szerzők idézett helyei.

²⁸⁾ CCGG. 86.

²⁹⁾ CCGG. 589.

³⁰⁾ CIC. 572. § 2; CCGG. 92.

³¹⁾ CIC. 34. § 3. 5.

2. A *megengedettséghez* nincsen külön kellék előírva, csupán a szigorúbb elbírálás, vajjon tényleg alkalmas-e az illető szerzetes a terhek állandó viselésére.

Az ünnepélyes fogadalmas szerzetes szegénységét illető rendelkezéseket láttuk már az előző fejezetben. Újabb kötelezettség az ünnepélyes fogadalom után csak az, hogy ha valaki a közös karimától bármi oknál fogva távol maradna, akkor a zsolozsma elmaradt részét magányosan köteles imádkozni.³²⁾ Az ünnepélyes fogadalmas szerzetes minden hivatalra és tisztségre jogot nyer. Mivel előjáróink alattvalóik felett valóságos egyházi joghatósággal rendelkeznek és ezt a joghatóságot csakis papok gyakorolhatják, ezért Haymo ált. rendfőnök már 1242-ben elrendelte, hogy minden előjárónak egyúttal papnak kell lennie.^{32a)}

Katonai szolgálat és fogadalom.

77 Azok a szerzetesek, akik polgári törvények következtében katonai szolgálatra kötelezettek, a következőkben foglaltak szerint teszik fogadalmukat.

Mindaz, aki katonai szolgálatának még nem tett eleget, ünnepélyes fogadalmat nem tehet és nagyobb rendet sem vehet fel. Katonai szolgálaton pedig ezen a téren értjük az első ízben történő katonai behívást, amikor is egy vagy több éven át, ú. n. alapkiképzésben részesül a behívott. Nem tekintjük tehát a fogadalom szempontjából katonai szolgálatnak sem a leszerelés utáni esetleges behívásokat, fegyvergyakorlatokat, szakkiképzéseket, utánképzést, átképzést, sem pedig a háborús katonai szolgálatot, hacsak az az előbb említett elsődleges behívással és ujonckiképzéssel össze nem függ és ez a kiképzés a védkötelezettség törvényei szerint egy évnél hosszabb ideig nem tart.

Aki tehát a vázolt értelemben vett katonai kötelezettségének még eleget nem tett, az egyszerű fogadalmát nem teheti három évre, hanem a katonai szolgálatának *megkezdéséig*. Amikor tehát elsőízben katonai szolgálatra behívják, fogadalma önmagától megszűnik, anélkül azonban, hogy közte és a rend között minden jogi kapcsolat megszűnne.

³²⁾ CIC. 610. § 3.

^{32a)} Marchant: Duodecim fundamenta, p. 201.

Az ilyen szerzetes-katona, amennyiben szolgálata ezt megengedi, továbbra is éljen a maga körülményei szerint szerzetesi életet. Elsősorban ne hanyagolja el imaéletét. Amikor csak teheti, hallgasson szentmisét és járuljon gyakran a szentségekhez. Ha állomáshelyén rendünknek rendháza volna, tartozik abban minél gyakrabban megfordulni és így a helyi előjáró különös felügyelete alatt maradni. *A kolostorban pedig szeretettel fogadják katonai szolgálatát teljesítő testvérünket*, hiszen az ő helyzete sokkal nehezebb, mint azoké, akik a zárda meghitt csendjében élhetnek.

Semmi esetre se keressen fel gyanús helyeket, mint korcsmát, színházat, mozit, ha abban nem kifogástalan előadást tartanak. Kerülje egyúttal a gyanús barátkozást, mulatóhelyeket, stb. Ezzel szemben keresse fel katolikus intézményeinket, hitbuzgalmi egyesületeinket, azokban keressen tisztességes szórakozást és időtöltést.

Ha állomáshelyén nincsen rendházunk, haladéktalanul jelentkezzék a helyi főpásztor által kijelölt lelki vezetőnél, aki abban a községben a katona-szerzetesek lelki irányítását ellátja. Ha ilyen nem volna, ezt a körülményt jelezze tartományfőnökének, aki a község szerzetes-, vagy világi papsága köréből fog illet felkérni. Amíg a kijelölés megtörténik, saját belátása szerint válasszon magának lelki vezetőt. A kijelölt, vagy saját maga választotta lelki vezetőnek tárja fel bizalommal helyzetét, kövesse annak tanácsait és utasításait, maradjon állandóan felügyelete alatt.

A tartományfőnök — esetleg maga a helyi előjáró — pedig ne tévessze szem elől katonai szolgálatot teljesítő alattvalóit. Az említett lelki vezetőktől levélben, vagy más alkalmas módon szerezzenek állandóan tudomást alattvalóik magatartásáról és valláserkölcsei életéről.

A katonai szolgálat megszüntével, a leszerelés után a szerzetes mielőbb rendházába visszatérni tartozik. Ha

netán — amitől Isten őrizzen — hivatását elvesztette volna, szabadon elhagyhatja a rendet, hiszen fogadalma a katonai szolgálat megkezdtekor megszűnt. De a rend sem köteles a katonaideje alatt magáról megfélemedezett szerzetest visszafogadni és újabb fogadalomra bocsájtani. Ebben az esetben az elbocsájtó döntés meghozása a tartományfőnökre és tanácsára tartozik, aki csak alapos mérlegelés és a szerzetes meghallgatása után hozhatja meg döntését, amiről az illetőt célszerűen írásban fogja értesíteni.

A katonai szolgálat megkezdésekor mindenféleképpen megszűnik az egyszerű fogadalom, még abban az esetben is, ha netán akár jóhiszemű tévedésből, akár szándékosan hosszabb időre tett volna fogadalmat a szerzetes. Katonáskodása alatt senkisem újíthat fogadalmat, ha mégis megtenné, ez teljesen érvénytelen.

79 Leszerelés után — feltéve, hogy a katonai szolgálat egy évig, vagy annál hosszabb ideig tartott — legalább egy esztendeig kell a szerzetesnek újabb egyszerű fogadalomban maradnia. A fogadalomújítás időpontját a tartományfőnök állapítja meg tanácsával és az egy esztendőt a fogadalomtétel napjától kell számítani, nem pedig a leszerelés, vagy a kolostorba való visszatérés napjától. Ez az egy esztendei egyszerű fogadalom az ünnepélyes fogadalom *érvényességéhez* elengedhetetlenül szükséges, vagyis aki ennél az időpontnál hamarabb tesz ünnepélyes fogadalmat, annak *érvénytelen* a fogadalma!

Ha a szerzetes az ujoncév végén tett egyszerű fogadalomban behívásáig még nem töltött volna el két esztendőt, akkor a leszerelés után ezt az időt is pótolnia kell, hogy — katonaidejét leszámítva — mindenféleképpen három esztendőt töltsön egyszerű fogadalomban. A katonai szolgálatban töltött időt tehát nem lehet a három évbe beszámítani, kivéve abban az esetben, ha a katonai szolgálat nem tartott volna egy esztendeig. Ebben az esetben megszakítás nélkül számítjuk a három évet az ujoncév elteltekor letett egyszerű fogadalom napjától.

A katonai szolgálati idő alatt szerzett illetmények vagy egyéb javak a szerzetes tulajdonát képezik, hiszen fogadalma nem köti, tehát azzal szabadon rendelkezik. Amennyiben pedig rendjétől valamilyen ellátást kap, illő, hogy rendjét valamelyest kárpótolja. **80**

Ha valaki ünnepélyes fogadalma után, — vagy egyszerű fogadalma ideje alatt nem alapkiképzésre vonul be, vagy esetleg egy évnél rövidebb ideig tartó alapkiképzésre — akkor fogadalma természetesen továbbra is érvényben marad, vagyont tehát nem szerezhethet, a kapott zsold vagy egyéb részesedés nem képezi tulajdonát, azzal szerzeteselőljárójától függetlenül nem rendelkezhet és neki elszámolással tartozik. De állomáshelyét sem hagyhatja el szabad tetszése szerint, egyszóval mindenben szerzetesi fegyelem alatt marad, amennyiben természetesen a katonai szolgálata ezt megengedi.^{32a)}

A Szentatya rendelete alapján a testvéreknek a szerzetből semmikép sem szabad kilépniök, mert a szent Evangélium szerint: Senki, aki kezét az ekére tévén hátra tekint, nem alkalmas az Isten országára.

Aki hátratekint.

Noha ez súlyos bűn terhe alatt kötelező rendelkezés, nem illeti azokat az egyszerű fogadalmas testvéreket, akik fogadalmuk lejártá után szabadon elhagyják a rendet. **81**

Ugyancsak nem tilos magasabb egyházi méltóságok elfogadása — ha az egyház ezt így kívánja.

Tilos azonban mindenképen a más szerzetbe való átlépés. Régente ugyanis általában meg volt engedve a szigorúbb szerzetbe való átlépés, ehhez csupán az új rend előljárójának engedélye kellett. Az egyformán szigorú rendek között is át lehetett lépni egyikből a

^{32a)} S. C. de Rel. 1. Ian. 1911; 6. Dec. 1911; 1. Febr. 1912; 15. Iun. 1919; 30. Nov. 1919. 16. Nov. 1922; 14. Apr. 1939. Lásd még: P. dr. Dám Ince, A katonai szolgálatot teljesítő szerzetes jogi helyzete, az Egyházi Lapok 1942. nov. számában.

másikba, ha mindkét rend előjárója beleegyezett. Ma az egyetemes egyházjog tiltja az egyik szerzetből a másikba való átlépést, indokolt esetben csupán a Szentszék adhat erre engedélyt.

- 82** A rendet kétféleképpen lehet elhagyni: *törvényesen és törvénytelenül*. A törvényes elhagyáshoz minden esetben a Szentszék engedélye szükséges, amit más-kép ad az egyszerű fogadalmas szerzetesnek, mint az ünnepélyes fogadalmasnak.

Egyszerű fogadalmas szerzetes, ha komoly oka van, a Szentszéktől kérheti a fogadalma alól való felmentést, amit a Szentszék mindig azzal a kikötéssel ad meg: ha a felsorolt okok a valóságnak megfelelnek.

Az ünnepélyes fogadalmas szerzetes tulajdonképpen felmentést nem kérhet. Súlyos okból azonban szekularizációt (*saecularizatio*) kérhet a Szentszéktől. Ha ezt megkapta, jogilag a következő helyzetbe kerül: A laikus testvér, valamint a nagyobb rendet még nem kapott klerikus testvér a rendtől teljesen megszabadul, mint világi ember fog tovább élni, akit fogadalmi már nem köteleznek. Elveszti a szerzetesi ruha viselésének jogát, a rendnek minden lelki és jogi kiváltságát, nemkülönben azokat a kegyelmeket, amelyekben a rendben a közös élet folytán részesült. A rendtől semmiféle anyagi támogatást nem igényelhet. Ha később lépését megbánná, a rend nem köteles őt visszafogadni, de ha ezt mégis megtenné, csak ujoncnak veheti fel, és így újból előlről kell kezdenie szerzetesi pályafutását. Ehhez azonban a Szentszék engedélye szükséges.³⁴⁾ Rangora pedig az újabb fogadalom napjától számítódik.³⁵⁾

- 83** Ha pap, vagy nagyobb rendes klerikus szekularizál, a rendben tett fogadalomtól megszabadul ugyan, a nagyobb renddel járó kötelezettségek azonban továbbra is kötelezik. Az ilyen tehát továbbra is köteles tisztasági fogadalmát megtartani, nem nősülhet és a zso-

³³⁾ CIC. 40.

³⁴⁾ U. o. és CIC. 542. 1.

³⁵⁾ CIC. 640. CCGG. 133.

lozsmát tartozik elmondani. A zsolozsmában azonban nem a rendi naptárt fogja követni, hanem az egyházmegyeit.³⁶⁾ A Szentszék indokolt esetben az alszerpapot és a szerpapot fel szokta menteni a tisztsági fogadalom alól — úgy, hogy az megnősülhet. A papot soha. A többiekben ugyanaz mérvadó, mint fentebb a laikus testvéreknél.

Mind a felmentés, mind a szekularizáció az engedélyezés napjától érvényes.³⁷⁾ A kérőnek azonban jogában áll, mielőtt még ténylegesen elhagyná a rendet, a kapott felmentésről lemondani. Ezt a lemondást az előjárók elfogadhatják, és akkor minden további nélkül továbbra is szerzetes marad, ha azonban az előjáróknak ez ellen kifogása lenne, akkor az egész ügyet ismét a Szentszék elé kell terjeszteni.³⁸⁾ 84

A szekularizált testvért vagy pátert zárdáinkban nem fogadhatjuk.^{38a)}

Ha pedig valaki arra vetemednék, hogy rendjét önkényesen, törvénytelenül elhagyja, más szóval onnan megszökjék, két esetet kell megkülönböztetnünk, amelyek mindegyike súlyos büntetéseket von maga után:

1. Az *elpártolás* (apostasia a religione) bűnét az követi el, aki engedély nélkül azzal a szándékkal hagyja el kolostorát, hogy oda többé vissza nem tér. Ez a bűn akkor is fennáll, ha az illető kapott ugyan engedélyt a távozásra, de a kiszabott időre nem tér vissza és nem is szándékozik visszamenni. Ezt a bűntényt csakis ünnepélyes fogadalmas szerzetes követheti el. Az ilyen elpártolt szerzetes önmagától, a tartományfőnöknek fenntartott kiközösítésbe esik, a rend összes kiváltságaitól elesik, és ezenkívül még más súlyos büntetéseket is von magára.³⁹⁾ 85

³⁶⁾ CIC. 640. § 1. 1.

³⁷⁾ CIC. 38.

³⁸⁾ S. Congr. Rel. 1. Aug. 1922; AAOFM. XLI. 257.

^{38a)} CCGG. 131.

³⁹⁾ CCGG. 124; 383; CIC. 644. §§ 1, 2.; 2385.

86 2. Szökevénynek pedig azt kell minősíteni, aki engedély nélkül hagyja el a kolostort hosszabb időre, azzal a szándékkal, hogy később visszatér. Az is elköveti, aki törvényesen hagyja el a zárdát, de a kiszabott időnél lényegesen később tér vissza. Ugyanebbe a bűnbe esik a fent vázolt esetekben az egyszerű fogadalmas szerzetes is,⁴⁰⁾ aki ugyanis azzal a szándékkal hagyja el a rendet, hogy abba többé vissza nem tér.

Ha a távollét egy hónapnál tovább tartana, anélkül hogy az előljáró a visszatérési szándékról tudomást szerezne, az elpártolás büntettét kell feltételezni, mígcsak az ellenkezőt bebizonyítani nem sikerül, ami azonban a vázolt körülmények között nagyon nehéz lesz.⁴¹⁾

87 A szökevény, ha nagyobb rendekkel bír, felfüggesztéssel, egyéb esetben pedig személyes tilalommal (interdictum personale) bűnhődik, mely büntetés feloldozása ugyancsak a tartományfőnöknek van fenntartva.⁴²⁾

Az elpártolt vagy szökevény fogadalmaitól sohasem szabadulhat, azok mindig kötelezik, bocsánatot pedig csak akkor nyerhet, ha bűnbánólag minél hamarabb visszatér és magát előljáróinak rendelkezésére bocsátja.

Rendszabályunknak ez a szakasza azonban arra is figyelmeztet, hogy még lélekben se kíváncsozzunk el a rendből, habár ezt a szándékunkat talán nem is valósítjuk meg. Ha pedig valaki ezt az életet megunná és a Szentszéktől a kilépésre engedélyt is kapna, jegyezze meg magának jól, hogy rá is áll az Írás szava: „Senki, aki kezét az ekére téven hátra tekint, nem alkalmas az Isten országára.”⁴³⁾

---

⁴⁰⁾ CIC. 644. § 3; 2386; CCGG. 126—127; 383.

⁴¹⁾ CIC. 644. § 2.

⁴²⁾ CCGG. 124—128.

⁴³⁾ Luk. 9, 62.

Akik pedig már fogadalmat tettek, azoknak legyen egy kámzsájuk csuklyával, egy másik pedig — ha viselni akarják — csuklya nélkül. Akiket azonban a szükség kényszerít, viselhetnek cipőt. És minden testvér szegényes ruhát viseljen, amelyet — Isten áldásával — megfoltozhat daróccal és más ronggyal.

A fogadalmas testvérek ruhája.

Az alázatos Szent Ferenc fiaihoz mindenképen illő, 88
hogy egyszerű, minden hiúságot és feltűnést mellőző ruhában járjanak, és így pusztá megjelenésükkel prédikáljanak, hiszen „külséjéről lehet az embert megismerni, — a test öltözete, az ajkak nevetése s az ember járása reá vallanak.“⁴⁴⁾ Ő maga intézkedett ruházatának alakjáról. Ezek szerint mindenki köteles kámzsát viselni csuklyával, hozzáértendő a már előbb említett öv és alsónadrág. Ezen kívül pedig jogában áll még egy alsó, csuklya nélküli ruhát, azaz inget viselni. Valamennyi szabálymagyarázó egybehangzó véleménye szerint megengedett a körgallér (pallium) viselése, sőt tudjuk, hogy maga Szent Ferenc Atyánk is hordott ilyen körgallért. A felsoroltakon kívül bármilyen más ruhadarab használata tilos, és ha engedély nélkül történik, akkor a körülmények szerint, esetleg súlyosan is vétkezhetünk.

Általános Rendi Szabványaink részletesen leírják a kötelező ruhadarabok anyagát és alakját.

Mindenek előtt az egyöntetűségekre kell törekednünk, 89
miért is elrendelik, hogy az egész rendben a kámzsa színe gesztenyebarna, anyaga pedig mind a kámzsának, mind az övnek gyapjú legyen. Az alsóruha hasonlóképen gyapjúból készüljön, de ennek anyaga vékonyabb lehet. A csuklya szélessége ne érjen a vállon túl, hossza pedig hátul csak az övig érjen. Elül kerekdeden és dupla posztóból készüljön. A kámzsa kinek-kinek testmagasságához megfelelő legyen, alsó kerülete ne legyen négy méternél szélesebb, sem pedig három méternél szűkebb. Ujja könyökben is egyenes, a hüvelykujj első ízéig érjen, kerülete pedig ne

⁴⁴⁾ Sir. 19, 26. 27.

Fontos, hogy valóban szükség legyen a cipő viselésére, és holmi ürügyekkel ne áltassuk sem magunkat, sem az előljárót. Ilyen jól megindokolt szükség általában a következő okokból származhat: Ha nagy sárban vagy esőben kell hosszabb útát gyalog megtennünk, különösen télen, amikor egészségünk veszélyeztetése nélkül alig mehetünk mezítláb. De belső okból is származhat komoly szükség, t. i. betegségből kifolyólag. Ilyenkor azonban kívánatos, hogy orvos állapítsa meg a cipő viselésének szükségességét.

93 Cipőn pedig olyan lábbelit értünk, amely a lábfejet teljesen befödi. Elsősorban az általános használatos bőrcipőt értjük, de ide kell sorolnunk minden más anyagból készült cipőt vagy papucsot, ha az a lábfejet legalább nagyrésztben fedi. Ugyancsak cipőnek kell minősítenünk azt a „szandált“, amely a lábfejet elől-hátul teljesen takarja, csupán lyukasztott bőrből készült.

Ha már sarunk viselésénél megkívánt követelmény az egyszerűség és szerény megjelenés, akkor kettőzötten áll ez a cipőre, hiszen itt sokkal könnyebben kelthetünk feltűnést és véthetünk a hozzánk illő szerénységgel és szegénységgel ellen.

Jegyezzük meg jól, hogy a cipőnek *viselése* tiltott számunkra, nem pedig az egyes esetben egészen rövid időre való használat. Vagyis más szóval, hosszabb időn át nem járhatunk cipőben, rövid időre azonban fel lehet venni még akkor is, ha nem kimondottan és feltétlenül szükséges annak viselése. Így pl. ahol szokásban van, minden lelkiismeretfurdalás nélkül lehet misézéshoz cipőt húzni, noha rendünk régi szokása szerint mezítláb is misézhetünk.

94 V. Kelemen pápa nyilatkozata szerint⁵⁰⁾ szükség vagy engedély nélkül cipőt viselni *súlyos bűn*. Mivel pedig súlyos bűn elkövetéséhez rendesen súlyos cselekedet szükséges, nem céltalan annak kutatása, mennyi ideig hordhatunk cipőt anélkül, hogy súlyos bűnt követnénk el. A szabálymagyarázók általában egyöntetűen

⁵⁰⁾ Exivi.

az egy napot túlhaladó cipőviselést súlyos bűnnek minősítik, hacsak erre engedélyünk nincsen. Egy nap alatt azonban a reggeltől estig terjedő időszakot kell értenünk, és nem a jogi időszámítás szerinti 24 órát. Mert ha 24 órát értenénk alatta, akkor állandóan hordhatunk cipőt, hiszen éjjel általában mindig levetjük, és csak reggel húzzuk fel ismét. Ezt pedig senki sem állíthatja megengedettnek, és hogy az ilyen felfogás rendszabályunk szellemével és szövegével merően ellenkezik, nem szorul bővebb magyarázatra.

Harisnyát — vagy ahhoz hasonló, kötött, szövött anyagból készült, a lábfejet teljesen befedő ruhadarabot — szükség és előjárói engedély nélkül viselni, VIII. Orbán pápa rendelkezése szerint⁵¹⁾ ugyancsak tilos. Jogtalan harisnyaviseléssel azonban, valamennyi magyarázó szerint, nem lehet súlyosan vétkezni.

A gyakorlatra vonatkozólag álljon a következő: cipőt, de harisnyát is, csakis komoly szükség esetén szabad hordanunk, a különböző *űrüggyek* még nem mentenek fel. A cipőt vagy harisnyát pedig csakis addig hordhatjuk, ameddig a szükség esete fennáll; annak elmúltával, vagy mielőtt az még beállt volna, nem viselhetjük.

Ruhánk egyszerűsége.

Ami ruhánk egyszerűségét illeti, szem előtt kell tartanunk mindazt, amit fentebb a ruhákról szoltunk. Aki ugyanis mindig ragaszkodik az előírásokhoz, az ezen a téren nehezen fog vétkezni. Rendszabályunknak ez a szakasza egyébként súlyos bűn terhe alatt kötelez, miként azt V. Kelemen pápa határozottan kijelenti.⁵²⁾ Épen ezért Általános Rendi Szabványaink meghagyják, hogy ami a mértéket, színt és a posztó minőségét illeti, senki se merészeljen azoktól eltérni, és erre szigorúan ügyeljenek az előjárók.⁵³⁾

A ruhával együtt azonban egész háztartásunkat is kell értenünk, amely mindenben megfogadott szent

⁵¹⁾ Bulla: SS. Apostolatus, 1625, okt. 1.

⁵²⁾ Exivi.

⁵³⁾ CCGG. 145.

szegénységünket tükrözze vissza. Az Általános Rendi Szabványok különösen fekvőhelyünket emelik ki. Nagyon visszás lenne, ha a Szeráfi Atya fiai pazar ágyakban hevernének, holott ő vánkosl kemény kődarabot használt, az Emberfiának pedig nem volt hová fejét lehajtsa.⁵⁴⁾ Rendünk szerzetesei tehát csak egyszerű szalmazsákon vagy ahhoz hasonlóan aludjanak, egyszerű fa- vagy vaságyakban. Öregeknek és betegeknek azonban az előljárók jobb fekvőhelyet is engedélyezhetnek.⁵⁵⁾

96 Ha pedig ruhánk egyes helyeken elkopnék, nem szabad rögtön újat kérnünk. Ne resteljünk szegény kol-dusok módjára foltozott ruhában járni.

A ruhánk megfoltozásáról szóló résznek azonban más értelme is van. Fölöttébb visszatetsző ugyanis, ha a szerzetes ruhája foszlányokban lóg testéről. Ez csak hanyagság és nem szegénység, egyáltalában nem szerzetesi erény! Ne sajnáljuk tehát a fáradságot, és javítsuk meg szorgalmasan ruhánkat, még mielőtt hasznavehetetlenné válnék. A foltok azonban ne legyenek feltűnők, hanem hasonlitsanak a ruhához.⁵⁶⁾

A piszkos ruhát pedig okvetlenül kerüljük. Az visszatetszik, és csak undort kelt bárkiben. Testünk és öltözetünk tisztasága tükrözze vissza állandóan belső, lelki tisztaságunkat.

Elhibázott dolog lenne, ha tüntetnénk szegénységünkkel, vagy különösen, ha másokat megvetnénk, megítélnénk, mert nem járnak és nem élnek úgy, mint mi. Ezért figyelmeztet Szent Rendalapítónk:

Végül intem és buzdítom a testvéreket, ne nézzék le és ne ítélgék el azokat az embereket, akik divatos ruhában járnak, válogatott ételekkel és italokkal élnek, inkább kiki ítélgje el és vesse meg önmagát.

*

⁵⁴⁾ Mt. 8, 20.

⁵⁵⁾ CCGG. 151.

⁵⁶⁾ CCGG. 135. 141.

Rendszabályunknak ez a második fejezete több súlyos bűn terhe alatt kötelező parancsot tartalmaz. És pedig: 1. A testvérek nem hagyhatják el a szerzetet; 2. legyen egy kámzsályuk csuklyával és egy másik, ha viselni akarják; 3. hogy csak azok, akiket a szükség kényszerít, hordhatnak cipőt; és 4. hogy szegényes ruhát viseljenek; végül pedig 5. mindaz, ami mind az ujoncok, mind a fogadalmas testvérek ruházatára és felvételére, illetve fogadalmára vonatkozik. Ezenkívül engedélyt ad ruhánk megfoltozására; végül pedig figyelmeztetést tartalmaz: hogy másokat ne ítéljünk meg.

III. FEJEZET.

AZ ISTENTISZTELET ÉS A BŐJT, S MIKÉPEN JÁRJANAK A TESVÉREK A VILÁGBAN.

A klerikusok az istentiszteletet végezzék — a zsol-tárkönyv kivételével — a római Egyház szokása sze-rint, miért is Breviáriumuk lehet.

A papi zsolozsma.

97 Istentiszteleten azt a külső, nyilvános ténykedést értjük, amelyet az Egyház rendelkezéséből bizonyos sze-mélyek kötelesek végezni, hogy ezzel Istent az Egy-ház nevében tiszteljék és imádják. Ez a hivatalos istentisztelet a zsolozsmából, a konventmiséből és az időnként előírt litániákból áll. Az Egyháznak erre a célra rendelt személyei a *klerikusok*. Már maga a szó is kifejezésre juttatja a kiválasztottságot, az Isten szolgálatára rendeltséget. Hajdan Isten az egész zsidó népből kiválasztotta Lévi törzsét,¹⁾ hogy „ők vigyék a hajlékot és minden eszközét, ők lássák el szolgálá-tát és ők táborozzanak a hajlék körül.“²⁾ Vagyis, hogy egyedül Istennek szolgáljanak, elvontan minden földi gondtól és tehertől. Jutalmuk, osztályrészük nem föl-diekben volt, hanem maga az Isten: „Én vagyok a te osztályrészed s örökséged Izrael fiai között.“³⁾ Ezért az Újszövetségben, amikor valakit felvesznek a kle-rikusok — azaz „osztályrészesek“ — közé, ez ugyan-csak az Ószövetségnek e szavaival történik: „Az Úr az én örökségem és kelyhem osztályrésze, Te adod vissza örökségemet.“⁴⁾

98 Az egyetemes egyházjog rendelkezése folytán nem-csak a nagyobbrendes klerikusok, vagyis az alszer-papok, szerpapok, papok és püspökök, hanem a szer-zetesrendek ünnepélyes fogadalmas tagjai is kötele-sek a zsolozsmát végezni.⁵⁾ Azokban a szerzetesren-

¹⁾ Móz. IV. 3, 12.

²⁾ U. o. 1, 50.

³⁾ U. o. 18, 20.

⁴⁾ Zsolt. 15, 5.

⁵⁾ CIC. 610. § 3.

dekben pedig, amelyeknek rendszabályai vagy szabványai ezt előírják, a zsolozsmát közösen kell imádkozni. Ezt a közös zsolozsmázást röviden *karimának* mondjuk.

A *karimádság* megtartása elsősorban az egész közösség kötelessége, az előljáró pedig hivatalból felelős a kötelesség teljesítéséért. Mivel pedig a közös imában az *egyének* imádkoznak, így ennek a kötelességnek egy része az egyénekre is háramlík.

Az egyetemes egyházjog intézkedése szerint azokban a szerzetesházakban kell a közös karimát megtartani, amelyekben legalább négy karimádságra kötelezett és ténylegesen nem akadályozott szerzetes lakik.⁶⁾ Karimádságra kötelezett pedig az egyszerű fogadalmas szerzetes is,⁷⁾ de nem az ujonc. Ha tehát egy házban négy vagy ennél több — legalább egyszerű fogadalmas — páter vagy klerikus lakik, akkor naponta kell közös karimát tartani. De ha a négy közül valaki jogos okból karimán nem vehetne részt, akkor a többi *nem köteles* közös karimát tartani. Általános Rendi Szabványaink pedig óhajtják, hogy amennyiben valamelyik házban ez a szám nem lenne teljes, igyekezzenek az atyák — csupán vallásos buzgóságból is — a zsolozsmát közösen imádkozni.

A közös karimából senki sem vonhatja ki magát,⁸⁾ sőt, ha valakinek hanyagsága miatt az elmaradna, akkor az illető súlyosan is vétkezhet, még akkor is, ha csak egyszerű fogadalmas szerzetes, mint azt már láttuk.

Mind a karimádságnál, mind az istentiszteletnek bármely más szertartásánál az azon résztvevők elsőrendű kötelezettsége az egyöntetűsége ügyelni,⁹⁾ miért is fölöttébb fontos, hogy az idevonatkozó liturgikus könyvek előírásait pontosan megtartsák. A hivatalos

⁶⁾ CIC. 610. § 1.

⁷⁾ CIC. 578. 2.

⁸⁾ CCGG. 152.

⁸⁾ CCGG. 163.

⁹⁾ Caer. Rom. Ser. 7.

könyvek pedig ezek: a Misekönyv (Missale Romano-Seraphicum), a Breviárium vagy Zsolozsmakönyv (Breviarium Romano-Seraphicum), a Szertartáskönyv (Rituale Romano-Seraphicum, ill. egyházmegyei szer-tartáskönyv) és a Ceremoniále (Caeremoniale Ro-mano-Seraphicum). E könyvek előírásaitól, a rubri-káktól — még ájtatosság ürügye alatt sem szabad el-térni.¹⁰⁾

A karimán kívül, azokban a házakban, amelyekben a karimádságra való kötelezettség megvan, naponta az ú. n. konventmisét is meg kell tartani, amelyen mindaz, akit hivatalos elfoglaltsága nem akadályoz, megjelenni tartozik.¹¹⁾

- 101** Bizonyos esetekben a szerzetes, vagy egészben, vagy részben mentesül az istentiszteleten való tevékeny részvétel alól. Így a karimakötelezettség alól mentes-
sek nemcsak a betegek, hanem mindazok, akik ez alatt az idő alatt hivatalukkal járó teendőket látnak el, amelyeket nem tudnak máskorra halasztani. Így mentesített a plébános, a káplán, a hitoktató, a szónok, ha hivatalával járó elfoglaltsága van, és a távolmaradáshoz engedélyt sem kell kérnie. Ha azonban az előljáró erről az elfoglaltságról még nem tudna, akkor azt neki feltétlenül be kell jelenteni. Ha mások, munkájuk miatt csak nehezen tudnának a karimán résztvenni, esetről-esetre kérhetnek felmentést az előljárótól. A teológiai tanárok, nemkülönben a papnövéndékek, ha a karimádság őket tanulmányaikban akadályozná, az egyetemes egyházjog szerint felmentést kaphatnak.¹²⁾ Általános Rendi Szabványaink azonban megkövetelik, hogy a klerikusok a közös karimán résztvegyenek, ami a gyakorlatban aligha fog akadályba ütközni.¹³⁾

- 102** A karimán való pusztá jelenléttel még nem teszünk eleget kötelességünknek, hanem azon *tevékenyen*

¹⁰⁾ CCGG. 167.

¹¹⁾ CCGG. 158.

¹²⁾ CIC. 589. § 2.

¹³⁾ CCGG. 259.

kell résztvennünk. És noha súlyos bűnt nem követünk el, ha — bár szórakozottan — de elmondjuk a zsolozsmát, hogy valóban lelki haszonnal járjon a zsolozsmázás, azt feltétlenül *ájtatosan* kell végezni mind a karimában, mind az egyéni imában. Az ájtatos imádkozásnak pedig két feltétele van: *a szándék* és *a figyelem*.

A *szándék* akaratunk tevékenysége, amikor ebben az esetben valóban Istent dicsőíteni vagy kötelességünknek eleget tenni akarunk. A *szándék* a legtöbb esetben megvan, hacsak kifejezetten mást nem tettünk fel magunkban.

A *figyelem* elménk tevékenysége, amikor vagy arra ügyelünk, hogy helyesen mondjuk a mondanivalókat, illetve tegyük a tennivalókat, vagy a szavak értelmét követjük, de gondolhatunk egyszerűen Isten dicsőítésére, imádásra. A *figyelem* lehet belső, ami az elmondottak valamelyike; de lehet külső is, amikor elkerüljük mindazt, ami szükségszerűen elvonja belső figyelmünket az imádságtól (pl. újságolvasás, beszélgetés, zene, rádió hallgatása, stb.).

Mind a *szándék*, mind a *figyelem* lehet *cselekvő*, **103** vagyis amikor az a cselekmény alatt állandóan öntudatos. Lehet *hatásos*, azaz egyszer cselekvő volt és még nem *vontuk* vissza, jelenleg pedig a cselekményből következik, noha kifejezetten nem gondolunk rá. A *szándék* és *figyelem* lehet azonban pusztán *állapotbeli* is, azaz valamikor kifejezett volt, bár nem gondolunk rá és a cselekményből sem következik, hogy mit szándékozunk tenni, vagy hogy mire figyelünk.

A zsolozsmázásnál legalább a hatásos *szándék* és a külső *figyelem* szükséges, vagyis elég egyszer elhatározni a zsolozsma elmondását és a mondás alatt melőzni mindazt, ami a zsolozsmázást kizárja.

Az bizonyos, hogy aki belső *figyelem* és összeszedettség nélkül mondja el a zsolozsmát, semmi esetre sem **104** művel Isten előtt kedves dolgot, és ha ezt készakarva teszi, biztosan vétkezik. De nem vétkezhet súlyosan,

mert a zsolozsmázás csak egyházi parancs, az egyház pedig csupán belső cselekedetet — amilyen a figyelem is — nem parancsolhat súlyos bűn terhe alatt.

Ha az ünnepélyes fogadalmas szerzetes kellő mentesítő ok vagy felmentés nélkül az egész napi zsolozsmát, vagy legalább is a napi zsolozsma jelentékeny részét nem imádkozza, súlyosan vétkezik, mert az egyház a zsolozsmát súlyos bűn terhe alatt parancsolja. Kérdés azonban, mekkora ez a jelentékeny rész? Általában egy kisebb imaóra, az egész Laudes vagy az ezzel egyenlő mennyiségű rész elhagyása jelentékeny mulasztásnak számít, mert tekintve az egyház rendelkezésének célját, azt látjuk, minden napszakra írt elő egy-egy imaórát, hogy a szerzetesek Istennek a napnak minden egyes szakában kellő dicséretet zengjenek. Aki pedig könnyelműen kivonja magát e kötelesség alól, biztosan súlyos mulasztást követ el, és így súlyosan vétkezik. Ugyanezt kell mondanunk a Szent Márk ünnepére és a kérőnapokra előírt litániák elhagyásáról.

105 Az is vétkezik, — noha nem súlyosan — aki ok nélkül felcseréli az egyes imaórákat, aki nem az előírt időben, vagy nem az előírt zsolozsmát végzi. Utóbbi esetben súlyosan is lehet vétkezni, ha az elmondott zsolozsma lényegesen különbözik — akár mennyiségileg, akár minőségileg, az előírttól. (Pl. virágvasárnap a húsvétit mondja, mert az lényegesen rövidebb.)

Fenti esetekben azonban nem vétkezik, aki észszerű okból vagy tévedésből változtat a zsolozsmán. Ha valaki észreveszi, hogy hibás zsolozsmát mond, az semmi esetre sem köteles a megfelelőt előlről kezdeni, hanem vagy tovább mondja a már megkezdettet, vagy — ami helyesebb — folytatja az előírt zsolozsmát ott, ahol tévedését észrevette.

Engedmények és kiváltságok.

106 1. A zsolozsmázástól teljesen mentesített, aki erre képtelen vagy csak nehezen, nagy nehézségek árán tudná azt elmondani. 2. Az előljárók, VII. Kelemen

pápa engedélye alapján¹⁴⁾ megengedhetik azoknak a szerzeteseknek, akik prédikálással, gyóntatással, tanítással vagy tanulással vannak elfoglalva, hogy a zsolozsma helyett legalább 6—7 zsoltárt, 7 Miatyánkot és két hitvallást mondjanak.¹⁵⁾ 3. IV. Ince pápa megengedte a klarisszáknak, — és így a velük való jogos részesedés folytán rendünk szerzeteseinek is,¹⁶⁾ hogy észszerű okból a laikusok zsolozsmáját mondhassák (76 Miatyánk). Észszerű ok lehet: nehéz és hivatás-szerű munkával való elfoglaltság, túlzott aggályosság, betegség, ha nem tud rendesen olvasni, utazásban való elfáradás, stb. 4. Betegek 7 Angyali Üdvözetet, és egy Miatyánkot mondhatnak a zsolozsma helyett. Esetleg más, a gyóntató által kijelölt imát. Ha a betegség súlyos, ezt sem kell mondanunk, hanem elégséges az elmondási szándék.¹⁷⁾ 5. Mindazok a klerikusok, kik a „Pia Unio Cleri pro Missionibus“ tagjai, déli tizenkét órától anticipálhatják a zsolozsmát (Matutinum, Laudes), feltéve, hogy az aznapit már elvégezték. (Az Unio Cleri p. M.-ba való felvételeket l. az AA. O. F. M.-ban, ahol azokat időről-időre kö-zölni szokták.)

Mindezekhez az engedményekhez azonban meg kell jegyeznünk, hogy a Szeráfi Atya igazi fia nem fogja egykönnyen elhagyni az előírt zsolozsmát, különösen ha eszébe jut annak végrendelete. Ott elmondja, ha annyira beteg volt, hogy egymaga nem tudta a zsolozsmát elmondani, legalább jelen akart lenni, amikor azt más mondta. Az engedményeket és kivált-ságokat pedig nem azért adják, hogy azokkal visszaéljünk, — ez az egyház kifejezett szándéka¹⁸⁾ — hanem hogy valóban nehéz helyzetben lelkiismere-tünket ne terheljük fölösleges aggodalmakkal, vagy bűnnel. De azt sem szabad elfelejteni, hogy bármilyen magánima, — legyen az még oly buzgó — soha-sem eredményezi azokat a kegyelmeket, amelyeket a

107

¹⁴⁾ Const. Dudum § 2. 1533.

¹⁵⁾ Anler: 22. old.

¹⁶⁾ U. o.

¹⁷⁾ Caer. Rom. Ser.² 80.

¹⁸⁾ CIC. 78.

közös ima, és különösen az egyház közös imája. A zsolozsma pedig az egyház hivatalos közös imája, még abban az esetben is, ha azt egyedül mondják. Hatása biztos, mert az Úr feltétlenül meghallgatja jegyese imáját és kérését! (Az előírt zsolozsma *helyett* jogosan elmondott más ima — amit fent láttunk — zsolozsmának számít, tehát azzal mindenben egyenértékű.)

A zsoltárkönyv kivételével.

108 A magát az Egyháznak annyira alávető Szent Ferenc rendszabályának e kitételével látszólag kivonja magát az Anyaszentegyház rendelkezése alól. Tudnunk kell azonban, hogy épen ezzel közelítette meg legjobban az Egyház szándékát. Abban az időben ugyanis kétféle zsoltárfordítás volt használatban: egy régebbi, amely meglehetősen rossz volt, és egy újabb, lényegesen javított. Ezt leginkább a nyugati országokban, míg az előbbit inkább Rómában használták. Akkoriban általános volt a törekvés, hogy mindenütt bevezessék az új zsoltárkönyvet. Ezért engedte meg Szent Ferenc Atyánk rendjének a szokásostól eltérő zsoltárkönyvet. Ma már az egész egyházban ezt a zsoltárkönyvet használják, csupán Rómában a lateráni bazilikában használatos a régi.

109 Szent Ferenc Atyánk idejében általában a bencés zsolozsmát végezték. Ez meglehetősen hosszú volt. Mivel rendünk főcélja — ellentétben az addigi szemlélődő és kanonokrendekkel — nem az ünnepélyes istentisztelet, hanem a tevékeny lelkipásztorkodás, Szent Rendalapítónk jónak látta, hogy testvérei ne ezt a hosszú zsolozsmát végezzék. Szokásban volt ugyanakkor, különösen a pápai udvarban, Rómában, a zsolozsmának egy rövidített alakja. Ezt rövidsége miatt egyszerűen Breviáriumnak nevezték. Rendszabályában tehát ezt a rövidebb zsolozsmát, a breviáriumot írja elő.

Az istentiszteletről szólva meg kell említenünk, hogy Általános Rendi Szabványaink rendünk papjainak főltőbb ajánlják, hogy kiváltságunknak megfelelően,

szombati napon a Boldogságos Szűz Mária szeplőtelen fogadtatásának fogadalmi miséjét mondják. Ezt a fogadalmi misét mindhárom rendünk templomain és kápolnáin kívül elmondhatjuk azokban a templomokban vagy kápolnáknak is, amelyekben a szentmisét a mi naptárunk szerint mondják, és a magánkápolnáknak, legyenek azok bárkiéi. Természetesen csakis a liturgia által megengedett napokon mondhatjuk.¹⁹⁾

A laikus testvérek zsolozsmája.

Szent Ferenc Atyánk nem akarta a laikus testvéreket az Egyház közös imájának kegyelmeiből kizárni, miért is számukra is rendelt zsolozsmát. Számolt azonban állapotukkal, és ezért nem kötelezte őket a hosszú, idegennyelvű és sok jártasságot kívánó papi zsolozsmára. Zsolozsmájukat abból az imádságból állította össze, amelyre maga az Úr tanította apostolait: a Miatyánkból.²⁰⁾ 110

A papi zsolozsma beosztásának megfelelően a laikus testvérek zsolozsmáját is hét megfelelő számú Miatyánkokból álló imaóra osztoztatta. Az Úr imádságának ez a sokszoros ismétlése ne váltsa ki bennünk az unalmat. Gondoljuk meg, hogy maga Üdvözítőnk is, amikor halálfélelemtől gyötörve imádkozott, mindig „ugyanazokat a szavakat“ mondotta.²¹⁾

Mivel a laikus testvérek zsolozsmája a papi zsolozsmát pótolja, és ezt egész felépítésében követi, azért az ott elmondottak, megfelelően alkalmazva, itt is mérvadók, különösen ami az ájtatosságot, szándékot és figyelmet illeti.

Ugyane szempontból következik, hogy a laikus testvérek is súlyos bűn terhe alatt kötelesek a zsolozsmát mondani, de természetesen csakis az ünnepélyes fogadalom után, az egyszerű fogadalmas testvérek nem kötelesek erre bűn terhe alatt. De ahol közösen imádkoznak, ők is kötelesek a közös imán megjelenni. 111

¹⁹⁾ CCGG. 160.

²⁰⁾ Mt. 6, 9—133.

²¹⁾ Mt. 26, 44.

Nem kötelesek közösen karban imádkozni. De ahol ezt megteszik, felváltva mondhatják a zsoltoszmát. Megengedett továbbá az éjjeli imaóra és a hajnali dicséretnek 29 Miatyánkját előző nap délután két órától kezdve imádkozni.

Noha a testvérek csupán a Miatyánk imádkozására kötelezettek, ősrégi időtől fogva a Miatyánkhoz az Angyali Üdvözlést szokás csatolni, ámbár ez még bocsánatos bűn terhe alatt sem kötelező, úgy hogy aki ezeket elhagyja, és csak a Miatyánkot mondja, az semmilyen bűnt sem követ el, zsoltoszmája így is teljes.

- 112** Az előírt 76 Miatyánk imádkozásának ideje mindenkor éjféltől éjfélig terjedő idő, kivéve, ha mint fentebb láttuk, a 29 Miatyánkot előre elmondják. Ha valaki ez alatt az idő alatt nem végzi el, és megfelelő mentő oka sincsen — amelyek teljesen azonosak a papi zsoltoszmánál elmondottakkal — súlyosan vétkezik. Természetesen csakis az egész zsoltoszmának, vagy *jelentékeny* részének elhagyása lesz súlyos bűn. Jelentékeny résznek pedig az egész egy negyedének, vagy még biztosabban egy harmadrészének elhagyását kell értenünk. Az a testvér tehát, aki egy napon 20—25 Miatyánkot könnyelműen elhagy, súlyos bűnt követ el. Azok az okok, amelyek a fenti esetben a papi zsoltosma alól mentesítettek, természetesen a laikus testvéreket is mentesítik, de felmentés is kérhető, akár csak a klerikusoknál.

Imádkozzanak a megholtakért.

- 113** Ez az előírás kifejezetten a laikus testvéreknek szól, mert a papi zsoltoszmában naponta többször is történik megemlékezés a megholtakról. Ezért kötelesek a laikus testvérek naponta a halottakért is imádkozni. Mit és mennyit, az az egyénekre van bízva, a rendszabály semmilyen támpontot nem ad.

Mivel a keresztény kegyelet megkívánja, hogy gyakran emlékezzünk meg azokról, akik bennünket megelőztek a hit jelével és a béke álmát alusszák, Áltá-

lános Rendi Szabványaink előírják, hogy rendünk szerzetesei esetről-esetre milyen imákat végezzenek az elhunytakért. Mivel pedig különösebben kell megemlékeznünk azokról, akik hozzánk közelebb állanak, előírják, hogy:

1. Mihelyt a pápa halálának híre valamely rendházba eljut, ünnepélyes gyászszertartást kell végezni. A papok két-két szentmisét mondanak, a klerikusok halotti zsoltosmát, a laikus testvérek pedig 100 Miatyánk, Üdvözlég és Adj Uram-ot mondanak lelki üdvéért.

2. A bíborospártfogóért minden házban egy-egy szentmisét kell mondani, a klerikus és laikus testvérek pedig egy-egy stacionális búcsút (6 Miatyánk, Üdvözlég, Dicsőség) ajánljanak fel.

3. A hivatalában elhunyt általános rendfőnökért a papok két-két szentmisét, a teljes halotti zsoltosmát mondják el, a klerikus és laikus testvérek pedig három szentolvasót és egy-egy stacionális búcsúimát. **114**

4. A volt általános rendfőnökért a papok egy-egy szentmisét, minden házban pedig egy teljes halotti zsoltosmát mondanak szentmisével, a klerikus és laikus testvérek két-két szentolvasót és stációs imát imádkozzanak.

5. Az egyes tartományokban minden egyes szerzetesért és ujoncért, még abban az esetben is, ha más tartományban vagy a misszióban halt volna meg, nemkülönben minden örökös terciáriusért, ha legalább tíz éve volt a rendben, — minden egyes pap, aki a tartományban tartózkodik, legalább egy-egy szentmisét, a klerikus és laikus testvérek meg három-három keresztúti ájtatosságot ajánljanak fel.

6. A többi terciárius testvérért a tartományfőnök tíz, a házfőnök pedig legalább egy szentmisét mondasson, a klerikus és laikus testvérek ez esetben mondanak három-három stációs imádságot.

7. Minden házban, saját apostoli biztosáért, úgyszintén valamely szerzetesének atyjáért vagy anyjáért, legalább egy szentmisét mondanak. A klerikus és

laikus testvérek ez esetben mondjanak három stációs imádságot.

- 115** 8. Ezenkívül évente ötször kell a halotti zsoltosmát végeznünk. Ez alkalommal a laikus testvérek 100 Miatyánkot, Üdvözlégyet és Adj Uram-ot mondjanak.²²⁾

Meg kell jegyeznünk, hogy a halotti zsoltosma elmondása csak a karimában kötelez, kóruson kívül nem vagyunk bűn terhe alatt kötelesek elmondani. *A halotti zsoltosma részeit nem lehet anticipálni.* A laikus testvérek ugyancsak nem kötelesek bűn terhe alatt a 100 Miatyánkot, Üdvözlégyet és Adj Uram-ot elmondani. Ha azonban elgondoljuk, hogy imánkkal mennyit segíthetünk a szenvedő lelkeken, akkor bizonyára szívesen fogja mindegyikünk a bűn terhe alatt nem kötelező imákat is elmondani, annál is inkább, mert még mi is rászorulhatunk egyszer testvéreink imájára!

Elmélkedés és egyéb jámbor gyakorlatok.

- 116** A nyilvános istentisztelethez kell csatlakozni az egyéni imát. Igaz ugyan, hogy a közös imából és különösen a zsoltosmázásból, ha ájtatosan végezzük, mérhetetlen kegyelmek forrása fakad, mégis szükséges, hogy egyéni szellemi képességeinket egyéni módon foglalkoztassuk Istennel és a szent dolgokkal. Elménknak és akarataknak ezt az Istenhez-szárnyalását, a hittételekben való elmélyülését és Isten ki-meríthetetlen mélységeiben való kutatását elmélkedésnek, elmélkedő imának mondjuk. Ezt a közös istentisztelethez kell fűznünk. Ennél semmi sem sokkal jobban az erényekre és semmi sem szükségesebb a fegyelmezett élet fejlesztésére.

Épen ezért Általános Rendi Szabványaink előírják, hogy naponta legalább egy-egy órát fordítsunk közös elmélkedésre. Ezt szorgalmazni az előljárók elsőrendű kötelessége.

---

²²⁾ CCGG. 176—185.

A rendszeres lelki fejlődés és tökéletesedés pedig nem nélkülözheti a rendszeres lelkivezetést, azért minden szerzetes hetenkint legalább egyszer gyónják meg rendünk valamely kinevezett gyóntatójánál. A mindennapi szentáldozást pedig mind a klerikus, mind a laikus testvérek lehetőleg ne hagyják el.

Mivel pedig így is állandóan bőven marad vezekelni valónk, hétfőn, szerdán és pénteken, adott jelre közösen fegyelmezési gyakorlatot kell végeznünk, ha csak valamely I. vagy II. osztályú nagyobb ünnep nem esik arra a napra. Karácsony, vízkereszt, húsvét, pünkösöd, Úrnap, Nagyboldogasszony, szeplőtelen fogantatás, Szent Ferenc Atyánk és mindszent ünnepének nyolcada alatt ugyancsak elmarad a fegyelmezési gyakorlat. Ugyanezt a célt szolgálja a vádkáptalan (*Capitulum Culparum*), a gyakori szentséglátogatás és a keresztúti ájtatosság. 117

A Boldogságos Szent Szűz hét örömének olvasóját rendünk minden szerzetese övéen hordja és iparkodják lehetőleg naponta imádkozni.

Lelkünk egyéni megszentelődését és a tökéletességben való haladást célozza a hetenkinti buzdítás (*exhortatio*) és az évi nyolcnapos lelkigyakorlat.²³⁾

Bőjtöljünk!

Az ember legádázabb ellensége, az ördög — ki sokszor néma és így észre sem vesszük, amikor bennünk lappang — „sehogy másképp ki nem mehet — t. i. a lélekből — mint imádság és bőjtölés által.“²⁴⁾ Szent Ferenc Atyánk Mózes, Illés és Urunk bőjtölésén buzdulva, három nagy bőjtöt kíván követőitől. Mózes és Illés Isten *parancsára* bőjtöltek — számunkra is két bőjt kötelező. Krisztus Urunknak azonban senki sem parancsolhatta a bőjtöt, hanem ő ezt önszántából tette. Szeráfi Atyánk számunkra sem parancsolja a harmadik bőjtöt, hanem kinek-kinek szabad belátására bízva annak megtartását. 118

²³⁾ CCGG. 186—197.

²⁴⁾ Mk. 9, 29.

Ezek szerint minden fogadalmas szerzetes köteles mindszent ünnepétől karácsonyig, valamint hamvazószerdától — húsvétig böjtölni, de a vízkereszt utáni negyven napon át senkinek sem kell böjtölnie, ez csupán engedély és buzdítás. Szent Ferenc Atyánk ugyanis ellene volt minden túlzott szigorúságnak, ezért kifejezetten kijelenti, hogy testvérei nem kötelesek más időben böjtölni. Ezt a negyven napot, az Úr böjtje iránti tiszteletből azonban megengedi és a böjtölőknek az Úr áldását is biztosítja. A pénteki böjt nagyon régi szokás az egész Egyházban. Ezen a napon az Úr temérdek szenvedéséről és haláláról kell emlékeznünk.

119 Ami a böjtölés módját illeti, a következőket kell megjegyeznünk:

Az egyház két böjti fogalmat ismer: 1. *Böjt*, vagyis amikor napjában csak egyszer lakhatunk jól, de ezenkívül még két alkalommal kisebb mértékben ehetünk valamit. 2. *Megtartóztatás*, amikor húst és húsféléket nem ehetünk.

Időben pedig következőképen oszlik meg nálunk Magyarországon a böjt: 1. megtartóztatás és böjt van: hamvazószerdán, a nagyböjt minden péntekjén, nagy-szombaton délig, karácsony (dec. 23), pünkösöd és Nagy Boldogasszony előestéjén (aug. 14). 2. Böjt van: a nagyböjt minden hétköznapján, kivéve a pénteki napokat, a kántorböjtök szerdán és szombatjain, valamint mindszent ünnepének előestéjén (okt. 31). 3. Megtartóztatás pedig az évnek minden péntekjén van. Vasárnap és parancsolt ünnepen, nemkülönben Gyertyaszentelő — Gyümölcsoltó — és Kis Boldogasszony, továbbá Szent István vértanú (dec. 26) és Szent István király ünnepén mindenfajta egyházi böjt és megtartóztatás megszűnik.

120 Mivel rendszabályunk a böjtölés módjáról nem intézkedik, hanem csupán az időt jelöli meg, így mindenben az egyetemes egyházi törvények mérvadók, vagyis úgy kell böjtölnünk, amint azt az egyház híveinek előírni szokta. Mindszenttől karácsonyig tehát

a hétköznapiakon böjtöt kell tartanunk, a pénteki napokon pedig megtartóztatást és böjtöt. December 8-án, hacsak az vasárnapra nem esik, böjtöt kell tartanunk. Megtartóztatás és böjt van továbbá számunkra az év minden péntekjén, mivel az egyház megtartóztatást, rendszabályunk pedig böjtöt ír elő. Ha valamely parancsolt ünnep pénteki napra esik, akkor csupán böjtöt kell tartanunk. Az egyházi törvények által előírt megtartóztatás ugyanis megszűnik, de nem szűnik meg számunkra a rendszabályunk megkövetelte böjt.²⁵⁾ A Szabványkönyv továbbá előírja, hogy Szent Ferenc Atyánk ünnepének előestéjén (okt. 3) is tartsunk megtartóztatást és böjtöt.

Az ételek minőségére vonatkozólag az egyház megkívánja, hogy böjti napon csakis egyszer együnk húst, vagy húsfélét,²⁶⁾ hacsak erre vonatkozólag a helyi szokás, vagy felmentés mást nem határoz. Rendi böjtjeinkre vonatkozólag tehát ez lesz mérvadó, vagyis, amikor rendszabályunk böjtöt ír elő, — mindszenttől karácsonyig és pénteken — akkor napjában csak egyszer ehetünk húst, húsfélét, hacsak nem volnánk kötelesek más okból megtartóztatást is tartani. A többi — az egyház által előírt böjti napon, nálunk Magyarországon kis mennyiségben este is ehetünk húst.^{26a)}

A megtartóztatási, valamint a megtartóztatás és böjti napokon nem ehetünk húst és húsféléket. Tiltott tehát minden melegvérű állat húsa, vére, szalonnája, zsigerei, stb. az abból készült ételek, mint leves, mártás, kocsonya, kolbász, stb. megengedett a hidegvérű állatok húsa vagyis halak, csigák, rák, béka, stb., valamint az ezekből készült ételek. Ugyancsak megengedett a zsír és az állati termékek, mint tej, tojás, tejtermékek, stb. Azokon a vidékeken, ahol eddig megengedett volt a vadkacsa, az továbbra is ehető. 121

²⁵⁾ CIC. 1253.

²⁶⁾ Comissio Interpret. CIC. 29. Oct. 1919 in AAS XI. 480.

^{26a)} A magyarországi böjti rendelet a S. Congr. Conc. 1937. évi 2575. sz. leiratában található.

122 Az ételek *mennyiségére* vonatkozólag a következőket jegyezzük meg. Bőjti napon egyszer ehetünk teljes jóllakásig, reggel és este csak kis mennyiségben szabad valamit enni, a minőségre való tekintet nélkül. Ezenkívül még kis mennyiségben sem vehetünk magunkhoz ételt. A reggeli és esti étkezés általában nem lehet több, mint a rendes ebéd egynegyede. (Súlyban körülbelül reggel 6 dkgr., és este 25—32 dkgr. szilárd étel; folyékonyból ennek többszöröse). A folyadék nem szegi meg a bőjtöt, hacsak nem kimondott tápfolyadék, mint tej, tejeskávé, kakaó, leves, stb. Az esti és déli étkezés felcserélése megengedett.

Végül pedig nézzük, kiknek kell bőjtölniök? Kétségtelen, hogy rendszabályunk bőjtölési parancsa minden egyszerű és ünnepélyes fogadalmas szerzetest egyaránt kötelez, hacsak az illető az egyetemes egyházi törvények értelmében nem mentes a bőjt alól. Így a 21. életévüket még be nem töltötték, és a 60. életévüket már elérték, nem tartoznak bőjtölni, mert az Egyház sem kötelezi őket. A fiatalokat azért nem kötelezi, mert a fejlődés állapotában vannak és így bővebb táplálkozásra szorulnak. Az öregeket pedig azért, mert ezeknek rendszeren gyengeségüknél fogva, ha mennyiségileg talán nem is kívánnak több ételt, de gyakrabban kell enniök, mivel a hosszas étlenséget csak nehezen tudják elviselni. Ezeken a körülményeken pedig mit sem változtat az a tény, hogy az illető szerzetes-e vagy sem. Ez az emberi természet velejárója. A 21 évnél fiatalabb és 59 évnél öregebb szerzetes tehát nem tartozik bőjtölni.

123 *Kivételek.* A megtartóztatás alól mentesek mindazok, akik más ételt nem kaphatnak, a betegek és lábadozók, valamint azok, akik fárasztó munkát végeznek. Ilyen esetben azonban ügyelni kell, hogy az esetleges botrányokat elkerüljék.

A bőjt alól mentesek a betegek és lábadozók, akik a bőjtölés miatt komolyabb testi rosszullétben szenvednek, akik fárasztó munkát végeznek vagy fárasztó utazáson vannak.

Indokolt esetben bárki kérhet felmentést a házfőnöktől.

A helyi főpásztorok (püspökök, stb.) egész egyházmegyéjüket is felmenthetik a bőjt és a megtartóztatás alól és ezzel a felmentéssel mi is élhetünk. A püspök által adott felmentés azonban csakis az egyházi bőjtök alól mentesít, nem pedig a rendi bőjt alól. Ez alól ő nem menthet fel, hanem csakis a rendi előjárók.

Kapjuk bár jogosan a felmentést, vagy ha más oknál fogva mentesek volnánk a bőjt alól, sohase felejtjük el a bőjt értelmét és annak szellemét.

Erre vonatkoznak Szent Rendalapítónk szavai is:

Nyilvános szükség alkalmával a testvérek nem tartoznak testi bőjtöt tartani.

Lélekben azonban annál inkább át kell élnünk a bőjt **124** szellemét, azaz a bűnbánatot és engesztelést, úgy hogy nagyon is tanácsos ilyenkor imádsággal és más jámbor cselekedettel megszerezni azokat a kegyelmeket, amelyeket a bőjt révén kaptunk volna.

Miután Szeráfi Atyánk testvéreinknek a Jóistenhez való viszonyát az állandó imában és gyakori önmegtartóztatásban körvonalazta és rendezte, áttér az emberekhez való viszonyra, mert a másik főparancs egészen hasonló az elsőhöz és ugyanolyan fontos: „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat.”²⁷⁾ Ránk nézve ez annál fontosabb, mivel rendünk nem kizárólag szemlélődő szerzet, hanem egyaránt foglalkoztunk Istennel és az emberekkel, köztük élünk és forgunk, számtalanszor érintkezünk velük és csak úgy fogjuk tudni őket Istenhez vezetni, ha a velük való érintkezésben és társalgásban az igazi hangot megtaláljuk és mindenben elkerüljük, ami szent állapotunkhoz nem illő, hogy így élő példájukká lehessünk. Ezért Szeráfi Atyánk először meg akar óvni az ezen a téren leggyakrabban előforduló hibáktól:

²⁷⁾ Mt. 22, 39

Továbbá az Úr Jézus Krisztus nevében tanácsolom testvéreimnek, intem és buzdítom őket, hogy midőn a világban járnak-kelnek, ne viszálykodjanak és ne perlekedjenek, másokat ne bírálgassanak.

Majd pedig megmondja, hogy milyenek legyenek testvérei:

Hanem legyenek szelídek, békeszeretők, szerények, kedvesek és alázatosak. És amint illik, barátságosan beszéljenek mindenkivel.

125 Ez a pár egyszerű szó egy egész illemtannal ér fel. Kiemeli a két legfontosabb hibát, amelyből a többi ered. A legtöbb embernek szinte veleszületett hibája, hogy görcsösen ragaszkodik saját véleményéhez és minden igyekezettel iparkodik nézetét másokkal is elfogadtatni. Nagyon természetes, hogy ez nem történik mindig békés úton. Haszontalan szócsaták, amelyek könnyen súlyos veszekedésekké fajulhatnak, jellemzik az ilyen ember természetét. Ez azonban mindenre alkalmas, csak arra nem, hogy másoknak példát adjon és a jóra serkentsen. Ezért figyelmezteti már Szent Pál a lelkipásztort: „Ne folytass szóharcot: nem jó az semmire, csak a hallgatók romlására.”⁽²⁸⁾

A veszekedéssel összefügg a másik, ugyancsak nyelvünkkel elkövethető hiba: mások megítélése, megszólása. Különösen a fölösleges, üres fecsegést kell kerülnünk, mert „ha valaki szóban nem hibáz, az tökéletes férfiú; az féken tudja tartani egész testét is.”⁽²⁹⁾ Gondoljuk meg, hogy Urunk, aki majdan „eljö megítélni a földet,”⁽³⁰⁾ amikor közénk jött, „nem azért küldötte Isten az ő Fiát e világra, hogy ítélje a világot, hanem, hogy üdvözüljön e világ őáltala.”⁽³¹⁾ Ne akarjunk tehát nagyobbak lenni, mint az Emberfia, hanem „tanuljunk tőle alázatosságot, mert Ő szelíd

²⁸⁾ Tim. II. 2, 14.

²⁹⁾ Jak. 3, 2.

³⁰⁾ Zsolt. 95, 13.

³¹⁾ Ján. 3, 17.

és alázatosszívű,³²⁾ s találjuk el mindig a legjobb hangot, amellyel embertársainkkal, felebarátainkkal érintkeznünk kell. Akkor majd beszédünkön épülnek, közénk költözik a béke, amelyet ez a világ nem adhat, hanem csak a Lélek. Valóban, ha meggondoljuk és mindig szem előtt tartjuk, hogy egykor majd minden szóról, amely ajkunkat elhagyta, még a fölöslegesről is, számot kell adnunk, akkor bizonyára sokkal óvatosabbak lennénk beszédünkben, mert „sok beszéd nem marad hiba nélkül, az az okos ember, ki féken tartja ajkát.”³³⁾

Nemcsak szóval nem szabad megbotránkoztatnunk az embereket, hanem egész megjelenésünknek is összhangban kell lennie alázatos állapotunkkal. Így rendkívül fontos, hogy külsőnkben kerüljük a feltűnést és előkelőséget; itt is juttassuk kifejezésre szegénységünket és egyszerűségünket. Ezért Assisi Szegénykéje így folytatja rendszabályát:

A testvérek ne lovagoljanak, hacsak nyilvános szükség vagy betegség nem kényszeríti őket.

Ne lovagoljunk.

Ez súlyos bűn terhe alatt kötelező parancs, amint az **126** V. Kelemen pápa magyarázatából kitűnik.³⁴⁾ A cél, melyért Szent Rendalapítónk ezt a tilalmat rendszabályába felvette, minden kétséget kizáróan a pompa kerülése volt. Szent Ferenc Atyánk idejében ugyanis csupán az előkelő nemesek, lovagok, stb. szoktak lovagolni, és ma is az előkelőbb osztályoknak fenntartott szórakozás és sport a lovaglás. Ebből az is következik, hogy a mai megváltozott viszonyokban, ha Szent Ferenc Atyánk szellemében akarunk élni, az olyan közlekedési eszközök is tilosak számunkra, amelyek használata nem egyeztethető össze állapotunkkal. Miként azonban már Szent Rendalapítónk tett kivételt a lovaglás terén, úgy ma sem lehet kereken megtiltani a modern közlekedési eszközök hasz-

³²⁾ Mt, 11, 29.

³³⁾ Péld. 10, 19.

³⁴⁾ Exivi.

nálatát. Nézzük ezért sorban, mi tilos és mi a megengedett.

Tiltott közlekedési eszközök.

- 127** Elsősorban is tiltott a szó szoros értelmében vett lovaglás. A más háts állaton való „lovaglás,” (szabatosan kifejezve: az állat hátán való haladás) nem ilyen mértékben tiltott, sőt a legtöbb esetben megengedett, mert komoly szükség nélkül, csupán szórakozásból, főképp előkelő megjelenéssel való tünnetetéshez, senki sem fog számár-ra vagy öszvérrre ülni, legalább is nálunk. Ha pedig ilyen szándékkal történék, ugyanolyan elbirálás alá esnék, mint a szó szoros értelmében vett lovaglás.

A modern közlekedési eszközöket tekintve, mindenestre tiltott az előkelő, ú. n. „luxus” kocsik tartása és sehogyan sem egyeztethető össze szegénységünkkel a többfogatos hintó, bár ez nem tartozik a modern közlekedési eszközök közé. Tiltottnak tekinthető a repülés is, ha célunkat más módon is elérhetjük. A vasúton való utazásnál, amely egyébként megengedett, nem használhatjuk az előkelő kocsiosztályokat vagy luxusvonalat. Általában tiltott minden olyan közlekedési mód, amely szegénységünkkel kevésbé egyeztethető össze. Aki ilyen előkelően utazik, az mindenestre a szemlélők csodálkozását, irigykedését és jogos méltatlankodását váltja ki; a botránkozást pedig minden körülmény között kerülnünk kell.

Megengedett közlekedési eszközök.

- 128** Megengedett minden közlekedési eszköz, még a fent felsoroltak is, ha erre komoly szükség van és az előjáró engedélyét megszereztük. A komoly szükség, amely az ilyen közlekedési eszköz használatát indokoltá teszi, több okból származhat. Ezeket három főcsoportba oszthatjuk.

1. A megteendő út nagyságából könnyen származhat komoly szükség, ha ugyanis utazásunk célját más módon vagy eszközzel csak nagy fáradsággal, egészségünknek esetleges veszélyeztetésével vagy jelentékeny idővesztéssel érhetjük el.

2. Legyőzhetetlen akadályok miatt ugyancsak kénytelenek lehetünk közlekedési eszközöket igénybe venni. Itt már kisebb akadályok is számítanak, mint pl. nagy sár, hó, víz, de származhat a közbiztonság hiányából vagy bármely más külső vagy belső akadályból. Ide sorolható a betegség is, ha ugyanis szervezetünk nem lenne képes az út fáradalmainak ellenállni.

3. Végül pedig — ami a mai viszonyok között leginkább mérvadó — figyelembe kell vennünk a jelentékeny idővesztéséget is. A mai kor emberének sajnos nem áll annyi idő rendelkezésére, mint régente. A világ örült hajszájában nekünk is részt kell vennünk, ha nem akarunk abból teljesen kiszorulni és a lelkeket elveszíteni. Ezért utazhatunk pl. egészen nyugodtan vasúton, autón, sőt repülőgépen, de lovon is, ha célunkat súlyos okból gyorsan kell elérnünk és az másképp nem eszközölhető.

Használjunk bármilyen közlekedési eszközt, mindig szem előtt kell tartanunk a következő fejezetben kifejtett pénzhasználati szabályokat. Utazás címén sohasem tehetünk szegénységünkkel egyáltalában nem, vagy csak nagyon nehezen összegyeztethető kiadásokat. Ha azonban valaki ingyen felajánl valamilyen közlekedési eszközt, hogy azzal célunkat gyorsabban, biztosabban és kényelmesebben elérhessük, ezt alázattal mindig elfogadhatjuk mint alamizsnát, hacsak abból botrány nem származnék.

Amikor Krisztus Urunk megjelent apostolai között, **130** „Béke veletek!” köszöntéssel üdvözölte őket. Ugyanő nyilvánította ki ezt a köszöntést Szent Ferenc Atyánknak, amint azt végrendeletében olvashatjuk. Azért akarta testvéreitől:

Hogyha valamely házba betérnek, így köszönjenek: Békesség e háznak!

Ez az Egyház köszöntése is, amikor valamely házba lép, hogy ott áldását széthintse.³⁵⁾ És habár ez a kö-

³⁵⁾ Rit. Rom.¹¹ Tit. IV. c. 411. Tit. V. c. 2. 3. és még sokszor.

szöntés nincsen használatban a világ fiai között, mi nyugodtan használhatjuk és ők is szívesen fogják fogadni, még a másvallásúak is — különösen a mai békét kereső világban.

131 Aki sokszor tartózkodik a kolostoron kívül és az emberek között forog, mint általában hithirdetőink, könnyen kerülhet olyan helyzetbe, hogy kénytelen bármilyen ételt elfogadni, hogy testét, — a lélek hordozóját — kellő erőben és frissességben tartsa. Jól tudta ezt Szent Ferenc Atyánk s ezért erről rendszabályában intézkedik:

És a szent Evangélium értelmében minden ételből lehetnek, amit nekik feltálalnak.

Rendünkben tehát nem tilos bizonyos ételeknek élvezése, mint azt más, különösen szemlélődő rendben látjuk. Természetes azonban, hogy ezzel még nem nyertünk felmentést az egyetemes egyházi törvények hústilalma alól, amint azt a böjt törvényének tárgyalásánál láttuk.

*

Ebben a fejezetben három súlyos bűn terhe alatt kötelező parancs van: 1. A klerikusok a Római Egyház istentiszteletét végezzék, a laikusok a Miatyánkot imádkozzák; 2. böjtöljünk mindszenttől karácsonyig, hamvazószerdától húsvétig és pénteken; végül 3. nem szabad lovagolnunk, hacsak a szükség, vagy betegség nem kényszerít.

Három figyelmeztetést is találunk: 1. A világban járva, ne civakodjunk és ne ítélegezzünk, 2. legyünk szelídek, békések és szerények, beszéljünk mindenkivel illedelmesen, 3. köszöntésül pedig mondjuk: „Békesség e háznak.“

Végül pedig két engedményt is tartalmaz: 1. Vízkeleszt utáni negyven napon át böjtölhetünk, és 2. minden ételből ehetünk, amit nekünk feltálalnak.

IV. FEJEZET.

A TESTVÉREK NE FOGADJANAK EL PÉNZT.

Szigorúan parancsolom minden testvérnek, hogy sohasse fogadjanak el pénzt vagy pénzjegyet, sem önmaguk, sem közvetítő személy útján.

Rendszabályunknak ez a IV. fejezete, a VI. fejezet megfelelő részével rendünknek mintegy lényegét alkotja, ezért akarja Szent Rendalapítónk ezt „szigorúan megparancsolni.“ Ezt a kifejezést másutt nem használja. Nem csoda, hiszen tudjuk, mennyire örült, amikor életszabályt keresve a szent Evangéliumnak ezt a részét megtalálta. A rendszabályunkat magyarázó pápák is ezt a parancsot tartják rendünk alapvető és főparancsának, ez adja szerzetünknek megkülönböztető sajátosságát.

Épen ezért nem lényegtelen, hogy rendszabályunknak ezzel a fejezetével alaposan megismerkedjünk, s egész életünkön át mint Szeráfi Atyánk drága örökségét hűen megtartsuk és megőrizzük. Hogy pedig minden félreértést elkerüljünk, legjobb az előforduló fogalmakat szabatosan meghatároznunk.

Általános fogalmak.

A jótevő, lelkiparát, közvetítő személy, apostoli intéző és helyettesének fogalmával kell elsősorban megismerkednünk.

Jótevő az, aki önként, saját elhatározásából ad valamit, akár pénzt, akár más tárgyat a testvérek szükségleteinek fedezésére.

Lelkiparátnak azt nevezzük, aki, miután valaki megkéri, a testvérek szükségletéről gondoskodik.

Közvetítő személy az, aki a *testvérek nevében* pénzt elfogad, megőríz vagy kiad. 133

Apostoli intéző (syndicus apostolicus), aki a *Szent-
szék nevében* és annak megbízásából a testvérek szá-

mára a pénzt törvényesen kezeli, megőrzi, kiadja, de a többi használati tárgynak is ő törvényes kezelője és megőrzője.

Helyettes kétféle lehet: 1. az adományozó jótévő vagy lelkibaráta helyettese, aki ezeknek megbízásából és az ő nevükben a pénzt és egyéb adományokat, amelyeket megbízói a testvéreknek szántak, elfogad és kezel. 2. Lehet azonban az apostoli intézőnek is helyettese, kit a Szentszék kinevez, hogy őt teendőiben helyettesítse.

134 Tisztáznunk kell a *pénz* fogalmát is. Rendszabályunk értelmezése szerint pénzen értenünk kell mindazt, amit törvényes fizetési eszközként elfogadnak. Így elsősorban a törvényes ércpénzt, vagyis érméket és a váltópénzt, a bankjegyeket és utalványokat (csekk). A pénz fogalmát nem fedi a váltó, záloglevél, kötvény, stb., noha azokat sokszor fizetési eszközként szokás használni. Bélyegeket sem szoktunk pénznek tekinteni, habár ezek meglehetősen megközelítik a pénz fogalmát, s bár a pénzre vonatkozó tilalom a bélyegekre nem vonatkozik, mégis helytelenül cselekednék az a testvér, aki azokat rendes fizetési eszközként felhasználná, feltéve, hogy tőle azokat elfogadják.

Azonban a szó szoros értelmében vett pénzt sem vehetjük ebben az értelemben pénznek, ha azt nem fizetési eszközül, hanem egészen más célra használjuk. Így pl. nyugodtan fogadhatunk el nagyobb összegű arany- vagy ezüstpénzt, hogy abból valamilyen arany-, illetve ezüstitárgyat készíttessünk, bankjegyeket gyűjtemény számára, stb.

Tiltott pénzhasználat.

135 Rendszabályunk kifejezetten csak a pénz *elfogadását* tiltja. Ha tiltott a pénz elfogadása, ezzel egyidejűleg természetesen tiltott a pénznek bármilyen kezelése, vagy befektetése, vásárlás, kölcsönzés, stb., legfőképpen pedig a birtoklás. Tehát más szóval: a pénznek még a *használata* is tilos!

Mint láttuk és még látni fogjuk, a többi dolgok sem képezhetik tulajdonunkat. Megengedett azonban azoknak egyszerű használata. Nem így a pénznél. Ezt sehogyssem használhatjuk. Sőt, hogy minden félreértést elkerüljünk, még közvetítő személy útján sem használhatjuk a pénzt, aki azt a mi nevünkben kezelné. Teljesen ebben az értelemben nyilatkozott III. Miklós, V. Kelemen és a szentség hírében meghalt XI. Ince, ferences pápa is. Ők ebben a kérdésben teljesen Szent Rendalapítónk szándékát juttatták kifejezésre.

Részletesen kifejtve, rendszabályunk pénzhasználati tilalma ellen vét az, aki 1. az apostoli intézőnél, vagy bármely más személynél elhelyezett pénz felett mint tulajdonos rendelkezik; 2. aki törvényes elszámolást követel az apostoli intézőnél vagy másnál elhelyezett pénzről; 3. pénzt megőrzésre elfogad olymódon, hogy azzal elszámolni tartozik; 4. aki a pénzszekrény, pénztár, stb. kulcsát magánál őrzi olymódon, hogy rajta kívül más a pénzhez nem férhet; 5. aki rendünk templomaiban perselyeket elhelyez, hogy a hívők a kolostornak vagy templomnak szánt pénzadományait abba tehessék; 6. aki bármilyen pénzt gyűjt vagy felhalmoz; 7. aki másnak pénzét kezelésre (megőrzés, hasznosítás, stb.) elfogadja; 8. aki szükségletei fedezésére felajánlott pénzt kikölcsönöz, vagy kölcsönöztet, azzal tőzsdén játszik, azt kamatra, kosztba kiadja vagy kiadatja; 9. aki magánál pénzt tart azzal a szándékkal, hogy azt később világiaknak rendelkezésére bocsájtja; 10. aki szobájában vagy bárhol másutt pénzt tart vagy helyeztet el, de az is, aki magánál pénzt hord azzal a kötelezettséggel, hogy arról számot ad, vagy ha elveszne, azt visszatéríti, és végül 11. aki váltót elfogad és aki a szentmiséért pénzt kér. 136

Néhány gyakorlatilag gyakran előforduló esettel kapcsolatban jegyezzük meg, hogy szerzeteseink nem kezelhetik az általuk vezetett egyesületek pénzét. Még azzal az ürüggyel sem, hogy alkalmas és megbízható pénztárost nem találnak. Egyesületek pénzét a helyettes intéző sem kezelheti — feltéve, hogy az illető rendünk fogadalmas szerzetese. Ő ugyanis 137

csakis a Szentszék és rendünk jótevőinek tulajdonát képező pénzeket kezelheti, de semmi esetre sem idegen természetes vagy jogi személy pénzét. Erre senkitől sem kapott sem megbízatást, sem felmentést.

A szerzetes-plébános az ETK 630. szakaszának 4. §-a értelmében — szegénységi fogadalma ellenére is — kezelheti ugyan az idézett szakaszban említett pénzeket, de ez a jog nem illeti meg helyettesét vagy káplánját, sem más neki alárendelt szerzetest. Maga a szerzetes-plébános is csak az idézett szakaszban említett plébániai pénzeket kezelheti — azokat sem teljesen függetlenül szerzetes előjárójától — de semmiesetre sem kezelhet más pénzt, amit pl. a rendház vagy templom szükségleteinek fedezésére felajánlanak. Ezt kizárólag az apostoli intéző vagy helyettese teheti.

Amit szabad.

- 138** Lássuk azonban azokat az eseteket is, amikor nem vétünk rendszabályunk ellen. Elsősorban nem vét, aki a pénzt csupán mint *anyagot* kezeli, vagyis mint aranyat, ezüstöt, rezet, vasat, stb., hogy abból valamit csináljon. Az sem cselekszik rendszabályunk ellen, aki a pénzt kíváncsiságból, véletlenül, vagy udvariasságból veszi kezébe. Pl. aki új pénzt néz meg, aki a leesett pénzt udvariasságból felveszi és azt azonnal gazdájának visszaadja, stb. Hasonló elbírálás alá esik az is, aki merő szívességből pénzt fogad el vagy őriz meg, hogy azt bizonyos idő múlva gazdájának visszaadja, anélkül azonban, hogy arról számot adni tartoznék. Így pl. bizonytalan időben nyugodtan hozhatnak zárdáinkba pénzt vagy más értékes dolgokat megőrzésre, amint az a multban is többször előfordult. Ha azonban ez a zárdából elvesznék, vagy ellopnák a pénzt, azért már felelősséget nem vállalhatunk. Ugyanígy azt is megtehetjük, hogy valakinek szíves-ségből elvisszük pénzét egyik helyről a másikra, hogy azt valakinek átadjuk, anélkül azonban, hogy kötelesek lennénk arról számot adni. Továbbá, ha közülünk bárki életét nem tudná másképp fenntartani, ha csak pénzhez nem folyamodik, ezt nyugodtan és minden bűn nélkül megteheti. Ilyen végső szükség ese-

tében ugyanis bárki, akár szerzetes, akár nem szerzetes, természeti jog folytán használhatja mindazokat az eszközöket, amelyek életének fenntartásához elkerülhetetlenül szükségesek, tehát ebben az esetben a pénzt is. Ez utóbbi eset különösen a missziókban, pogány vagy hitetlen nép között fordulhat elő, ahol hithirdetőink nem számíthatnak a jótékony lelkek támogatására.

Az apostoli intéző.

Mint láttuk, az apostoli intéző vagy annak helyettese **139** pénz fölött rendelkezhet. Azonban jól meg kell jegyeznünk, hogy ő nem a mi megbízottunk, — tehát nem közvetítő személy — hanem az Apostoli Szentszék megbízottja és ennek nevében és felhatalmazásával kezeli a pénzt, amit jótékony lelkektől szükségleteink fedezésére, vagy mimagunk munkájának béréül kapunk. A pénz tehát, amit az apostoli intéző kezel, nem a miénk, hanem a Szentszéké. Ő a Szentszéktől nyert megbízás és felhatalmazás alapján a jótévőktől alamizsnát — pénzbelit is — elfogadhat és azt a mi szükségleteink fedezésére használja fel. Ő kezeli továbbá azt a pénzt is, amit munkánk fejében nekünk adnak. Tehát az ilyen pénz sem a miénk, hanem az is a Szentszék tulajdona.

Azonban nem a Szentszék tulajdona az a pénz, vagy más adomány, amit az adakozó meghatározott célra adott. Ez, amíg rendeltetését el nem éri, az adakozó tulajdonában marad, jöllehet az apostoli intéző kezeli. Ilyen esetben az apostoli intéző az adakozó közvetítő személye, annak szándéka szerint köteles az átadott pénzt felhasználni, és neki tartozik arról számot adni. Mihelyt azonban az adomány rendeltetését elérte, átmegegy a Szentszék tulajdonába. Így pl. ha valaki bizonyos pénzösszeget ad át, hogy abból miseruhát vegyünk vagy a rendházat kijavíttassuk, ez az összeg az adakozóé marad, míg csak a miseruhát meg nem veszik, vagy a rendházat ki nem javítják. Ez idő alatt az apostoli intéző vagy annak helyettese fogja a pénzt kezelni, mint az adományozó megbízottja. A miseruha azonban már a Szentszék tulajdona, s ezért az adakozó most már nem rendelkezhet felette.

140 Ne gondoljuk azonban, hogy ez rendszabályunk ki-játszása, hogy most már nyugodtan lehet bármilyen holmink, vagy bármennyi pénzünk, nem a miénk, hanem a Szentszéké, azt pedig nem kötelezi a szegénységi fogadalom! Az apostoli intéző a Szentszéktől ugyanis csak olyan dolgok elfogadására kapott felhatalmazást, amelyek fogadott szegénységünkkel összeegyeztethetők. Amit tehát később a dolgok használatáról hallani fogunk, az apostoli intézőt is kötelezi, különösen, ami a dolgok minőségét és mennyiségét illeti. A Szentszék számlájára tehát nem rendeztethetünk be magunknak palotát, mert az sohasem fogja a Szentszék tulajdonát képezni, még kevésbé engedné meg a Szentszék, hogy ilyen palotában lakjunk, hogy javakban dúslálkodjunk, vagy vagyont gyűjtsünk. Erre az intéző sem felhatalmazást, sem megbízatást nem kapott.

141 A Szentszék csakis azért nevez ki apostoli intézőt, hogy rendszabályunknak tökéletes és betűszerinti megtartása mellett tudjunk nyugodtan és tisztességesen megélni. Biztos és gondtalan megélhetést azonban korántsem akar nekünk biztosítani, amint azt még látni fogjuk. Így rendünknek kolduló jellege megmarad.

Mivel pedig ma lényegesen más környezetben és időben élünk, mint azelőtt, amikor ma nem mindig, sokszor csak nagyon nehezen található megbízható világi egyén, aki az apostoli intéző tisztjét hűségesen és kielégítően ellátná, a Szentszék bizonyos rendtartományoknak átmenetileg megengedi, hogy az apostoli intéző teendőit egy, a tartományfőnök által kijelölt fogadalmas rendtag végezze (*syndicus substitutus* — helyettes intéző), feltéve, hogy alkalmas és megbízható tertiárius sem található. Az előljáró maga azonban nem lehet helyettes intéző, hacsak erre külön felmentést nem adnak. Ezt egyébként az ETK is előírja.¹⁾

142 Az ilyen helyettes intéző kezel minden pénzadományt. Ezt nem kezelheti azonban függetlenül az

---

¹⁾ CIC. 516. § 3.

előljáró akaratától, hanem csakis az előljáró és annak tanácsa (discretorium) rendelkezése értelmében, kinek számot adni köteles. Az előljárónak viszont Általános Rendi Szabványaink szellemében kell az ilyen helyettes intézővel bánnia. Az előljáró ne úgy bánjék vele, mint úr szolgájával, hanem mint Krisztus szegénye jótevőjével, úgy beszéljen és tárgyaljon.²⁾

Ilyen átmeneti intézkedés azt is megengedi, hogy templomainkban perselyek legyenek, és más könnyítést is tesznek: A helyettes intéző belátása szerint és előljárójának hozzájárulásával más szerzetest is megbízhat, hogy egyes pénzbeli kiadásokat, vásárlásokat eszközöljön. A hívek által felajánlott pénzbeli adományokat, vagy misékért, tanításért, stb. kapott pénzbeli ellenszolgáltatást rendtársaink elfogadhatják azzal a kikötéssel, hogy azt haladéktalanul a helyettes intézőnek átadják. Utazások alkalmával a felmerülő szükséges kiadások fedezésére szerzeteseink pénzt vihetnek magukkal, azzal a kötelezettséggel, hogy utólag arról hűségeesen elszámolnak. Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy ez az engedmény csak bizonyos helyekre szól és csak meghatározott rövid időre (rendszerint öt évre).^{2a)}

²⁾ CCGG. 243. lásd még LV. p. 127 l.

^{2a)} Rendtartományunk 1948-ig bezárólag a következő felmentésekkel rendelkezik:

Summopere Nobis cordi est, ut, ad Dei et Seraphici Patris nostri S. Francisci benedictionem obtinendam, omnes Ordinis nostri Provinciae in pura observantia permaneant capitalis praecepti Regulae Fratrum Minorum „de non recipiendis denariis vel pecunia.“ Quia vero, spectatis peculiaribus praesentium temporum adiunctis, huiusmodi observantia in plerisque locis valde in praxi difficilis evadit: Nos, facultatibus a S. Congregatione de Religiosis benigne Nobis concessis utentes, vigore praesentis Decreti Adm. Revdo P. Ministro Provinciae S. Joannis a Capist. in Hungaria facultatem facimus ad proximum quinquennium permittendi, si id Definitorio suo videbitur necessarium:

a) ut Religiosus professus (huius Religiosi electio pro unaquaque Provinciae Domo et pro Curia Provinciali fit per P. Ministrum), exclusis Superioribus, Syndici Apostolici partes agat, si idoneus Syndicus non possit haberi aut nolit agere quae officii sui sunt, et si non possit haberi fidelis Tertiarius ad hoc idoneus, exceptis tamen actionibus iudicialibus.

Mindamellett a betegek szükségleteiről, valamint a helynek, az időjárásnak és a hideg éghajlatnak megfelelően a testvérek ruházatáról — a lelkibarátok segítségével — csupán a főnökök és örök szorgosan gondoskodjanak, amint azt a szükség szerint jónak látják. Azonban mindenkor ügyeljenek arra, hogy — amint mondtam — pénzt el ne fogadjanak.

- 143** Szent Ferenc Atyánk súlyos bűn terhe alatt tiltotta meg testvéreinek a pénzhasználatot. Kiáradó nagy szeretetében azonban korántsem akarta, hogy emiatt testvérei szükségét szenvedjenek. Ő maga bölcs előre-látással gondoskodott a testvérek szükségleteiről, tudva, hogy koldulással nem lehet mindig mindent beszerezni. Megengedi tehát, hogy bizonyos esetekben lelkibarátokhoz folyamodjunk, akik azután pénzükkel beszerzik a nekünk szükséges dolgokat. De tudta azt is, hogyha nem korlátozza a lelkibarátokhoz való folyamodást, akkor igen sok visszaélésnek nyit kaput. Nézzük tehát, mik a feltételek, ha lelkibarátokhoz fordulunk.

A lelkibarát.

- 144** Mint már láttuk, a lelkibarát különbözik a jótevőtől, mert amíg a jótevő kérés nélkül, saját elhatározásából ad valamit, addig a lelkibarát csak *kérésünkre* határozza el magát az adományozásra.

b) permittendi huiusmodi Religioso, ut eleemosynas pecuniarias pro Missis, praedicationibus vel gratis oblatas apud se retinere, administrare et expendere valeat, cum debitis cautelis (idest, quoties possibilitas adest, per manus saecularium), iuxta dispositionem Superioris localis et Discretorii (sine qua nullam expensam facere debet; dum e contra et ipsi Superiori locali et Provinciali quaecumque politica pecuniarum contrectatio vetita est), quibus fidelem rationem singulis mensibus reddere tenetur.

c) permittendi huiusmodi Religioso, ut ipsas eleemosynas transmittere, caute tamen, per manus Religiosi sibi benevisi valeat, ad solvendas expensas in commodum Fratrum iam factas, vel ad aliis necessitatibus providendum, de licentia tamen Superioribus localis.

d) permittendi, ut Religiosi eleemosynas pecuniarias recipere et ad praefatum Religiosum afferre, ac etiam in itineribus, iusta de causa susceptis, pecunia communi uti possint ac valeant, sed pro necessitatibus occurrentibus dumtaxat (de acceptis et expensis dein rationem reddendo).

Rendszabályunk szerint csakis a tartományfőnökök és a tartományi örök folyamodhatnak a lelkibarátokhoz. Akkor, amikor az egyes rendtartományok még kicsinyek voltak, ez minden nehézség nélkül ment. De miután a testvérek száma egyre nőtt, és azok idővel nagyon elszéledtek, a tartományfőnökök maguk csak nehezen tehettek eleget ennek a kötelességnek. Megfelelő helyettesekről kellett tehát gondoskodniok, akik minden egyes háznak és testvérnek szükségleteit jól ismerték. A tartományfőnök ilyen megbízottjai hivataluknál fogva a helyi előljárók, a házfőnökök. Ma tehát csakis a tartományfőnök és a házfőnök folyamodhat lelkibarátokhoz, a tartományfőnök saját hatalmánál fogva, a házfőnök pedig megbízott hatalmánál fogva.

Hogy a lelkibaráthoz Szabályunk szellemében folyamodhassunk, bizonyos feltételeket kell szem előtt tartanunk. Ezek a következők:

1. A kért dolog legyen valóban *szükséges*. Óvakodunk kell tehát a két véglettől. Egyrészt ne kívánjunk csupán szeszélyből, hiúságból vagy élvezetvágyból. Fölösleges, drága, előkelő, vagy szegénységünkhöz nem illő dolgot sohasem kérhetünk. Másrészt azonban nem szükséges, hogy okvetlenül nélkülözhetetlen

A kisebb házakra nézve Provinciánknak külön engedménye van:

Vigore facultatum a S. Sede Apostolica Nobis benigne concessarum Superioribus localibus pro tempore existentibus in Residentiis Provinciae S. Joannis a Capistrano in Hungaria, dummodo iudicio Ministri Provincialis nullus alius idoneus adsit, permittimus ut, pro respectiva sua domo, servatis ceteris de iure servandis, partes Syndici Apostolici agere possint ac valeant. — Praesentibus ad quinquennium valituris.

A pénznek alamizsnaképen történő elfogadására:

Vigore facultatum a S. Sede Apostolica benigne Nobis concessarum hisce indulgemus A. R. P. Ministro Provinciae S. Joannis a Capistrano in Hungaria ut, quatenus necessitas id postulaverit, permittere possit quaestuationem pecuniariam intra cum extra ecclesias nostras, et quidem in ecclesiis etiam per capsas seu truncos. — Praesentibus ad quinquennium valituris, si tamdiu necessitas perduraverit. — Servatis ceterum debitis cautelis, ne quid inconveniens exoriat. Romae, die 10 Nov. 1938. Fr. Leonardus M. Bello Min. Glis. O. F. M.

legyen a kért dolog. Így csak észszerű szükségből kérhetünk valamit; viszont nem is kell a végső szükség esetét bevárni, amikor már másképp nem is segíthetnek rajtunk. Mivel pedig csak az előljáró révén szabad a lelkibarátokhoz folyamodni, azért az előljáró feladata megállapítani, vajjon ténylegesen fennforog-e az észszerű szükség esete.

2. Csakis *jelen*, vagy rövidesen és biztosan bekövetkező szükség esetében fordulhatunk lelkibarátokhoz. Más szóval a szükség esetének valóban fenn kell forognia a jelenben, vagy legalább is belátható időn belül biztosan kell előállnia. Nem szabad a jövőben *esetlegesen* bekövetkező szükségéről előre gondoskodni, és ezért lelkibaráthoz folyamodni. Ha pl. jelenleg valaki beteg és orvosságra van szüksége, ezt szabad kérnie. De közölünk senki sem kérheti, hogy számunkra nagyobb mennyiségű élelmiszert vásároljanak, mert a közeljövőben *esetleg* kitörő háborúban bizonyára nehéz lesz azokat beszerezni. Ha a szükség a közeljövőben biztosan előáll, akkor szabad már most lelkibaráthoz folyamodni. Így pl. látom, hogy a rendház teteje rövidesen biztosan összedül, már most kérhetem valakinek anyagi támogatását, — még mielőtt a javítási munkákat megkezdénék.

3. Akkor sem fordulhatunk lelkibaráthoz, ha az apostoli intézőnél még meg nem határozott célú pénzádományok vannak, amelyekből a szóbanforgó szükségén segíteni lehetne. Amint már láttuk, ha a pénzalamizsnát bizonyos meghatározott célra kapjuk, akkor nem szabad másra fordítanunk, mert az tulajdonképpen még az adományozó tulajdonát képezi. Ha azonban általánosságban, minden meghatározott cél nélkül kapunk alamizsnát, ezt természetesen a szükséghez mérten szabadon használhatjuk fel. Amíg tehát ilyen meg nem határozott pénzádomány áll rendelkezésünkre az apostoli intézőnél, nem vehetjük igénybe a lelkibarátok szívességét. Hasonlóképpen nem tehetjük ezt, ha a fölösleges alamizsnából már kifizettük a szükséges dolgok árát, és most csak helyébe kérünk újabb pénzádományt. Pl. megcsináltattunk egy eltört ablaktáblát, az árát az apostoli intéző a

meglévő adományokból már kifizette, és most megkérnénk valakit, hogy a megcsináltatott ablak árát fizesse ki nekünk. Ezt csak abban az esetben tehetnénk meg, ha a kifizetett pénznek más meghatározott rendeltetése lett volna, és csupán a sürgősség miatt adtuk ki abban a reményben, hogy valamely lelkibarád majd pótolni fogja a hiányt.

4. Negyedszer csak olyan esetben fordulhatunk lelkibarádhoz, amikor a valóban szükséges dolgot szerény koldulással egyáltalában nem, vagy csak nagyon nehezen lehet megszerezni. De ha alázatos kéregetéssel közvetlenül és könnyen beszerezhetjük, akkor a lelkibarádot igénybe venni nem szabad, mert ilyen esetben már nem forog fenn az észszerű szükség esete; van más, megfelelőbb mód annak megszerzéséhez, t. i. a koldulás. Akkor sem fordulhatunk lelkibarádhoz, ha munkánk árából szerezhető be a szükséges dolog, mert ez a mód sokkal illőbb, mint a másik.

5. Végző feltétel pedig, hogy *mi* szenvedjünk szükségget, és ne más. Ez rendszabályunk szövegéből közvetlenül következik. Más, azaz rendünkhöz nem tartozó egyének szükségleteinek fedezése miatt nem folya-modhatunk lelkibarádokhoz. De nemcsak rendünknek tagjait kell a rendhez tartozóknak tekintenünk, hanem mindazt, aki valamifélekép hozzánk tartozik, vagy azért, mert gondunkra van bízva (pl. beteg, vendég, tanuló, stb.), vagy azért, mivel az igazságosság vagy szeretet parancsa folytán róla gondoskodni tartozunk. Így pl. aki a nekünk tett szívesség miatt szenved valamilyen szükségget.

Jól meg kell azonban jegyeznünk, hogy az egyes testvérek sohasem fordulhatnak közvetlenül a lelkibarádhoz, de még az apostoli intézőhöz, illetve annak helyetteséhez sem. Ez kizárólag az előljárók dolga. Természetesen az előljáró ezt a jogát és kötelességét másra is átruházhatja. Ha tehát valakinek szüksége volna valamire, és ezt a zárda nem tudná beszerezni, az illető kérheti az előljárót, hogy vagy maga az apostoli intéző forduljon valamelyik lelkibarádhoz, vagy pedig engedje meg, hogy az illető maga keres-sen lelkibarádot.

Olyan körülmények között, amikor nem lehet az előljáró engedélyét egykönnyen kikérni, feltételezett engedéllyel is élhetünk. Ennek feltételei azonosak az I. fejezetben tárgyaltakkal.

147 Végül pedig óvakodjunk, nehogy közvetve folyamodjunk a lelkibarátok segítségéhez. Ez akkor lenne, ha nem kifejezetten kérnénk az illetőtől valamit, hanem mintegy rábeszéléssel győzzük meg, hogy nekünk milyen szükséges a szóbanforgó dolog és nem tudjuk megszerezni. Erre az illető jószívúságában már nem késlelkedik bennünket a jelzett dologgal meglepni. A beszerzésnek ez a módja mindenféleképpen tiltott, és ilyen esetben határozottan vétünk rendszabályunknak rendelkezése ellen.

Ha pedig a lelkibarát által felajánlott pénzösszegeből, a szükséges dolog megvétele után valami megmarad, ezt nem szabad önkényesen felhasználnunk, hanem az adakozó rendelkezésére kell bocsátanunk, és csak ha ő lemond róla, használhatjuk fel más célra.

Különbséget kell tennünk a lelkibarátok és az apostoli intéző, illetve annak helyettese által történő beszerzések között. A lelkibarát igénybevételnek feltételeit már láttuk. Csak akkor fordulhatunk hozzá, ha a dolog beszerzése *szükséges*. Az apostoli intézőtől, ill. helyettesétől nemcsak *szükséges*, hanem *hasznos*, de nem fölösleges dolgokat is kérhetünk. Másszóval kisebb ok is elégséges valamely dolog beszerzéséhez, ha azt az intéző szerzi meg, mintha idegenhez, azaz lelkibaráthoz kellene fordulnunk. Az apostoli intéző és helyettese ugyanis a Szentszéknek erre a célra rendelt pénzből fedezi a kiadásokat, sőt a Szentszék őt egyenesen erre a célra rendelte és nevezte ki. Ezzel szemben a lelkibarátokat esetről-esetre külön kell megkérni, és ilyenkor illik, hogy valóban szükséges és másképp megszerezhetetlen dologról legyen szó.

*

Két súlyos bűn terhe alatt kötelező parancsot találunk a IV. fejezetben: Az első megtiltja, hogy bármilyen pénzt elfogadjunk, a másik pedig meghagyja, hogy az előljárók aggódó szeretettel gondoskodjanak alattvalóik szükségleteiről.

V. FEJEZET.

A FOGLALKOZÁS MÓDJA.

A testvérek, akiknek Isten erőt adott a munkára, dolgozzanak híven és jószándékkal, de oly mértékben, hogy amíg a restséget, a lélek ellenségét, le akarják küzdeni, az imádság és áhítat szellemét — amelynek minden földi dolgot alá kell vetnünk — magukban ki ne oltsák.

A munka parancsa.

A munka az ember természetéhez tartozik. Nem **148** büntetésképen kapta az emberiség, mert Isten eredetileg is munkára teremtette az embert, akit „a Gyönyörűség paradicsomába helyezett, hogy művelje és őrizze azt.“¹⁾ A bűn következtében, igaz, már nem leljük oly könnyen örömről a munkában, „arcod verejtékével edd kenyeredet“, mondotta ugyanis az Úr²⁾ ősatyánknak, s azt az utódok sokszor kelletlenül végzik, úgy hogy Szent Pálnak már figyelmeztetnie kell a tesszalónikaiakat: „Aki nem akar dolgozni, ne is egyék.“³⁾ Pedig nem így kell ennek lennie. A lehetőséghez képest vissza kell állítanunk az eredeti állapotot: örömről kell lelnünk a munkában. Ez nem is fog nehézséget okozni, ha munkánkat nem nyűg és teherként, hanem egyedül Istennek dicsőítéséért végezzük.

Szent Ferenc Atyánk sem ad ebben a fejezetben újabb parancsot, amely különösképp kötelezne, hanem egyszerűen emlékezetünkbe idézi munkálkodási kötelezettségünket. Ő maga sem állhatta ki a lusta és henyélő testvért, akit megbélyegzően „légy testvérnek“ nevezett.

Noha rendszabályunknak ez az V. fejezete nem parancsolja különösképen a munkát, mégis nyomatékosan figyelmeztet munkálkodási kötelezettségünkre. Nem parancsolja a testi, vagy kézi munkát, hanem ál-

¹⁾ Móz. I. 2, 15.

²⁾ Móz. I. 3, 19.

talánosságban említi a munkát. Ebből következik, hogy mindannyian kötelesek vagyunk valamilyen munkát végezni, akár testit, akár szellemit. Azzal se védekezzék senki, hogy nem tud dolgozni, mert ha tényleg nem tudna, akkor még mindig megtanulhat bármilyen munkát, erre mindenki képes.

A főök, ami munkára készítet, nem más, mint a tétlenség elkerülése. S ez nemcsak az egész emberi társadalomra nézve káros, hanem egyúttal lelkünknek is kárát valljuk, ha henyélünk. „Lustaság az ördög párnája“, mondja egy régi közmondás, és valóban sohasem vagyunk annyira kitéve a kísértés és bűn veszélyének, mint amikor tétlenül töltjük az időt. Ezt már a bölcs is megállapítja: „A semmítetés sok gázagra tanít.“⁴⁾

Klerikusok munkája.

149 Bővebben foglalkoznak Általános Rendi Szabványaink a klerikustestvérek munkájával, ami nem feltűnő, hisz az ő helyes nevelésüktől függ az egyes tartományok és így az egész rend jövő élete.

Így többek között meghagyják, hogy senkit se engedjenek magasabb tanulmányokra, amíg az alsóbbakat sikeresen el nem végezte. Ezért kell mindenkinek előbb középiskolai érettségi vizsgálatot tennie, ezután legalább két teljes évig bölcseletet tanulnia, és csak ezután bocsátható a hittudományi tanulmányokra, amelyek legalább négy évig tartsanak.

Figyelmeztetnek továbbá, hogy különösen a szónoklattanban képezzék ki magukat alaposan a fiatal atyák, akik egyébként az egyetemes egyházi törvények szerint öt éven át évente vizsgázni tartoznak.⁵⁾

Valamennyi tanuló tartozik a közös karimán megjelenni.

A tanítások ideje alatt a testvérek ne foglalkozzanak kézi munkával. A vakációk idején azonban lehet őket kézimunkára fogni.

³⁾ Tessz. II. 3, 10.

⁴⁾ Sir. 33, 29.

⁵⁾ CIC. 590.

Klerikus testvéreket alamizsnagyűjtésre küldeni nem szabad.^{5a)} **150**

A vasárnapokon és a kötelező ünnepeken kívül a következő napokon szünetel a tanítás: Aquinói Szent Tamás, Szent József, Szent Bonaventura, Porciunkula, Szent Domonkos, Szent Klára és Szent Ferenc Atyánk ünnepén, valamint november 8-án B. Duns Scotus emlékére és tiszteletére. Továbbá minden csütörtökön; a ház közös lelkigyakorlatainak ideje alatt; december 24-től újévig; hamvazó szerdán és az előtte való hétfőn és kedden; virágvasárnaptól húsvét után való keddig bezárólag. Nyáron körülbelül hét hetes szünetet kell tartani. E szüneteken kívül minden egyes tartomány tanácsa külön határozhatja meg a szünnapokat, de úgy, hogy évente legalább 200 tanítási nap maradjon.

A szünnapokon a testvéreknek hosszabb felüdülés és gyakoribb séta engedélyezhető. A nyári szünetben naponta körülbelül két órát tanulmányokkal kell foglalkozniok, a többi időt imádságnak, lelkiolvasmányoknak szenteljék, és a magiszterek utasításai alapján más munkákkal is foglalkozhatnak. Ezen idő alatt csupán a megfeszített tanulás szüneteljen, úgy hogy kimerült szervezetüket mérsékelten pihentethetik ugyan, de e mellett ki ne oltsák a jámborságnak és imádságnak szellemét, amelynek mindent alá kell rendelniök.⁶⁾

Ne az áhítat kárára.

Amennyire káros a tétlenség és lustaság, ugyanannyira káros a túlzott munka, nevezetesen, ha az lelki-életünk előmenetelét akadályozná. Ettől óvta Szent Bernát III. Jenő pápát, egykori tanítványát, figyelmeztetve, ne adja magát egészen a munkának, hanem fordítson bizonyos időt az elmélkedő imának. És nem fogadta el az ellenvetéseket, amelyeket a pápa felhozott, amikre mások is szoktak gyakran hivatkozni, t. i. hogy munkájuk ezzel kárt szenved, stb., stb.

151

^{5a)} CIC. 623; CCGG. 102.

⁶⁾ CCGG. 255—267.

Szent Rendalapítónk ugyancsak jól tudta, milyen káros a lelkiéletre az agyonhajszolt munka. A lelkiélettel foglalkoznunk pedig elsőrendű kötelességünk. Éppen ezért rendszabályában figyelmezteti testvéreit, nehogy a túlzott szorgalomban az imádság szellemét kioltásák, amelynek mindent alá kell rendelni. Más helyről is ismerjük Szeráfi Atyánk felfogását ebben a pontban. Azt szerette volna, ha testvérei állandóan megosztanák egymás között az evangéliumi Mária és Márta szellemét és tevékenységét, tehát a munkát állandóan az imádság váltsa fel.

Ezt tartják szem előtt Általános Rendi Szabványaink is, amikor kimerítően foglalkoznak a testvérek munkájával. Egyrészt szigorúan megbélyegzik a semmivevést és tervszerű munkakerülést, amit büntetésekkel is sújtanak;⁷⁾ másrészt meghagyják, mindenki vegyen részt az istentiszteleten. (L. erre vonatkozólag a III. fejezetnél tárgyalta.)

152 Ezt a célt szolgálja az előírt csendtartás (silentium) is. Különös gondot kell fordítani, hogy elsősorban a templomban, sekrestyében és az azokat körülvevő helyiségekben a csendtartást tökéletesen megtartsuk. Semmi sem visszatetszőbb, mintha szent helyeken az áhítatos csendet hangoskodó beszéd, vagy általában zaj zavarja. De a rendház többi részeiben sem illő a fölösleges beszéd, ami a legtöbb bűn eredő csírája. Ha a szükség kívánja, szabad ugyan máshoz szólni, de történjék ez halkán, s főleg ne nyújtsuk beszélgetésünket a kelleténél hosszabbra. Jusson mindig eszünkbe, amit az evangélista feljegyzett számunkra az Úr Jézusról, aki akkor is, amikor saját magának legjobban használt volna beszédje, amelylyel, mint oly sokszor, lefegyverezte volna ellenségeit, „Ő pedig hallgat vala.”⁸⁾

Különösen az egymás szobájában való társalgást kell kerülnünk. Ezért tiltja a Szabványkönyv az egymás szobájába való járást. Kivételt képeznek természete-

⁷⁾ CCGG. 245.

⁸⁾ Mlk. 14, 61.

sen az előjárók és lektorok szobái, ahová az alattvalók mindig elmehetnek. Ha pedig ritkán beszélgetünk, kétszeresen fontos, hogy az a néhány szó, amit ilyenkor váltunk, kifogástalan legyen. Teljesen mellőznünk kell a kétértelmű vagy léha beszédet, de még inkább a testvéri szeretetet bármiképen sértő szót. És ha már a testvérekkel való érintkezésben óvakodnunk kell minden fölösleges beszédől, mennyivel inkább kell minden szót megfontolnunk, amit világiakkal váltunk. A csendtartást azonban nemcsak bizonyos esetekben kell megőriznünk, hanem lehetőleg egész nap, minden munka közben, különösen a közös munkáknál. Mi sem épületesebb látvány szerzetesek és világiak számára egyaránt, mint nagy tömeg embert látni egyazon munkát végezve, akik eközben is féken tudják tartani nyelvüket s a legszükségesebbeket is csak halkán mondják. Egyes szerzetesrendekben igen nagy súlyt helyeznek a csendhallgatásra, így pl. a trappisták jóformán sohasem beszélnek, munkaközben a legszükségesebb közölnivalókat jelekkel adják egymás tudtára. Habár a mi rendünkben az ily nagyfokú csendtartást nem is kívánja sem a rendszabály, sem a Szabványkönyv, a jó szerzetes sohasem fog a lelki tökéletesedésnek erről az eszközéről megfélekedni.⁹⁾

Mivel pedig „méltó a munkás a maga bérére,”¹⁰⁾ erről is intézkedik Szent Randalapítónk, amikor meghagyja:

Munkájukért pedig elfogadhatják a pénz kivételével mindazt, ami a maguk és testvéreik ellátására szükséges. Ezt azonban fogadják alázatosan, amint az Úr szolgálóihoz és a szent szegénység követőihez illik.

Munkabérünk.

Munkabérül elfogadhatunk a pénz kivételével bármit, amire saját magunknak vagy testvéreinknek szükségünk van. Régi jogászközmondás szerint azon-

153

⁹⁾ CCGG. 201—207.

¹⁰⁾ Luk. 10, 7.

ban: „quidquid monachus acquirit, non sibi, sed monasterio acquirit,“ vagyis bármit szerezzen a szerzetes, azt nem magának, hanem a kolostorának szerzi. Ezt a közmondást utóbb az egyetemes egyházjog is magáévá tette.¹¹⁾ Ha ez így áll valamennyi szerzetesre, mennyivel inkább áll Asszisi Szegegykájének fiaira. Általános Rendi Szabványaink e téren is intézkednek. Így meghagyják, hogy a bérül kapott alamizsna sohasem azé, aki kapta, hanem mindig az egész közösségé, még abban az esetben is, ha annak megszerzésében az illető egyéni tehetsége volt mérvadó. Kifelé pedig senki sem vállalhat munkát, hacsak az előjárók ezt külön meg nem engedik. Mivel pedig szegénységünknel fogva semmivel sem rendelkezhetünk, megtiltják, hogy bárki is valamilyen kézimunkát készítsen külső személynek ajándékképen.¹²⁾

Noha rendszabályunk munkabérről nem beszél, azért rögtön hozzátesszi, hogy azt *alamizsnaképen* kell elfogadnunk. Vagyis ezzel Szent Rendalapítónk azt akarja mondani, hogy munkánkért ellenszolgáltatásra igényt nem tarthatunk, nem léphetünk fel mint követelők munkaadónkkal szemben, másszóval a munkabér megadása vagy megtagadása egyedül a munkaadó jószívűségére van bízva, mi azt jogosan nem követelhetjük, és merően ellenkeznék állapotunkkal, ha az elmaradt munkabért bírói úton akarnánk behajtani.

154 E fejezetből kitűnik, hogy rendszabályunk szellemének sokkal jobban megfelel, ha munkánkkal szerezük meg a fenntartásunkhoz szükségeseket, mintha kizárólag koldulásból élnénk. A munka fájára vonatkozólag utasítás nincsen, vagyis bármilyen munkáért fogadhatunk el bért, a szellemiért épűgy, mint a testiért. Elfogadhatjuk azonban az istentiszteletekben kifejtett munkánkért, vagyis a hitoktatásért, igehirdetésért is. Ezt maga az Úr is meghagyta már az Ószövetségben papjainak, erre figyelmezteti Szent Pál is a korintusiakat: „Nem tudjátok-e, hogy akik a szen-

¹¹⁾ CIC. 580. §. 2.

¹²⁾ CCGG. 252—254.

télyben munkálkodnak, a szentélyből valókat eszik? és akik az oltárnak szolgálnak, az oltárról együtt részesülnek? Ép így rendelte az Úr azoknak is, akik az Evangéliumot hirdetik, hogy az Evangéliumból éljenek.“¹³⁾

Azt is láttuk, hogy ez a fejezet nem tartalmaz új parancsot. A munka parancsa ugyanis általános parancs, természeti törvény; a pénz elfogadásának tilalmát pedig már az előző fejezetben tárgyaltuk. Az itt elmondottak csupán jó tanácsok és figyelmeztetések, főleg, hogy a testvérek a restség és tétlenség elkerülése miatt szorgalmasan dolgozzanak, de csak úgy, hogy e miatt az imádságnak és az áhítatnak szellemét ki ne oltsák, mert ennek kell mindent alárendelniök.

---

¹³⁾ Kor. I. 9, 13—14.

VI. FEJEZET.

A TESTVÉREKNEK NE LEGYEN TULAJDONUK; AZ ALAMIZSNAGYÚJTÉS ÉS A BETEG TESTVÉREK.

A testvéreknek ne legyen semmi tulajdonuk, se házuk, se fekvőségük, sem egyéb birtokuk.

Semmit se tulajdonítsanak maguknak.

155 Szent Ferenc Atyánknak nagyon szívéen feküdt, hogy fiai valóban a legtökéletesebb szegénységben éljenek. Nem mulasztott el alkalmat, hogy ezt a kívánságát testvérei előtt minél gyakrabban ne említse és minél jobban ki ne fejtse, hogy minden félreértésnek elejét vegye, minden kibúvót megakadályozzon. A szerzeteseket egyéenkint kötelezi ugyan a szegénységi fogadalom, amely azonban még nem foglalja magában a rend szegénységét, és mint a többi szerzetesrendnek, elvben a mi rendünknek is lehetne tulajdona. Az egyes szerzetesek fogadalma még nem zárja ki a rend tulajdonjogát, mert a pénzen kívül sok más ingó és ingatlan birtoka lehetne. Ezt azonban Szeráfi Atyánk semmikép sem akarta. Ő a legtökéletesebb szegénységet akarta fiainak drága örökségül hagyni. Nézzük milyen ez a szegénység.

Szegénységünk meghatározása.

156 Rendünknek szegénységét a következőképen határozhatjuk meg:

Mind egyéenkint, mind közösségben Istenért való valóságos lemondás az anyagi javaknak polgári tulajdonjogáról és használati jogáról.¹⁾

Lássuk ezt részletekben. Vagyis nemcsak az egyén, hanem a közösség is lemond az anyagi javokról, mégpedig egyedül Istenért. Lehetne ugyanis más okból is lemondást gyakorolni, pl. ha valakinek tényleges szegénysége, nyomora miatt nincsen semmije, az kényszer miatt, elkeseredésből, vagy esetleg lustasága miatt mond le a javokról.

¹⁾ Petrus Marchant OFM: *Expositio Litteralis in Regulam S. Francisci*. Venetiis, 1715. p. 131. sq.

Továbbá *valóságos* lemondásról szoltunk, amely el-
lenkezik a pusztán lélekben való lemondástól, amely-
nél csupán *nem kívánjuk* a javakat, de a valóságban
esetleg mégis bírjuk őket.

Anyagi javakról mondunk le, tehát nem a szellemi és
lelki javakról, amelyeknek tulajdonjogát továbbra is
fenntartjuk magunknak. Így jogosan bírhatjuk to-
vábbra is és újonnan is megszerezhetjük magunknak
a kiváltságokat, kitüntetések, címeket és méltóság-
okat, de megtartjuk az életünkhöz és testi épségünkhöz
való jogot, személyünknek kijáró tiszteletet, nemkü-
lönben a szellemi képességeink fölött való tulajdonjo-
got, amelyeket más úgy sem gyakorolhat, és ame-
lyekről a valóságban nem is mondhatunk le soha.

Az anyagi javaknak *polgári* tulajdon- és használati 157
jogáról mondunk le. A polgári jogtól különbözik a
természeti jog, amely minden embert kötelez a lét-
fenntartáshoz szükséges anyagi javak használatára.
Erről a jogról senki sem mondhat le.

Lemondunk nemcsak a *tulajdonjogról*, hanem a *hasz-
nálati jogról* is. Csupán az egyszerű és az előljá-
rók akarátától mindenkor függő tényleges használatot
tarthatjuk meg, amely mindenkor a jogos tulajdonos-
nak beleegyezésével történik.

Mindezeket röviden összefoglalva tiltott tehát az
anyagi javak polgári tulajdonjoga és használati jogá-
nak gyakorlása, nemcsak az egyes szerzetesek szá-
mára, hanem az egész rend számára is, az egyes tar-
tományokat és kolostorokat nem kivéve. Így hatá-
rozták meg ezt a pápák, akik rendszabályunkat hiva-
talosan és apostoli tekintéllyel magyarázták, neveze-
tesen a már többször említett IX. Gergely, III. Mik-
lós és V. Kelemen. IX. Gergely Szent Ferenc Atyánk-
nak még bíboros korában volt legbensőségebb ba-
rátja, a másik kettő pedig a mi szerzetesi családunk-
ból került a pápai trónra, tehát nem volt ismeretlen
előttük rendünknek szelleme, amelyet Szent Rend-
alapítónk hagyott ránk. Számunkra tehát az anyagi
javaknak csupán egyszerű használati joga marad. Ez-
zel kell részletesebben foglalkoznunk.

158 Az életünk fenntartásához, valamint állapotbeli kötelességeinknek fennakadás nélkül való elvégzéséhez szükséges anyagi javakat nyugodtan használhatjuk, ha azok tulajdonjoga a használattal nem száll ránk, és az előljáró engedélye is meg van hozzá. Aki ezeket nem tartja szem előtt, és az előbb említett körülmények valamelyikét figyelmen kívül hagyja, általában háromféleképen vétkezhetik. Vagy szegénységi fogadalma ellen, ha ugyanis valamely tárgyat nemcsak használ, hanem fölötte tulajdonjogokat is gyakorol, amint azt az első fejezet tárgyalásánál láttuk. Amennyiben pedig a tárgy megmarad az eredeti jogos tulajdonos birtokában, de a szerzetes ezt előljárója engedélye nélkül használja, akkor szegénységi fogadalma ellen nem vét ugyan, azonban a birtokbitorlás bűnét követi el (peccatum proprietatis, proprietarius), amelyért az Általános Rendi Szabványok különböző büntetésekkel írnak elő.²⁾ Felsorolják azonban az eseteket is, amelyekben a szerzetes a meghatározott büntetéseket magára vonja. Így elsősorban a tiltott pénzhasználat által,³⁾ továbbá, aki könyveket vagy más tárgyakat, amelyeknek használatára az előljáróktól engedélyt kapott, a kolostoron kívül, világi személyeknél helyez el.⁴⁾ De azokat is sújtják, akik előljárói engedély nélkül valamely tárgyat készakarva elrontanak, elajándékoznak, eladnak, elcserélnek, az előljáró elől eldugnak vagy más testvértől elvesznek.⁵⁾ Ez utóbbi esetben azonban rendesen a szegénység ellen is vétenek, amint azt már az első fejezet tárgyalásánál láttuk, mert tulajdonjogokat gyakorolnak. Végül a lopás bűnét is lehet elkövetni, ha valaki előljárójának engedélyével ugyan, de a jogos tulajdonos tudta nélkül használ valamilyen tárgyat, amely esetben azonban birtokbitorlást nem követ el. Amennyiben pedig valaki mind előljárói engedéllyel, mind a tulajdonos tudtával használ valamely tárgyat, amelynek használata teljesen fölösleges vagy hiába-

²⁾ CCGG. 370.

³⁾ CCGG. 232.

⁴⁾ CCGG. 286.

⁵⁾ CCGG. 290. 302.

való, akkor csupán a szegénység ellen vét, lopást vagy birtokbitorlást azonban nem követ el. Az előljáró engedélye ez esetben ugyanis észszerűtlen és meg nem engedett, de mindamellett érvényes.

Mindebből kitűnik, hogy az előljárók semmiesetre sem engedhetik meg szerzeteseiknek valamely tárgynak korlátlan vagy visszavonhatatlan használatát, legkevesebbé a pénzét, mert ezzel az illetőt állandó súlyos bűnveszélynek teszik ki, amennyiben ez esetben a gyakorlatban tulajdonjogot jelentene az ilyen használat, jöllehet elméletben nem tulajdonos, és így nem is birtokbitorló. A múlt tapasztalatai mutatják, hogy rendünkben ez a korlátlan használat okozta mindig a szerzetesi élet lanyhulását és ez tett szükségessé reformokat. A szegénység története volt mindig egyúttal rendünknek története is. 159

Mivel sokféleképen lehet valamely tárgyat használni, felmerül a kérdés: vajjon rendünkben melyik a megengedett használati mód?

Általában háromféle használati módról beszélhetünk. Gazdag vagy bőséges, közepes és szegény vagy inséges használatról. A gazdag, vagy inkább bőséges használatot leginkább a gazdagok háztartásában találjuk. Használati tárgyaik, berendezésük és felszerelésük mindenben előkelő, fényűző, a pompának bizonyos jelét mutatja. Minden meglehetősen bőségben áll rendelkezésükre. Ezzel szemben a szegényes használatot, jobban mondva az inséget, a legegyszerűbb néposztálynál találjuk. Ők a legszükségesebb dolgokban is hiányt szenvednek, tárgyaik fölöttébb egyszerűek, sokszor kezdetlegesek, maguk gyártották, az előkelőségnek, pompának minden nyoma nélkül. Mindenek előtt pedig a hiány, az inség az, ami náluk szembe-tűnik. 160

A kettő között kell a közepes használati módot keresnünk. Leginkább az egyszerűbb középosztálynál találjuk a tárgyaknak és berendezéseknek ezt a fajtáját. A szükséges dolgokban nem szenvednek hiányt, de nem is bővelkednek bennük. Fölösleges dolgokat ritkán találunk. Háztartásukban az egyszerűség, cél-

szerűség a szembetűnő. Fényűzést, pompát náluk hiába keresünk.

Az ilyen közepes használati mód az, ami szerzeteseknek megengedett. Hiányt nem kell szenvednünk, de óvakodjunk a fölöslegtől. Használati tárgyaink, berendezésünk, bútortatunk legyen egyszerű, minden hiúságtól, fényűzéstől mentes. Főleg pedig ne bővelkedjünk semmiben. Ha ezeket tartjuk szem előtt, rendszabályunk szellemében élünk és korántsem vétünk fogadott szegénységünk ellen. Inkább szenvedjünk egyes dolgokban hiányt, semhogy bővelkedjünk. A bőség, és főleg a fényűzés sehogyan sem illik szegénységi állapotunkhoz.

161 Ha valamiben szükséget szenvedünk, nyugodtak lehetünk, még akkor sem vétkezünk, ha emiatt esetleg munkánk nem haladna úgy, mint ahogy haladhatna, ha bőségesebben állnának anyagiak rendelkezésünkre. Vigasztaljon ilyenkor az a tudat, hogyha majd jobb viszonyok közé kerülünk, hamarosan ki fogjuk pótolni az elmaradt eredményt. Bőség és fényűzés azonban sohasem indokolt vagy jogos, azt rendházainkból és azok környékéről feltétlenül száműznünk kell.

Ha azonban valamely rendházban a dolgok bősége vagy azok előkelősége miatt a hozzánk illő szegénység nem volna meg, úgy csupán azok a rendtagok vétkeznek a szegénység ellen, akiknek kötelessége lett volna ezt a visszaélést megszüntetni és azt elmulasztották, vagy akik könnyen megakadályozhatták volna és ezt elmulasztották. Nem vétkeznek azok, akik erről semmit sem tehetnek. Valamely rendházban a szegénység megtartása mindig az illetékes előljáró dolga, az ő ítélete lesz a mérvadó. Ha ítélete helytelen, akkor ő vétkezik, de nem a testvérek, akiknek kötelességük engedelmeskedni és magukat mindenben az előljárókra bízni.

162 Vannak azonban bizonyos dolgok, amelyek használata rendünk szerzetesei számára tilosak. Így rendszabályunk kimondottan tiltja a pénz, a cipő, az előkelő ruha és a lovaknak lovaglásra való használatát. (A legtöbb szabálymagyarázó ötödiknek a pénz elfogadására a közvetítő személy használatát is ide so-

rolja, ez azonban részben az elsőbe úgyis beleért-
hető, részben pedig a fogalmak sem fedik egymást
egészen. Magyarul inkább azt mondjuk: *felhasznál*
valakit valamire, míg tárgyat egészen másképp szok-
tunk használni, mint személyt. Ezért ezt itt mellőz-
zük.)

A rendszabályunkat magyarázó V. Kelemen pápa
ezenkívül még öt dolognak használatát tiltja. Még-
pedig: nem lehet állandó jövedelmünk, ami gondtalan
megélhetést biztosítana számunkra, mivel mindig az
esetlegességnek kell kitéve lennünk. Nem szabad pe-
reskednünk, nem lehetnek nagy és ékes templomaink
vagy nagyon drága és értékes templomi felszerelé-
seink. Továbbá ne legyen nagy kertünk, magtá-
runk, szőlőnk, stb., de zárdáink se legyenek feltű-
nően nagyok és szemmelláthatóan előkelőek. Végül
pedig nem fogadhatunk el örökségeket és nem mű-
ködhetünk közre végrendeletek és hagyatékok rende-
zésénél.⁷⁾

Ha a fenntartásunkhoz szükséges élelmek előterem-
tésére tartunk is állatot, kertet, nem tarthatunk
egész csordát vagy nyájat, mert ezzel megélheté-
sünk biztosítva lenne. Tarthatunk néhányat, ami még
nem zárja ki szegénységünket. Hiszen a szegény em-
bernek is lehet egy-egy tehene vagy hízója, és ha
már az sincsen, akkor igazán a legszegényebbek
közé számít, aki majdnem a koldussal egyenlő. De
kertjeink sem lehetnek túlnagyok, csak amennyi né-
hány konyhakerti növény termelésére elegendő. A
kert inkább a szellemi munkát végző szerzetesek
felüdülő helye legyen, mint nagyszabású gazdaság.

A szükséges dolgokat tehát csak használhatjuk, mi-
ként a koldus és vándor is használja a vendéglátó
által rendelkezésére bocsátott holmikat, anélkül azon-
ban, hogy azok tulajdonába átmennének. A tulajdon-
jog mindig az eredeti gazdánál marad. Mi csak hasz-
náljuk azokat. Kérdés most már, hogy az általunk
használt tárgyak kinek a tulajdonát képezik?

⁷⁾ Exivi.

164 A mai életviszonyok között már alig akadhatunk olyan dologra, aminek nem lenne gazdája, tulajdonosa. Mivel a használatunkra bocsátott dolgoknak mi nem lehetünk tulajdonosai, ezért ezek a dolgok mindig az eredeti tulajdonos tulajdonát képezik, vagyis azé, aki rendelkezésünkre bocsátotta azokat, így a fölöttük való rendelkezési jog is őt illeti. Ha pedig bármily okból az illető nekünk adományozza ezeket, azaz lemond a tulajdonjogról a mi javunkra, amint azt a legtöbb esetben látjuk, a tulajdonjog átszáll a pápára, vagyis jobban mondva az apostoli Szentszékre. Ennek a vagyonnak kezelése pedig, mint már a IV. fejezet tárgyalásánál láttuk, az apostoli biztos feladata. Tehát ő szerepel, mint a jogos tulajdonos megbízottja, cselekedetét nem a rend, hanem az apostoli Szentszék nevében teszi. Így vásárolhat, eladhat, szerződéseket is köthet, munkabéreket kifizethet, ha mindezeket a rendház érdekei szükségesnek tartják. A rendház elöljárója, vagy annak tagjai azonban ezeket semmi esetre sem tehetik.

De nemcsak a használatunkra átengedett ingó dolgok tulajdonosa a Szentszék, hanem az ingatlanoké is. Így zárdáink, templomaink, kertjeink tulajdonosa hasonlóképen az apostoli Szentszék, hacsak az alapítók a tulajdonjogot maguknak fenn nem tartották.

Csere, ajándék.

165 Már láttuk, hogy rendünknek egyetlen szerzetese sem köthet adás-vételi szerződést. Ha ilyen szükségessé válnék, azt egyedül az apostoli biztos teheti, aki azt a Szentszék és nem a rend nevében teszi. Azt is láttuk már, hogy a használatunkra bocsátott tárgyakat nem szabad elcserélnünk vagy elajándékoznunk. Nem lesz azonban fölösleges ez utóbbival kissé részletesebben foglalkoznunk, mert a gyakorlatban többször fordul elő az apróbb csere-bere.

Eleve meg kell állapítanunk, hogy minden olyan csere, ami polgári jogi következményekkel jár, tehát a cserekereskedés, szerzetünknek teljesen tiltott. Mert

az nem más, mint a kereskedés egy fajtája, ami csakis a tárgy tulajdonosának a joga. Szükség esetében az apostoli biztos természetesen ezt is teheti, akárcsak a rendes adás-vételt.

Lehet azonban pusztán természetes cseréről beszélni, amikor valamilyen tárgyat minden anyagi kötelezettség nélkül elcserélek egy másik, nekem hasznosabb tárgyért. Ha ez a renden belül történik, akkor az illető tárgy nem cserél gazdát, vagyis a tulajdonos nem változik, csupán a használatában történik változás. Ezt az előjárók engedélyével mindig megtehetjük, sőt a legtöbb esetben az engedély észszerűen feltételezhető.

Ha nem nagyértékű dologról van szó, akkor — ugyan- 166
csak előjárói engedéllyel — a renden kívülállókkal is lehet cserélni, mégpedig az apostoli biztos közbejötté nélkül is, amint azt III. Miklós pápa határozottan kijelentette.⁸⁾ Ha azonban a tárgy nem a Szent-szék tulajdona, hanem valamely harmadik személyé, akkor természetesen a tulajdonos beleegyezése is szükséges.

Így tehát az előjárók nyugodtan kicserélhetik az egyes házak között a készleteket, hiszen az adományozók azt általánosságban a testvérek szükségleteinek fedezésére adták. Úgy használják tehát fel, amint az nekik legjobban megfelel. Könyvek elcserélése vagy elajándékozása még az egyes házak között is, Általános Rendi Szabványaink rendelkezése szerint, csakis a tartományi tanács beleegyezésével lehetséges.⁹⁾ A nagyobb értékű tárgyak elcserélését vagy elajándékozását külön határozatok szabályozzák.¹⁰⁾

A mondottakból szinte önmagától következik a szabály arra az esetre, ha valakinek kapott vagy remélt 167
jókért viszonzásul figyelemből valamit adunk. Ha kisebb értékű dologról van szó és a renden belül történik az ajándékozás, akkor előjárói engedéllyel lehet-

⁸⁾ Exiit.

⁹⁾ CCGG. 285.

¹⁰⁾ CCGG. 289

séges. Renden kívül kisebb értékű tárgyakat az apostoli biztos közbejötté nélkül is ajándékozhatunk vagy cserélhetünk, hacsak nem más a tulajdonos. Értékes tárgyakra vonatkozólag ugyancsak történt intézkedés.¹¹⁾

Az előjáróknak azonban legalább feltételezett engedélye mindenkor szükséges. Tehát nagyon helytelenül cselekszik az a testvér, aki — ha pl. több szentképet kap valakitől (nem előjárótól!) azért, hogy azokat elossza — ha ezeket az előjáró tudta nélkül osztja szét, gondolva, hogy a tulajdonos akaratának megfelelően cselekszik. Az ilyen csupán saját akaratától függő ajándékozás ugyanis nem egyéb, mint tulajdonjognak gyakorlása, amit birtokbitorlás nélkül kisebb testvér nem tehet.

Szent Ferenc Atyánk nemcsak eltilt a tulajdonjogtól, hanem megadja nekünk az állapotunkhoz illő életformát. Megmondja, miként tekintsük a használatunkra bocsátott dolgokat, hogyan szerezzük meg a fenntartásunkhoz szükséges holmikat:

Hanem mint idegenek és jövevények e világon, szegénységben és alázatosságban szolgáljanak Istennek. Bizalommal menjenek alamizsnát kéregetni. Ne szégyeljük magukat, mert az Úr miérettünk lett szegény e földön.

A koldulás.

- 168** Az Úr Jézus példája lebegett Szeráfi Atyánk szeme előtt, aki érettünk szegénnyé lett, bár gazdag volt, hogy az ő szegénysége által mi gazdagok legyünk.¹²⁾ Azt akarta, hogy testvérei is ilyen szegényekké legyenek és mások jószívűségére legyenek utalva, mint idegenek és jövevények, akik azelőtt rendesen pénz nélkül utaztak és a jószívű emberek vendégszeretetére hagytakoztak. Nekünk is így kell élnünk. Ha nem is vagyunk kötelesek házról-házra járva, kéregetve valamennyi szükségletünket kielégíteni, de a

¹¹⁾ CCGG. 254. 290. 298.

¹²⁾ Kor. II. 8, 9.

koldulás valamely fajtájára kötelezve vagyunk, amint azt a két rendszabálymagyarázó pápa, III. Miklós¹³⁾ és V. Kelemen¹⁴⁾ határozottan kimondja.

Koldulásból, vagyis alamizsnából élni úgy is lehet, **169** hogy nem mi megyünk kéregetni, — ez ugyanis a szó szoros értelmében vett *koldulás*, — hanem hogy az adakozók hozzánk hozzák alamizsnáikat. Így tehát, ha ellátásunk nincsen biztosítva, hanem csakis a jószívű emberek adakozásától függ, akkor tulajdonképpen már is eleget tettünk rendszabályunknak. Ezért akarta Szent Rendalapítónk, hogy munkánk bérét is alamizsnaként fogadjuk el. Ha pedig az ilyen természetű, vagyis az önként felajánlott alamizsna elmaradna, akkor nem kell restelnünk házról-házra járva kéregetni és a szükségeseket ily módon beszerezni. A koldulást nem kell szégyelnünk, mert maga az Úr is koldusnak neveztetni magát a zsoltárossal.¹⁵⁾ Életében, nyilvános működése alatt csakis alamizsnából élt. Nem szégyenkezett Zakeustól szállást,¹⁶⁾ a szamariai asszonytól vizet¹⁷⁾ kérni, sőt még a keresztfán is ellenségeitől kért inni¹⁸⁾ és idegen sírba temettette magát.¹⁹⁾ Ő maga pedig biztosított bennünket, nagy jutalomban lesz részünk, hogyha őérette elhagyjuk mindenünket: „Bizony mondom nektek, senki sincs, aki elhagyja házát, szüleit, testvéreit, feleségét vagy gyermekeit az Isten országáért, és ne kapna ebben az időben sokszorta többet, a másvilágon meg az örök életet.”²⁰⁾ Vagy másutt: „Százannyit nyer most ebben az időben.”²¹⁾

Nem kell tehát félnünk és aggódnunk helyzetünk bizonytalansága miatt. Erről is maga az Úr nyugtat meg: „Nézzétek az ég madarait, hogy nem vetnek,

---

¹³⁾ Exiit.

¹⁴⁾ Exii.

¹⁵⁾ Zsolt. 39, 18.

¹⁶⁾ Luk. 24, 5.

¹⁷⁾ Ján. 4, 7.

¹⁸⁾ U. o. 19, 28.

¹⁹⁾ Mt. 27, 60.

²⁰⁾ Luk. 18, 29—30.

²¹⁾ Mk. 10, 30.

nem aratnak, sem csűrökbe nem gyűjtenek és a ti menyei Atyátok táplálja azokat. Nem értek ti többet azoknál? És a ruházatról mit aggódtok? Nézzétek meg a mezők liliomait, mint növekednek, nem dolgoznak és nem fonnak, pedig mondom nektek, hogy Salamon minden dicsőségében sem volt úgy öltözve, mint egy ezek közül.“²²⁾

Szent Ferenc Atyánk is megígérte fiainak, hogy ameddig példát adnak a világnak, addig a világ táplálni is fogja őket, de ha ettől eltérnek, akkor az alamizsna is el fog maradni.

- 170** Az alamizsnát azonban mindig alázattal kérjük, sohasem követelődzve. Ez nemcsak illetlenség, de jogunk sincs hozzá. A jószívűséget senki sem parancsolhatja az embereknek; azt ki kell érdemelnünk. Ha pedig koldulás közben megaláztatások érnek, a világért se keressük a magunk igazát; inkább örüljünk, hogy méltók lehettünk Krisztus nevéért gyalázatot szenvedni.²³⁾

Az annyira ajánlott és megparancsolt szegénységet Szent Rendalapítónk három súlyos érveléssel támasztja alá:

Ez a tökéletes szegénység fönsége, amely titeket, drága testvéreim, a mennyország örököseivé és királyaivá rendelt, földiekben szegénnyé, de erényekben gazdagokká tett. Ez legyen a ti örökségetek, amely elvezet az élők földjére. Ehhez szívvel-lélekkel ragaszkodjatok, drága testvéreim. Az Úr Jézus Krisztus szent nevéért ne legyen soha semmi tulajdonotok e világon.

Szegénységünk indítókai.

- 171** Ebben a mondatban Szeráfi Atyánk mintegy kiönti szívét az annyira szeretett szegénység magasztalására. Három okot említ, amiért szeretnünk kell a szegénységet.

²²⁾ Mt. 6, 26. 28—29.

²³⁾ Ap. csel. 5, 41.

Először, mert a mennyország örököseivé és királyaivá tesz. Örökösökké: „Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa,”²⁴⁾ és királyokká: „Bizony mondom nektek, hogy ti, kik engem követtetek, az újjászületéskor, midőn az Emberfia az ő fölségének trónján fog ülni, ti is tizenkét széken fogtok ülni, ítélvén Izrael tizenkét nemzetsége felett.”²⁵⁾

Másodszor, ha szegényekké lettünk földi kincsekben, erényekben annál gazdagabbak leszünk. A gazdagság már nem egy embernek okozta romlását. Ezért indokoltan mondja az Úr: „Jaj nektek gazdagok! mert megkaptátok vigasztalástokat.”²⁶⁾ A szegénység által azonban egyre jobban növekszik az isteni Gondviselésbe vetett bizalmunk; nem kell annyi földi dologgal törődnünk, több időnk marad az örök dolgokkal való foglalkozásra, s így erényeink egyre gyarapodnak.

Végül pedig nem szabad elfelejtenünk, hogy ez a legbiztosabb út, amely elvezet az élők földjére: „Mindaz, aki elhagyta házát... vagy földjeit az én nevemért, százannyit kap és az örök életet fogja örökölni.”²⁷⁾ Ezért figyelmeztet Szent Atyánk, hogy ezt a tökéletes szegénységet tökéletesen magunkévá tegyük, ne akarjunk rajta kívül semmit az ég alatt — vagyis a földön — bírni, és mindezt egyedül a mi Üdvözítőnkért, az Úr Jézus Krisztusért!

Miután pedig a világhoz és a földi dolgokhoz való viszonyunkat már rendezte, hátra marad a testvérek egymásközötti viszonyának rendezése:

És bárhol tartózkodjanak a testvérek, ha összetalálkoznak, tanúsítsanak egymás iránt kölcsönös szeretetet, egyik a másiknak bizalommal mondja el a maga baját, mert ha az édesanya szeretve-szereti édesgyermekét, mennyivel bensőbben kell szeretnünk és ápol-

²⁴⁾ Mt. 5, 3.

²⁵⁾ Mt. 19, 28.

²⁶⁾ Luk. 6, 24.

²⁷⁾ Mt. 19, 29.

nunk lelki testvérünket. Ha pedig valaki közülük megbetegszik, a többi úgy szolgáljon neki, amint kívánnák, hogy mások kiszolgálják őket.

A testvéri szeretet.

172 És akárhol tartózkodjanak a testvérek, mindenütt tekintsék magukat igazi testvéreknek, akik a jót és rosszat egyaránt megosztják egymással. Bennünket még erősebb kötelék fűz egymáshoz, mint az édestestvéreket. Szeretetünknek az édesanyai szeretetnél is nagyobbnak kell lennie. Az édesanyai szeretetről mondják, hogy a legnagyobb szeretet a földön. És valóban az is. A mi szeretetünk azonban nem földi, természetes, mint az édesanyai, hanem természetfeletti. Az első a természet követelménye, ez utóbbit azonban maga Isten parancsolja nekünk: „Új parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket, hogy ti is úgy szeressétek egymást.”²⁸⁾ Többször is ismétli Údvözítőnk: „ezt parancsolom nektek, hogy szeressétek egymást.”²⁹⁾ És az első keresztyényeket valóban erről ismerték meg a pogányok, akik csodálkozva kiáltottak fel: nézzétek, hogyan szeretik egymást! Pedig nem csodálatos, hiszen ezért imádkozott az Úr Jézus főpapi imájában: „Szent Atyám! tartsd meg őket a te nevedben, kiket nekem adtál, hogy egyek legyenek, mint mi.”³⁰⁾ Mi pedig arra vagyunk rendelve, hogy Krisztus tökéletes követői legyünk, hogy mindenben Őt és apostolait kövessük. Nem hagyhatjuk tehát figyelmen kívül ezt a nagy szeretetparancsolatot.

A betegek.

173 A betegségben, amikor az ember önmagával tehetetlen, szorulunk rá leginkább mások segítségére és önfeláldozó szeretetére. Ezért Szent Rendalapítónk ismételten megemlékezik beteg testvéreiről. Saját maga tapasztalhatta, mennyire igényli a megértést és vágyódik a szeretetre. Az anyagi gondoskodásról már a IV. fejezetben intézkedett, itt a szeretetteljes ápo-

²⁸⁾ Ján. 13, 34.

²⁹⁾ U. o. 15, 17—12.

³⁰⁾ U. o. 17, 11.

lásról gondoskodik. Beteget nagyon nehéz kielégíteni, mert legtöbbnyire türelmetlen. De az ápolók nemkevésbé azok. Sokszor nem értik a beteg gyakran furcsa kívánságait. Ilyenkor nem segít más, mint a megértő szeretet, amely egyedül képes önmagát is kiüresíteni, csakhogy máson segíthessen. Mint már fentebb a IV. fejezet tárgyalásánál láttuk, Általános Rendi Szabványaink szigorúan meghagyják az előjáróknak, hogy gondoskodjanak a beteg testvérek szükségleteiről. Itt nemcsak az előjáróknak szól a parancs, hanem minden egyes testvérnek. A mérték pedig, amely szerint szolgálniuk kell a beteg rendtársakat, önmaguk kívánságai. Ha saját magukat képzelik a beteg helyzetébe, akkor érthetik meg legjobban annak minden kívánságát. Ha netán az előjáró valamely oknál fogva elhanyagolná a beteg testvérekről való gondoskodást, akkor a többi testvérnek kell ezt megtennie. Nem mondhatják, nem az ő dolguk.

Az előjárók természetesen különleges gonddal tartoznak a betegről gondoskodni, nemcsak anyagi, hanem lelki tekintetben is. Főleg, ha a betegség súlyos volna, ne mulasszák el a beteget kellő időben a szentségekkel ellátni. Nagyon szomorú lenne, ha a kolostorban kellene valakinek a szent Útravaló nélkül távoznia erről a földről. És még szomorúbb lenne, ha ez valakinek hanyagsága, nemtörődömsége miatt történék.³¹⁾

Azonban nemcsak az előjárót illetik ezek a figyelmeztetések, hanem magát a beteget is. Ő is tanulja meg betegségét türelemmel, alázattal és odaadással viselni. Szenvedéseit ajánlja fel a saját és a világ bűneiért, amint az Úr is a mi betegségeinket viselte. Kisebb fajtájú rosszsullét miatt ne érezze magát azonnal minden szerzetesi fegyelem alól felmentettnek. Ne kívánja a legjobb orvosokat és legdrágább gyógyszereket, amelyek elképzelése szerint csálhatatlanul segítenek baján. Ritkán múlik a betegség gyors megszűnése a gyógyszeren! Az orvos amúgyis megtesz

³¹⁾ CCGG. 338—345.

mindent, hogy betegét minél hamarább talpraállítsa és az előjáró is minden bizonnyal hasonló szándékú. Anyagiakban aligha fog fukarkodni, ha rendtársának egészségéről van szó. Arról se feledkezzék meg a beteg, hogy szegénységi fogadalmat tett. Előkelő, drága szanatóriumi vagy gyógyfürdői kezelés szegénységi állapotunkkal összeegyeztethetetlen, hiszen az emberiség túlnyomó többsége sem engedhet meg magának ilyen költséges gyógykezelést. Végül pedig, ha a beteg nem kapna meg valamit rögtön, ez még koránt sem jelenti, hogy saját maga megszerezheti mindazt, ami véleménye szerint gyógyulásához szükséges. Rendszabályunk IV. fejezete a beteget is kötelezi!

A nem betegek pedig látogassák, vigasztalják és ápolják beteg testvéreiket odaadó szeretettel. Gondolják meg, hogy „amit egynek e legkisebb atyámfiai közül cselekedtetek, nekem cselekedtétek,”³²⁾ mondotta Üdvözítőnk, tehát jutalmuk sem fog elmaradni. Ők is hallani fogják: „Jőjjetek Atyám áldottai, vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot, mert beteg voltam, és meglátogattatok engem.”³³⁾

*

A hatodik fejezetben két súlyos bűn terhe alatt kötelező parancs van: 1. a testvéreknek ne legyen semmi tulajdonuk, és 2. hogy szolgáljanak beteg testvéreiknek, amint kívánnák, hogy mások őket kiszolgálják. Három figyelmeztetést is tartalmaz a jóra: 1. Szívesen és ne szégyenkezve menjenek a testvérek koldulni, 2. szívvel-lélekkel ragaszkodjanak a szegénységhez és ne kívánjanak soha semmi tulajdont e világon, valamint 3. ha összetalálkoznak, tanúsítsanak egymás iránt kölcsönös szeretetet és egyik a másiknak bizalommal mondja el a maga baját.

---

³²⁾ Mt. 25, 40.

³³⁾ U. o. 34, 36.

VII. FEJEZET.

A SÚLYOSAN VÉTKEZŐ TESTVÉREK FELOLDOZÁSA.

Ha valaki a testvérek közül, az ördög kísértése folytán súlyosan vétkezett, tartozik minél előbb, minden késedelem nélkül tartományfőnökéhez folyamodni az olyan bűnök feloldozásáért, amelyekről a testvérek határozata alapján egyedül a tartományfőnök oldozhat fel. Ha a tartományfőnök pap, a bűnösnek szánakozással szabjon elégtételt. Ha nem pap, a szükséges hatalmat ruházza át legjobb belátása szerint a rend más papjára.

Az ördög kísértése.

Aki a szerzetbe lép, az a tökéletes életre törekszik. **175**
Ez nem jelenti azonban, hogy az illető a tökéletességet rögtön eléri. Sokan vannak, akik életükben sohasem érik el. De azt még sem lehet róluk állítani, hogy nem törekszenek a tökéletességre. Sokan törekszenek, és törekvés közben megbotlanak, elesnek, másokba ütköznek és nehezen tudnak ismét továbbhaladni a tökéletességek útján.

Ezt Szeráfi Atyánk is jól tudta. Tudta, hogy rendjében nem angyalok, hanem emberek lesznek, akiket a sátán megkívánt magának, hogy megrostálja őket, mint a búzát.¹⁾ Azért arra az eshetőségre is számított, hogy valaki testvérei közül vétkezik, és ezzel a többi testvérnek botránkozásra ad alkalmat. Ezért akarja, hogy a nyilvánosan vétkezők, nyilvánosan adjanak elégtételt bűneikért, hogy így a többi meg ne botránkozzék, hanem látva ennek vezeklését, hamarosan megbocsásson neki. A bűnösnek is könnyebb lesz, ha nyilvános bűnéért nyilvánosan vezekelhet, legalább vigasztalja az a tudat, hogy vétkéért eleget tett.

A mondottakból már kitűnik, hogy itt csakis nyilvánosan elkövetett bűnökről, még pedig súlyos bűnök-

¹⁾ Luk. 22, 31.

ről van szó. Titkos bűneinek kinyilvánítására senkit sem lehet kötelezni. Márpedig ebben az esetben nyilvánvalóvá válnék bűne, ha minden ilyen titkos esetben az illetékes elöljáróhoz kellene fordulnia.

Nézzük azonban, hogy milyen bűnök vannak fenntartva.

Fenntartott bűnök.

- 176** Fenntartott bűneseten azt értjük, hogy valamelyik elöljáró, akinek rendes joga a gyóntatók kinevezése, vagy büntetések kiszabása, bizonyos bűnök feloldozását magának tartja fenn. Tehát ezek alól a bűnök alól nem oldozhat fel bármely gyóntató, hanem csak a jog, vagy maga az elöljáró által külön meghatározott gyóntató.

Rendszabályunk szerint a tartományfőnökök bizonyos bűnök feloldozását maguknak fenntarthatják, de az egyetemes egyházjog intézkedése folytán ez a jog újabban csupán az általános rendfőnököt illeti tanácsával egyetemben, vagy az egész általános káptalant.²⁾

Az egyetemes egyházjog arról is intézkedik, hogy ne lehessen bármely bűnesetet fenntartani, hanem csak néhányat, legfeljebb hármat, négyet, mégpedig csak súlyos, nyilvános és pontosan meghatározott bűntényeket; ezeket is csak addig, ameddig ezt a nyilvános bűntény, vagy a megromlott fegyelem helyreállítása megköveteli.³⁾ Olyan eseteket, amelyeket az Apostoli Szentszék magának már fenntartott, vagy amelyeket az egyetemes jog is büntetésekkel sújt, a szerzet elöljárói maguknak nem tarthatnak fenn.

- 177** A fenntartások megszűnnek a következő esetekben:
1. Valahányszor olyan beteg gyónik, aki a házat nem hagyhatja el.
  2. Ha az illetékes elöljáró a feloldozást megtagadta volna és

²⁾ CIC. 896. CCGG. 350.

³⁾ CIC. 897.

3. ha a gyóntató véleménye szerint az illető nem folyamodhat egykönnyen az illetékes előjáróhoz, vagy ha ez nem történhetné a gyónási titok megsértése nélkül.⁴⁾

Jelenleg tehát csakis az általános rendfőnök tanácsával egyetértően, vagy az általános rendi káptalan tarthat fenn bizonyos bűneseteket. Meg kell jegyeznünk, hogy rendünkben *jelenleg* ilyen fenntartott bűneset nincsen.

A fenntartott bűnök alól való feloldozás.

A rendben fenntartott bármilyen bűneset alól rendes hatalmánál fogva az általános rendfőnök bárkit feloldozhat, az egyes tartományfőnökök pedig csupán saját alattvalóikat.⁶⁾

178

Minden egyes rendházban azonban az ott tartózkodó szerzetesek számának megfelelő számú rendes gyóntatót kell kinevezni, aki jog szerint feloldozhat a rendben fenntartott bűnesetek és büntetések alól is.⁷⁾

Valahányszor pedig valamely szerzetes lelkiismeretének megnyugtató végett valamely a megyéspüspök által meghatalmazott gyóntatónál végzi gyónását, akkor ez is feloldozhatja a rendben fenntartott bűnök és büntetések alól.⁸⁾

Ha pedig bármely oknál fogva valaki a rendházon kívül tartózkodik, ha joghatósággal bíró gyóntatónál gyónik, ez a rendben fenntartott bűnesetek alól is feloldozhatja.⁹⁾

Mindezekhez meg kell jegyeznünk, hogy ez csakis a fenntartott bűnesetekre vonatkozik, vagyis a gyóntató ilyen esetben a *bűn* alól oldozza fel a vétkes szerzetest, de nem oldozhatja fel akár az előjárók, akár a jog által kiszabott *büntetések* alól. Ez mindig és ki-

⁴⁾ CIC. 900.

⁶⁾ CCGG. 350.

⁷⁾ CIC. 518. CCGG. 346.

⁸⁾ CIC. 519. CCGG. 349.

⁹⁾ U. o.

zárólag az illetékes előjárók joga, amint azt később látni fogjuk.

Rendi büntetések.

179 Általános Rendi Szabványaink a büntetésnek bizonyos módját előre meghatározzák, amelynek alkalmazása az előjáróra van bízva. Nem lesz érdektelen ezekkel is megismerkednünk.

Először is kétféle büntetést kell megkülönböztetnünk, atyai és jogi büntetést. Az atyai büntetés semmiféle jogi következményekkel nem jár, nincs is annyira büntető jellege, mint inkább a bűnös megjavulását szándékolja. Ezt a helyi előjáró is kiszabhatja. Ha azonban a vétkes pap, akkor az előjáró csakis tanácsának beleegyezésével járhat el az illető ellen.¹⁰⁾ Ezek a következők:

1. A közösség előtti megintés, 2. nyilvános bocsánatkérés, 3. bőjtölés kenyéren és vizen, 4. térdelve való étkezés a közösség előtt, 5. hosszabb-rövidebb időre meghatározott lelkigyakorlat, 6. a kolostorból való kilépésnek megtagadása, 7. elkülönítés a közösségtől, úgy hogy az illető a közös gyakorlatokon nem vehet részt és a testvérekkel — külön előjárói engedély nélkül — nem beszélhet.¹¹⁾

180 Ezenkívül jogi büntetések is vannak. Ezeket csak a nagyobb előjárók szabhatják ki (tartományfőnök, általános rendfőnök), és mindig hivatalos jellegűek. Jogi büntetések a következők:

1. Hivatalos megintés, vagy megrovás, 2. a rangsor kiváltságaitól való megfosztás, 3. a választó- és választhatóságijogának elvesztése, 4. olyan hivataloktól való megfosztás, amelyek hatalmat adnak, vagy meg-tisztelők, 5. minden hivataltól való megfosztás, 6. istentiszteleti ténykedésektől való eltiltás, és végül 7. a rendből való eltávolítás.¹²⁾

¹⁰⁾ CCGG. 357.

¹¹⁾ CCGG. 356.

¹²⁾ CCGG. 358.

Láttuk már, hogy bizonyos körülmények miatt a fogadalmas szerzetes fogadalma alól felmentést kérhet, és így szabad elhatározásból elhagyhatja a rendet. A fordított eset is előfordulhat, amikor a rend a neki káros szerzetesektől megszabadul, amennyiben azokat elküldi, eltávolítja. Az elküldéshez azonban súlyos ok szükséges, csekélység miatt senkit sem lehet a rendből eltávolítani. Ezeket a súlyos okokat részben maga a törvény határozza meg és ilyen esetben elég a tényállás megállapítása, amelynek megtörténtével az eltávolítás máris jogerőre emelkedik. Az ilyen azonnal való elküldés a következő három esetben lehetséges:

1. Ha valaki a katolikus hittől nyilvánosan elpártol.
2. Ha a szerzetes — bármilyen fogadalma legyen — nővel megszökik, és
3. ha házasságot köt, vagy ilyent megkötni kísérel, jöllehet csupán ú. n. „polgári“ házasságot.¹³⁾

Ha ilyen eset előfordul, elégséges, ha a tartományfőnök tanácsának hozzájárulásával megállapítja, hogy az illető a neki felrótt bűntényt valóban elkövette,¹⁴⁾ de az elküldés érvényességéhez ez a ténymegállapítás nem szükséges, az ilyen szerzetesnek a rendből való eltávolítása önmagától áll be jogerősen.

Minden más esetben, ha az illető egyszerű fogadalmas szerzetes, elégséges, hogy az előljáró meggyőződjék alkalmatlanságáról. A végzést az általános rendfőnök hozza, miután a vádlottnak alkalmat adott a védelemre. Ezen végzés ellen, a végzés kézhezvételétől számított tíz napon belül a Szentszékhez lehet fellebbezni.¹⁵⁾ A rendben szerzett betegség miatt senkit sem lehet elküldeni, hacsak be nem bizonyosodott, hogy betegségét rossz szándékkal elhallgatta vagy leplezte.¹⁶⁾ Ha pedig valaki a fogadalom után meg-

¹³⁾ CIC. 646. §. 1. 1—3; CCGG. 387.

¹⁴⁾ U. o. §. 2.

¹⁵⁾ CIC. 647.

¹⁶⁾ CIC. 647. §. 2. 2.

örülne, azt már nem lehet a rendből eltávolítani.¹⁷⁾ A jogerősen elküldött egyszerű fogadalmas szerzetes fogadalma az elküldés pillanatától fogva megszűnik.¹⁸⁾

- 183** Ha ünnepélyes fogadalmas szerzetesről van szó, pert kell ellene indítani, és csakis az általános rendfőnök bírósága hozhatja meg az elküldési végzést, amelyet a Szentszék hagy jóvá. Ennek végzése ellen már nem lehet fellebbezni.¹⁹⁾ A per megindításához háromszor elkövetett bűntény szükséges, amelyet kétszeri hivatalos figyelmeztetés előzött meg.

A hivatalos figyelmeztetést csakis a tartományfőnök, vagy az általa megbízott adhatja, szóban két tanú jelenlétében, vagy írásban. Az írásban adott figyelmeztetés kézhezvételét igazolható módon kell eszközölni.

Az ilyen figyelmeztetést csakis már elkövetett és bebizonyított bűntény után lehet adni és benne kifejezésre kell juttatni, hogy meg nem javulás esetében az eltávolítási eljáráshoz fognak folyamodni. Csakis nyilvánosan elkövetett bűntény jöhet számításba. Ha a vétkes a figyelmeztetés után sem javulna meg, vagyis rövid időn belül ugyanazt a bűntényt megismételné, — vagy ugyanabban a bűntényben megmarad — akkor kaphatja a második figyelmeztetést. (Ha egy és ugyanazon folytatólagosan elkövetett bűntényről van szó — pl. szökés, vagy elpártolás — akkor az újabb figyelmeztetéssel legalább három napot várni kell.) Ha ekkor sem javul meg, vagyis harmadszor is elköveti ugyanazt, vagy hozzá hasonló bűntényt, akkor lehet csak a per megindításához fogni. (Ha pedig ugyanazon folytatólagosan elkövetett bűntényről van szó, akkor a második figyelmeztetés után legalább hat napot kell várni, amíg a pert megindítják.)²⁰⁾

Akit a rendből ily módon távolítottak el, azt fogadalmi továbbra is kötelezik, hacsak szekularizációt nem

¹⁷⁾ S. Congr. Rel. 5. Febr. 1925.

¹⁸⁾ CIC. 648.

¹⁹⁾ CIC. 666.

²⁰⁾ CIC. 654—668. L. Goyeneche, De religiosis, p. 205 ssq. Schaefer, De religiosis³ p. 983 ssq.

kért, amikor is közte és a rend között minden kapcsolat megszűnik. Ha nem szekularizált és teljesen megjavult, — amit csak három év elteltével lehet megállapítani — a rendbe vissza kell venni.²¹⁾ Erre Általános Rendi Szabványaink előírják, hogy a visszafogadott egy évet magányosabb zárdában szigorúbb fegyelem alatt töltsön. Régi rangsorát elveszti, az új pedig csak a visszafogadás napjától számítódik.^{21a)} Akit pedig a fentvázolt három esetben kizártak a rendből, azt nem kell visszafogadni, megjavulás esetében sem.²²⁾ Nehézségek esetében a Szentszék dönt.

Sürgős esetben mind az egyszerű, mind az ünnepélyes fogadalmas szerzetes rövid úton is eltávolítható. Ezt csakis olyan esetben lehet megtenni, amikor a bűntény nyilvános botrányt okozott, és abból a rendnek súlyos erkölcsi vagy anyagi kára származnék. Ilyenkor maga a tartományfőnök, ha nagyon sürgős, a helyi előljáró tanácsának beleegyezésével rögtön elküldi a vétkes szerzetest, akit a szerzetesi ruhától azonnal megfoszt. Az eltávolítás után a pert, amelyről előbb szó volt, azonnal meg kell indítani.²³⁾ 184

A rendből való eltávolításnál az eljárás mindig azonos, akár laikus testvéréről, akár felszentelt egyénről van szó. A nagyobbrendesek elbocsátásánál azonban a Szentszék külön intézkedéseket is fog hozni.

Ha a tartományfőnök pap...

Meg kell jegyeznünk, hogy rendszabályunknak ez a kitétele ma már jelentőségét veszítette. Szent Ferenc Atyánk idejében kevés felszentelt pap volt még a rendben, s így többször fordult elő, hogy nem pap volt az általános rendfőnök, vagy még gyakrabban tartományfőnök, amint maga Szent Rendalapítónk sem volt felszentelt pap, hanem szerep. Ma mind Általános Rendi Szabványaink, mind az egyetemes 185

²¹⁾ CIC. 702. §. 1.

^{21a)} CCGG. 390.

²²⁾ Commissio Interpres CIC. 30. Iulii 1934.

²³⁾ CIC. 668. L. még u .o. 653.

egyházjog szerint csakis felszentelt pap választható magasabb előjárói tisztségre.²⁴⁾

A büntetések alkalmazása mindig kényes feladatot ró az előjáróra. Nagy bölcsességet igényel, hogy a kiszabott büntetés a bűnösben valóban a javulást eredményezze. A helytelenül alkalmazott büntetés pedig árt mind a bűnösnek, mind a közösségnek, és így magának a büntetést kiszabó előjárónak is. Ezt Szent Ferenc Atyánk is tudta, azért inti az előjárókat:

De óvakodjék, hogy más bűne miatt meg ne haragudjék és fel ne háborodjék, mert a harag és felindulás lerontja a szeretet a testvérek között.

*

A hetedik fejezetben csupán egy súlyos bűn terhe alatt kötelező parancs van: a fenntartott bűneset feloldozásáért a tartományfőnökhöz kell fordulni. Két figyelmeztetést is találunk: 1. A tartományfőnök a bűnösnek szánakozással szabjon elégtételt és 2. mások bűne miatt meg ne haragudjék és fel ne háborodjék.

---

²⁴⁾ CIC. 154. L. még 514; 873. §. 2.; CCGG. 434. v. ö. 432.

VIII. FEJEZET.

AZ ÁLTALÁNOS RENDFŐNÖK VÁLASZTÁSA ÉS A PÜNKÖSDI KÁPTALAN.

„Kötelezek minden testvért, legyen mindig a szerzet tagjai közül egy általános rendfőnök, aki az egész rend szolgálja és neki feltétlenül engedelmeskedjenek.“

Az általános rendfőnök.

Egységes vezetés nélkül egyetlen emberi közösség **186** sem képes célját elérni. Ezért mindenütt, ahol emberek közös cél érdekében társaságot alkotnak, szükséges *egy* közös fő, elöljáró, aki parancsol és akinek a többi engedelmeskedik. Rendünk sem kivétel. A közös fő, aki parancsol, és akinek a többi engedelmeskedik, nem más, mint az általános rendfőnök (Minister Generalis), akiről az I. fejezetben már hallottunk. Ő Szent Ferenc Atyánk utódja, az egész rend elöljárója és feje. A latin „minister“ elnevezés szolgát jelent. Szent Rendalapítónk ebben is az Evangéliumot akarta követni, mert „miként az Emberfia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon,“¹⁾ azt akarta, hogy „aki első akar lenni köztetek, az lesz a ti szolgátok.“²⁾ Ezért nevezi Szent Ferenc Atyánk „minister“-nek — szolgának az elöljárókat, ellentétben az akkor használatos elnevezésekkel (prior = elsőbb; praepositus, praelatus = előrehelyezett, superior = följebbvaló). Ezzel azonban korántsem akarta testvéreit a kötelező engedelmesség, vagy az elöljáróknak járó tisztelet alól felmenteni, miért is rögtön hozzáfűzi, hogy a testvérek neki feltétlenül engedelmeskedjenek.

Rendszabályunk itt súlyos bűn terhe alatt kötelező parancsot tartalmaz, hogy t. i. állandóan legyen általános rendfőnök. Ez elsősorban a tartományfőnököket illeti, illetve azokat, akiknek választási joguk van. Közvetve azonban valamennyi testvért kötelezi. Az itt parancsolt engedelmesség ugyancsak súlyos pa-

¹⁾ Mt. 20, 28.

²⁾ U. o. 27.

rancs, amely azonban nem különbözik az I. és később a X. fejezetben tárgyalt kötelezettségtől. Újabb kötelezettséget tehát nem tartalmaz.

A továbbiakban az általános rendfőnök választásával foglalkozik rendszabályunk:

Távozása után utódját a tartományfőnökök és az örök válasszák a pünkösdi káptalanon, amelyen a választók kötelesek mindenkor megjelenni, bárhová hívja azt össze az általános rendfőnök. És ezt a káptalant három évben egyszer, vagy akár hosszabb, akár rövidebb időközben is megtarthatják, amint az említett rendfőnök elrendeli.

Az általános káptalan.

187 Rendszabályunk szerint az általános rendfőnök élete végéig marad hivatalában, hacsak előbb más okból nem távoznék. Ezen II. Gyula pápa változtatott 1506-ban, nem sokkal az általános káptalan után kiadott leiratában, amelyben elrendeli, hogy a jövőben három évre válasszák a rendfőnököt, jöllehet utána még egyszer három évre megválaszthatják.³⁾ X. Leo 1517-ben hat évre emeli az általános rendfőnök idejét.⁴⁾ IX. Pius alatt tizenkét évig tartott hivatala, most azonban újra hat évre szól a választás, amelynek elteltével még egyszer megválasztható újabb hat évre.⁵⁾

Az általános rendfőnököt rendszabályunk szerint a tartományfőnökök és az örök (custodes) választják. Régente az egyes tartományok igen nagy kiterjedésűek voltak, és mivel akkor a zárdák egymásközi érintkezése nem volt olyan könnyű, egy-egy tartományt több őrségre osztottak. Ezek az őrségek néhány zárdából állottak, élükön az örrel, aki a tartományfőnöknek volt alárendelve. Mivel már a XIII. században oly nagy volt az őrségek száma, IX. Gergely pápa megengedte, hogy ne valamennyien, hanem

³⁾ Wdg. XV. 379. XLII.

⁴⁾ *Ite vos*, Wdg. XVI, 44. XXIII.

⁵⁾ CCGG. 401.

tartományonkint csak egy jőjjön a káptalanra.⁶⁾ Ezt később III. Miklós pápa is megerősítette.⁷⁾

Jelenleg csak a tartományfőnököknek van szavazati joguk, az örök, akik a tartományfőnök állandó helyettesei, csupán a tartományfőnök akadályoztatása esetében vesznek részt a káptalanon. 188

Az általános rendfőnököt az általános káptalanon választják, amelyen minden szavazó köteles megjelenni. Ezt a káptalant rendszabályunk meghagyásához híven pünkösdkor szokták megtartani; jelenleg hat évenként. Általános Rendi Szabványaink erre az időre bizonyos imákat és ájtatossági gyakorlatokat írnak elő,⁸⁾ hogy a választók isteni sugallattól vezetve, a Gondviselés által rendelt embert válasszák. Ez az apostolok példájára történik, akik ugyancsak pünkösdkor gyűltek egybe és azokban a napokban választottak maguknak új apostoltársat, miután nagy alázattal kérték az Úr megvilágosítását: „Urunk, aki mindenkinek a szívét ismered, mutasd meg a kettő közül az egyiket, akit kiválasztottál, hogy átvegye ezen szolgálatnak és apostoli hivatásnak a helyét.”⁹⁾ De már előzetesen napokon át, „mindnyájan állhatatosak valának egy szívvel-lélekkel az imádkozásban.”¹⁰⁾ Mi is tehát nagy buzgósággal végezzük az előírt imákat, hogy a Szentlélek világosítsa meg a választókat, egyúttal erősítse és bölcseségével vezesse az újonnan megválasztottakat munkájukban, mert „Ha nem az Úr építi a házat, Építői hiába dolgoznak rajta. Ha nem az Úr őrzi a várost, Őre hasztalan virraszt fellelte.”¹¹⁾ Nekünk pedig nem lehet közömbös, hogy rendünk épületét az Úr építi-e, vagy sem, hogy szent városunkat — a testvérek közösségét — Ő őrzi-e, vagy sem.

Az ember azonban mindig tökéletlen marad, amíg ember. Így az is előfordulhat, hogy a megválasztott általános rendfőnök nem képes a szerzet közös ügyeit

⁶⁾ Quo elongati, Wdg. II. 247. XIV.

⁷⁾ Exiit.

⁸⁾ CCGG. 438.

⁹⁾ Ap. csel. 1, 24—25.

¹⁰⁾ U. o. 1, 14.

¹¹⁾ Zsolt. 126, 1.

szolgálni. Ez azelőtt, amikor még élethossziglan választották a rendfőnököket, könnyen előfordulhatott, ha az illető tartósan megbetegedett, vagy öregségében elgyengült. Szeráfi Atyánk ezt is előre látta, miért is rendszabályában így intézkedett:

Ha a tartományfőnökök és örök összesége valaha arról győződnek meg, hogy az említett rendfőnök a testrek közös érdekeit nem képes szolgálni, az említett, választási joggal felruházott testvérek kötelesek az Úr nevében más főnököt választani.

Ha a rendfőnök alkalmatlan.

189 Ez is súlyos bűn terhe alatt kötelező parancs, ami azonban csupán a tartományfőnököket kötelezi. Két feltételt kell szem előtt tartani, hogy másik rendfőnököt lehessen választani: 1. Hogy az általános rendfőnök valóban alkalmatlan legyen — bármi okból — a testvérek közös érdekeit szolgálni, és 2. hogy a tartományfőnökök összessége, azaz többsége győződjék meg az említett rendfőnök alkalmatlanságáról. Ilyen esetben a választók súlyos bűn terhe alatt kötelesek más rendfőnököt választani.

Az egyes rendtartományok élén álló tartományfőnököket a tartományi káptalanokon választják. Ezért:

A pütkösdi káptalan után pedig a tartományfőnökök és örök is, ha akarják és szükségesnek tartják, tartományukban testvéreiket ugyanabban az évben egyszer káptalanra összehívhatják.

Tartományi káptalan.

Rendszabályunk értelmében a tartományi káptalan összehívása engedmény és nem kötelezettség. X. Leo pápa óta három évenként kell minden tartományban tartományi káptalant tartani, amelyen a tartományfőnököt választják. A tartományfőnökök választásáról ugyanis rendszabályunk nem intézkedik. Jelenleg Általános Rendi Szabványaink is három évenként írják elő a tartományi káptalant.¹²⁾

¹²⁾ CCGG. 476.

A tartományi káptalan rendszerint a hivatalos látogatás előzi meg, amelyről később, a X. fejezetben fogunk hallani. Az elnöklő általános rendfőnök, vagy annak megbízottja (commissarius generalis, rendszerint az, aki a látogatást végezte), körlevél útján összehívja a káptalanra hivatalos tartományfőnököt és közvetlen elődjét, a tartományi őrt, a négy tartományi tanácsost, a tartományi titkárt és a választó házfőnököket. Egyben elrendeli, hogy a káptalan ideje alatt senki sem keresheti fel a káptalan kolostorát. A káptalan elsősorban megtárgyalja a folyó ügyeket, majd felmentenek mindenkit eddig viselt hivatalától. Ezután áttérnek a választásra. Először új tartományfőnököt választanak, majd sorban tartományi őrt és négy tanácsost. Megválasztottnak azt tekintik, aki a szavazatok feltétlen többségét nyerte, vagyis ha a szavazóknak több, mint fele reá szavazott. A szavazás titkos. A választás megtörténte után összehívják a kolostor minden tagját és kihirdetik a választás eredményét, majd valamennyien a templomba vonulnak hálaadásra. A választás után, valamennyi káptalani tag jelenlétében — az időközben megjött újonnan választottakat is beleértve — határozatokat hozhatnak, de ezek csakis akkor emelkednek törvényerőre, ha a jelenlévők többsége azokat elfogadja és az általános rendi tanács megerősíti. Ezek után történik az új házfőnökök megválasztása, de ezen a választáson az újonnan választottakon kívül csak a káptalan elnöke és a volt tartományfőnök vesznek részt. Minden intézkedés és választás megtörténte után, az új tisztségekről és beosztásokról jegyzéket készítenek (tabula), amit közzétesznek.

*

Rendszabályunk nyolcadik fejezetében három súlyos bűn terhe alatt kötelező parancs van: 1. Hogy mindig legyen általános rendfőnök, kit 2. a tartományfőnökök és örök választanak a pünkösdi káptalanon, amelyen megjelenni tartoznak, és 3. ha a választók meggyőződnének, hogy az általános rendfőnök nem képes a testvérek közös ügyeit szolgálni, kötelesek mást választani. Engedményt is találunk ebben a fejezetben: a tartományfőnökök összehívhatják testvéreiket tartományi káptalanra.

IX. FEJEZET.

A HITSZÓNOKOK.

A testvérek annak a püspöknek megyéjében, aki azt megtiltja, ne prédikáljanak.

A hitszónokok küldetése.

191 Rendünk nem kizárólag szemlélődő rend, hanem a szemlélődő életet ügyesen egyesíti a tevékeny lelkipásztori élettel. Hogy Szent Ferenc Atyánk rendjét a lelkipásztori munkára szánta, kitűnik rendszabályának e fejezetéből, amelyet egyedül a hitszónokoknak szentel. Szent Bonaventura, aki általában rendünk második megalapítójaként szerepel, kijelenti: a kisebb testvérek hivatásuknál fogva tartoznak a hitszónoklásban tevékenyen résztvenni.¹⁾ Annál is inkább vagyunk erre a munkára hivatva, — mivel az Úr Jézus életének is egyik legfőbb mozzanatát a tanítás és az igehirdetés képezte; mi pedig Őt akarjuk mindenben követni.

Jól tudta azonban Szent Rendalapítónk, hogy amilyen magasztos az Evangéliumot hirdető hivatása, — kiknek még lábát is „gyönyörűsége”-nek mondja a Szentírás²⁾ — ugyanolyan fontos, hogy hívatlanok ezt a tisztséget ne bitorolják.

Az Egyház mindig szigorúan őrködött, hogy illetéktelenek ne hirdessék Isten igéjét, hanem csakis azok, kiket erre alkalmasaknak talált. A felelőtlenül és illetéktelenül prédikálóknak pedig nem egyszer határozottan meg is tiltotta a prédikálást, különösen ha olyant hirdettek, ami nem egyezett tanításával.

192 Szent Ferenc Atyánk idejében még nem voltak olyan szigorúak az egyház törvényei, mint ma; ő azonban bölcsen elrendelte mindazt, ami az egész egyház számára csak jóval később vált kötelezővé. Akkoriban sokszor megengedték a laikusoknak — vagyis azok-

¹⁾ Exp. s. Reg. c. IX. 13. Bonav. Op. Omn. VIII. p.

²⁾ Rom. 10, 15.

nak, akik nem tartoznak az egyházi rendhez — a prédikálást, különösen, ha azok szerzetesek voltak.

A mai törvények értelmében a szónokláshoz az illetékes előjárók engedélye szükséges. Ezt az engedélyt rendszabályunk külön nem követeli, hanem csupán megtiltja, hogy olyan egyházmegyében, ahol ezt a megyéspüspök megtiltja, kisebb testvér prédikáljon.^{2a)}

Rendkívüli esetben tehát a kisebb testvér az illetékes megyéspüspök engedélye nélkül is prédikálhat, feltéve, hogy azt más előírások nem tiltják. Súlyos bűn terhe alatt tiltott azonban a prédikálás, ha azt valamely helyi főpásztor (megyéspüspök, stb.) megtiltja. Ez a tilalom csupán rendszabályunkból folyik, amint ezt III. Miklós³⁾ és V. Kelemen⁴⁾ pápák kijelentik.

Hogy a prédikálással összefüggő szabályokat tisztán lássuk, azokat itt röviden összefoglaljuk:

1. A mai egyetemes egyházjog elsősorban meghatározza, hogy ki alkalmas az igehirdetésre. Csakis püspökök, papok, szerpapok és egészen kivételes esetekben más klerikusok prédikálhatnak. Az egyházi rendhez nem tartozók pedig (laikusok, azaz nem klerikusok) templomban egyáltalában nem prédikálhatnak, még akkor sem, ha szerzetesek lennének.⁵⁾ **193**

2. Továbbá kimondja, hogy az illetékes előjárók küldetése illetve felhatalmazása nélkül senki sem gyakorolhatja a hitszónoki hivatalt.⁶⁾

^{2a)} Tartományunk rendi joghatósággal rendelkező tagjai, valahányszor az egri, kalocsai, pécsi, váci és rozsnyói egyházmegye területén törvényes intézkedés folytán tartózkodnak, ott prédikálhatnak és gyóntathatnak a szokott megszorításokkal. (Apácák és fenntartott bűnesetek kivételével.) A nagyvárad egyházmegyében pedig ezt csak akkor tehetik, ha joghatósági okmányukat az illetékes plébánosnak bemutatják, de csakis azok az atyák, akik az 1943. évi tabulánkban szerepeltek.

³⁾ Exiit.

⁴⁾ Exivi.

⁵⁾ CIC. 1342.

⁶⁾ CIC. 1328.

Ezek szerint ma prédikálás szempontjából csakis felszentelt papok és szerpapok jöhetnek számításba, a még alsóbb fokú klerikusoknak csakis rendkívüli esetben engedhető meg a prédikálás.

A prédikálás engedélyének megadására mindig csak a hívek, vagyis a hallgatóság előljárója illetékes. Tehát nem elég, ha a szónoknak saját előljárója megengedte a prédikálást; hanem amennyiben a hallgatóságnak más az előljárója (ordinarius, helyi főpásztor, stb.), akkor mindig annak engedélye illetve megbízatása szükséges.

- 194** Az előljáró (ordinarius) az igehírdetési megbízatást többféleképpen adhatja. Vagy kifejezetten csak az igehírdetésre ad megbízatást illetve engedélyt, vagy pedig valamilyen hivatallal vagy feladattal együtt adja a megbízatást, amit ilyen esetben nem szoktak külön kiemelni. Így pl. nálunk Magyarországon, az egyházmegye területén gyóntatásra joghatóságot nyert minden világi és szerzetespap, míg ez a joghatósága érvényes, Isten ígétjét is hirdetheti az egész egyházmegye területén, minden külön engedély nélkül.⁷⁾ Amikor pedig a püspök valakinek plébánosi ténykedésre megbízatást ad, ezzel természetesen igehírdetési megbízatás is jár, ha ezt külön nem is emeli ki. Hasonló az eset, ha valakit népmisszió tartásával bíznak meg.

Ha szerzeteseknek szólna a szentbeszéd, vagy olyanoknak, akik a szerzetesházban laknak, bár nem szerzetesek, úgy az illető szerzeteselőljárónak — tartományfőnök, esetleg helyi előljáró, stb. — engedélye szükséges és elegendő. A szerzeteselőljárók természetesen más szerzetes- vagy világi papnak is adhatnak engedélyt, illetve megbízatást, hogy szerzeteseinek szentbeszédet tartson, feltéve azonban, hogy az illető papot saját előljárója az igehírdetésre alkalmasnak találta.⁸⁾

- 195** A helyi főpásztor (megyéspüspök, stb.) csak olyan szerzetesnek adhat szónoklásra megbízatást, akit an-

⁷⁾ V. ö. Sipos: Enchir.¹ p. 695.

⁸⁾ CIC. 1338. §. 1.

nak elöljárója neki felterjeszt.⁹⁾ A szerzetes viszont a kapott megbízatást csakis saját elöljárójának engedélyével gyakorolhatja. Ez a mai egyházjog előírása,¹⁰⁾ de Szent Ferenc Atyánk is ezt tartotta szem előtt, amikor szabályában meghagyta:

És a testvérek közül senki se merjen a népnek prédikálni, míg a szerzet általános főnöke meg nem vizsgálta és alkalmasnak nem találta, s tőle az igehirdetésre felhatalmazást nem nyert.

Szerzeteseink hitszónoki megbízatása.

Rendszabályunknak e rendelkezése paranccsal egyértelmű és súlyos bűn terhe alatt kötelez. Két kérdést kell ezzel kapcsolatban megtárgyalnunk: *ki* adja a prédikálásra az engedélyt, és *miképen* kell az említett vizsgának megtörténnie. 196

Rendünknek első éveiben kétségkívül maga az általános rendfőnök személyesen bízta meg testvéreit az igehirdetés tisztségével. Midőn azonban a testvérek száma egyre növekedett és így a rend lassan az egész világon elterjedt, gondoskodni kellett, hogy az általános rendfőnök megbízásából mások is vizsgálthassák a hitszónokokat. Ez meg is történt, amennyiben most nemcsak az általános rendfőnök, hanem annak megbízottjaként minden tartományfőnök is nevezhet ki hitszónokokat. Ezt a hatalmat azonban, mivel csak megbízott hatalom, csakis a káptalanokon és a tartományi tanácsokban gyakorolhatja.¹¹⁾ Az általános rendfőnök természetesen bármikor gyakorolhatja ezt a jogát, sőt a tartományfőnököknek adott meghatalmazást korlátozhatja, vagy egészen meg is vonhatja, de ki is terjesztheti.

A másik kérdésre Általános Rendi Szabványaink adják meg a feleletet, amikor meghagyják, hogy a tartományfőnök előzetes vizsga után a káptalanban, vagy a tartományi tanácsban (congressus definitiorialis) 197

⁹⁾ CIC. 1339. §. 1.

¹⁰⁾ CIC. 1339. §. 1.

¹¹⁾ CCGG. 591.

adja meg a hitszónoki megbízatást.¹²⁾ Először tehát vizsgát kell tenni. Mivel pedig a vizsgára vonatkozólag nincsen külön előírás, ezt minden egyes tartományban a tartományfőnök saját belátása szerint fogja megejteni. Az egyetemes egyházjog ugyancsak megköveteli az előzetes vizsgát,¹³⁾ az előjárók azonban ezt a vizsgát elejthetik, ha az illető tudásáról és képességéről más úton már meggyőződtek.¹⁴⁾ Ezek szerint tehát nincsen külön vizsgázási kötelezettség, annál kevésbbé, mivel a tartományfőnök az egyes atyák tudásáról ugyis többször győződhet meg.

Szent Rendalapítónk azonban nemcsak tilalmakkal szabályozza a hitszónoklást, hanem egyúttal utasítást is ad, miképen prédikáljanak testvérei:

Intem és buzdítom a testvéreket, szónoklataikban legyen beszédjük értelmes és tiszta, hogy a nép hasznára és épülésére válják. A bűnről és erényről, a büntetéséről és jutalomról röviden beszéljenek, mert az Úr is rövid szóval beszélt itt a földön.

A jó szentbeszéd.

- 198** Ezzel Szeráfi Atyánk rövid szavakba összesűrítve adja a jó szentbeszéd kellékeit és feltételeit. Legyen a beszéd értelmes, jól előkészítve, menten minden gyanús vagy tévtantól, ne hirtelenül összezsúpolva és kellő átélés nélkül előadott. Legyen továbbá tiszta, miként „az Úr szava tiszta szó, tűzben megpróbált ezüst.”¹⁵⁾ A hitszónok az ő szavát hirdeti. Illő tehát, hogy az Úr szavához alkalmazkodjék, és gondosan kerülje a tisztátalan, kétértelmű vagy nevetésre ingerlő kifejezést, mindent, ami aljas, ami salak, alkalmazkodva Ahhoz, kinek szeplőtelen az útja, salaktalan a szava.¹⁶⁾

A nép lelki hasznára szolgáljon beszédjük, ne saját magukat, hanem Krisztust, a megfeszítettet hirdessék. Erre figyelmezteti a szónokot újabban az egye-

¹²⁾ CCGG. 591.

¹³⁾ CIC. 1340. §. 1.

¹⁴⁾ CIC. 877. §. 1.

¹⁵⁾ Zsolt. 11, 7.

¹⁶⁾ Zsolt. 17, 31.

temes egyházjog is, amely lényegileg teljesen átvette szeráfi Atyánk intését.¹⁷⁾ Hirdessétek nekik a bűnök és az erényeket, a büntetést és a jutalmat, vagyis örök életünk és üdvösségünk elnyeréséhez szükséges tudnivalókat. Ne nyújtsák hosszúra beszédeiket, ami csak fárasztja a hallgatókat és inkább unalmukra, mint lelki épülésükre szolgál. Inkább rövid, de tartalmas beszédet mondjanak, miként az Úr is röviden hirdette az ígét a földön.¹⁸⁾

*

Ebben a fejezetben két halálos bűn terhe alatt kötelező parancs van: 1. A testvérek ne prédikáljanak ott, ahol a megyéspüspök ezt nekik megtiltotta, és 2. senki se merészeljen a népnek addig prédikálni, amíg illetékes rendi előljárójától erre megbízatást nem kapott. Azonkívül üdvös intést is tartalmaz: legyen beszédük értelmes és tiszta, szolgáljon a nép lelki hasznára, röviden hirdessék a bűnt és büntetést, az erényt és a jutalmat.

---

¹⁷⁾ CIC. 1347. §. 2.

¹⁸⁾ Rom. 9, 28.

X. FEJEZET.

A TESTVÉREK MEGINTÉSE ÉS MEGFEDDÉSE.

Azok a testvérek, akik főnökök és a többi testvér szolgálai, látogassák és intsek alattvalóikat, alázatosan és szeretettel feddjék őket. Ne parancsoljanak nekik olyat, ami lelkiismeretükkel és rendszabályunkkal ellenkeznék.

A főnökök.

199 Szent Ferenc Atyánk általánosságban beszél a főnökökről, akik a „testvérek szolgálai.“ Ebből következik, hogy az elmondottak nem vonatkoznak szigorúan csak a tartományfőnökökre vagy az általános rendfőnökre, hanem általában minden előljáróra, mert ezekről mondotta, hogy legyenek a testvérek szolgálai, emlékezetükbe idézve Krisztus Urunk szavait: „Aki nagyobb köztetek, legyen mint a kisebb, és aki előljáró, mint a szolgáló.“¹⁾

De egyúttal arra is rámutat, hogy nem az alattvalók vannak az előljáróért, hanem az előljáró van az alattvalókért. Másképp nem is lehet. A főnökök, Szent Rendalapítónk szerint „testvérek“, vagyis mindannyian, előljárók és alattvalók, atyák és laikus testvérek *testvérek* vagyunk, *egy* fogadalmat tettünk, *egy* közös szerzetesi életet vállaltunk, *ugyanarra* a tökéletességre vagyunk kötelesek törekedni. A vezetőt mégsem nélkülözhetjük. Előljáróink saját sorainkból kerülnek ki és az előljárói tisztség nem az illető személynek szóló *rang*, hanem hivatali megbízatás. Az előljárói tisztség nem is képesítés, nincsen vizsgához kötve. (Ez a körülmény, igaz, bizonyos szempontból hátrányos.) Épen ezért csak korlátozott ideig tart, annak lejártával a hivatalt viselt személy megint ugyanolyan tagja lesz a testvéri közösségnek, mint volt az előtt.

A tökéletességre való törekvés szempontjából nézve — és a szerzetesi életben mindent ebből a szemszög-

¹⁾ Luk. 22, 26.

ből kell néznünk — feltétlenül könnyebb és kényelmesebb alattvalónak lenni, mint előljárónak. Könnyebb csak a saját magunk lelki üdvével törődni, mint másokéval. A mások és saját lelkiüdvé mellett pedig az előljárónak még sok-sok anyagi természetű gondot is kell vállalnia, amitől az alattvalók mind mentesülnek.

Mindebből következik egyrészt, hogy az előjárók nem önkényeskedhetnek, nem tekinthetik legfontosabbnak saját ügyeiket, hanem elsősorban alattvalóik ügyeivel kötelesek foglalkozni, nekik mindazt előteremteni, ami zavartalan lelki és testi fejlődésüket biztosítja. Rendházaikban feltétlenül a legpontosabban kötelesek rendszabályunk és szabványaink előírásait megtartani és megtartatni, minden zavaró körülményt bölcs körültekintéssel megszüntetni és így alattvalóiknak valóban szerzetesi életkörülményeket biztosítani. Csak így érhető el, hogy a rendházban valóban mindenki jól érezze magát, otthonra találjon, mert hiszen Istenért lemondtak mindannyian a természetes család békés otthonáról, hogy cserébe még eszményibb, természetfeletti családot képezzenek. A szerzetesi család otthoni meghittsége semmivel sem maradhat a természetes családé mögött, hanem azt sokszorosán felül kell múlnia. Ezt biztosítani az előjáró feladata, aki mint gondos családanya szerzetesi családjának meghittségét, békés otthonosságát minden eszközzel, tehetségével és képességével mozditja elő, akkor is, ha emiatt egyéni törekvéseiben, lelki haladásában látszólag hátrányt szenvedne! Ha ezt az eszményi szerzetesi életet szerzetescsaládjának megteremti és biztosítja, feltétlenül a legnagyobb haladást teszi a lelkiéletben, jutalma az elképzelhető legnagyobb. Az eszményi előjáró tehát nem lehet más, mint százszázalékban önzetlen! Erre pedig egyedül rendje — és így közvetve rendtársai, vagyis alattvalóinak mindenekfeletti szeretete képesíti. Csakis ez teszi önzetlenné. Az önző előjáró a szerzetesi eszmény legkirívóbb és legvisszataszítóbb torzképe!

Másrészt azonban az alattvalókra nem lényegtelen kötelezettség hárul előljárójukkal szemben. Előjáró-

juk önzetlensége és önfeláldozása feltétlenül viszontszeretetet követel. A szeretet ragaszkodást jelent az elöljáró iránt, akit munkájában hasonlóképen önzetlennül támogatnak, mert őket is áthatja a rendük és rendtársaik iránti határtalan szeretet. Ezért áldozatokra is képesek. Tudnak lemondani, elsősorban saját akaratukról és önkényeskedésükről. De ha kell, anyagiakban is tudnak hiányt szenvedni, hiszen a közösen viselt nélkülözés korántsem oly terhes, mint ha azt egyedül kell viselnünk. Ugyanebből az indítékból fakad engedelmisségünk is, amint azt rögtön látni fogjuk.

Az elöljáró csak úgy tud magasztos hivatásának eleget tenni, ha alattvalóival állandó szoros kapcsolatban, összeköttetésben van. A nagyobb elöljárók távolabb állanak rendtársaiktól, velük ritkábban érintkeznek. Hogy gyakran találkozzanak velük, Szeráfi Atyánk előírja, látogassák testvéreiket. Az elöljáró tehát látogassa, vagyis törődjék velük, ha pedig hibáznának, intse őket, ha szükséges, feddje is meg. Ebben ne tartsa vissza az elöljárót emberi tekintet, mert alattvalói tetteiről neki kell számot adnia az örök Bírónak. Erre figyelmezteti maga az Úr prófétáját: „Ha azt mondom a gonosznak: Halállal halsz meg! — és te nem hirdeted neki, és nem beszélsz, hogy megtérjen gonosz útjáról és éljen, maga a gonosz a saját gonoszsága miatt hal ugyan meg, de vérét a te kezeden keresem.“²⁾ Az Úr a pásztorok kezéből követeli a nyáját³⁾ és „jaj“ nekik, ha nem tudnának számot adni róla. Ha pedig jót látnak, akkor a dicsérrettel se fukarkodjanak, mert a dicséret a legjobb buzdítás a jóban való állhatatosságra.

Hogy eme kötelezettségüknek jobban megfelelhessenek, Általános Rendi Szabványaink a hivatalos látogatást írják elő, amit rendszerint a tartományi káptalan előtt szoktak tartani.

A hivatalos látogatás.

202 Általános Rendi Szabványaink kimerítően foglalkoznak a hivatalos látogatással.⁴⁾ Bennünket leginkább

²⁾ Ezek. 3, 18.

³⁾ U. o. 34, 10.

az egyéni kihallgatás érdekel, ezért kell erről néhány szót szólnunk. A hivatalos látogatást (*visitatio canonica*) a látogató (vizitátor) végzi, akit maga az általános rendfőnök jelöl ki és ennek megbízottja, helyettesként szerepel a látogatás egész ideje alatt.

Valamennyi testvér tartozik a látogató előtt megjelenni, kérdéseire legjobb tudása és belátása szerint — de mindig az igazságnak megfelelően — válaszolni. Mivel pedig e látogatás illetve kihallgatás célja az esetleg előforduló hibák javítása, szabálytalanságok megszüntetése és a meglazult fegyelem helyreállítása, ha a testvérek ilyenekről tudnának, kötelességük ezt a látogatónak elmondani.

Óvakodjanak azonban mindenekfölött, hogy sem az igazságot, sem a szeretetet meg ne sértsék. Hogy az igazságot meg ne sértsék, nemcsak a hamis vádaktól kell tartózkodniok, hanem egyúttal arra is kell ügyelniök, hogy az észlelt hibákat és szabálytalanságokat minden túlzástól és nagyítástól mentesen, csakis a valóságnak megfelelően adják elő. A pusztá gyanítást ne állítsák be ténynek, ha még oly nagyok is a gyanúokok. Arra senkisésem köteles, hogy mások csupán hallomásból ismert hibáit felfedje. A testvéri szeretet pedig megköveteli, hogy amíg a bűnössel való négy szemközti beszélgetéssel remélhető annak megtérése és javulása, nem szabad ügyét a látogató elé vinni. Ezt akkor sem szabad megtenni, ha a helyi előljáró saját hatáskörén belül kielégítően intézheti el a dolgot, kivéve, ha ő ezt a kötelességét elmulasztaná. Semmi esetre sem szabad már megbüntetett, vagy jóvátett hibákat felfedni, hacsak azok megismétlődésétől nem kellene tartani, vagy esetleg, ha azokból a rendnek kára származnék.

A testvérek nyugodtan és bizalommal mondhatnak el **203** mindent a látogatónak, mert az semmi körülmény között sem árulhatja el a feljelentőt.⁵⁾

⁴⁾ CCGG. 605—631.

⁵⁾ CCGG. 625.

Aki pedig bármi módon közvetve, vagy közvetlenül megakadályozná, hogy a testvérek a látogató kérdéseire felelhessenek, vagy őket rábeszéli, hogy az igazságot elhallgassák, vagy elferdítve adják elő, súlyos büntetésekben részesül.⁶⁾

Aki pedig a látogatónak vakmerően ellenszegülni mérészelne, vagy utasításait csökönyösen megvetné, ugyancsak súlyos büntetéseket vonna magára.⁷⁾

Ezenkívül minden tartományfőnök, három év alatt legalább kétszer látogassa meg egész rendtartományát.⁸⁾ De a helyi előljárók is gyakran látogassák meg alattvalóikat, hogy azok bizalommal elmondhassák szükségleteiket.⁹⁾

A hibák orvoslása.

204 Mivel pedig a szerzetbe lépve még mindig gyarló emberek maradunk, telve hibával és gyengeséggel, és a hibák sem származnak mindig rosszindulatból vagy gonoszszágból, Szent Ferenc Atyánk figyelmezteti az előljárókat, hogy a talált hibákat miként szüntessék meg. Túlzott szigorral legtöbbször nem lehet a bűnös javulását elérni, hanem sokszor ellenkezőleg az bűnében inkább megcsökönyösödik. Ezért sokkal helyénvalóbb a szeretetteljes figyelmeztetés, súlyosabb esetekben a megintés, mint a rögtön teljes szigorral alkalmazott büntetés.

Ebből mindenki tanulhat: ha talán az előljáró látzólag közönyös egyik-másik testvér hibájával szemben, ez még korántsem jelenti a nemtörődést. Valószínű, hogy az előljáró is észrevette a szabálytalanságot, de bölcseségből egyenlőre hallgat, vagy csak szelíden figyelmezteti a hibázót, úgy hogy a nyilvánosság ebből mit sem sejt, és nem sújtja rögtön nyilvános büntetéssel a vétkest. Ennek az eljárásnak hatása a tapasztalat szerint sokkal jobb, mint az azon-

⁶⁾ CCGG. 624. CIC. 513; 2413.

⁷⁾ CCGG. 616.

⁸⁾ CCGG. 549.

⁹⁾ CCGG. 296, 301.

nali büntetésnek, ezért Szent Rendalapítónk is ajánlja. Az Úr sem akarja a bűnös halálát, hanem hogy megtérjen és éljen.¹⁰⁾ Ne akarjuk tehát mi sem, várjuk türelemmel megtérését, főleg pedig ne botránkozzunk meg más hibája miatt, mert a botránkozóra „jaj“-t mondott az Úr.¹¹⁾

A lelkiismeret és rendszabályunk ellen.

Az előljáró Isten helyettese, Isten tekintélyével pa-205
rancsol alattvalóinak, akik Isten iránti szeretetből önként vetették magukat alá előljáróiknak. Rendszabályunknak ez a kitétele súlyos kötelezettséget ró az előljárókra. Alattvalóiknak adott parancsaik csakis alattvalóik lelki üdvét szolgálhatják, vagyis a lelki tökéletesedést kell célozniok. Alattvalóik a rendszabályra tettek fogadalmat, tehát a rendszabály életüknek lényeges mozzanatát képezi. Súlyosan vétene az előljáró az igazságosság ellen, ha olyasmit követelne, ami a rendszabállyal és annak gyakorlati és egyben hivatalos magyarázatát képező Szabványkönyvvvel ellenkezne. Maga az előljáró is ugyanerre tett fogadalmat, őt nem kisebb mértékben kötelezi, mint alattvalóit. Tehát amilyen mértékben ő maga vétene rendszabálya ellen, ugyanolyan mértékben kívánná alattvalóitól a *vétséget*. Sőt. Az előljáró súlyosabban vét, mint az alattvaló. Az alattvaló ugyanis előljárójától joggal elvárhatja, hogy megfontoltan, csak olyasmit parancsoljon neki, ami szerzetesállapotával megegyezik. A parancs vételekor talán nem is tudja hirtelenül cselekedetét erkölcsileg helyesen értékelni. Előljárójára hagyatkozva, annak erkölcsi ítéletében eleve megnyugodva, leginkább *vakon* engedelmeskedik. A helyes szerzetesi élet ugyanis ezt kívánja tőle. Ki felel tehát ilyen esetben az alattvaló cselekedetért? Kétségtelenül maga az alattvaló is — hiszen ugyanebben a rendszabályban ő is megkapja a tilalmat: ami lelkiismerete és rendszabálya ellen van, abban *ne* engedelmeskedjék — de kétszeresen felelős az előljáró. Az előljáró tehát nem kívánhat olyasmit

¹⁰⁾ Ezek. 33, 11.

¹¹⁾ Mt. 18, 7.

alattvalóitól, ami rendszabályunk bármelyik parancsa ellen volna. Továbbá olyat sem kívánhat, ami az egyetemes egyházi törvények vagy a Szabványkönyv előírásával ellenkeznék. Végül pedig sohasem kívánhat az erkölcstan tételeivel ellenkező cselekvést, még akkor sem, ha az csupán bocsánatos bűn, vagy bűnalkalom volna. Ilyent sem közvetlenül, sem közvetve nem kívánhat alattvalóitól. Az alattvaló pedig nemcsak nem köteles ilyen parancsnak eleget tenni, annak nem is szabad engedelmeskednie. Ez magától értetődő, de rendszabályunk következő mondata kifejezetten is előírja, hogy minden kételyt eloszlasson. Se az alattvaló, se az előljáró ne mérlegelje, hol van a bocsánatos és súlyos bűn határa. Ha valamely cselekedet csupán bocsánatosan bűnös, az még koránt sem jelenti, hogy megengedett. A bűn egyformán tiltott, mert az Istentől rendelt erkölcsi rendet sérti.

Sőt, tekintetbevéve emberi gyarlóságunkat, a bűnnek még a lehetőségét is kerülnünk kell, vagyis elegendő ok nélkül sohasem tehetjük ki magunkat vagy felebarátunkat a bűn veszélyének.

Miután pedig Szeráfi Atyánk az előljárókat figyelmeztette, hogy ne parancsoljanak semmi olyat, ami lelkiismeretükkel vagy rendszabályunkkal ellenkezőnek, egyúttal az alattvalókhoz is szól:

Az alattvalók pedig gondolják meg, hogy Istenért lemondtak szabad akaratukról. Azért szigorúan megparancsolom nekik, hogy mindenben engedelmeskedjenek főnökeiknek, amire fogadalmat tettek, és ami nem ellenkezik lelkiismeretükkel és rendszabályunkkal.

Miért kell engedelmeskednünk?

204 Mindenek előtt engedelmességünk főindítóokára utal Szeráfi Atyánk: a fogadalommal lemondtunk saját akaratunkról, még pedig Isten iránt való szeretetből. Ez megmagyaráz mindent. Ha egyszer elhatároztuk magunkat Isten szolgálatára, ha valóban átadtuk magunkat egészen neki, akkor már csak egy feladatunk marad: mindenben engedelmeskedni Istennek és az

ő helyetteseinek, vagyis a törvényes előjáróknak; alávetni saját akaratunkat Isten akaratának: „legyen meg a te akaratod!”¹²⁾

Az eredeti és számos személyes bűn által meggyengült saját akarat önmagától csak bűnre, rosszra képes. Ha egyszer el akarjuk hagyni a bűnt, akkor hagyjuk el valóban. Ennek pedig legjobb és legbiztosabb útja, ha magunkat mindenben alávetjük előjáróink akaratának. Ne felejtjük el azt sem, hogy ha akaratunkat alávetjük az előjáró akaratának, tulajdonképpen a saját akaratunk teljesül, hiszen mi akartunk akaratunkról lemondani! Innen az önkéntes alárendeltségnek nagy érdemszerző volta. Ezt azonban nem tehetjük az alázatosság erénye nélkül, amit Szent Ferenc Atyánk így fejt ki: Az alattvaló ne lássa az embert az előjáróban, hanem azt, akinek kedvéért alattvaló lett; minél kisebb az előjáró, annál nagyobb a neki engedelmeskedő alázatossága.

Hogyan kell engedelmeskednünk.

Erre rendszabályunk e fejezete elég határozott választ ad, ha valaki az első fejezet tárgyalásánál elmondottak után még kételkednék: mindenben, ami nincsen lelkiismeretünk vagy rendszabályunk ellen. Sokan úgy szeretnék rendszabályunkat magyarázni, hogy csupán annak határain belül tartozunk előjáróinknak engedelmeskedni, vagyis ami nem függ össze szorosan rendszabályunkkal, azt az előjárók nem is parancsolhatják, jobban mondva ilyen esetben az alattvaló nem lenne köteles bűn terhe alatt engedelmeskedni. A legtöbb rendszabálymagyarázó, köztük a legrégebbiek is, azonban elvetik ezt a felfogást. Rendszabályunk szövege annyira világos, hogy szinte kizár minden félreértést. V. Márton és X. Leo pápa is ilyen értelemben rendelkezett: „Akarjuk és minden kisebb testvérnek megparancsoljuk, hogy kötelesek előjáróiknak szigorúan engedelmeskedni a rendszabályban nevezett minden dologban, valamint más megengedett és illő dologban is, ami nincsen

¹²⁾ Mt. 6, 10.

lelkiismeretük és a nevezett rend szabálya ellen.“¹³⁾
„Akarjuk és parancsoljuk, hogy a testvérek engedelmeskedjenek mindenben, ami Isten, saját lelkük és a kisebb testvérek rendszabályába nem ütközik.“¹⁴⁾

Azonban itt is különbséget kell tennünk engedelmeségi fogadalmunk és az engedelmesség erénye között. Fogadalmunk erejénél fogva valóban csak a szorosan vett rendszabály szerint való engedelmességre vagyunk kötelezve. Fogadalmat csakis rendszabályunkra tettünk, hogy annak engedelmeskedünk. Az engedelmesség erényénél fogva azonban többre vagyunk kötelezve.

Ne gondoljuk azonban, hogy emiatt rendszabályunk mit is veszítene, vagy hogy engedelmisségünk nem volna más szerzetesrend engedelmisségénél tökéletesebb és nagyobb terjedelmű. Rendszabályunk ugyanis más rendszabályhoz viszonyítva sokkal több súlyos bűn terhe alatt kötelező parancsot tartalmaz, mint bármely más rendszabály. Ezért előljáróink rendszabály szerint való parancsolási lehetősége is sokkal terjedelmesebb rendünkben, mint bármely más szerzetben.

206 Az engedelmisség feltételeiről bővebbet már hallottunk az engedelmisség fogadalmának tárgyalásánál. Ki kell azonban még térnünk egy sajátos esetre, amelyben esetleg félremagyarázható a rendszabály szövege.

Indokolt esetben ugyanis az előjáró kötelezheti alattvalóját, hogy a rendszabály, még inkább Általános Rendi Szabványaink rendelkezéseit ne tartsa meg, feltéve, hogy az előjáró alattvalóját a szóbanforgó parancs vagy rendelkezés alól felmentheti. Az alattvaló ilyen esetben köteles engedelmeskedni, hacsak az előjáró parancsa természeti vagy isteni törvénybe nem ütközik. Természetesen indokolt esetről van szó, vagyis amikor az előjáró indokoltnak tartja a felmen-

¹³⁾ Noveritis. Wdg. X. 187. XXII.

¹⁴⁾ Ite vos. Wdg. XVI. 50. XXIII.

tést. Nem szükséges, hogy az alattvaló is szükségesnek tartsa a felmentést. Az előjáró ugyanis lelkiismeretben felelős alattvalói lelkiüdvéért. Ha tehát azt látja, hogy a rendszabály valamely parancsának megtartása inkább van az alattvaló lelki kárára, mint annak meg nem tartása, köteles őt a parancs alól felmenteni és ilyen esetben a rendszabály parancsának meg nem tartását tőle követelheti is. Így pl. ha az előjáró látja, hogy valamely alattvalója a bűnt megtartása által egészségében kárt szenvedne, vagy hogy nagy aggályossága miatt lelki nyugalma elveszítené, megparancsolhatja neki, hogy ne bűntölködjön, az pedig engedelmeskedni tartozik. Annál inkább áll ez rendszabályunk engedményeire. (Pl. hogy ruhánkat megfoltozhatjuk, minden ételből ehetünk, stb.)

Nem lesz éreketlen, ha azokkal az esetekkel is foglalkozunk, amikor az előjárók a rendszabály vagy más törvényből folyó kötelezettség alól alattvalóikat felmenthetik, vagy egyszerűen kijelenthetik, hogy a rendszabály vagy törvény meghatározott esetben nem kötelezi az alattvalót.

A mentesség.

Az egyházi törvények hacsak isteni parancsot vagy 207 természeti törvényt nem tartalmaznak, olyan esetben, amikor azok megtartása csak nagy nehézség árán lehetséges, nem köteleznek, vagyis az alattvaló mentesül a törvény kötelezettsége alól.

Kérdés, ki illetékes annak megállapítására, hogy adott esetben valamely törvény csak nagy nehézségek árán tartható meg, és ezzel mentesekké váljunk? Kétségtelenül elsősorban mindig az egyén lelkiismerete lesz mérvadó. A tapasztalat szerint azonban ilyen esetben nehéz biztos és határozott lelkiismereti ítéletet hozni, miért is ajánlatos mások tanácsát kikérni. Ennek a tanácsnak megadására elsősorban az előjáró illetékes, még olyan esetben is, ha a törvény alól nem menthet fel. Az előjáró ugyanis a törvények és szabályok hivatott őre, ő tudja tehát legjobban megítélni, hogy egyes esetben mi a teendő. Ítélete, hacsak nem észszerűtlen, lelkiismeretben fel-

tétlenül elfogadható. Az előjáró helyett — ha csupán lelkiismereti kérdésről van szó — a gyóntató is illetékes a mentesség megállapítására. Az ő ítétele a lelkiismereti hatáskörben feltétlenül mérvadó. Ha azonban az előjáró a külső hatáskörben másként intézkednék, az ő ítéletének vagyunk kötelesek magunkat alávetni.

Felmentés.

208 A felmentés nem más, mint különös esetben a törvény ellen tett engedmény. Vagyis, amíg a törvény a maga teljes egészében továbbra is érvényben marad, és mindenkit változatlanul kötelez, addig különös méltánylást érdemlő okból, csupán meghatározott esetben, vagy meghatározott személyre vonatkozóan a törvény kötelező ereje megszűnik.

Nem szűnik meg azonban önmagától — ilyenkor mentességről beszélünk — hanem vagy maga a törvényhozó, az ő előjárója, vagy esetleg annak meghatalmazottja *megengedi* a törvény előírásától eltérő cselekvést.

209 A felmentés mégsem azonos az engedéllyel. Engedélyt kapunk ugyanis a törvény által jóváhagyott cselekvéshez, amikor az illető előjáró hozzájárulását adja. Az engedély mindig a törvény, vagy előírás *szerinti* cselekvéshez való hozzájárulást jelenti, míg a felmentés a törvény vagy előírás *elleni* cselekvésre jogosít fel. Az engedély a törvény betetőzése, a felmentés ellenben annak megsebzése.

A felmentés végeredményben a törvénynek bizonyos esetben való megszüntetését jelenti, épen ezért a felmentés adásához mindig joghatósági hatalom szükséges. (Ezzel szemben engedélyt a joghatósággal nem rendelkező, — tágabb értelemben vett előjárók, magiszterek, helyetteseik, stb. is adhatnak). Sőt joghatósággal rendelkező előjáróink is csupán felhatalmazás alapján adhatnak felmentést, hiszen a törvényeket nem saját maguk hozták. Más szóval felmentési hatalmuk nem korlátlan, nem adhatnak *bármely* tör-

vény vagy előírás alól felmentést, hanem hatalmuk korlátozott.

Az eddig elmondottakból kitűnik, hogy a felmentés adásához mindig a törvény faja fog döntő szerepet játszani. Önmagában véve ugyanis csak maga a törvényhozó adhat felmentést, vagy annak előljárója, illetve törvényes utódja. Mindaz, akinek hatalma a törvényhozóénál kisebb, vagyis attól függő, csakis a tőle kapott keretek között adhat felmentést.

Ha tehát azt kutatjuk, hogy ki, milyen törvények alól adhat felmentést, a rendünkben előforduló gyakoribb eseteket véve figyelembe, a következőket kell megállapítanunk:

I. Rendünk gyóntatói a következő esetekben adhatnak felmentést: 210

1. Akik valamely búcsú elnyeréséhez előírt jámbor cselekedetet nem tudnak elvégezni, azokat ezek alól felmenthetik.^{14a)}

2. Azokban a titkos és sürgős esetekben, amikor a nagyobb előljáróhoz nagyobb lelki károsodás nélkül nem lehet egykönnyen folyamodni, minden titkos bűnesetből származó szabálytalanság alól adhatnak felmentést, kivéve a szándékos emberölésből et foetus humani abortus procuratione, mind a már felvett rendek jogos gyakorlásához, mind azok megengedett felvételéhez. Lelkigyakorlatok alkalmával minden titkos szabálytalanság alól adhatnak felmentést.^{14b)}

3. Mindazokban a sürgős és titkos esetekben, amikor az eleve kiszabott (latae sententiae) megtorló büntetések (poenae vindicativae) megtartása által a bűnös magát elárulná, vagy másokat megbotránkoztatna, a gyóntató a szentségi jogkörben csupán — felfüggesztheti a büntetés kiállítását a szokott felfolyamodási kötelezettség feltételeinek megtartása mellett.^{14c)} Ha 211

^{14a)} CIC. 935.

^{14b)} Etiam specialem, expressam et individualementem mentionem exigentibus. Anler, 25. old.; CIC. 990. § 2.

^{14c)} CIC. 2290.

pedig valamely rendkívüli esetben ez a felfolyamodás lehetetlen volna, akkor ő maga engedélyezi a felmentést az ETK. 2254. szakasza szerint.

4. Felmentést adhatnak a nem fenntartott fogadalmak alól és ezeket át is változtathatják.

Ezekben az esetekben — hacsak a szentségi jogkörben való használat említve nincsen — a gyóntató felmentési hatalmát a szentségi gyónáson kívül is alkalmazhatja, valahányszor a felmentést kérő nála szentgyónást érvényesen és megengedetten végezhetne.^{14d)}

212 *II. A helyi előljárók:* (házfőnök, ujoncmester) alattvalóikat a következő esetekben menthetik fel:

1. A bőjt, a megtartóztatás, az ünnepnap munkaszünet és a szentmisehallgatás kötelezettsége alól.

2. Évente egyszer, a nagybőjt első vasárnapját követő hétfőn, alattvalóikat *minden* szabálytalanság alól felmenthetik. Ezt a felmentési hatalmat alárendelt gyóntatóiknak is megadhatják.^{14e)}

3. Mindazon alattvalóikat, akik predikálással, gyóntással, tanítással, tanulással vagy betegápolással vannak elfoglalva, felmenthetik a zsolozsmázási kötelezettség alól, de helyette néhány más imát szabjanak ki. Ez legyen legalább 6—7 zsoltár, 7 Miatyánk és 2 Hiszekegy.^{14f)}

4. A házirend alól egyeseket és az egész közösséget is felmenthetik.

213 *III. Nagyobb előljáróink* (tartományfőnök, helyettese, biztos [commissarius provinciae, missionis]) a fenti II. pontban említett eseteken kívül alábbi esetekben is adhatnak felmentést:

1. Egyes esetekben rövid időre a szerzetesi ruhának más ruhával való felcseréléséhez.

^{14d)} Vermeersch-Ceussen I.⁶ p. 169.

^{14e)} Vermeersch-Creussen II.⁵ p. 180.

^{14f)} Anler 22. old.

2. A karimádsági kötelezettség alól tartósan ad felmentést.^{14g)}

3. A titkos bűnesetből származó szabálytalanságok alól, kivéve a szándékos emberölés et procuratione abortus-ból eredőket, valamint azokban az esetekben, ha az ügy már a bírói jogkörbe tartozik. (Ezekben az utóbbi esetekben, mint fent a gyóntatók, úgy ők is adhatnak felmentést ugyanazon feltételek mellett.^{14h)}

Nyilvános esetben is felmenthetik alattvalóikat az egyetemes jog által eleve kiszabott büntetések alól, feltéve, hogy az eset még nincsen a bírói jogkörbe utalva és nem olyan esetről van szó, amelyet az ETK 2237. szakasza kivesz.¹⁴ⁱ⁾

4. Kétség esetében (dubium facti) az egyházi törvények alól.

5. Valahányszor a Szentszékhez való folyamodásból eredő késedelem miatt nagyobb károsodás állna be és olyan esetről van szó, amelyben a Szentszék felmenteni szokott, az említett nagyobb előljárók is felmenthetnek^{14j)} az egyetemes egyházi törvények alól.

IV. Az általános rendfőnök a fenti II. és III. pontban foglaltakon kívül felmentést adhat:

214

1. A Szabványkönyv előírásai alól, amennyiben azok nem érintik az egyetemes egyházi törvényeket, vagy a rendszabály lényegesebb pontjait.

2. A szerzetesi ruha huzamosabb időre való letevésére.

(A szerzők általában megemlítik, hogy a szerzetesrendek nagyobb előljárói a rendszabály és a szabványok a szerzetesrend lényegét nem érintő kisebb fontosságú előírásai alól adhatnak felmentést. Rendünkre vonatkozóan ez azonban aligha jelent valamit, ha meggondoljuk, hogy rendszabályunk annyira szűkszavú, a bennefoglalt parancsok legtöbbje súlyos bűn

^{14g)} CIC. 589; CCGG. 164.

^{14h)} CIC. 990.

¹⁴ⁱ⁾ CIC. 237.

^{14j)} CIC. 81.

terhe alatt kötelez, úgy hogy alig marad valami, ami alól felmentés adható volna. Gyakorlati szempontból leginkább a ruházatra és bőjtre vonatkozó parancsok jöhetnének számításba. A ruházatra vonatkozóan azonban maga a rendszabály intézkedik a negyedik fejezetben és így az előjáróknak eléggé szabad kezet biztosít. Felmentés nélkül is, csupán engedély-adással alattvalóik szükségleteinek eleget tehetnek. Ugyanez mondható a cipőviselésre vonatkozóan. A bőjt alól pedig amúgy is van felmentési hatalmuk, még a helyi előjáróknak is. A szerzetnek lényegét alkotó előírások alól, legyenek azok akár a rendszabályban, akár a szabványokban, az általános rendfőnök sem adhat felmentést. A Szentszék által történt jóváhagyás folytán azok ugyanis épen olyan egyházi törvényekké váltak, mint az egyetemesek. Itt tehát csakis a Szentszék adhat felmentést.)

215 V. A *Szentszék*, minden emberi törvény alól adhat felmentést. Ha tehát a felsoroltakon kívül más ügyben volna felmentésre szükség, azt csakis innen kérhetjük, természetesen mindig előjáróinkon keresztül. Az isteni és természeti törvények alól azonban a pápa sem adhat felmentést, hiszen nem az általa hozott törvényekről van szó, és erre felhatalmazást sem kapott. Az isteni és természeti törvényeket azonban hitelesen magyarázhatja és ennek következtében bizonyos esetekben, amikor az emberi szabad akarat elhatározásától függ valamely Istennel szemben vállalt cselekedet végrehajtása, méltányos okból megállapíthatja a kötelezettség megszűnését, ami egyenértékű a felmentéssel. Így ad felmentést a szerzetesi fogadalmak alól is.

A gyakorlatra vonatkozóan látjuk tehát, hogy alig van rendszabályunknak és szabványainknak olyan előírása, amely alól az előjárók felmentést adhatnának. Így tehát a mindennapi gyakorlati életben alig fog olyan eset előadódni, hogy a rendszabály vagy szabványok ellen parancsolhassanak valamit, amit az alattvaló köteles volna teljesíteni.

Mint mondtuk, a felmentéshez mindig igazságos ok **216**
szükséges, hogy azt megengedett módon adhassák. Ha nem maga a törvényhozó (beleértve annak utódját és előljáróját is) adja a felmentést, hanem a törvényhozó alattvalója, akkor ez az igazságos ok nem csupán a megengedettséghez, hanem a felmentés érvényességéhez is szükséges. Meg kell jegyeznünk, hogy ennek az oknak korántsem kell olyan nyomós-nak lennie, hogy a fentebb vázolt mentesség előálljon.

Az ok magából a törvény megtartásából származó nehézségekből eredhet (belső ok). Ha ugyanis vagy meghatározott esetben, vagy meghatározott személyre nézve a törvény megtartása nagy nehézségekbe ütköznék és így a törvény megtartásából inkább hátrány, mint előny származnék, helyénvaló a felmentés megadása.

A törvénytől független (külső) körülményekből is származhat az ok, vagy a felmentendő, vagy a felmentő személy részéről. A felmentést engedélyező személy részéről származhat az ok, ha előnyös, hogy bizonyos esetben nagylelkűnek mutakozzék. A felmentett személyre vonatkozólag pedig lelki haszonnal járhat a felmentés — nagyobb, mint amekkora a törvény megtartásából származnék — de eddigi érdemei is elégséges okul szolgálhatnak a felmentés engedélyezéséhez.

Végül a közjó szempontjából is származhat elégséges ok, ha ugyanis a felmentés révén sok törvényszegésnek elejét vehetjük, vagy hogy bizonyos kedvező közhangulatot teremtsünk. **217**

Bizonyos esetben az ok olyan súlyos lehet, hogy az előljáró *köteles* a felmentést engedélyezni. Ha ezt mégsem tenné meg, az alattvaló ezzel még nem szabadulna a törvény megtartásának kötelezettsége alól.

A lelkiismeretes szerzetes könnyen kerülhet olyan körülmények közé, hogy bizonyos helyen, vagy bizonyos körülmények miatt szinte képtelen a rendsza-

bály lelkiismeretes megtartására. Szeráfi Atyánk bölcsen ezt is figyelembe vette és így intézkedett:

Továbbá, ha a testvérek — bárhol tartózkodjanak is — látnák és arról győződnenek meg, hogy a rendszabályt nem tudják tökéletesen megtartani, folyamodjanak főnökeikhez.

Kinek kell főnökéhez folyamodnia?

218 *Annak kell tehát az előjáróhoz folyamodnia, — és pedig súlyos bűn terhe alatt, amint az V. Kelemen pápa magyarázatából kitűnik¹⁵⁾ — aki a rendszabályt külső ok miatt nem tudja megtartani. Vagyis olyan okról van szó, amely nem magában az illető szerzetesben van, mint pl. annak hanyagsága, vagy könnyelműsége, hanem amely a helyi körülményekből következik. Ha pl. abban a kolostorban, ahol épen van, valamely testvér viselkedése miatt képtelen a rendszabályt megtartani, vagy ott állandóan súlyos bűnveszélyben forogna. Az ok lehet természetesen a kolostoron kívül is, pl. az abban a városban dívó szokások, a világiakkal való túlzott barátkozás, stb.*

Ilyen esetben azonban csak akkor köteles az illető az előjáróhoz folyamodni, ha már ténylegesen meggyőződött, hogy a rendszabályt nem tudja megtartani, vagy hogy súlyos bűnveszélyben forog. Ha ez még nem meggyőződése, hanem csak sejtés, vélemény, akkor a kötelezettség sem áll fenn. Ha ilyenkor nincs is kötelezve, azért megvan a lehetősége, illetve az engedélye, hogy előjárójához folyamodjék.

Rendszabályunk ezen a helyen nagy általánosságban minden előjárót ért. Így tehát elsősorban a helyi előjáróhoz kell folyamodnunk, ha pedig ő nem segíthetne, akkor a tartományfőnökhöz, esetleg az általános rendfőnökhöz lehet folyamodni.

Mikép kell az előjáróhoz folyamodnunk?

219 Általános Rendi Szabványaink a folyamodás módját is meghatározzák. Elsősorban nem kell az előjárót

¹⁵⁾ Exivi.

személyesen felkeresnünk, ha az írásban, vagy közvetítő révén is történhet. Sőt a rendszabály eme pontjára való hivatkozással, senki kolostorát külön kifejezett engedély nélkül el nem hagyhatja.¹⁶⁾

Azonkívül csak fokozatosan lehet az előjárókhöz folyamodni. Vagyis legelőször a közvetlen előjárónál kell az ügy elintézését megkísérelni, és csak miután ő tovább utasított, vagy ha maga nem tudná vagy nem akarná az ügyet elintézni, szabad a következő magasabb előjáróhoz folyamodni. Ez az eljárás minden fajtájú ügyre vonatkozik, kivéve a panaszt. Panasznál ugyanis, ha az valamely előjáró ellen irányulna, a dolog természete megkívánja, hogy a panaszttevő az illető előjárót, aki ellen panasza irányul, kihagyja, és a közvetlenül magasabb előjáróhoz forduljon orvoslásért. A renden kívül álló személyhez, vagy hatósághoz — beleértve a Szentszéket is — csak akkor szabad valamely rendi ügyet terjeszteni, ha azt az általános rendfőnök már ismeri és le tárgyalta.¹⁷⁾ Ily módon ügyeinket egészen a Szent-székiig vihetjük.

A főnökök pedig szeretettel és szívesen fogadják őket, és annyi közvetlenséget tanúsítsanak irántuk, hogy — mint az urak szolgáláiknak — ők is félelem nélkül szólhassanak hozzájuk. Mert azt akarom, hogy a főnökök minden testvérnek szolgálai legyenek.

Hogyan fogadja az előjáró alattvalóit.

Ezzel Szent Rendalapítónk az előjáróknak ad utasítást, hogy miképen fogadják a hozzájuk folyamodó alattvalókat. Hármat kíván tőlük: szeretettel és szívesen fogadják őket, valamint közvetlenséget tanúsítsanak irántuk. Ugyanis csak így biztosítható, hogy az, akinek lelkiismerete amúgy is nyugtalan a felforrósult nehézségek miatt, valóban lelki orvost találjon az előjáróban, akinek félelem nélkül és teljes őszinteséggel feltárhatja baját, tudva, hogy megértő szívre talál az előjáróban.

¹⁶⁾ CCGG. 635.

¹⁷⁾ CCGG. 363.

Ezeknek a fontos tulajdonságoknak egyébként is meg kell lenniök az előljáróban. Hiszen hivatalával jár, hogy alattvalóit szeresse, ügyes-bajos dolgaikkal szívesen törődjék és közvetlen nyájassággal kezelje őket. A szolgálával maga az Úr Jézus hasonlította össze az előljárókat, amikor apostolait intette: „aki nagyobb köztetek, legyen mint a kisebb, és aki előljáró köztetek, mint a szolgáló.”¹⁸⁾ Ő maga is úgy volt közöttünk, mint aki szolgál.¹⁹⁾

Ebből azonban semmiesetre sem következik, hogy az alattvaló az előljárónak kijáró köteles tiszteletéről megfélelkezzen, vele tiszteletlenül beszéljen, vagy követeléseket támasszon. Szeráfi egyháztanítónk szerint ugyanis az, aki azt mondotta, hogy aki nagyobb köztetek, legyen mint a kisebb, nem mondta, hogy aki kisebb köztetek, legyen mint a nagyobb. Azt sem mondotta, hogy a szolgáló legyen mint az előljáró. Ezt sohasem szabad elfelejtenünk, hiszen Szent Ferenc Atyánknak is ez lebegett szeme előtt, amikor figyelmeztette testvéreit:

A testvéreket ellenben intem, és az Úr Jézus Krisztus nevében buzdítom, hogy őrizzék minden kevélységtől, hiúságtól, irigységtől, fősvénységtől, világi gondtól és aggságtól, megszólástól és zúgolódástól.

Kevélység, hiúság, irigység.

221 Először is a kevélységre vonatkozólag int, ami szeges ellentétben van rendünknek lényegével, hiszen „kisebb testvérek” vagyunk. Nem ok nélkül említi Szeráfi Atyánk első helyen a kevélységet, mert ez minden bűnnek forrása.²⁰⁾ A hiúság és irigység is közvetlenül a kevélységből ered. A hiúság keresi az elismerést, amellyel egyúttal elvesztünk minden természetfeletti érdemet. Az irigység pedig nem akarja másban a jót elismerni, mert azt véli, ezáltal ő maga háttérbe szorul. Eredménye pedig nem más, mint a köteles testvéri szeretet elvesztése.

¹⁸⁾ Luk. 22, 26.

¹⁹⁾ U. o. 27.

²⁰⁾ Sir. 10, 15.

A fösvénység homlokegyenest ellenkezik a fogadott szegénységgel. Óvakodjunk azonban a fösvénységnek egy fajától, mely épen fogadott szegénységünk álruhájában szokott némely szerzetes szívébe férközni. Az ilyen a szegénység ürügye alatt saját magától, de másoktól is sajnálja még a szükséges dolgokat is. Ide tartozik a szegénység minden túlkapása és elferdülése, ami egyáltalában nincsen összhangban rendünk szellemével. A fösvényeket a nemzetek apostola Szent Pál kizárja a mennyek országából, mert „a bálvány szolgájának nincs öröksége Krisztus és az Isten országában.”²¹⁾ 222

Világi gond és aggság.

Miután pedig Szent Rendalapítónk a szent szegénység által bőségesen gondoskodott fiairól, kiknek eltartását maga az Úr vállalta, nem illik, hogy azok túlságosan törődjenek e világ dolgaival. Aggodalomnak pedig egyáltalában nincsen helye a kisebb testvérek között. Ez egyenlő volna az Úr ígéretének kétségbevonásával. Isten minden bizonnyal ismeri szükségleteinket, és ha igazán Neki szenteljük életünket, csak arra gondolunk, ami az Uré, hogy hogyan tessünk Istennek,²²⁾ akkor arról, ami a világé, az Úr fog gondoskodni, hogy semmiben hiányt ne szenvedjünk. 223

Rendszabályunk e szakasza egyúttal arra int, ne avatkozzunk fölöslegesen világiak ügyeibe. Ezt Általános Rendi Szabványaink is tiltják.²³⁾

Ha már egyszer Istennek akarunk szolgálni, akkor elsősorban az ő dolgaival törődjünk. A világ ügyei pedig, meglehetősen ellentétben vannak Isten ügyeivel. Nem illik tehát, hogy Isten szolgája mások önző érdekeit szolgálja. Szent Pál is ettől óvta tanítványát, Timót püspököt: „Aki Istenért harcol, nem bocsátkozik világi dolgokba, hogy annak tessen, akihez sze-

²¹⁾ Ef. 5, 5.

²²⁾ Kor. I. 7, 32.

²³⁾ CCGG. 253.

²⁴⁾ Tim. II. 2, 4.

gődött.“²⁴⁾ Még határozottabban juttatja ezt kifejezésre maga Urunk: „Senki két úrnak nem szolgálhat, mert vagy az egyiket gyűlölni fogja, és a másikat szeretni, vagy az egyiket túrni fogja és a másikat megvetni.“²⁵⁾

Márpedig Istent nem lehet sem gyűlölni, sem túrni, sem megvetni, hanem egyedül szeretni. Ha a szerzetesek világiak dolgaiba avatkoznak, abból a legritkább esetben szokott jó származni. A világiak közül ugyanis az, akinek olyan ügye van, amelybe másnak kell avatkoznia, rendesen nem jár egyenes úton, és alig tételezhető fel, hogy szívesen veszi, ha szerzetes avatkozik épenséggel nem épületes ügyeibe. Az eredmény majdnem mindig az, hogy magunknak biztosan szerzünk ellenséget, de esetleg Istennek is. Ezt pedig mindenféleképpen el kell kerülnünk.

Megszólás.

224 Ha már az előbbieket is sokat ártottak a szerzetesnek, a megszólás egyenesen megöleje. Pedig még szerzetesek között sem ritka ez a bűn. Ezért látta jónak Szent Rendalapítónk, hogy rendszabályában róla külön megemlékezzék. A megszólásnál mindig ketten vétkeznek: az, aki mondja, és az, aki hallgatja. Senki sem beszél szívesen, ha a másik nem hallgatja örömmel, mondja Szent Vazul, a keleti szerzetesek ősatyja. Nekünk tehát nemcsak magától a megszólástól, hanem annak meghallgatásától is őrizkednünk kell. Szent Jeromos is erre inti szerzeteseit: „Ha halljátok, hogy valaki másokat megszól, hagyjátok ott és meneküljetelek tőle, mint a kígyótól.“²⁷⁾ Szeráfi Egyháztanítónk, Szent Bonaventura is ettől a hibától akar megóvni, amikor figyelmeztet: szégyelj a távollevőről olyasmit mondani, amit jelenlétében a szeretet sérelme nélkül nem mondhatnál.²⁸⁾ Ezzel egyúttal a legjobb óvszert is adja a megszólás ellen; amit egy régi közmondás így fejez ki: „Dícsérj a hátam mögött és bírálj meg szemtől-szembe!“

²⁴⁾ Mt. 6, 26.

²⁷⁾ *Regula Monachorum*, cap. XXII. P. L., tom. IX, col. 423.

²⁸⁾ Op. Omn. VIII. 613.

Végül pedig olyan hibától óv Szeráfi Atyánk, amely **225** talán legelterjedtebb a szerzetesek között, Szent Bernát egyenesen a szerzetesek kiváltságának mondja ezt a hibát, amely nem más, mint a

Zúgolódás.

Ebben a fejezetben figyelmeztetett Szent Ferenc Atyánk, hogy Istenért lemondtunk szabad akaratunkról, miért is készséggel kell engedelmeskednünk. Ez pedig nagyon nehéz, mert az emberben az akarat az úr, az egyedül szabad, a többi képesség között. És ez az úr, az akarat, önkormányzatra tör. Nem szívesen veti magát alá más akaratnak. Így sokszor, ha külsőleg talán nem is szegül ellen az előljáró akaratának, magában azonban dúl-fúl, mindent megbírál, mindent jobban tudna megtenni, egyszóval semmi sem jó, amit más tesz, vagy amit más tőle kíván. Ez a lázadás a zúgolódás.

Talán mondanunk sem kell, hogy aki komolyan törekszik a tökéletességre, annak szakítania kell a zúgolódással. Ameddig valaki zúgolódik, egyáltalában nem mondhatja magáról, hogy a tökéletességre törekszik, hiszen a fel-felébredő kevélység ellen nem akarja az alázatosság egyetlen és rég bevált fegyverét használni.

Csakis ha Szent Rendalapítónk e figyelmeztetését tartjuk szem előtt, lesz a testvéri szeretet biztosítva, lakik köztünk a béke és összhang, csak így tudunk igazán szívvel-lélekkel Istennek szolgálni.

*

Mint láttuk, a felsorolt hiba, mind a kevélységből **226** származik. Nem érdektelen tehát, ha minden eszközzel küzdünk a bűnök e gyökere ellen. Gyakori jelenség, hogy a tudomány felfuvalkodottá tesz. Nem is az igazi, komoly tudomány — mert az bármi másnál jobban ösztökél az alázatosságra, — hanem leginkább a felületes tudomány. Sokszor pedig a tudomány-szomj sem egyéb, mint a meg nem fékezett kevélység gyümölcse. Épen ezért Szent Ferenc Atyánk komolyan inti testvéreit:

Ha tanulatlanok, ne törődjenek a tanulmányokkal.

Szent Ferenc Atyánk a *fölösleges* tanulástól óvja testvéreit. Korántsem tiltja azonban a *szükséges* tanulmányokat. Épen ezért mindenkinek kötelessége a hivatásának gyakorlatához szükséges ismereteknek lelkiismeretes elsajátítása és azok állandó gyarapítása. Nem csupán a klerikus testvérek kötelesek tehát tanulmányokkal foglalkozni, hanem a már felszentelt papok is állandóan törődjenek továbbképzésükkel.^{28a)}

Laikus testvéreink is tanulják meg mindazt, ami mesterségük gyakorlásához, így közvetve hivatásuk teljesítéséhez szükséges, és ebben képezzék magukat állandóan.

227 Rendszabályunknak ez a figyelmeztetése inkább a laikus testvérekre vonatkozik, vagyis azokra, akik még mielőtt a rendbe jöttek volna, előre lemondtak a papi hivatásról, bármely oknál fogva. Az ő hivatásuk tehát nem az igehirdetés — amely igen komoly tanulmányokat követel — hanem az imádság, vezeklés saját és a világ bűneiért és a kézimunka. Aki pedig egyszer hivatást választott, az tartson ki abban, ne akarjon azon változtatni. Szent Pál is erre tanít: „Mindenkinek maradjon meg ugyanabban a hivatásban, amelybe meghívatott.”⁽²⁹⁾

A hivatásváltoztatást Általános Rendi Szabványaink is tiltják: akit laikusnak felvettek, az már nem lehet később klerikus.³⁰⁾ Ezt még a próbaidő alatt sem lehet megengedni, vagyis mielőtt még valaki ujoncévét megkezdte volna.

A tilalom azonban csak úgy ér valamit, ha azt is megmondják, hogy helyette mit kell tenni. Miután Szent Rendalapítónk testvéreinek megtiltja a tanulmányokkal való foglalkozást, megmondja, helyette mit tegyenek, mivel törődjenek:

Hanem legfőbb törekvésük arra irányuljon, — amire vágyakozni szent kötelességük — legyen meg bennük az Úr lelke és az Ő szent közreműködése. Szüntelen

^{28a)} CIC. 129.

²⁹⁾ Kor. I. 7, 20.

³⁰⁾ CCGG. 112.

imádkozzanak hozzá tiszta szívvel. Legyenek alázatosak, türelmesek az üldözésben és betegségben. Szeressék azokat, akik minket üldöznek, vádolnak és gáncsolnak, mert az Úr mondja: „Szeressétek ellenségeiteket; és imádkozzatok üldözőitekért és rágalmazóitokért.“ „Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa.“ „Aki pedig mindvégig állhatatos marad, az üdvözl.“

Amire vágyódní szent kötelességünk.

A következők egy célt szolgálnak: bírjuk az Úr lelkét és az ő szent közreműködését. Ennek szinte kizárólagos eszköze a szüntelen imádság. Kérdés most már, vajjon a rendszabályból kifolyólag van-e külön imádsági kötelezettségünk, különösen, ami a belső imádságot — a szemlélődést — illeti? Rendszabályunknak ez a kitétele nem tartalmaz újabb parancsot. Ez első sorban III. Miklós és V. Kelemen pápák magyarázatából tűnik ki. Ők erre vonatkozólag semmilyen kötelezettségről sem tesznek említést. 228

Azonban korántsem jelenti, hogy az elmélkedő imára nem vagyunk kötelezve. Fontoljuk meg, hogy kötelesek vagyunk a tökéletességre törekedni. A tökéletességre való törekvésnek pedig elengedhetetlen eszköze a rendszeres és állandó benső imádság, az elmélkedés. Enélkül emberileg szólva lehetetlen rendszabályunknak sok-sok súlyos bűn terhe alatt kötelező parancsát huzamosabb időn át megtartani. Ezt csakis Istennek különleges segítségével, kegyelmével tehetjük, és soha a saját erőnkéből. Istennek ezt a hatás támogatását pedig csak akkor kapjuk meg, ha azt állandóan kérjük. „KérjeteK és adni fognak nektek, keressetek és találtoK, zörgessetek és megnyitnak nektek. Mert mindaz, aki kér, kap, és aki keres, talál, és a zörgetőnek kinyitnak.“³¹⁾ Ezért mondotta az Úr: „hogy mindenkor imádkozni kell és abba bele nem fáradni.“³²⁾

Így tehát, habár rendszabályunknak ez a része nem tartalmaz külön parancsot, az elmélkedő, benső imád-

³¹⁾ Mt. 7, 7—8.

³²⁾ Luk. 18, 1.

ságra mégis kötelezve vagyunk. Épen ezért ezt Általános Rendi Szabványaink előírják, amint azt a III. fejezet tárgyalásánál láttuk.

Szüntelen imádkozzanak.

229 A szüntelen imádság nem jelenti, hogy állandóan, örökké kell valamilyen szóbeli imádságot mondanunk, ami egykönnyen nem is volna lehetséges.

Rendszabályunk megadja ennek a mindenkori szüntelen imádságnak módját: bírják az Úr lelkét és az ő szent közreműködését. Szent Bonaventura szerint ez az áhítat lelke nem más, mint hogy állandóan gyengéd vonzalmat táplálunk lelkünkben Isten iránt. Vagyis gyakran gondolunk Istenre, szívesen beszélünk róla és az ő ügyeiről, szívesen hallgatunk ilyen tárgyú beszédet. Minden tevékenységünk irányuljon Istenre, vagyis minden gondolatunk, szavunk és cselekedetünk őerte történjék. Minden teremtmény, amely körülvesz, szolgáljon lépcsőfokul Istenhez való felemelkedésünkben. A kicsinyben, a lényegtelenben lássuk meg épúgy a Teremtőt, mint a fenséges nagyban. A nagy és fenséges dolgok hamarosan megindítják lelkünket Isten felé, de történjék ez az apróságok szemlélésekor is. Az egyszerű fűszál, értéktelen papírszelet is mesélhet Istenről, a Teremtőről, a Létfenntartóról, csak értenünk kell nyelvét. Ezt a nyelvet csak állandó gyakorlással, állandó összeszedettséggel, sok-sok elmélkedéssel lehet elsajátítani.

Alázat és türelem.

230 Az ilyen állandó tisztaszívű imának hatása nem fog elmaradni. A tisztaszívűség nemcsak a bűntől mentesít, hanem minden rendetlen földi ragaszkodástól is. Ennek eredménye pedig az erényes élet, az erények állandó gyakorlása. Szent Ferenc Atyánk megadja az erényes élet próbakövét: legyenek alázatosak, türelmesek az üldözésben és betegségben. Amikor ugyanis hiányzanak a zavaró körülmények, nem lesz nehéz erényt gyakorolni. A megpróbáltatások idején azonban annál nehezebb. Különösen a legfőbb erényt, az alázatosságot és a vele rokon türelmet nehéz ilyenkor gyakorolni. Ekkor tűnik ki, ki igazán erényes és ki

csak látszatra az. Ott van az igazi lelkierősség, ahol az akarat még a legnagyobb bajok ostrománál is, erősen ragaszkodik az igaz jóhoz, — mondja Szent Tamás.³³⁾

Az ellenség szeretete.

Sőt az igazi erény képes azokat is szeretni, akik min- **231**
ket üldöznek, vádolnak és gáncsolnak. Ez egyébként isteni parancs: „Szeressétek ellenségeiteket; és imádkozzatok üldözőitekért és rágalmazóitekért.”³⁴⁾ Aki erre képes, az bizonyára jól halad a tökéletesség útján, az boldog lehet, mert övé lesz a mennyek országa.³⁵⁾

Nem elégséges azonban csak ideig-óráig ilyen lelkülettel rendelkezni, mert az igazi boldogságot, amely csakis az üldözésben található, csak az fogja elnyerni, aki mindvégig állhatatos marad.³⁶⁾

*

Rendszabályunknak ebben a X. fejezetében két súlyos bűn terhe alatt kötelező parancs van: 1. A testvérek mindenben engedelmeskedjenek előljáróiknak, és 2. ha látnák és arról győződnének meg, hogy a rendszabályt nem tudják tökéletesen megtartani, folyamodjanak rendfőnökeikhez.

Továbbá néhány figyelmeztetést is kapunk: A főnökök látogassák alattvalóikat, alázatosan és szeretettel feddjék őket: az alattvalók gondolják meg, hogy Istenért lemondtak szabad akaratukról; a főnökök, a hozzájuk folyamodókat szeretettel és szívesen fogadják; a testvérek őrizkedjenek minden hiúságtól, irigységtől, fösvénységtől, világi gondtól és aggságtól, megszólástól és zúgolódástól; a tudatlanok ne törődjenek a tanulmányokkal, hanem törekedjenek az Úr lelkét és az ő szent közreműködését bírni.

³³⁾ Summ. 2. 2. qu. 123. a. 10.

³⁴⁾ Mt. 5, 44.

³⁵⁾ U. o. 10.

³⁶⁾ Mt. 10, 22.

XI. FEJEZET.

A TESTVÉREK NE MENJENEK A SZERZETESNŐK KOLOSTORÁBA.

Szigorúan megparancsolom minden testvérnek, kerüljék a nőkkel való gyanús társalgást és beszélgetést.

Szigorúan megparancsolom.

232 Miként az engedelmességet és a szegénységet, úgy a tisztaságot is fokozott mértékben akarta Szent Randalapítónk testvéreivel megtartatni. Ebben a fejezetben újabb parancsot ad, amely a szabálymagyarázó pápák szerint súlyos bűn terhe alatt kötelez. Ez a parancs nem azonos tisztasági fogadalmunkkal, hanem annak tökéletesebb megtartását és biztosabb megőrzését célozza.

Szeráfi Atyánk jól tudta, hogy minél magasztosabb valamely erény, annál kényesebb annak megtartása. Épen ezért valamennyi testvérét, kivétel nélkül, mind az előljárókat, mind az alattvalókat a tisztaságnak legtökéletesebb megtartására kötelezte. Ezzel elsősorban rendjének jó hírnevét és becsületét kívánta mindenkorra biztosítani és megvédeni. Nekünk tehát, kiknek rendünk jóhírneve állandóan szívünkön fekszik, gondos szeretettel kell rendszabályunknak ezt a rendelkezését megtartanunk, és amennyire tőlünk telik, másokkal is megtartatni.

Gyanús társalgás és beszéd.

233 Mind a külső cselekedeti, mind a belső, gondolati, vágybeli vagy érzéki tisztátalanság már fogadalmunk erejénél fogva súlyos bűn terhe alatt tiltott, eltekintve, hogy Isten VI. és IX. parancsa folytán már amúgy is tiltott minden ember számára. Ebben a fejezetben Szent Randalapítónk tovább meggy és súlyos bűn terhe alatt megtilt mindent, ami a tisztátalanság gyanúját felkeltené másokban, jóllehet önmagában esetleg nem volna bűnös a cselekedet.

Ezzel a tilalommal azonban egyúttal erős fegyvert is adott kezünkbe. Kétségtelen, hogy ez a legjobb módja

a bűnalkalmak elkerülésének, amelyeket okvetlenül el kell kerülnünk, mert „aki kedveli a veszélyt, elvesz benne.“¹⁾

Mi sem természetesebb: ha gondosan elkerüljük a bűnnek még a látszatát is, legkisebb lesz a veszély a bűn elkövetésére.

Kérdés már most, mit értünk gyanús társalgáson és beszéléden? A legmegfelelőbb választ Szeráfi Egyház-tanítónk adja. Szerinte a beszélgetést gyanússá teszi a helyzet, a körülmény, a társalgók kora és végül a beszélgetések gyakorisága.

Elsősorban gyanússá teheti a társalgást, a beszélge- **234**
tést, vagy általában az egymással való időzést a hely, amelyen a beszélgetés történik. Ugyanis már maga az a körülmény, hogy szerzetes magányos, félreeső, jóformán senkitől sem látott helyen huzamosabb ideig beszélget, illetve időz valakivel, könnyen gyanút kelthet. Ha tehát beszélgetnünk kell valakivel, történjék az mindig olyan helyen, ahol bárki könnyen láthat bennünket, sőt lehetőleg ténylegesen lásson is. Így lehet eleve minden gyanút elkerülni.

A gyanút nagy mértékben előidézheti a késő esti órákban történő beszélgetés, vagy ha a beszélgetés nagyon hosszúra nyúlik. Épen ezért a sötétség beállta után lehetőleg sohasem beszélgezzünk magányosan másokkal, és főleg ne beszélgezzünk soha senkivel sokáig! Röviden is el lehet mindent intézni, és ezzel nemcsak a gyanút kerüljük el, hanem egyúttal időt is nyerünk, amit bizonyára sokkal hasznosabban tudunk értékesíteni.

A módot és helyzetet illetően erősen gyanútkeltő a **235**
beszélgetés, ha az egyedül, halkan, túl közel vagy nagyon kényelmes testtartásban történik. Legjobb elv, másneműekkel csakis olyan távolságról beszélni, hogy egymást ne érhessék, és ha csak lehetséges, legyen valaki a közelben.

¹⁾ Sir. 3, 27.

A beszélgetést kísérő körülmények nagy mértékben ébreszthetnek valakiben gyanút, ha nem vagyunk kellő elővigyázattal. Így pl. a legjobb szándékú ember is gyanút foghat, ha ketten egymást mereven nézik, huzamosabb ideig egymás kezét fogják, jóízűen nevetnek, játszanak, de még inkább, ha esetleg egy-egy könnyelmű, kétértelmű szót is hall.

Nagy fokban növeli a gyanút a beszélgetők kora. Az egykorúak beszélgetése mindig gyanút kelthet, kisebb a veszély, ha nagy a korkülönbség, de ha a velünk beszélő másnemű személy fiatal, akkor mindig fennforog a gyanú veszélye, ha még oly idők is lennénk.

236 Végül pedig már önmagában gyanús, ha a legtisztességesebb körülmények között is, de nagyon gyakran történik a beszélgetés, különösen ha az illetőt erre már figyelmeztették.

Mindezeken kívül a sűrű levelezés is adhat gyanúra okot, különösen ha a levelek külső alakja sem bizalmat keltő. (Kis, színes, esetleg illatos levélpapírosra sose írjunk!)

De nem minden esetben vétkezik súlyosan az olyan szerzetes, aki az előbb vázolt módon társalog valakivel. Ha ugyanis csak kis mértékben ad okot a gyanúra, akkor csak bocsánatos bűnt követ el.

Súlyosbító körülmény, amely miatt majdnem mindig súlyos a bűn, ha valaki előljárója figyelmeztetése ellenére folytat ilyen beszélgetést.

A zárda.

237 Mindezek könnyebb megtartására szerzetünkben kötelező a zárda — klauzura. (Clausura = zárt hely.) Az egyetemes egyházi törvénykönyv a zárdára vonatkozólag a következőket rendeli.

A zárda törvénye az egész házra vonatkozik, amelyben a szerzetesi közösség lakik, a szerzetesek részére fenntartott kerttel, sétánnyal együtt, kivéve a temp-

lomot, és a hozzá tartozó sekrestyét és a vendégosztályt, ha ilyen van.²⁾

A zárdába tartozó helyeket láthatóan kell megjelölni. (Táblával!) A zárda kijelölése a tartományfőnökre tartozik.³⁾

A férfirendek zárdájába nők — korra, származásra és állásra való tekintet nélkül — semmiféle ürügy alatt sem bocsáthatók be.⁴⁾ Ez tehát az egészen kis leányokra is vonatkozik, ha azok mindjárt csecsemők is. Kivételt csupán a tényleges államfő neje képez és a kíséretébe tartozó nők.⁵⁾ Ő tehát vagy egyedül, vagy udvarhölgyei társaságában, zárdáinkba beléphet.

Természeti törvény alapján, ha valaki életveszélyben forog és életét csakis zárdába való menekülés által biztosíthatja, szintén beléphet a zárdába. (Így pl. légitámadással kapcsolatban nők is használhatják óvóhelyeinket, minden külön felmentés nélkül.)

A Szentszéknek egyszerűen fenntartott kiközösítését vonják magukra: a) a férfirendek zárdáját megszegő nők. (Csak akkor, ha már 12 évesek elmúltak.) b) Bárki (előljáró is), aki bármilyen korú nőt bevezet vagy bebocsát. Ha pedig az illető nagyobbrendű klerikus, felfüggesztéssel kell büntetni, ha hivatala van, attól is meg kell fosztani.⁶⁾ A felsoroltak azonban csak akkor esnek kiközösítésbe, ha tudatosan és rosszakaratúlag követték el tettüket és ha a büntetésről tudomásuk volt.

Általános Rendi Szabványaink is a zárda lelkiismeretes betartására intenek. Továbbá előírják, legyen minden házban kapus, esetleg kettő, ki gondosan őröködik, hogy az ajtó mindig zárva legyen. Ő a csengetésre rögtön előjön, és ha valakit keresnek, azt az előljáró engedélyével a kapuhoz hívja.⁷⁾

²⁾ CIC. 597. §. 2.

³⁾ U. o. §. 3.

⁴⁾ CIC. 598. §. 1.

⁵⁾ U. o. §. 2.

⁶⁾ CIC. 2342. 1. 2.

⁷⁾ CCGG. 209.

239 Minden házban legyen társalgó, a zárdán kívül, mégis közel a kapuhoz. Ennek olyannak kell lennie, hogy a bentlevőket könnyen lehessen látni, anélkül, hogy beszédüket hallanók (ablak, üvegajtó). Másutt senki világiakat nem fogadhat. Az előljárók pedig gondoskodjanak, nehogy egyesek gyakran, minden komoly ok nélkül a társalgóban tartózkodjanak, különösen a karima vagy más közös gyakorlat ideje alatt.⁸⁾

A kolostort csakis az előljáró esetről-esetre megadott engedélyével és áldásával lehet elhagyni. Az előljárók viszont csakis kellően indokolt esetben adjanak engedélyt a kimenésre, és amennyire csak lehet, mindig jelöljenek ki társat, különösen, ha valaki világiaknál tenne látogatást. Általános kilépési engedélye senki-nek sem lehet. Visszajövet ismét jelentkezünk kell az előljárónál és tőle áldást kérünk.⁹⁾

Ezeken kívül idézzük gyakran emlékezetünkbe, amiket a világban való járásról hallottunk a III. fejezet tárgyalásánál.

Végül meg kell jegyeznünk, hogy nemcsak a nőkkel való gyanús társalgást kell kerülnünk, hanem a férfiakkal is, különösen a *fölösleges* érintkezést. Az a szerzetes, aki gyakran és szívesen érintkezik világiakkal, könnyen elveszti jámborságát, imádságos lelkületét, ami mérhetetlen kárt jelent számára. Legyen ezért elvünk, a világiakkal, — mind a nőkkel, mind a férfiakkal — csakis a legszükségesebbeket tárgyaljuk, lehetőleg röviden, mindig szem előtt tartva Szeráfi Atyánk intelmeit, az állapotunkhoz illő szerénységet, amely jámborságunknak legbiztosabb fokmérője.¹⁰⁾

Miután a kísértő sokszor és sokféleképen leselkedik Isten szolgálaira és jóformán nincsen hely, ahol ki ne vetné hálóját, rendszabályunk előírja:

És szerzetesnők kolostorába csak az léphet, aki erre az Apostoli Szentszéktől külön engedélyt kapott.

⁸⁾ CCGG. 210.

⁹⁾ CCGG. 211—212.

¹⁰⁾ CCGG. 206.

Ez a parancs súlyos bűn terhe alatt tiltja az apácázárdákba való belépést, amint azt III. Miklós pápa nyíltan kifejezi.¹¹⁾ Nem érinti azonban az egész kolostort, hanem annak csakis azt a részét, amelybe világiak nem léphetnek be. Tehát az olyan helyiségekbe, amelyekben világiak is tartózkodhatnak, természetesen mi is beléphetünk. Szabályunknak ez a parancsa nem vonatkozik bármely apáca kolostorra, hanem csakis az ünnepélyes fogadalmat tevő apácák kolostoraira, vagyis azokra, amelyekben pápai zárdá van.¹²⁾

A nem pápai zárdás kolostorokba való belépést rendszabályunk nem tiltja. Tiltja azonban az egyetemes egyházjog.¹³⁾

A Szentszék engedélye.

A pápai zárdás apáca kolostorba is mehetünk, ha erre külön engedélyünk van az Apostoli Szentszéktől. Ezt az engedélyt kétféleképpen kaphatjuk: vagy az egyetemes egyházjog előírása folytán, vagy külön apostoli engedéllyel, amely csak meghatározott személynek és meghatározott esetre vonatkozik. Ebben az esetben az engedély szövege maga megmagyaráz mindent. Maga az ETK ránknézve a következő esetekben engedi meg a pápai zárdás női kolostorokba való belépést:

1. A szentségek kiszolgáltatására papok mindannyiszor mehetnek apácázárdába, valahányszor az illető apáca a szentség felvételére az erre a célra kijelölt helyre nem jöhet.¹⁴⁾ Ilyen esetben azonban mindig kísérik más apácák.

2. Lelki szükségleti ténykedés elvégzésére, elsősorban a hivatalos látogatásra, vagy más ellenőrző látogatásra. A hivatalos látogató (vizitátor) bemehet ugyan a zárdába, de csak két idősebb testvér kíséretében és csakis a látogatás megtartására.¹⁵⁾

¹¹⁾ Exiit.

¹²⁾ CIC. 597; 600.

¹³⁾ CIC. 604. §. 1.

¹⁴⁾ CIC. 600. 2.

¹⁵⁾ CIC. 600. 1.; CCGG. 647.

3. A helyi főpásztortól kapott jóváhagyás alapján a főnöknő, valamely szükséges munka elvégzésére, kellő óvintézkedés mellett, szakembernek is megengedheti a belépést.

242 Ezeken kívül még egy esetet kell megemlítenünk, amikor maga a természeti törvény engedi meg a zár-dába való belépést: komoly veszély esetében, amely másképp nem hárítható el. Így tűzvész, vagy más természeti csapás esetén, erőszakos támadás kivédésére vagy ehhez hasonló komoly veszélyben bárki bemehet a bajbajutottak megsegítésére. A szükség ugyanis törvényt bont. Fontos azonban, hogy komoly és súlyos legyen ez a szükség.

Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a felsoroltakon kívül más esetben is könnyen tiltott lehet számunkra az apácakolostorba való belépés. A gyanús társalgásról mondottak ugyanis itt is érvényesülnek, és így megeshetik, hogy a túlgyakori látogatás valamely apácakolostorban — történjék az még oly szent célból — gyanúra adhat alkalmat, amit pedig feltétlenül el kell kerülnünk. A túlgyakori látogatásból az apácák ritkán nyernek valamit, mi azonban legtöbbnyire lelkileg súlyosan károsodunk.

Végül meg kell említeni, hogy Általános Rendi Szabványaink tiltják az előljáróknak, hogy a nekik alárendelt apácák kolostorában étkezzenek, hacsak nem hivatalos látogatói minőségben keresik fel azokat.¹⁶⁾

Szent Rendalapítónk azonban nemcsak a meg nem engedett és könnyen gyanúra okot adó világiakkal való érintkezéstől akart megóvni, hanem a megengedettektől és pusztán lelki kapcsolatoktól is, amelyek miatt könnyen kellemetlenségünk származhatnék. Rendszabályában megtagadja:

És ne legyenek a férfiak vagy nők komái, hogy ezért a testvérek között, vagy a testvérek miatt botrány ne származzék.

¹⁶⁾ CCGG. 641.

Az Egyház régidőtől fogva megkívánja, hogy a kereszttség és a bérálás szentségének kiszolgáltatásakor valaki az újonnan megkeresztelt vagy megbérmált lelki atyaságát vállalja,¹⁷⁾ aki azután lelki gyermekéről különösképen gondoskodik, hogy az valóban jó keresztény szellemben nevelődjék.¹⁸⁾

Ennek a nem épen lényegtelen feladatnak természetesen csak úgy fog a kereszt- vagy bérmaszülő eleget tenni, ha lelkigyermekével gyakran találkozik. Könnyen érthető, ha az illető szerzetes, ez nem kis kellemetlenséggel lehet összekötve, már azért is, mivel a szerzetesnek nem áll mindig módjában lelkigyermekével foglalkozni.

Ezért könnyen botrány származhat a testvérek között, amennyiben a lelkigyermek, vagy annak szülei gyakran ellátogatnak a kolostorba. De származhat a botrány a testvér miatt is, amennyiben az gyakran ellátogat lelkigyermekének házához, és emiatt a világiak nagyon könnyen megbotránkozhatnak.

Rendszabályunk erejénél fogva tiltott tehát mind a keresztapai, mind a bérmaapai tisztség elvállalása.

Az egyetemes egyházjog rendelkezése folytán most már minden szerzetesnek tiltott a kereszt- vagy bérmaszülői tisztség elvállalása.¹⁹⁾ Míg azonban a többi szerzetes megfelelő okból és előjárói engedéllyel minden nagyobb nehézség nélkül elvállalhatja a komaságot, addig rendünk szerzetesei rendszabályunknak e fejezete folytán ezt nem tehetik.

*

Összefoglalva a mondottakat látjuk, hogy a XI. fejezetben három súlyos bűn terhe alatt kötelező parancs van: 1. Kerüljék a nőkkel való gyanús társalgást és beszélgetést, 2. ne menjenek be a szerzetesnők kolostorába és 3. ne legyenek a férfiaknak vagy nőknek komái.

¹⁷⁾ CIC. 762. §. 1.; 793.

¹⁸⁾ CIC. 769; 797.

¹⁹⁾ CIC. 766; 796.

XII. FEJEZET.

A HITHÍRDETŐK, AKIK A MOHAMEDÁNOK ÉS MÁS HITETLENEK KÖZÉ MENNEK.

244 Miután Szeráfi Atyánk rendjéről ilymódon gondoskodott és minden eshetőségre számítva, testvéreinek az élet minden viszontagságához alkalmazkodó irányelveket adott, végül mintegy pecsétként kifejezésre juttatja rendjének és egyúttal egész lelkületének főjellemvonását: az apostoli és katolikus szellemet.

Apostoli lelkületére vall, hogy testvéreit mint buzgó hithírdetőket akarta látni, amiről már a IX. fejezet tanúskodik. Itt meg egyenesen apostoli *küldetést* ad rendjének: hogy az egész világon hirdessék az üdvösséget.

Katolikus gondolkodása pedig arról gondoskodik, hogy testvérei állandóan lelki édesanyánk, a római katolikus Anyaszentegyház legfőbb irányítása mellett fejtsék ki működésüket.

Ettől a kettős szellemtől vezérelve meghagyja:

Akik a testvérek közül isteni sugallatra a mohamedánok és más hitetlenek közé akarnak menni, tartományfőnökeiktől kérjenek rá engedélyt. A tartományfőnökök pedig csak azoknak adjanak engedélyt, akiket a hittenjesztésre alkalmasoknak találnak.

Isteni sugallatra.

Szent Ferenc Atyánk az isteni Bölcseségtől vezéreltetve, nem parancsolja testvéreinek a hittenjesztői hivatást, hanem azoknak szabadságában hagyta az egyéni elhatározás szerint való cselekvést. Tehát aki isteni hivatást is érez magában a hittenjesztésre, még az sem köteles annak bűn terhe alatt engedelmeskedni.

Engedélykérés.

245 Szent János apostol figyelmezteti híveit: „ne higgyetek minden léleknek, hanem vizsgáljátok meg, vajjon Istentől van-e, mert sok hamis próféta ment szét

a világba.“¹⁾ Szeráfi Atyánk nekünk is meghagyta, hogy az isteni sugallat valódiságának kivizsgálása végett rendi elöljáróink ítéletének vessük alá magunkat. Aki tehát mint hittedjesztő óhajtana a hitetlenek közé menni, elsősorban tartományfőnökéhez folyamodjék, aki majd kivizsgálja alkalmasságát és ha jónak látja, el fogja küldeni a misszióba.

Amennyiben a tartományfőnök elutasító választ adna, úgy módjában áll még közvetlenül az általános rendfőnökhöz folyamodni.²⁾ Ha pedig ettől is elutasító válasz érkezne, akkor az illető nyugodt lehet, nem isteni sugallatra akart misszióba menni. Isten ugyanis senkinek sem adhat sugallatot elöljárói akarata elleni cselekvésre, hiszen az elöljárók Isten helyettesei.

És mivel Szent Rendalapítónk azt is tudta, hogy mekkora felelősséget vállalnak az elöljárók misszionáriusaikért, ezért megköveteli, hogy csak alkalmasoknak adjanak engedélyt.

Akik alkalmasak a hithirdetésre.

Meglehetősen nehéz valakinek alkalmassága fölött dönteni, hiszen a hithirdetés messze idegen országokban, nem kis feladat elé állítja a misszionáriust, tőle sokféle képességet követel.

Szeráfi egyháztanítónk, Szent Bonaventura a következőkben foglalja össze a hithirdető alkalmasságát: Legyen erős szervezetű, állhatatos a hitben, minden tekintetben helytálló és mocsoktalan előéletű. Bővebben kifejtve, a hithirdető legyen ép és erős szervezetű, hogy a sok viszontagságnak erős testtel tudjon ellentállni. Ezenkívül pedig kellő szellemi képességei is legyenek, különösen nyelvtelhetsége, hogy a neki majdnem mindig idegen nyelvet könnyen elsajátítsa, ami alapfeltétele az eredményes igehirdetésnek. De megfelelő tudással is rendelkezze, legyen jártas a hitigazságok és erkölcsi alapelvek tanításában.

¹⁾ Ján. I. 4, 1.

²⁾ CCGG. 649.

Az ép test és szellem mellett a döntő szerep a léleknek jut. Épen ezért kívánatos, hogy a hithirdető az életszentségnek bizonyos fokán álljon. Idegen országban, sokszor egyedül, a kolostor védő falait és lelki erődítményét nélkülözve, többnyire erkölcsösnek épenséggel nem mondható környezetben az életszentségnek bizonyos foka nélkül, aligha állhat meg a hithirdető. Ha életszentsége nincsen, rá is állnak a szentpáli szavak: míg másokat tanít, maga elvetésre méltó lesz.³⁾

Végül pedig Szent Ferenc Atyánk egész rendjét ismételtén és különösképen a római Anyaszentegyház védnöksége és kormányzása alá helyezi:

Végül pedig az engedelmesség erejénél fogva meghagyom a főnököknek, kérjenek urunktól, a pápától az Anyaszentegyház bíborosai közül egyet, aki ennek a szerzetnek kormányzója, pártfogója és javítója legyen, hogy az Egyháznak szüntelenül alattvalói és alárendeltjei legyünk és a katolikus hitben szilárdak maradjunk, megtartsuk a szegénységet, az alázatosságot és a mi Urunk Jézus Krisztus szent Evangéliumát, amit erősen megfogadtunk.

A bíboros pártfogó.

247 A bíboros pártfogó, akit a rendfőnöknek a Szentszék-től kérnie kell, három esetben fog a rend ügyeibe avatkozni: 1. Eretnekség esetén, vagyis amikor a testvérek többsége, vagy akár az egész rend — amitől Isten őrizzen — elpártolna a katolikus hittől és valamilyen eretnek tant vallana. Ekkor már nem lennének *szilárdak a katolikus hitben*. 2. Ha a rend hitszakadásba esnék, vagyis nem ismerné el a pápa fennhatóságát, mert ekkor már nem mondhatnók magunkról, hogy az *Egyháznak szüntelenül alattvalói és alárendeltjei* vagyunk. Végül pedig 3. ha a rend fegyelme meglazulna, a rendszabályt már nem tartanók meg, vagyis nem tartanók meg a *szegénységet, az alázatosságot és a mi Urunk Jézus Krisztus szent Evangéliumát, amire fogadalmat tettünk*.

³⁾ Kor. I. 9, 27.

Ez a parancs, amely egyébként súlyos bűn terhe alatt kötelez, elsősorban az általános rendfőnökre vonatkozik. Ha pedig ő — bármely oknál fogva — elmulasztaná ezt a köteletségét teljesíteni, akkor a rendszabály szövegéből kifolyólag a többi rendfőnök, vagyis a tartományfőnökök tartoznak a Szentszéktől bíboros pártfogót kérni. A súlyos kötelezettség azonban csupán a kérésre vonatkozik. Ha tehát a Szentszék mégsem nevezne ki pártfogó bíborost, úgy a rendfőnök már eleget tett ennek a parancsnak.

Ilyen eset forgott fenn 1730-ban, amikor az általános rendfőnök XII. Kelemen pápától kért bíboros pártfogót, a pápa ilyent nem nevezett ki. Arra hívatkozott, hogy még bíboros korában ő volt a rend pártfogója, és így mint pápa is az akar maradni, egészen élete végéig.

*

Rendszabályunknak ez az utolsó fejezete csupán egy halálos bűn terhe alatt kötelező parancsot tartalmaz: a rendfőnökök kérjenek a Szentatyától bíboros pártfogót.

Ezenkívül figyelmeztetést is találunk: a tartományfőnökök csak azoknak adjanak engedélyt a hittérítésre, akiket alkalmasaknak találnak.

Továbbá kitűnik, hogy testvéreinknek teljes szabadságában áll misszióba menjenek-e, vagy itthon maradjanak. Erre vonatkozólag rendszabályunkban parancs nincsen.

*

A Szentatya megerősítő bullájának befejező része súlyos büntetéseket helyez kilátásba azoknak, kik a bullának ellenszegülni merésznének:

Senki emberfiának sem szabad tehát ezt a megerősítő iratunkat megsérteni vagy annak vakmerő szándékkal ellenszegülni. Ha valaki ezt mégis megtenni merészné, tudja meg: a Mindenható Istennek, az Ő apostolainak, Szent Péternek és Szent Pálnak haragját vonja magára. Kelt a Lateránban, pápaságunk nyolcadik évében, november huszonkilencedikén.

FÜGGELÉK

BÜNTETTEK ÉS BÜNTETÉSÜK.

Elöljáróink kötelessége tévelygő alattvalóikat jobb belátásra és helyesebb cselekvésre bírni. Épen ezért atyai szeretettel intsek őket. Mégis, ha ezek az intések eredménytelenek maradnának, a szeretet és igazságosság törvényeinek szemmeltartása mellett, a büntetéshez kell folyamodniok.¹⁾ Rendünkben használatos büntetéseknek fajait már láttuk a VII. fejezetben. Most nézzük, hogy egyes meghatározott esetekben Szabványkönyvünk milyen büntetéseket alkalmaz.

Mielőtt azonban az egyes esetek felsorolását megkezdénénk, szögezzünk le néhány alapvető elvet.

Tartományi tanácsost, vagy ennél nagyobb tisztséget viselőt, kizárólag a tartományfőnök büntethet, de ő is csupán tanácsának beleegyezésével.²⁾

Ha valaki titokban követett el büntettet, vagy legalább is minden nyilvános botrány nélkül, és tettét megbánva, a nagyobb büntetés elkerülése végett tanúk jelenlétében elöljárója előtt bűnét bevallja, az elöljáró a tanúk beleegyezésével elengedheti neki a külső jogkörben Szabványkönyvünk által kiszabott büntetéseket és bizonyos enyhébb büntetést alkalmazhat. De ezt csakis első esetben teheti és ebben az esetben is a vétkes írásos nyilatkozatban vegye tudomásul, hogy visszaesés esetében mindkét büntettéért fog bűnhődni.³⁾

Az illetékes elöljárók ne halogassák a büntetés kiszabását. Ezt azzal az ürüggyel se tegyék, hogy megvárják a hivatalos látogatást. Hivataluknál fogva ugyanis kötelesek az alábbi büntetéseket a körülmé-

¹⁾ CCGG. 354, 355.

²⁾ CCGG. 361.

³⁾ CCGG. 362.

nyekhez képest alkalmazni, nehogy hanyagságuk vagy gyengeségük miatt a vétkek büntetlenül maradjanak és elszaporodjanak. Szent Bonaventura szerint minden szabályszegés oka, hogy amit előrelátó gondoskodással előírtak, azt a testvérek lekicsinylik és semmibeveszik, anélkül, hogy az ilyen törvényszegőket kellő szigorral megbüntetnék. Így történik azután, — az isteni gondviselés megengedése folytán — hogy a csekélységeket megvetik és lassan a legsúlyosabbakba is beleesnek. Mert amíg az előírásokat elhanyagolják, a kihágások egyre növekszenek, és ezáltal a belső erénygyakorlás elhanyagolása külsőleg a botrányokig fajul azoknak szemmel látható romlásával, akik eddig mások szemében példaképként állottak.⁴⁾

Vétkeseknek és büntetésüknek részletezése.

Ha valaki — amitől Isten óvjon — a pápa személyéről, legfőbb tisztségéről, törvényeiről vagy határozatairól oktanul valamit tiszteletlenül beszélni vagy írni merészelne, miután ezt hivatalosan igazolták, a véték súlyosságának megfelelően a rendben viselt minden hivataltól essék el, vagy pedig az istentiszteleti cselekményektől függesszék fel. Ha az illető klerikus vagy laikus testvér, megfelelő ideig társai között az utolsó helyet kapja.⁵⁾

Hasonlóan méltóképen büntessék azt, aki az egyház valamely bíbornoka — különösen a rend pártfogója, — püspöke vagy más előljárója, főképen az általános rendfőnök ellen sértő szavakat mondott vagy írt.⁶⁾

Aki saját előljáróját mások előtt kigúnyolja, ellene sértő vagy rágalmazó szavakat ejt, az nyilvánosan tartozzék bocsánatot kérni, s előljárója belátása szerint néhányszor térdenállva étkezzék. Ha pedig az illető pap, a tartományfőnök büntesse felfüggesztéssel, míg csak méltó elégtételt nem ad. Ugyanezt a

⁴⁾ CCGG. 386.

⁵⁾ CCGG. 364.

⁶⁾ CCGG. 365.

büntetést kapják azok, akik a vádkáptalanban a feddő előjárónak nyíltan ellentmondani merészelnének.⁷⁾

Akik valaki ellen összeesküsznek, különösen ha az előjáró ellen fellázadnak, a rend minden hivatalától megfosztva maradjanak mindaddig, amíg méltó elégtétel után, az illetékes általános rendfőnöktől, vagy tartományfőnöktől feloldást nem nyernek. Ha pedig klerikusokról, vagy laikusokról van szó, a közösség előtt megtörtént bocsánatkérés után, tíznapos lelki gyakorlatot tartsanak.⁸⁾

Aki rendünk valamely előjárójának, vagy tisztséget viselőjének hivatali pecsétjét meghamisítja, minden rendi hivataltól való megfosztással bünhődjék, az előjáró által meghatározott időre társai között az utolsó helyet foglalja el, de súlyosabban is büntethető.⁹⁾

Aki előjárónak alattvalóihoz, vagy alattvalónak előjárójához intézett levelét felbontja, vagy rosszszándékúan visszatartja, a tartományfőnök belátása szerint felfüggesztéssel bünhődjék. Ha klerikus vagy laikus testvérről van szó, az utolsó helyet foglalja el és tíznapos lelkigyakorlatot tartson.¹⁰⁾

A birtokbitorlók büntetése ez legyen: a kiválóbb rendi hivataloktól való megfosztás, lelkigyakorlat. Ha pedig valaki, mint közismert és megneemtért birtokbitorló halna meg — amennyiben ez keresztülvihető — egyházi temetésben ne részesüljön.¹¹⁾ Birtokbitorló pedig mindaz, aki pénzt, vagy más használati tárgyat bármilyen — fenntebbvázolt — megnemegedett módon kezel vagy használ, aki használatára engedélyezett könyvet, vagy más tárgyat előjárói engedély nélkül kolostoron kívül elhelyez vagy világinak megőrzésre átad, aki tudatosan előjárója előtt bármit el-

⁷⁾ CCGG. 366.

⁸⁾ CCGG. 367.

⁹⁾ CCGG. 368.

¹⁰⁾ CCGG. 369.

¹¹⁾ CCGG. 370.

rejt, a közös, vagy más testvérének használatára rendelt dolgokból magának valamit lopva megszerez.¹²⁾

Az a házfőnök, aki a közhasználatra adott alamizsnával bármimódon visszaél — ha ez bebizonyítást nyert — az elkövetett csalások vagy pocsékolások súlyosságához mérten, választási és választhatósági jogát veszítse el, fosszák meg örökre, vagy meghatározott időre a rend minden hivatalától és tisztségétől.¹³⁾

A tisztaság megszegőit, amennyiben büntettük ismeretes, ha papok, a rend minden hivatalától fosszák meg, és tiltsák el az istentiszteleti cselekményektől. Ha még fel nem szentelt klerikusok, ne szenteljék fel őket, ha pedig valamilyen rendet már kaptak, tiltsák el ennek gyakorlásától, a magasabbakhoz pedig ne engedjék őket. Mind a klerikusok, mind a laikusok — bűnük súlyossága szerint — a tartományfőnök által bölcsen meghatározott ideig a szentáldozáshoz nem járulhatnak. Tartsanak ezenfelül lelkigyakorlatot, és egy ideig a kolostort se hagyhassák el, esetleg a közösségtől is elkülöníthetők. Ha visszaesnének, a jog által meghatározott módon figyelmeztetésben és rendreutasításban részesüljenek, hogy meg nem javulás esetében a rendből eltávolíthatók legyenek. Titkos bűntény esetében, az előljáró, bölcs belátása szerint, súlyosan ugyan, de titokban büntesse őket.¹⁴⁾

Aki részegségbe visszaesik, tartson lelkigyakorlatot, bizonyos ideig ne hagyhassa el a kolostort és ez idő alatt mást, mint vizet ne igyék.¹⁵⁾

Aki a testvérek között egyenetlenséget szít, vagy a testvérek súlyos hibáját — akár a renden belül, akár azon kívül — elhíreszteli, vagy aki sértő, megszóló leveleket írt bárki ellen és ez bebizonyosodott, a rend minden hivatalának elvesztésével bűnhődjék, amíg a tartományfőnök tanácsával ezt jónak látja. Ha az il-

¹²⁾ CCGG. 232; 286; 290; 302.

¹³⁾ CCGG. 371.

¹⁴⁾ CCGG. 372.

¹⁵⁾ CCGG. 374.

lető klerikus vagy laikus, tíz napon át az ebédlőben térdenállva étkezzék, a klerikusnak pedig halasszák el felszentelését.¹⁶⁾

Aki pedig valamilyen gúnyiratot, vagy pellengérező cikket adna ki és terjesztene bármi módon a rend, valamely tartomány, rendház, vagy rendtárs ellen, ha az illető pap, az istentiszteleti cselekményektől eltiltandó, ha pedig klerikus vagy laikus, a tartományfőnök által meghatározott időre tiltsák el az Oltáriszentség vételétől.¹⁷⁾

Ha testvér testvérét tettelesen bántalmazná, míg egyrészt egyidejűleg a tartományfőnöknek fenntartott kiközösítésbe esik, üdvös elégtétel-adás megtörténtével — ha tettét nyíltan követte el, nyíltan nyert — feloldozás után, legalább két hónapig maradjon kolostorában. Ha pedig tettét előljárója ellen követte el, hat évre elveszti választási és választhatósági jogát.¹⁸⁾

Az a testvér, aki a hivatalos látogató, vagy bármely bíró előtt súlyos ügyben tudatosan vallott valamely szerzetes ellen, mint becsületvesztett (infamis) hat évre veszítse el a rend minden hivatalát. Ha pedig laikus, vagy klerikus, ugyanolyan, vagy arányos büntetéssel sújtható, amit testvére a neki hamisan felrótt büntett miatt érdemelt volna.¹⁹⁾

Ha bármelyik testvér más rendtagot, vagy bármilyen egyházi személyt hivatalos engedély nélkül világi bíróság elé idéz, az ETK-ben említett, egyidejűleg beálló büntetésen (kiközösítés!) kívül, a rend minden hivatalának elvesztésével bűnhődjék.²⁰⁾

Korteskedők, vagyis, akik mást ajándékkal, ígérettel, megfélemlítéssel, zaklatással vagy hamis tanáccsal

---

¹⁶⁾ CCGG. 375.

¹⁷⁾ CCGG. 376.

¹⁸⁾ CIC. 2343; CCGG. 377.

¹⁹⁾ CCGG. 378.

²⁰⁾ CCGG. 379.

arra ösztönöznek, hogy a törvényes választásnál szavazatát neki vagy másnak adja, illetve ne adja, ha ezt a választás előtti hat hónapon belül cselekszik, egyidejűleg, csakis az általános rendfőnök által feloldozható kiközösítésbe esnek. Ezenfelül, ők maguk, nemkülönben minden bűntársuk — de az erről tudók és feljelentésüket elmulasztók is — egyidejűleg a tisztségre alkalmatlanná válnak.²¹⁾

Aki valakinek ajándékot adott, vagy ígért, hogy ennek fejében neki hivatalt vagy tisztséget szerezzen, nem csupán ő maga, hanem az azt elfogadó testvér is bűnhődjék az ETK 2392. szakaszában a simoniákusok ellen kiszabott büntetéssel.²²⁾

Akik valamely kedvezmény, hivatal, vagy kitüntetés megszerzése végett világiakhoz folyamodnak, egyidejűleg veszítsék el választói és választhatósági jogukat. Az előljárók sem vehetik figyelembe kívülállók közbenjárását. Aki pedig világiakat használ fel arra, hogy valahonnan elhelyezzék, vagy éppen el ne helyezzék, az előljárók által a vétek faja szerint büntessék.²³⁾

Az elpártoltak és szökevények a következő büntetéseket kapják: A kolostor elhagyásának megtiltása, lelkigyakorlat, utolsó hely a társak között, az istentiszteleti cselekményektől való eltiltás és más súlyosabb büntetés is, a kolostoron kívül eltöltött idő és az ott elkövetett vétkek súlyossága szerint. Az elpártoltak ezenfelül az ETK 2385. szakasza szerint örökre elvesztik választó és választhatósági jogukat.²⁴⁾

Szabványkönyvünk néhány komolyabb esetre magára az előljárókra is eleve kiszabja a büntetést. Így pl.:

Ha a házfőnök havonta nem tart tanácsával ülést, elsőízben a tartományfőnök figyelmeztesse, másod-

²¹⁾ CCGG. 380.

²²⁾ CCGG. 381.

²³⁾ CCGG. 382.

²⁴⁾ CCGG. 383.

ízben büntesse, harmadszorra pedig fosszák meg hivatalától.²⁵⁾

Ha a házfőnök számottevően elhanyagolja a rendház és templom jókarban és tisztántartását, valamint — különösen a tetőzet — javítását, akkor őt hivatalától meg kell fosztani.²⁶⁾

Mindezekkel kapcsolatban jegyezzük meg, hogy mindazok a hivatalfosztások, alkalmatlanságok és más büntetések, amelyek nem az ETK, hanem csupán Szabványkönyvünk által lettek előírva, jóllehet eleve kiszabottak, testvéreinkre csakis akkor szabhatók ki, ha az illetékes előjáró ellenük marasztaló ítéletet vagy a büntényt megállapító végzést hozott.²⁷⁾

---

²⁵⁾ CCGG. 509.

²⁶⁾ CCGG. 323.

²⁷⁾ CCGG. 384.

EXPLICATIO REGULAE S. P. N. FRANCISCI.

Auctore

P. Lucio Németh O. F. M.

iuris can. doctore, olimque lectore
Prov. S. Ioannis a Cap. Hungariae.

Scopus opusculi est maiorum nostrorum explicationes Regulae S. P. N. Francisci lingua vernacula hungarica temporum praesentium exigentiis magis accommodatas manuali forma sodalibus praebere.

Praemisso tractatu de vita religiosa eiusque origine, scopo, evolutione et divisione hodierna, specialiter agitantur quaestiones de Regulae nostrae origine, perfectione, obligationis explicationisque modo, sequitur ipsa dilucidatio per capita Regulae.

Nihil novi obsonive traditur, nisi quod antiqui iam diu afferebant. Hodiernis tamen temporibus cedens, fuse e. g. explicatur constitutio S. C. de Rel. „Inter reliquas“ de religiosi servitio militari addictis. Pariter, praeter explicationes solitas, multa inseruntur ex Constitutionibus Generalibus iureque communi, uti: deulantibus et tertiariis seu oblatis, de variis privilegiis circa recitationem divini officii, de mediis licitis et prohibitis itineris, de dispensationibus, quas nonnullae Provinciae circa usum pecuniae ac syndicum apostolicum substitutum accipere solent, de occupatione et instructione fratrum clericorum ac laicorum, de poenis earumque reservatione, absolutione ac cessatione, de dispensatione, necnon de capitulo Provinciali. Movetur insuper quaestio de obligationibus Superioris quatenus patrisfamilias boni subditorum sibi conceditorum, ac de cessatione obligationis oboedientiae, quum quid praecipitur, non tantum contra Regulam nostram, sed et contra praescriptiones Constitutionum Generalium Ordinis aliasque leges ecclesiasticas.

Appendice enumerantur poenae Constitutionibus latae contra transgressores varios Regulae et Constitutionum.

Toto opusculo cautissime tamen cavetur, ne quid dicatur iuxta mentem S. Legislatoris Nostri sensum „Glossae“ attingens, a quo Deus maxime avertat!

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE.

Anler:	L. ANLER, O. F. M., <i>Comes pastoralis confessarii praesertim religiosi</i> , Fulda, 1933.
Caer. Rom. Ser.:	<i>Caeremoniale Romano Seraphicum</i> , Ed. altera.
CCGG.:	<i>Regula et Constitutiones Fratrum Minorum</i> , Ad Claras Aquas, 1922. (Az idézett szám a pontot, nem az oldalszámot jelenti.)
CIC.:	<i>Codex Iuris Canonici</i> (Az idézett szám a szakaszt — canon-t — jelenti.
ETK:	U. a. (Csak a szövegben használt rövidítés.)
Exiit:	<i>Declaratio Papae Nicolai III. super regulam Fratrum Minorum</i> , in <i>Monumenta Selecta Iuris Regularis</i> , Ad Claras Aquas 1913.
Exivi:	<i>Declaratio Papae Clementis V. super Regulam Fratrum Minorum</i> , in <i>Monumenta Selecta Iuris Regularis</i> , Ad Claras Aquas 1913.
Op. Omn. VIII.:	S. BONAVENTURAE, S. R. E. Ep. Card. <i>Opera Omnia</i> , tomus VIII. Ad Claras Aquas 1898.
Rit. Rom.:	<i>Rituale Romanum</i> , Editio quarta, Ratisbonae 1925.
S. C. de Rel.:	Sacra Congregatio de Religiosis.
Wdg.:	WADDINGUS—CERETO, <i>Annales Minorum</i> , Ed. III. Ad Claras Aquas.

IRODALOM.

- J. ANLER, O. F. M., *Comes pastoralis confessarii praesertim religiosi*, Fulda 1933.
- Ń. ARAGONIA, O. F. M., *Dilucidatio Privilegiorum Ordinum Regularium praesertim Mendicantium*, Romae 1750.
- K. BALTHASAR, O. F. M., *Geschichte des Armutstreites im Franziskanerorden bis zum Konzil von Vienne*, Münster 1911.
- A. BLAT, O. P., *Commentarium Textus Codicis Iuris Canonici Lib. II*. Romae 1921.
- S. BONAVENTURAE, O. F. M., *Opera Omnia*, tom. VIII. Ad Claras Aquas 1898.
- T. CELANO, O. F. M., *Vita prima S. Francisci Assisiensis*, Ad Claras Aquas 1926.
- *Vita secunda S. Francisci Assisiensis*, Ad Claras Aquas 1927.
- A. CLARENUS, O. F. M., *Expositio Regulae Fratrum Minorum*, ad Claras Aquas 1912.
- M. A. CORONATA, O. M. Cap. *Institutiones Iuris Canonici*, Vol. I. Taurini—Romae 1939.
- *Interpretatio Authentica Codicis Iuris Canonici et circa ipsum Sanctae Sedis Iurisprudentia* 1916—1940, Taurini—Romae 1940.
- De origine Seraphicae Religionis Franciscanae eiusque progressibus, de regularis observantiae institutione, forma administrationis ac legibus, admirabilique eius propagatione*, Romae 1587.
- Die Regel unseres hl. Vaters Franziskus für den Orden der Mindenbrüder*, Werl 1927.
- L. FANFANI, O. P., *De Iure Religiosorum*, Taurini—Romae 1925.
- H. FELDER, O. M. Cap., *Die Ideale des hl. Franziskus von Assisi*, Paderborn 1923.
- Á. GEMELLI, O. F. M.—TAKÁCS I., O. F. M., *Franciskánizmus*, Budapest 1933.
- S. GOYENECHÉ, C. M. F., *Iuris Canonici Summa Principia*, Pars II. *De Religiosis*, Romae 1938.
- G. GUGGENBICHLER, O. F. M., *Introductio ad Vitam Seraphicam*, Ad Claras Aquas 1899.
- H. HOLZAPFEL, O. F. M., *Manuale Historiae Ordinis Fratrum Minorum*, Friburgi 1909.
- F. IMLE, *Der Geist des heiligen Franziskus und seiner Stiftung*, Mergentheim 1921.
- H. JONE, O. M. Cap., *Gesetzbuch des Kanonischen Rechtes*, I—III, Paderborn 1940.

K. KAZENBERGER, O. F. M.—A. IGLESIAS, O. F. M., *Liber Vitae*, Ad Claras Aquas 1926.

G. KERCKHOVE, O. F. M., *Commentarium in Generalia Statuta Ordinis Fratrum Minorum*, Coloniae Agrippinae 1709.

KYBAL, Die Ordensregel des hl. Franz von Assisi und die ursprüngliche Verfassung des Minoritenordens, in Beiträge zur Kulturgeschichte und der Renaissance, XX. (1915) 33.

P. MARCHANT, O. F. M., *Expositio Litteralis in Regulam S. Francisci*, Venetiis 1715.

Fundamenta duodecim Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci, Bruxellis 1657.

Patres Collegii S. Bonaventurae, *Opuscula Sancti Patris Francisci Assisiensis*, Ad Claras Aquas 1897.

Seraphicae Legislationis Textus Originales, Ad Claras Aquas 1897.

B. de PISA, O. F. M., De conformitate vitae beati Francisci ad vitam Domini Iesu, in *Analecta Franciscana*, tom. IV. Ad Claras Aquas 1906.

A. REIFFENSTUEL, O. F. M., *Ius Canonicum Universum*, Venetiis 1704.

I. SBARALEA, O. F. M., *Bullarium Franciscanum*, Romae 1765.

T. SCHAEFFER, O. F. M. Cap., *De religiosis*, Romae 1940.

M. SLEUTJES, O. F. M., *Commentarius in Constitutiones Generales Fr. Min. I.*

TAKÁCS I., O. F. M., *Assisi Szent Ferenc Iratai*, Budapest 1929.

F. TIMMERMANS, *De Harp van Sint Franciscus*,³ Amsterdam.

I. TRIENECKENS, O. F. M., *Vota et Praecepta Regulae Fratrum Minorum*,³ Ad Claras Aquas.

L. ZARNCKE, *Der Anteil des Kardinals Ugolino an der Ausbildung der drei Orden des hl. Franz*, Leipzig—Berlin 1930.

TÁRGYMUTATÓ.

Az álló számok a szöveg mellé írt számokat jelzik, a dűlt számok az oldalszámot.

Abortus foetus humani procuratio 210, 213

Adós, nem vehető fel 56

Aggályosság és zsolozsma 106

Aggság 223

Ágoston, Szent 11

— **remetái** 12

Ágytól és asztaltól elválasztott felvétele 58

Ájándék 167

— **értékes tárgyaké** 148

Ájánló levél, hitoktatóé 54

Akaratunk alárendelése 204

Alázatosság 230

Álhatatosság eszköze a fogadalom 4

Alsóruha 88

— **a szobában tartható** 90

Általános káptalan 187, 188

— **és tartományi káptalan** 190

Általános rendfőnök 186

— **alkalmatlansága** 189

— **és elbocsájtás** 182, 74

— **és eltávolítás** 183

— **engedelmessége a pápának** 51

— **és fenntartott bűnök** 176

— **és folyamodás renden kívüli hatósághoz** 219

— **halálakor mondandó imák** 114

— **és hitszónok** 196

— **és hittedjesztés** 245

— **hivatali ideje** 187

— **választása** 188

Antal, Szent remetái 10

Anticipálás 106

— **és halotti zsolozsma** 115

— **és laikus testvérek** 111

Apostoli intéző 139, 133

— **és csere** 166

— **és egyesületek pénze** 137

— **helyettese az előljáró nem lehet** 141

— **elszámolás tőle nem követhető** 136

— **halálakor mondandó imák** 114

— **helyettese** 141

— **és lelkibarát** 147

— **pénzt más célra nem fordíthatja** 139

— **és tartományfőnök** 128

— **és templom pénze** 137

— **tiltott ügyletei** 140

— **és vagyon szétoztás** 60

Apostoli lelkület 244

Átlépés más szerzetbe 81

Bankjegy (l. pénz) 134

Bekecs 90

Bélyeg 134

Bencés szerzetes rendek 13

Beöltözés (l. felvétel) 64

Berendezés 95

Bernát, Szent 225

Betegek 173

— **és bőjt** 123

— **előljárók róluk gondoskod-
janak** 143, 173

— **és fürdőhely, szanatórium** 174

— **és gyógyszer** 173, 174

— **és Útravaló, szent** 173

— **és zsolozsma** 106

Betegség

— **és cipőviselés** 92

— **felvételi akadály** 57

— **és fogadalom** 182

— **a rendben szerzett miatt
nem bocsájtható el** 182

— **és utazás** 129

Bíboros pártfogó 247

— **halálakor mondandó imák** 113

— **kérés** 248

Boldoggá avatott rendtársak 20

Borbélyműhely 91

Borotválás, hajkoronáé 91

Bőjt 118

- és ételek mennyisége 122
- és ételek minősége 120
- és húsfélék 120, 121
- ideje 120
- kik kötelesek 122
- kivételek 123
- Magyarországon 119
- megtartóztatás 119
- mint büntetés 179
- ünnepnapon is kötelez a rendi 120
- Breviárium 100, 109
- Búcsúk és terciáriusok 63
- Bunda 90
- Buzdítás, heti 117
- Bűnök 175
  - és feloldozás 178
  - és fenntartás megszűnése 177
  - fenntartottak 176
  - és fenntartott büntetés 178
- Büntetés
  - atyaiak 179
  - elpártolté 85, 219
  - és eltávolítás a rendből 180, 181
  - jogi 180
  - papok ellen csakis a helyi tanács hozzájárulásával hozható 180
  - pápai bulla megsértői ellen 248
  - szökevényé 87
- Capitulum culparum 1. Vád-káptalan
- Caputium 1. Csuklya
- Celanoi Tamás 20
- Ceremoniále 100
- Cipő 93
  - szükség nélküli viselése súlyos bűn 94
- Clausura 1. Zárda
- Csendtartás 152
- Csere 165
  - értékes tárgyaké 165, 150
- Csuklya
  - anyaga, mérete 89
  - jelöltek nem viselhetik 61
  - terciáriusok kivételesen viselhetnek 63
  - ujoncké 65
  - viselése kötelező 88

- Disciplina, 1. fegyelmezési gyakorlat
- Domonkos, Szent 12
- Domonkosok 12
- Egyesületek pénze 137
- Egyetemes Egyházi Törvénykönyv 31
- Egyházi rendeket ujonc nem vehet fel 67
- Egyöntetőség
  - ruházatban 89
  - zsolozsmában és szertartásokban 100
- Egyszerű fogadalmas szerzetes helyzete 33
- Egyszerű fogadalom 1. Fogadalom
- Elbocsájtás a rendből 73, 74
  - katonáskodás után 78
- Életpályánk 52
- Elhagyása a rendnek, egysz. fog. lejártakor 73
  - katonai szolgálat után 78
  - ujoncé 68
- Ellenség szeretete 231
- Elmélkedés 116
- Elöljáró 199
  - az alattvalókért van 200
  - és állandó bűnveszély 218
  - és apácáknál való étkezés 242
  - és engedelmesség 201
  - hogyan fogadja testvéreit 220
  - hozzá való folyamodás 218
  - és kilépési engedély, áldás 239
  - látogassa alattvalóit 201
  - pap lehet csak 76
  - rendszabályunk ellen semmit sem parancsolhat 203
- Elpártolás, a hittől 181
  - a rendből 85
- Eltávolítás a rendből
  - önmagától beálló 181
  - azonnali hatályú 184
  - és fogadalom 183
  - és megjavulás, visszafogadás 183
  - és nagyobb rendek 184
  - és rangsor 183
- Engedelmisség 38

- és általános rendfőnök 51
- belső, külső 43
- és egyéniségünk 43
- és felmentés, mentesség 206
- Krisztus Urunk életében
gyakorolta 2
- „ „ „ apostolaitól
követelte 3
- mindenben való 38
- pápának és egyháznak tar-
tozó 51
- a rendszabályon túl is köte-
lez 205
- rendszabályunk és Szab-
ványkönyv ellen sohasem kö-
telez 203
- súlyos bűn terhe alatt mi-
kor kötelez 39, 40
- Engedély fajtái 48
- Értékpapírok 133
- Étkezés a kolostoron kívül 131
- apáca zárdában 242
- Evangélium megtartása 37
- Exhortatio, l. Buzdítás
- Fegyelmezési gyakorlat 117
- Fekvőhely 95
- Feleség 58
- Felmentés 208
- és általános rendfőnök 214
- és bőjt 212, 214, 123
- és búcsú 210
- és bűnesetből származó sza-
bálytalanság 213
- és cipőviselés 214
- és egyetemes egyházi tör-
vények 213
- elégséges ok hozzá 216
- és eleve kiszabott megtorló
büntetés 211
- és engedély 209
- és felfolyamodás 211
- és fogadalom 82, 211
- a fogadalom alól kapottól
való lemondás 84
- és gyóntató 210
- és házi rend 212
- és helyi előjáró 212
- és isteni törvények 215
- és karima 101, 213
- és kétség 213
- és közjó 217

- mezítlábjárás alól 92
- és rendszabály 214
- és szabálytalanságok 212
- és Szabványkönyv 214
- és Szentszék 215
- és szerzetesi ruha 213, 214
- és tartományfőnök 213
- és titkos bűneset 210
- és természeti törvények 215
- és törvényt magyarázat 215
- és ujoncmester 212

Felvétel (l. Beöltözés) 55

- és adós 56
- ágytól és asztaltól elválasz-
totté 58
- akadályai 56
- és betegség 57
- és büntett 55
- és eretnekek 55
- és erőszak, megfélemlítés 55
- feltételek az érvényességé-
hez 55
- feltételek a megengedettség-
hez 56
- és fogadalom, szerzetesi 55
- házasság 55
- keleti szertartásúé 56
- nagyobbrendes klerikusé 56
- és szakadárak 55
- és szülők 56
- püspöké 55

Fényűzés 161

Ferrarai Szent Vince 20

Figyelem fajtái 103

Fogadalom

- a zsolozsmában 103
- állhatatosság eszköze 4
- egyszerű, és elbocsájtás 182
- „ „ érvényessége 71
- „ „ érvénytelenségét
bizonyítani kell 71
- egyszerű, és karima 33
- „ „ kifejezett 71
- „ „ és kiváltságok 75
- „ „ következményei 73
- „ „ meghosszabbítása
- 73
- „ „ megszűnik a ka-
tonai szolgálat megkezdése-
kor 79
- egyszerű, és szegénység 33
- és házasság 50

- és katonai szolgálat 77
- nem fenntartott alóli felmentés 211
- és ujonc halálveszedelemben 68
- és vagyonról való lemondás 47
- ünnepélyes, és eltávolítás 183
- „ érvényessége 76
- „ és katonai szolgálat 80
- ünnepélyes letevésének időpontja 76
- ünnepélyes megengedettség 76
- ünnepélyes, és zsolozsma 76
- Fonte Kolombó 22
- Fösvénység 222

Gyanús társalgás 233

- apácákkal 242
- férfiakkal 239
- körülményei: hely és idő 234
- „ mód és kor 235
- „ gyakoriság 236

Gergely, pápa IX. 157, 187

Gyónás, hetenkinti 116

Gyóntatás, ujonc nem gyóntathat 67

Gyóntató és zsolozsma 106

Habitus, I. Kámzsa

Hajkorona 91

Halálveszedelemben lévő ujonc fogadalma 68

Halotti zsolozsma 115

Harmadikrend 18, 42

Harmadikrendiek, I. terciáriusok

Harisnya 94

Használat, fajtái 160

— jogról való lemondás 156, 157

— megengedett módok 158, 163

— tiltott módok 162

Használati tárgyaink mennyisége, minősége 46

Házasság és eltávolítás a rendből 181

— felbontott és érvénytelenített 58

Házfőnök (I. Elöljáró) és káptalan 190

Helyi főpásztor, és apácazárda 241

— és katonai szolgálat 78

— és szentbeszéd 192, 171

— szentbeszédre engedélyt csak annak adhat, akit előljárója előterjeszt 193, 195

Hitoktató és karima 101

Hitterjesztés 244

— és alkalmasság 246

— és engedélykérés 245

Hitszónok 191

— engedély nélkül senki sem lehet 193

— illetéktelen ne prédikáljon 192

— és küldetés 196

— szerzeteseknek szóló beszéde 194

Hivatalos látogatás 202

— hibák felfedése 202

— látogatónak ellenszegülők 203

— titoktartás 203

Hivatus, és felvétel 53

— és vértanúság 55

Hiúság 221

Holtakért mondandó imák 113-115

Honoriusz, pápa, III. 17, 21

Imádság, magán 107

— külön kötelezettség nincsen 228

— szüntelen való 228, 229

Ince pápa, IV. 106

— XI. 23, 135

Jelöltek 61

Jenő pápa, III. 151

Jeromos, Szent 224

Jó hírnév, rendünkének védelme 232

Jótevő 132

Kamat 136

Kámzsa, anyaga 89

— éjszaka sem tehető le 90

— mérete 89

— viselése kötelező 88

Kanonokrendek 11

— és zsolozsma 108

Kaparó 65

Káplán és karima 101
 — és pénzkezelés 137
 Kapucinusok 18
 Kapus 238
 Karimádság, hol? kik? 98, 99
 — és klerikusok 149
 — és laikusok 111
 — résztvevők száma 99
 Karmeliták 12
 Katolikus gondolkodás 244
 Katolikus hitben való jártas-
 ság 54
 Katonai szolgálat 77
 Kegyelem biztosítása 228
 Kelemen pápa, V. 23, 94, 95,
 135, 157, 162, 192, 218, 228
 — VII. 106
 — XII. 248
 Keleti szertartású felvétele 56
 Kesztyű 90
 Kevélység 221
 Kilépés a kolostorból 239
 — megvonása 179
 Kisebb Testvérek, elnevezés 36
 Kishitűség 223
 Klarisszák 18, 106
 Klerikus, elnevezés 97
 Klerikusok, (papnövédek)
 — alamizsnagyűjtésre nem
 küldhetők 150
 — érettségi a filozófia előtt 149
 — filozófia a teológia előtt 149
 — és karimádság 102, 149
 — tanulási idő alatt más mun-
 kára nem foghatók 149
 — vakációja 150
 Koldulás 168
 — Krisztus Urunk példája 169
 — alázattal történjek 170
 Kolostor elhagyása felfolyamo-
 das ürügye alatt 219
 Komáság 243
 Konventmise 97
 — mindenki vegyen részt 100
 Korda, I. Öv
 Kölcsön, pénz 136
 Könyv, cseréje tiltott 166
 Körgallér viselése megengedett
 88
 Köszöntés 130
 Kötött mellény 90
 Kötvény 133

Közös élet 6
 — a szerzetesség lényegéhez
 tartozik 7, 36
 Közvetítő személy 133
 Lábadozók és bőjt 123
 Laikus testvérek
 — előjárók nem lehetnek 185
 — és elbocsájtás, eltávolítás 184
 — és karima 111
 — nem változtathatnak hiva-
 tást 227
 — és predikálás 192, 193
 — tanulják meg, ami hivatásuk
 gyakorlásához szükséges 226
 — és zsolozsmájuk: 110
 — „ elhagyása: 112
 — „ felmentés: 112
 — „ halotti: 115
 — „ ideje: 112
 — „ kötelezettség: 111
 Lector, I. teológiai tanár
 Lelkibarát 133, 144
 — és apostoli intéző 147
 — és betegek 143
 — igénybevételeinek feltételei
 145, 146
 Lelkierő 230
 Lelkigyakorlat, beöltözés előtt
 64
 — évente tartandó 117
 — fogadalom előtt 73
 — mint büntetés 179
 Lelkirokonság 243
 Leo pápa, X. 205
 Litániák 104
 Lovaglás 126
 Magánima 116
 Marchant Péter, szabálymagya-
 rázó 142
 Mária, Bold. Szűz fogadalmi
 miséje 109
 — hét örömének olvasója 117
 Márton pápa, V. 205
 Megtartóztatás, I. Bőjt
 Megszólás 224
 Mentesség 207
 — és cipőviselés 92
 — és karima 101
 — és laikus testvérek zsolozs-
 mája 112

Miklós pápa, III. 20, 23, 135,
157, 166, 187, 192, 228, 240
Minister 186
Minister Generalis, I. Általános
rendfőnök
Minister Provincialis, I. Tartomá-
mányfőnök
Minoriták 18
Misekönyv 100
Misszió, pogány (I. Hitterjesz-
tés) 244
— népi és szentbeszéd 194
— és pénzhasználat 138
Munka 148
— idegeneknek ajándékképen
sem 153
— szellemi 154
Munkabér 153
Munkakerülés 151

Női szerzetek 42
Nyilatkozat, egyszerű fogada-
lom előtt 73

Orbán pápa, VIII. 94
Öv, anyaga 89
— viselése kötelező 88
— „ éjszaka is 90
Örök, szavazati joguk 188
Örségek 187

Pachomiusz, Szent 10
Pallium, I. Körgallér
Panasz 219
Pap, mint ujonc 67
Pápa, halálakor mondandó
imák 113
— nyilatkozatai 31

Parancs, és bírói ítélet 42
— és ellenészrevétel 42, 44
— írásbeli 40
— mikor kötelez? 40
— kétség esetében is kötelez 42
— súlyos bűn terhe alatt köte-
lező 40
— és törvény 41

Pia Unio Cleri pro Missioni-
bus 106
Piusz pápa, IX. 71
Plebános, és hitszónoklás 194
— szerzetes és karima 101
— szerzetes és pénzkezelés 137

Pénz, adomány másra nem
használható 139, 145
— egyesületeké 137
— fogalma 133
— használati engedmények 142,
129—131
— megengedett elfogadás 134
— megengedett kezelés 138
Pénzszekrény 136
Persely, átmenetileg engedé-
lyezve 142, 129—131
— tilalom 136
Predikálás, ujoncnak megtiltva
67
Prémellény 90
Pogány „szerzetek“ 8
Postulantes, I. Jelöltek

Rangsor, és eltávolítás 183
— számítása 75
— visszafogadotté 82
Remeteszerzetek 10, 11
Remeterendek 16
Rend 15, 12
— kolduló 12
— monasztikus 16
Rendszabály 10
— Sz. Pahómiuszé 10
— Sz. Vazulé 10
— Sz. Benedeké 11
— négyféle 13
— és szabványok 14

Rendszabály, ferences, előírásai 26
— fogadalom erejével kötelező
részei 28
— Isten nevében kezdődik 35
— magyarázata 22, 23
— nem egyformán súlyosan kö-
telez 24
— nem tudása 34
— parancsai 25
— rendelkezései 27
— és rendi szellemünk 21
— súlyos bűn terhe alatt köte-
lező pontjai 26-28
— tökéletessége 19
— vizsga a fogadalom előtt 72
Rendtagok száma egy-egy ko-
lostorban 53
Rituale, I. Szerzeteskönyv
Ruha, megfoltozása, piszkos 96

Sál 90
 Saru 92
 Sekrestye és csendtartás 152
 Solet annuere bulla 17
 Szabványok és rendszabály 14
 Szabványkönyvünk 30
 — és Sz. Fer. Atyánk végrendelete 29
 Szalmazsák 95
 Szandál, l. Saru
 Szándék, fajtái 103
 — a zsolozsmában 102
 Szavazás ujoncok alkalmassága felett 69
 — ehhez való szempontok 70
 Szegénység, elleni bűnök súlyossága 46
 — fogadalma 45
 — fogadalma elleni vétségek 47
 — illető rendelkezések 47
 — indítóokai 171
 — Krisztus Urunk ajánlja 3
 — „ éli 2
 — meghatározása 156, 157
 Szekularizáció 82
 — nagyobbrendes klerikusé 83
 Szekularizált zárdánkba nem jöhet 84
 Szellemi javakról való lemondás 156
 Szemlélődőrendek 11
 Szentáldozás, napi 116
 — fogadalomtételkor 73
 Szentbeszéd, milyen legyen 198
 Szentek, rendünkben 20
 Szeretet, testvéri 172
 Szerpap, mint hitszónok 193
 Szerartáskönyv 100
 Szerzet fajtái 16
 — bencések 13
 Szerzetesek felosztása 15
 — női 42
 Szerzetesi állapot 19
 Szerzetesség 1
 — keleti ősatyái 10
 — nyugati ősatyái 11
 — őszövétségi intézményei 10
 — pogány intézményei 9
 — története 8
 Sixtus pápa, IV. 31
 Szónok, és karima 101
 — és klerikusok 149

— és zsolozsma 106
 Szökés, növel 181
 Szökevény 86
 Szülők, és felvétel 56
 — és vagyon szétosztása 59
 Szvetter 90
 Tanítás és zsolozsma 106
 Tanulás, mindenki kötelessége 226
 Tanulók és zsolozsma 106
 Társalgás, világiakkal 124, 125
 Társalgó 239
 Társaságok, szerzetes 12, 15
 Tartományfőnök
 — és alkalmatlan ált. rendfőnök 189
 — és általános rendfőnök választása 186
 — és általános káptalan 187
 — és beöltözés 64
 — és büntetés 180
 — és elpártolt 85
 — és felmentés 213
 — és feloldozás 178, 185
 — és fenntartott bűneset 176
 — és felvétel 53
 — és fogadalom 71
 — és helyettes ap. intéző 129—131
 — és hitszónoki megbízatás 196
 — és hitszónoki vizsga 197
 — és hitterjesztés 245
 — és katonai szolg. teljesítő szerzetes 78
 — és leszerelt katona 79
 — és látogatás 203
 — és önmagától való elbocsátás 181
 — és ruhaanyag 89
 — és szavazati jog 188
 — és szökevény 87
 — és tartományi káptalan 190
 — és ujoncév meghosszabbítása 69
 — és ujoncok vizsgája 72
 — választása 190
 Tartományi káptalan 190
 Tartományi tanácsosok 190
 Tartományi titkár 190
 Tartományi őr 190
 Távollét számítása 67

Teológiai tanár és karima 101
 Terciárius 62
 — fogadalma 62
 — halálakor mondandó imák 114
 — és laikus testvérek 63
 Természeti törvény, és apácázárda 242
 — és zárda 237
 Teréz, Nagy Szent 12
 Tiltott pénzhasználati módok 136
 Tisztaság 49.
 — büntetések megszegői ellen 50, 217
 — fogadalom és házasság 50
 — fokozottabb mértékben kötelez 232
 — Krisztus Urunk életével ad példát 2
 — Krisztus tanításában ajánlja 4
 Tisztaszívűség 230
 Tisztelet, előjáróknak kijáró 44
 Tonsura, l. Hajkorona
 Tökéletességre való törekvés 1, 19
 Törvénytelen származás 57
 Tőzsde 136
 Tudatlanság mentesít-e a rendszab. megtartása alól? 34
 Tudomány 226
 Tulajdon
 — jogról való lemondás fogad. előtt 156
 — nem lehet a rendnek 155
 Tulajdonjog, általunk használt tárgyaké 164
 Türelem 230
 Ujoncok
 — hogyan tartsák a rendszabályt? 32
 — ruhájuk 65
 — tanulmánya 67
 — vizsgája 34
 Ujoncév 64
 — és beöltözés 64
 — érvénytelen újrakezdése 64
 — kezdete 64
 — meghosszabbítása 66

— tartama 66
 — és távollét pótlása 66, 67
 Ujoncmester, és felmentés 212
 — joghatósága az ujoncok felett 66
 Utazás, és időtakarítás 129
 — megengedett eszközei 128
 — és pénzhasználat 129, 142, 130
 — tiltott eszközei 127
 — és zsolozsma 106
 Üldöztetés 230
 Vádkáptalan 117
 Vagyon, és előjárók 60
 — feletti rendelkezés ünn. fog. után 47
 — lemondás az ünn. fog. előtt 47
 — lemondás nem történhet a rend javára 47
 — szétoztása 59
 — és terciáriusok 63
 Vakáció 150
 Választhatósági jog elvesztése, mint büntetés 180, 217, 218, 219
 Választójog elvesztése, mint büntetés 180, 217, 218, 219
 Váltó 134, 136
 Vazul, Nagy Szent 10, 224
 Végrendelet, Sz. Fer. Atyánké 29
 — és zsolozsma 107
 Világiak ügyeivel ne törődjünk 223
 Világi gond 223
 Vince, Ferrarai Szent 20
 Visita canonica, l. Látogatás
 Vizitátor, l. Hivatalos látogatás
 Vizsga az egyszerű fog. előtt 72
 Zaklatása, előjáróknak 44
 Zaloglevél 133
 Zárda 237
 — apácáké 240
 — akik bemehetnek 237
 — belépési engedély 241
 — büntetés megszegőinek 238
 — rendkívüli esetben való belépés 242, 237

Zseb 89
Zsold 80
Zsolozsma, és ájtatosság 102
— elhagyása 104, 112
— ideje 112
— felcserélése 105
— kiváltságok, engedmények
106, 107
— kötelezettség 98

— közösen mondandó 98
— laikus testvérekké 110, 111,
112
— laikus testvérekké mondható
106
— szabályaiból vizsga 72
— és szándék 102, 103
Zsoltárkönyv 108
Zúgolódás 225

TARTALOMJEGYZÉK.

Előszó	5
A Kisebb Testvérek rendszabályának szövege (latin-magyar)	8
Szent Ferenc Atyánk végrendelete (latin-magyar)	22
Szent Ferenc Atyánk áldása, buzdítása, átka (latin-magyar)	28

Bevezetés.

A szerzetesi élet	31
A szerzetesség rövid története	37
A szerzetek felosztása	40
A ferences rendszabály	43
Rendszabályunk tökéletessége	45
Hogyan kell megtartanunk a rendszabályt?	47
I. Teljesen	47
II. Magyarázat nélkül	47
III. Nem egyforma szigorral	49
A végrendelet	52
Az Általános Rendi Szabványok, a pápai határozatok és az egyetemes Egyházi Törvénykönyv előírásai	53
Hogyan köteles az ünnepélyes fogadalmat nem tett szerzetes a rendszabályt megtartani?	55
I. Ujoncok	55
II. Egyszerű fogadalmas testvérek	56
A rendszabály nemtudása	57

A rendszabály magyarázata.

I. <i>Fejezet.</i> Isten nevében kezdődik a Kisebb Testvérek élethivatása	58
Isten nevében	58
Kisebb Testvérek	58
Az evangélium megtartása	59
Az engedelmesség	60
Tulajdon nélkül	64
Tisztaság	68
A pápának és a római Anyaszentegyháznak	70
II. <i>Fejezet.</i> Az új tagok felvétele	71
Akik ezt az életpályát választják	71
A jelentkezőt a tartományfőnökhöz kell küldeniök	71
Járatosak-e a katolikus hitben?	72
A felvétel feltételei	73
Ha feleségük nincs	75
Osszák szét a szegények között	76
Ne avatkozzanak birtokügyeikbe	76
Jelöltek és terciáriusok	77
A beöltözés és az ujoncév	79
A fogadalom	84
Katonai szolgálat és fogadalom	88

Aki hátratekint	91
A fogadalmas testvérek ruhája	95
Lábbeli viselés	97
Ruhánk egyszerűsége	99
III. Fejezet. Az istentisztelet és a böjt, s miképen járja-	
nak a testvérek a világban	102
A papi zsolozsma	102
Engedmények és kiváltságok	106
A zsolnárkönyv kivételével	108
A laikus testvérek zsolozsmája	109
Imádkozzanak a megholtakért	110
Elmélkedés és egyéb jámbor gyakorlatok	112
Böjtöljünk	113
Ne lovagoljunk	119
Tiltott közlekedési eszközök	120
Megengedett közlekedési eszközök	120
IV. Fejezet. A testvérek ne fogadjanak el pénzt	123
Általános fogalmak	123
Tiltott pénzhasználat	124
Amit szabad	126
Az apostoli intéző	127
A lelkibarád	130
V. Fejezet. A foglalkozás módja	135
A munka parancsa	135
Klerikusok munkája	136
Ne az áhítat kárára	137
Munkabérünk	139
VI. Fejezet. A testvéreknek ne legyen semmi tulajdonuk;	
az alimizsnagyűjtés és a beteg testvérek	142
Semmit se tulajdonítsunk magunknak	142
Szegénységünk meghatározása	142
A használat	144
Tulajdonosok	148
Csere, ajándék	148
A koldulás	150
Szegénységünk indítóokai	152
A testvéri szeretet	154
A betegek	154
VII. Fejezet. A súlyosan vétkező testvérek feloldozása ..	157
Az ördög kísértése	157
Fenntartott bűnök	158
A fenntartott bűnök alól való feloldozás	159
Rendi büntetések fajtái	160
A rendből való eltávolítás	161
Ha a tartományfőnök pap	163
VIII. Fejezet. Az általános rendfőnök választása és a	
pütkösdí káptalan	165
Az általános rendfőnök	165
Az általános káptalan	166
Ha a rendfőnök alkalmatlan	168
Tartományi káptalan	168

IX. Fejezet. A hitszónokok	170
A hitszónokok küldetése	170
Szerzeteseink hitszónoki megbízatása	173
A jó szentbeszéd	174
X. Fejezet. A testvérek megintése és megfeddése	176
A főnökök	176
A hivatalos látogatás	178
A hibák orvoslása	180
A lelkiismeret és a rendszabály ellen	181
Miért kell engedelmeskednünk?	182
Hogyan kell engedelmeskednünk?	183
A mentesség	185
Felmentés	186
Kinek kell főnökéhez folyamodnia?	192
Mikép kell az előjárókhöz folyamodnunk?	192
Hogyan fogadja az előjáró alattvalóit?	193
Kevélység, hiúság, irigység	194
Fösvénység	195
Világi gond és aggság	195
Megszólás	196
Zúgolódás	197
Tanulás	198
Amire vágyódni szent kötelességünk	199
Szüntelen imádkozzanak	200
Alázat és türelem	200
Az ellenség szeretete	201
XI. Fejezet. A testvérek ne menjenek a szerzetesnők kolostorába	202
Szigorúan megparancsolom	202
Gyanús társalgás és beszéd	202
A zárda	204
Apáca kolostor	207
A Szentszék engedélye	207
Tiltott lelki rokonság	209
XII. Fejezet. A hithirdetők, akik a mohamedánok és más hitetlenek közé mennek	210
Isteni sugallatra	210
Engedély kérés	210
Akik alkalmatlanok a hithirdetésre	211
A bíboros pártfogó	212
Kinek kell a bíboros pártfogót kérnie?	213
<i>Függelék.</i>	
Büntettek és büntetésük	214
Vétkesek és büntetésüknek részletezése	215
Explicatio Regula S. P. N. Francisci	221
Rövidítések	222
Irodalom	223
Tárgy- és névmutató	225
Tartalomjegyzék	235

